

Let it Bleed

EEN ONDERZOEK NAAR FAN RIVALITEIT EN IDENTITEIT

Door: Floris Nool 299361 | 299361fn@student.eur.nl

Begeleidend docent: An Kuppens PhD | Kuppens@eshcc.eur.nl

Tweede lezer: Dr Bernadette Kester | kester@eshcc.eur.nl

ABSTRACT

In the 1960's a rivalry formed between The Rolling Stones and The Beatles which lasts until present day. Fans of both bands have been competing in various forms and mediums for over 50 years and still the end doesn't seem near. This Master Thesis explores the origins and development of this rivalry between fans of the two greatest rock formations using in-depth interviews. Since identity and fandom are inextricably linked, the identity and the social identity of the fans are the main subjects of this exploration of a rivalry. It is found that the rivalry has its origins not in identity, but mostly in a construction by the media and the managers of both The Rolling Stones and The Beatles, in order to stimulate sales and success. This constructed rivalry formed the basis for the creation of a social identity which shaped most of the fans in their younger years despite a large difference between the groups in terms of musical taste. Fans had to choose under the social pressures of friends fed misinformation by the media. Through the social pressure of having to choose a side and the continuous treatment of the bands as rivals, this rivalry has lasted until the present day. Whereas even less prominent than it was in the heyday of Britpop, some fans still express themselves as somewhat hostile regarding the other band. An identity formed in a fan's youth seems to have a lasting effect despite its origins being based in a constructed reality.

Keywords: identity, fandom, rivalry, The Beatles, The Rolling Stones, music, social identity theory

VOORWOORD

Het afgelopen jaar ben ik met veel plezier bezig geweest met dit onderzoek als afsluiting van twee leuke jaren studeren op de Erasmus Universiteit Rotterdam. Het waren twee jaren waarin ik enorm veel heb geleerd en mezelf heb kunnen ontwikkelen op meerdere gebieden. Met deze thesis lever ik het product van een jaar werken aan een enorm interessant onderwerp over een zeer menselijk aspect van één van de belangrijkste periodes in muziekgeschiedenis van de vorige eeuw.

Ik wil ten eerste mijn begeleidster An Kuppens bedanken. Ze heeft mij goed op weg geholpen en ondersteund waar dat nodig was. De voortgangsgesprekken waren altijd informatief maar vooral ook erg leuk en zorgden er elke keer weer voor dat ik met veel plezier verder kon werken. Plezier in een onderzoek is naar mijn idee een zeer belangrijk onderdeel. An speelde hier een grote rol in heeft er zo mede voor gezorgd dat het onderzoek tot een goed einde is volbracht.

Het onderzoek had ook nooit zo goed kunnen verlopen zonder de medewerking van alle respondenten. Ik heb de interviews met veel plezier afgenomen en was erg blij verrast met de openheid van de fans die ik gesproken heb. De grote diversiteit van de verhalen die ik heb gehoord zorgden ervoor dat het interessant en leuk was om de verschillende onderdelen van de thesis te schrijven.

Ook wil ik al mijn vrienden en familie bedanken voor steun en hulp waar deze nodig was. Vooral bij het vinden van de respondenten is dit goed van pas gekomen. Daarnaast wil ik graag specifiek Paul van der Heijden bedanken voor het helpen bij het verzinnen van een onderwerp voor mijn afstudeerproject.

Als laatste wil ik alle andere docenten en medewerkers van het Erasmus bedanken voor een leuke studietijd, een heleboel interessante vakken en veel nieuwe kennis. Ook de studenten van mijn opleiding media studies hebben hier veel aan bijgedragen. Ik vind het dan ook erg jammer om deze periode af te sluiten.

Floris Nool 19 juni 2013

INHOUDSOPGAVE

ABSTRACT	1
VOORWOORD	2
INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	5
1.1 THE BEATLES.....	5
1.2 THE ROLLING STONES	7
1.3 THE ROCKING SIXTIES.....	9
1.4 STRUCTUUR	10
2. THEORETISCH KADER: FANDOM, MUZIEK, EN IDENTITEIT	11
2.1. FANDOM	11
2.1.1. <i>Fandom in wetenschap</i>	11
2.2.2. <i>De geschiedenis van Fan onderzoek</i>	13
2.2 IDENTITEIT	14
2.2.1 <i>Identiteitstheorieën</i>	15
2.2.2 <i>Muziek en identiteit</i>	16
2.3 MUZIEK EN GROEPEN FANS.	18
2.3.1 <i>Lokale scenes</i>	18
2.3.2 <i>Translokale scenes</i>	19
2.3.3 <i>Virtuele scenes</i>	20
2.4 RIVALITEIT	20
2.5 LIFE COURSE EN FAN ONDERZOEK	21
3. PROBLEEMSTELLING EN METHODOLOGIE	24
3.1 PROBLEEMSTELLING.....	24
3.2. ONDERZOEKSVRAGEN.....	25
3.2. METHODE	27
3.2.1. <i>Kwalitatief Interview</i>	27
3.2.2 <i>Respondenten</i>	28
3.2.3 <i>De interviews</i>	29
3.3 DATAVERWERKING EN ANALYSE	31
4. RESULTATEN	33
4.1 ONTSTAAN FANDOM.....	33
4.1.1 <i>Radio Veronica en Noordzee Internationaal</i>	33
4.1.2 <i>De langspeelplaat</i>	34
4.1.3 <i>Sociale Omgeving</i>	36
4.1.4 <i>Ouders</i>	38
4.1.5 <i>Muziek</i>	39
4.2 EVOLUTIE FANDOM.....	42
4.2.1 <i>De jaren '60</i>	42

4.2.2 Jaren '70 en daarna.....	43
4.2.3 Sociale omgeving	45
4.2.4 Het Digitaal tijdperk.....	47
4.3 RIVALITEIT TOEN	47
4.3.1 Het ontstaan van een rivaliteit.....	48
4.3.2 Rivaliteit in de praktijk.....	49
4.4 EVOLUERENDE RIVALITEIT	51
5 CONCLUSIE.....	53
LITERATUUR.....	58
APPENDIX I VRAGENLIJST.....	62
APPENDIX II: CODES	63
APPENDIX III: TRANSCRIPTIES.....	64

1. INLEIDING

Met de opkomst van Rock & Roll in de jaren zestig ontstond er in de wereld van de populaire muziek een tweedeling, die in die tijd door een substantieel gedeelte van de maatschappij werd gerespecteerd. Aan de ene kant zat de grootste Engelse melodieuze pop/rock band, nog steeds gevierd als een van de belangrijkste bands ooit, The Beatles. Aan de andere kant stond de ruigere rock van de na vijftig jaar nog steeds sterk gaande formatie, The Rolling Stones. In dit onderzoek wordt gekeken naar de rivaliteit tussen de fans van beide groepen. De vragen waar deze rivaliteit vandaan komt, hoe die zich uitte, en hoe die zich heeft vertaald van toen naar nu staan centraal. Aan de hand van gevonden literatuur is een onderzoeksvraag opgesteld die als uitgangspunt de identiteit van de fans en de gevolgen op de rivaliteit daarvan heeft.

De rest van dit hoofdstuk geeft een korte introductie op de rest van het onderzoek. Ten eerste worden beide bands geïntroduceerd. Een kort overzicht van de opkomst en het succes van twee van de grootste rockformaties ooit. Vervolgens worden beide bands in hun tijd geplaatst met een analyse van de jaren '60 op het gebied van identiteit en sociale veranderingen. De jaren '60 waren namelijk een belangrijk onderdeel van zowel het ontstaan van de beide bands als van het ontstaan van de rivaliteit. Als laatste wordt de verdere structuur van de thesis.

1.1 THE BEATLES

<i>"Love, love me do, You know I love you, I'll always be true, So please, Love me do"</i>	<i>"And in the end, the love you take Is equal to the love you make"</i>
--	--

Love me do (1962)

The End (1969)

Met deze woorden begon en eindigde het succes van The Beatles. De vier man sterke popformatie uit Liverpool werd door John Lennon opgericht in 1957. In de vijf daaropvolgende jaren zijn de andere leden, Paul McCartney, George Harrison, en Ringo Starr, er bij gekomen om in 1962 de eerste plaat op te nemen. Op 22 maart 1963 werd

deze eerste plaat, *Please Please Me*, uitgebracht met daarop de single *Love Me Do*. In de daaropvolgende zeven jaren hebben ze samen een indrukwekkende dertien albums en 219 nummers, waarvan 27 nummer één's, geproduceerd (<http://www.beatles-history.net>).

De band wordt wereldwijd geroemd om zijn invloed op de popmuziek. Rolling Stone verwoordt deze invloed mooi: “*The impact of the Beatles – not only on rock & roll but on all of Western Culture – is simply incalculable*” (Rolling Stone, z.j. a, alinea 1). Zo werd de alleenheerschappij op het schrijven van nummers door songwriters voor het eerst getart; waren ze de eerste band die de studio gebruikten om complexere nummers te maken via *multi-tracking*; en hebben ze grote invloed gehad op latere bands en sterren als The Police, Oasis, en Elton John (BBC, 2000). De *Fab Four* hebben ongetwijfeld hun stempel gedrukt op de westerse cultuur. In de *The Immortals* lijst van *Rolling Stone magazine* staan The Beatles dan ook onbetwist op nummer één (Rolling Stone, z.j. b).

Figuur 1: The Beatles: Ringo Star, George Harrison, Paul McCartney & John Lennon

Uiteraard is de enorme bekendheid gepaard gegaan met een significante groep fans van over de hele wereld. Het succes en daarmee de fans werden op een gegeven moment zelfs zo erg dat tijdens een optreden in het Shea Stadium in de VS ze hun eigen stemmen niet meer konden horen. Dit betekende ook het einde van de live optredens. Desondanks bleven ze meer en meer platen verkopen. Zelfs 40 jaar na het opsplitsen van de band lijken de Beatles-fans nog steeds goed vertegenwoordigd te zijn; het in 2000 uitgebrachte album "1", met alle nummer één hits, is maar liefst 31 miljoen keer over de toonbank gegaan, en was het meest succesvolle album van de 21ste eeuw (Lewis, 2009; CNN, 2000). De Beatlesfans die 40 jaar later nog steeds fan zijn, zullen centraal staan in dit onderzoek.

1.2 THE ROLLING STONES

[...] letting the spirit physically move you, letting go of social restraints, any form of embarrassment or humiliation. Not being in control: That's what Mick Jagger was communicating.

Steven Van Zandt (z.j.)

The Rolling Stones is de langlopende rock formatie ooit; op het moment van schrijven zijn ze ruim 50 jaar bij elkaar. Sinds ze in 1962 zijn opgericht door Mick Jagger en Keith Richards zijn ze nooit meer van het podium verdwenen. In al die jaren zijn in totaal 29 albums geproduceerd, 92 singles uitgebracht en talloze concerten gegeven. Onder leiding van manager Andrew Loog Oldham werd gekozen voor een stijl die juist afweek van het keurige imago van The Beatles. Hun doorbraak kwam er echter onder meer met een nummer geschreven door Lennon en McCartney, I Wanna Be Your Man, wat duidt op een vriendschappelijke relatie onderling. De onderlinge competitie werd echter dankbaar omarmd door beide bands (Rockhall.com, z.j.).

Juist het tegendraadse imago, het zich afzetten tegen de normale maatschappij was onderdeel van de act. Nummers als "Have You Seen Your Mother, Baby, Standing in the Shadow" en "Let's Spend the Night Together" waren sprekend voor dit tegendraadse imago. Na het in 1966 uitgebrachte "Their Satanic Majesties Request" weken ze echter af van het anti-Beatles concept door vanaf toen geen muziek meer uit te brengen die de stijl The Beatles imiteerde. Het jaar daarop werd drugsmisbruik de band bijna fataal, en

meteen ook de reden voor Brian Jones om de band te verlaten. Een maand later werd hij dood gevonden (Rockhall, z.j.).

Met Mick Taylor als vervangend gitarist ging de band terug naar zijn oorsprong met harde Rock & Roll. Toen The Beatles uiteen vielen zetten de Stones onvermoeid door. Ze richtte een eigen platenmaatschappij op en bleven albums uitbrengen en onderdeel uitmaken van de zogenaamde *counter-culture*. Bandleiden werden vervangen

Figuur 2: The Rolling Stones: Charlie Watts, Mick Taylor, Mick Jagger, Keith Richards & Bill Wyman

maar het glimmende duo, Mick Jagger en Keith Richards, bleven de kern van de band. In 2005 toerden ze met het nieuwe album "*A Bigger Bang*" en zette daarmee een nieuwe record van concert opbrengsten, maar liefst 550 miljoen dollar. In 2012 hebben ze hun 50 jarig bestaan gevierd en worden ze nog steeds geprezen als de *World's Greatest Rock & Roll Band*. Op nummer vier in de lijst van de beste artiesten ooit van *Rolling Stone* blijven fans overal ter wereld trouw de band aanhangen (Rolling Stone, z.j. b).

1.3 THE ROCKING SIXTIES

De jaren '60 waren een rumoerige periode in West-Europa en de Verenigde Staten. Na de Tweede Wereldoorlog groeide de economie, door snelle technologische ontwikkelingen en een overvloed aan goederen, sterk (Bennett, 2001). Consumentisme werd ook voor de lagere klasse een geaccepteerde levensstijl, wat ook betekende dat jongeren meer geld en vrijheid te besteden kregen. Daarnaast nam ook de mobiliteit onder jongeren enorm toen (Righart, 2008). Met deze veranderingen werd de jeugd een volwaardige doelgroep voor verschillende markten, en door de enorme groei aan producten gericht op jongeren werd het voor deze groep mogelijk om de vrije tijd zelf in te delen. Onafhankelijkheid van het ouderlijk huis en de spullen daar zorgden ervoor dat jongeren een stijgende invloed kregen op de eigen identiteit. Met eigen kleding, muziek, en tijdschriften werd de collectieve identiteit van de jeugd gevormd door de consumenten-industrie (Bennett, 2001).

Voorals muziek speelde een grote rol in de vorming van die identiteit, met Rock & Roll als belangrijkste pilaar (Bennett, 2001). Verschillende uitvindingen, zoals de 45rpm plastic platen en de audio tape voor het opnemen van muziek, maakten muziek tot een massaproduct. De grote generatie babyboomers - tussen 1948 en 1953 werden meer baby's geboren dan in de dertig jaar daarvoor (Gatlin, 1987) - groeide op in tijden van economische en demografische voorspoed. Onder druk van verschillende evoluties in de jaren '50 groeide een tegenbeweging. Er ontstond een generatiekloof tussen overlevenden van de oorlog en hun kinderen, met aan de ene kant de hardwerkende en zuinige ouderen, en aan de andere kant de jongeren die werden geboren in voorspoed en vrijheid (Righart, 2008). Een naarstige drang om een eigen identiteit te creëren, vond veelal weerklank de muziek.

Righart (1995) schrijft over de dubbele generatiecrisis die centraal stond bij de non-conformistische houding van de jongeren ten opzichte van de ouderen. Grote sociaal-culturele veranderingen waren het gevolg waarin Rock & Roll, drugs, en seksualiteit de overhand hadden. De crisis bij de vooroorlogse generatie als gevolg van de snelle veranderingen op materieel gebied uitte zich in secularisering en ontzuiling. Bij de naoorlogse generatie ging dit verder en veranderden ook de normen en waarden ten

opzichte van gezag en seksualiteit. De dubbele generatiecrisis zorgt dus voor zowel veranderingen binnen de generaties als voor een grote afstand tussen beiden.

Een andere belangrijke verandering was de groei van internationale invloeden. Door de eerdergenoemde stijging van mobiliteit en de toename van technologieën die afstanden verkleinen, kreeg het dagelijks leven een internationaler karakter. Hoewel deze globalisering een grote impact had, is desalniettemin de lokale samenleving nog van groot belang geweest (Righart, 2008). In zijn artikel stelt Righart dan ook dat er in politieke zin in Nederland relatief weinig veranderde, ondanks de grote culturele veranderingen met een politieke tint in landen als de Verenigde Staten, Frankrijk, en West-Duitsland. Daar werd de samenleving getekend door onder andere Vietnam, de burgerrechtenstrijd voor de zwarte minderheden, het begin van de Vijfde Franse Republiek in 1958, en de start van de Baader-Meinhoff groep. Waar het aan politieke verandering ontbrak was dit echter op cultureel vlak zeker niet het geval. De Nederlandse cultuur, en daarmee het familieleven, veranderden onder invloed van populaire cultuur en het einde van verzuiling (Righart, 2008).

1.4 STRUCTUUR

De thesis bestaat uit vijf hoofdstukken. Hoofdstuk één beslaat de introductie. In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader besproken. Hier worden opeenvolgend fandom, identiteit, muziek & identiteit, *scenes*, rivaliteit en *life course* onderzoek en de onderlinge relaties daar tussen behandeld. Deze concepten staan centraal in het onderzoek en zijn nodig om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag zelf komt in hoofdstuk drie aanbod. Daarnaast bevat dat hoofdstuk een overzicht van de gebruikte onderzoeksmethode en een toelichting op de analyse. Hoofdstuk vier gaat in op de gevonden resultaten. In hoofdstuk vijf worden de gevonden resultaten aan de hand van de concepten uit hoofdstuk twee in perspectief gezet. Aan de hand van die resultaten wordt er vervolgens antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

2. THEORETISCH KADER: FANDOM, MUZIEK, EN IDENTITEIT

De verschillen en overeenkomsten tijdens het onderzoek naar voren komen zijn via het theoretisch kader inzichtelijk gemaakt. De gebruikte theorieën worden achtereenvolgend in dit hoofdstuk behandeld.

Ten eerste wordt in gegaan op de achtergrond op fandom en de geschiedenis van het onderzoek daarnaar in paragraaf 2.1. Vervolgens wordt met twee invalshoeken gekeken naar identiteit in paragraaf 2.2 Als eerst de relatie van identiteit met fandom en daaropvolgend de relatie van identiteit met muziek. Het sociale aspect van identiteit, muziek, en fandom wordt vervolgens verder uitgewerkt in paragraaf 2.3. In paragraaf 2.4 wordt rivaliteit behandeld en gelinkt aan fans van zowel sport als muziek. Als laatste onderdeel komt *life course* onderzoek aan bod in paragraaf 2.5 waarmee de veranderingen in de daarvoor behandelde theorieën kunnen worden geanalyseerd.

2.1. FANDOM

Fan zijn van iets of iemand is een centraal aspect geworden van de huidige maatschappij. Door opkomst van de consumptiecultuur, de commodificatie van cultuur, en vooral het opkomen van de massamedia is het 'fan zijn' een gemeengoed geworden.

2.1.1. FANDOM IN WETENSCHAP

Het begrip fan bestaat echter al langer en kent zijn oorsprong in de sport en theaterwereld. De opkomst van *science fiction* literatuur in 1926 markeerde de opkomst van het media fandom. Hier werd het voor het eerst mogelijk te communiceren met een auteur, in dit geval via een krant (Coppa, 2006). Ook het onderlinge contact tussen fans werd mogelijk en fan cultuur begon zich te ontwikkelen. Er is echter geen consensus dat hier ook echt het fandom is ontstaan. Feit is wel dat de fans van *science fiction* literatuur van begin vorige eeuw een sleutelrol hebben gespeeld in de ontwikkeling van fan culturen zoals wij die nu kennen.

Maar wat is een fan; wanneer ben je een fan? Dit zijn vragen die ook binnen de wetenschappelijke literatuur niet gemakkelijk te beantwoorden zijn. Hills (2002) beschrijft het begrip fan als onderdeel van de algemene kennis. Dat wil zeggen dat de

meeste mensen meteen een beeld hebben van een persoon bij het woord fan. Dit beeld is echter niet altijd gelijk en ook niet altijd positief; de intensiteit van de emoties gepaard met het fandom van iets of iemand kunnen namelijk sterk variëren (Sandvoss, 2005). Een oorzaak hiervan is het feit dat men *zichzelf* classificeert als fan. Deze zelfclassificatie maakt het lastig te bepalen of verschillende fans werkelijk te vergelijken zijn. De mate van connectie tussen fan en het object van fandom is namelijk moeilijk te meten aangezien het om een gevoel van een persoon gaat. Het ontbreekt op dit moment aan een kwantitatieve methode om te meten in welke mate iemand een fan is. Dit is te illustreren via het volgende voorbeeld. In Nederland is het zeker onder de mannelijke populatie niet ongewoon om fan te zijn van een voetbalclub. De meeste mannen kunnen wel een antwoord geven op de vraag van welke club zij een fan zijn. Er zijn echter grote verschillen tussen de fans die elke week in het stadion zitten en de fans die thuis een keer per week op zondag de samenvattingen kijken op studio sport. Ditzelfde geldt voor vrijwel alle vormen van fandom: de fanatieke fan die een concert bezoekt heeft een heel andere ervaring dan iemand die louter een plaat heeft gekocht.

Om toch tot een coherente groep te komen wordt in dit onderzoek een definitie gebruikt die is gebaseerd op de definitie die Sandvoss (2005) gebruikt. Hij definieert fandom als “[...] *the regular, emotionally involved consumption of a given popular narrative or text in the form of books television shows, films, or music [...]*” (Sandvoss, 2005, p. 8). Deze definitie zorgt voor de basis van de definities van fans in dit onderzoek. Het onderzoek gaat naar een aantal aspecten van fans kijken die het meest prominent aanwezig zijn bij fans die in de jaren '60, de jaren van de opkomst van beide bands. De fans binnen dit onderzoek moeten daarom voldoen aan de volgende voorwaarden: iemand die in de jaren '60 regelmatig en op een emotioneel aangesloten manier de muziek van The Beatles of The Rolling Stones consumeerde. Met deze definitie kan aan de hand van de theorieën die in de volgende hoofdstukken beschreven worden gekeken worden naar het centrale aspect van dit onderzoek, de rivaliteit tussen deze groepen fans.

2.2.2. DE GESCHIEDENIS VAN FAN ONDERZOEK

Onderzoek naar fans is een traditie die binnen de sociale wetenschappen al langer een grote rol speelt. In het moderne onderzoek naar fans is grofweg een driedeling te maken in de manier waarop er naar de fans gekeken (Sandvoss, 2005). Deze drie golven van fan onderzoek tonen de evolutie van fanonderzoek aan.

De eerste golf fan onderzoeken dankt een groot deel van haar conceptuele onderbouwing aan het onderzoek naar coderen en decoderen van Stuart Hall (1980). De nadruk in dit onderzoek, en als gevolg daarvan in de daarop gebaseerde fanstudies, lag op het kantelpunt tussen de productie en de consumptie van fanteksten. Sandvoss (2005) beschrijft een dichotomie tussen producent en consument. Er kan op deze manier enkel gekeken worden naar de strijd tussen de *preferred*, de *negotiated* en de *oppositional reading* (Croteau, Hoynes, & Milan, 2012). Hoewel deze manier van kijken een beeld geeft van de strijd tussen producent en consument is het naïef om ervan uit te gaan dat dit de werkelijkheid representeert. Er zijn buiten de fan en de producent veel andere factoren die meespelen in de manier waarop een tekst wordt geïnterpreteerd. Hoewel nuttig in haar eigen niche is deze vorm van fanonderzoek relatief beperkt.

De tweede golf van fan onderzoek gaat verder waar de eerste golf ophoudt, met de toevoeging van Bourdieu's theorie over een meer complexe en gelaagde distributie van krachten binnen de samenleving en binnen de verschillende (sub)culturen (Sandvoss, 2005). Door gebruik te maken van de *habitus*, de verschillende leefstijlen, normen, waarden, en eigenschappen aan de grondslag van een sociale groep, kunnen voorspellingen gedaan worden over de fanobjecten van een groep. De identiteit van de fan speelt een belangrijke rol binnen deze onderzoeken. Deze identiteit wordt als gevolg gezien van de sociale klasse waar een fan zich in bevindt. De sociale klasse, en dus *habitus*, van een persoon is echter niet het enige aspect dat een rol speelt bij het ontstaan van fandom. Hier komt het gebrek van de tweede golf van fan onderzoek naar voren: meerdere aspecten van identiteit spelen een rol bij fandom, niet alleen sociale klasse.

De derde golf is daarom een verbreding van de tweede golf via de incorporatie van begrippen als reflectie, reflexie en narcisme. Centraal staat de rol die fandom speelt in de constructie van de identiteit van de fan. Niet alleen de *habitus* is hier verantwoordelijk voor de constructie van identiteit. Dit centrale aspect kan en wordt op

grofweg twee verschillende manieren aangepakt. De eerste trend in onderzoek hangt om het begrip reflexiviteit. De wisselwerking tussen fan en het object van fandom staat centraal: hoe gaat de identiteit van de fan om met de externe realiteit die het fan object biedt (Sandvoss, 2005). *Agency* staat dan ook centraal in deze theorie. Het fanobject is transitioneel en onderdeel van de fan zelf. De tweede trend richt zich op reflectie: de fan als verlenging van het fan object. De fan is bij deze theorie meer afhankelijk van het object. Hij wordt erdoor beïnvloed in plaats van dat hij zelf verantwoordelijk is voor de wisselwerking tussen zijn identiteit en het object. Sandvoss illustreert dit verschil aan de hand van het verschil tussen de woorden *mine* en *me*. Bij de eerste trend, reflexie, is het object bezit van de fan, het is *mine*. Reflectie, de tweede trend, stelt echter dat de fan zichzelf, *me*, ziet, gespiegeld in het object waar hij fan van is. Narcisme is een essentieel onderdeel van die twee trend. Sandvoss (2005) laat zien dat narcisme de is grondslag is voor de fascinatie met het fanobject komend uit de weerspiegeling. Omdat het fanobject als spiegel dient waarin de fan zichzelf herkent. Die weerspiegeling toont echter geen objectieve gelijkens met de fan, het wordt alleen op die manier herkend.

Dit onderzoek zal grotendeels binnen de derde golf van fan onderzoek vallen. De actieve fan die zelf betekenis geeft aan zijn fandom staat centraal. De nadruk ligt daarbij op de eerste trend binnen de derde golf; op reflexie en niet reflectie. Juist de reflexieve elementen bieden de mogelijk te kijken waar de verschillen tussen de twee groepen fans. Daarnaast gaat het onderzoek zich richten op een langere periode in tijd, waarbij zowel de fan als het object veranderen. Uiteraard worden de relevante elementen uit de eerste en tweede golf meegenomen waar deze van toepassing zijn. Zo zullen de sociale klasse en de achtergrond van de fans een rol spelen in het onderzoek naar het ontstaan van de identiteiten van de fans, zowel onderling als tussen de groepen.

2.2 IDENTITEIT

In onderzoek naar fans speelt identiteit een belangrijke rol. Zoals te zien is in de tweede en derde golf van fanonderzoek staat de identiteit van de fan centraal. Identiteit wordt immers mede beïnvloed door het sociale en ook de reflexieve wisselwerking tussen fan en fan-object is zonder identiteit niet te onderzoeken. In dit hoofdstuk worden eerst *identity theory* en *social identity theory* besproken. Daarna volgt de link tussen identiteit en muziek om zo weer de link te leggen tussen het fandom en identiteit. Als laatste

wordt de link tussen muziek en *social identity theory* verbonden door middel van drie verschillende vormen van *scenes* in de muziek en de gevolgen daarvan op identiteit.

2.2.1 IDENTITEITSTHEORIEËN

Identiteit is op meerdere manieren te beschrijven. Hall en du Gay (1996) beschrijven identiteit als een gedeeld kenmerk of idee met een ander; hierbij kan een ander zowel een enkel persoon of een groep zijn, waar solidariteit en loyaliteit de grens bepalen. Stryker en Burke (2000) beschrijven drie manieren om identiteit als begrip uit te leggen: als synoniem voor etniciteit; als identificatie met een collectief; en als de betekenis die anderen aan de rollen geven die we aannemen bij anderen. Stryker en Burke geven zelf de voorkeur aan de laatste variant. Een combinatie van de definities van Hall en du Gay, en Stryker en Burke leidt tot een variant waar identiteit zijn betekenis haalt uit de interactie met anderen maar die ook gedeeld wordt met die anderen. Dit baant de weg voor een onderzoek waar groepen mensen elkaar betekenis geven en zo de gezamenlijke identiteit construeren.

Een ander belangrijk aspect van identiteit dat niet terugkomt in de bovenstaande definities is echter fluiditeit, het veranderen van rollen. De Britse muzieksocioloog Frith beschrijft dit als volgt “[...] *identity is mobile, a process not a thing, a becoming not a being; second, that our experience of music – of music making and music listening – is best understood as an experience of this self-in-progress*” (1996, p. 109). Frith (1996) gaat hier verder op in door te beschrijven dat muziek een ervaring van zowel jezelf als van anderen is. Hier komt de tweedeling van theorie over identiteit en de vorming hiervan naar voren. Aan de ene kant bestaat er de persoonlijke identiteit, in dit geval de eigen ervaring van de muziek. Aan de andere kant is er de sociale identiteit, de identiteit die speelt in een groep. Frith (1996) stelt dat muziek in zichzelf een beeld kan geven van de relaties binnen groepen en van individuen. Dit gebeurt omdat groepen zichzelf leren kennen door gezamenlijke activiteit rond de muziek. De muziek is niet alleen expressie van ideeën het is de ervaring van het leven van die ideeën, zowel door de fans als door de makers.

Onderzoek naar identiteit wordt uitgevoerd aan de hand van twee theorieën. *Identity theory*, gebaseerd op onderzoeken van onder andere Burke (1980) en Stryker (1968), gaat uit van de wederkerige relaties tussen de maatschappij en het Zelf (Hogg,

Terry, & White, 1995). De maatschappij is mede verantwoordelijk voor identiteit door invloed uit te oefenen op het Zelf. Het Zelf bestaat daarom uit meerdere facetten die de verschillende aspecten van de maatschappij reflecteren. Identiteit is echter vrij rigide in deze theorie waardoor, met het oog op de onderzoeksvraag, dit minder bruikbaar is dan de andere variant, *social identity theory*. De rigide natuur van identiteit in deze theorie leent zich dus ook niet goed in combinatie met de agency van een actieve fan binnen de eerste trend van fan onderzoek. De reflexieve benadering van fandom sluit dus ook beter aan bij *social identity theory*.

Social Identity Theory stelt dat personen onderdeel uitmaken van sociale groepen. Die sociale groepen bepalen ten dele, voor zover dit valt binnen grenzen van de groep, de identiteit van de persoon binnen die groep. Elke groep is verantwoordelijk voor een afzonderlijke identiteit die een deel uitmaakt van de totale identiteit van een persoon. Dit vertaalt zich ook naar de groep, waar personen een normatieve standaard bepalen voor de rest van de groep afhankelijk van de acceptatie van de identiteit binnen die groep (Hogg, Terry, & White, 1995). Dit sluit aan bij de eerder genoemde definities van identiteit op basis van Stryker en Burke (2000), Hall en du Gay (1996), en Frith (1996). *Social Identity Theory* heeft daarnaast een focus op de relaties tussen groepen. De *out-group*, de groep mensen die geen deel uitmaakt van de geanalyseerde groep, wordt meegenomen bij de analyse. In het geval van een onderzoek waar twee groepen vergeleken worden, en elkaars *out-group* zijn, is dit een zeer toepasselijk kader.

2.2.2 MUZIEK EN IDENTITEIT

Muziek en identiteit zijn dieper verbonden met elkaar dan misschien verwacht wordt. Zoals al eerder vermeld stelt Frith (1996) dat muziek een proces is. Tijdens dit proces ervaar je als het ware je identiteit. Muziek is daarmee niet enkel een reflectie van het individu. Het is een reflexie van de identiteit, een ervaring die een brug slaat tussen de identiteit en de muziek, het individu in het collectief en vice versa. De theorie rond identiteit en muziek is van een reflectief standpunt overgegaan naar een meer reflexieve variant. Aan de hand van dit idee wordt het mogelijk te kijken naar muziek en identiteit als één proces. Hier vormt een combinatie van de groep, de muziek en de persoon voor de vorming van zowel de persoonlijke als de sociale identiteit van de fan en de groep waar de fan deel van uit maakt.

Hierop voortbouwend moet gekeken worden naar de constructie van identiteit. Waar komt die vandaan en waar leidt dit toe? Ten eerste is te stellen dat de vorming van deze identiteit een uniform proces is dat onafhankelijk is van de soort muziek. Frith laat, aan de hand van twee voorbeelden van muziekrecensies, een van een hoge en een van een lage cultuur, zien dezelfde concepten gebruikt worden (1996). Hij laat zien dat dezelfde concepten een rol spelen bij beide recensies ondanks de grote verschillen in stijl en waardering. De identiteit die gevormd wordt is anders door de verschillen in sociale activiteiten. Het gevolg van deze constatering is dat het mogelijk wordt om twee groepen fans van bands te vergelijken omdat het proces van de totstandkoming van de verschillende identiteiten van de groepen fans hetzelfde is.

Het postmodernisme speelt een grote rol in deze manier van kijken naar muziek en identiteit. Het idee dat zowel hoge als lage cultuur inherent niet verschillen maar dat het verschil zich bevindt in de perceptie van de luisteraar staat hier centraal (Frith, 1996). Hiermee komt de fan, en de identiteit van de fan centraal te staan in de manier waarop naar muziek gekeken wordt. De fan, of groep fans, in plaats van de muzikant, bepaalt de manier waarop de muziek wordt ervaren. De tijd, de omgeving en de fan bepalen het ideaalbeeld dat nagestreefd wordt door de fan tijdens het luisteren naar de muziek. Het essentialistische standpunt dat muziek alleen gevormd wordt door de producent is daarom gemakkelijk onderuit te halen. Op het moment dat geaccepteerd is dat de eigen identiteit wordt ervaren tijdens het luisteren van muziek wordt de ervaring voor iedereen verschillend. Het essentialistische argument vervalt en is beter uit te leggen als fluiditeit: de rol die de fan zichzelf aanmeet hangt af van de muziek, de omgeving en van de fan.

De keuze voor een bepaalde soort muziek lijkt ook deels afhankelijk te zijn van iemands persoonlijkheid. Kopacz (2005) vond een aantal aspecten van persoonlijkheid, zoals levendigheid, extraversie en openheid tot verandering, die invloed hadden op muzieksmaak. Carpentier, Knobloch, en Zillman (2002) demonstreren dat rebellie als persoonlijkheidskenmerk geassocieerd is met het luisteren naar opstandige muziek. Andere voorbeelden van onderzoeken naar muzieksmaak en persoonlijkheid zijn: Pearson, en Dollinger (2004); Schwartz, en Fouts (2003). Hieruit blijkt dat muzieksmaak in zekere zin gerelateerd is aan identiteit en dus ook niet direct een keuze is. Omdat

identiteit deels wordt gevormd door de omgeving en sociale relaties ligt de keuze van een muzieksmaak deels uit handen van de fan.

2.3 MUZIEK EN GROEPEN FANS.

Identiteit is voor een belangrijk deel afhankelijk van de sociale relaties. De omgeving bepaalt welke normen en waarden er binnen de sociale groep worden aangehouden. De fan heeft hier invloed maar moet zich er ook in zekere mate door laten leiden. In deze paragraaf worden verschillende vormen van groepen waarin een fan zich kan bevinden behandeld. Al deze groepen hebben een verschillende invloed op identiteit en daarmee op de rivaliteit tussen beide bands.

Om groepen fans te duiden in binnen de journalistiek wordt gebruik gemaakt van de term *scene*. De term is in het leven geroepen als beschrijving van de niet-geaccepteerde personen die zich met jazz bezig hielden in jaren 1940, de *jazz-scene* (Peterson & Bennet, 2004). Sindsdien is het gebruik veelvuldig toegenomen zonder dat er een precieze definitie is opgesteld. Niet alleen de muziek en fans werden ermee beschreven maar ook de identiteit die daarmee hand in hand gaat. In de academische wereld is de term in de jaren '90 geadopteerd. Hier heeft het gedeeltelijk de term subcultuur vervangen in literatuur waar de focus op populaire muziek ligt. Subcultuur kent namelijk een, hoewel subtiel, belangrijk verschil met *scene*. Bij een subcultuur wordt gesuggereerd dat de subcultuur in kwestie zich afstoot van de heersende cultuur. Er is een duidelijke grens tussen hoofd- en subcultuur, die zich in *scenes* niet voordoet (Peterson, & Bennet, 2004). Door dit verschil is een *scene* een meer gangbare manier om een groep fans te beschrijven die wel binnen de grotere cultuur passen maar zich conformeren naar één bepaalde soort muziek of band. Hieronder worden de drie varianten van *scenes* uiteengezet zoals Peterson en Bennet deze formuleren.

2.3.1 LOKALE SCENES

Een lokale *scene* wordt geformuleerd als een plek waar een sociale activiteit met een duidelijke grens in zowel tijd als plaats waar musici, fans en producenten gezamenlijk hun gedeelde muzikale smaak uiten (Peterson, & Bennet, 2004). Tegelijkertijd zetten ze zich af tegen andere *scenes*. De uitingen van een lokale *scene* zijn naast de muziek

bijvoorbeeld kleding, taal en dialect, en politieke voorkeur. Een lokale *scene* kan gebruikt worden voor het beschrijven van een muzikale stroming voordat deze onderdeel van de nationale cultuur is geworden. Deze vorm van een *scene* wordt ook vergeleken met gemeenschappen (*communities*) (Frith, 1983).

In een onderzoek van Cohen wordt de rock cultuur in Liverpool gebruikt als eerste voorbeeld van een lokale scene (1991). Het onderzoek beschrijft het mengen van lokale cultuur en artistieke ambities, wat zich uit in een unieke maar onderling gedeelde kijk op het leven. Liverpool kent een lange geschiedenis met pop en rock bands en was ook de geboorteplaats van de bandleden die centraal staan in dit onderzoek. Omdat lokale *scenes* echter veelal draaien rond relatief kleine gemeenschappen die zich enkel lokaal manifesteren, zal dit onderzoek zich voornamelijk richten op de meer omvattende vorm van *scenes*, de translokale variant.

2.3.2 TRANSLOKALE SCENES

In een poging lokale muziek met de globale muziekstromingen te combineren zijn translokale *scenes* aangedragen (Bennet, 2004). Translokale *scenes* bestaan uit één of meerdere lokale *scenes* die met elkaar verbonden zijn. De verbinding tussen de verschillende lokale *scenes* is in de vorm van zowel muziek, fans, magazines als bands (Peterson, & Bennet, 2004). Als voorbeeld van een translokale *scene*, met een nadruk op de niet alleen de uitwisseling van muziek en bands maar ook die van fans, wordt de *dance* cultuur uit de jaren '90 gegeven (Bennet, 2004).

De trans-lokale *scene* blijft ondanks de, soms internationale, verbindingen tussen de lokale clusters echter wel een lokaal gegeven. Een goed voorbeeld hiervan is de Beatle-manie uit de jaren '60 (Peterson, & Bennet, 2004). Hoewel het Beatles-merk zich razendsnel over de hele wereld verspreidde werd het in de lokale cultuur geïncorporeerd en aangepast naar lokale normen en waarden. De term transregionale muziek wordt gebruikt voor het verklaren van gelijktijdige domesticatie van muziek over de gehele wereld als gevolg van een toename in globale stromen (Slobin, 1993). De translokale *scene* zoals al eerder geïllustreerd aan de hand van de Beatlemanie staat centraal als kader binnen dit onderzoek. De translokale *scenes* rond The Beatles en The Rolling Stones worden tegenover elkaar geplaatst.

2.3.3 VIRTUELE SCENES

De laatste variant van *scenes* zijn de zogenaamde virtuele *scenes*. Sinds de opkomst van het internet zijn zowel de tijd als afstand die het kost om iemand te bereiken drastisch gedaald. Dit heeft een grote invloed gehad op de vorming en bestaan van muziek *scenes* (Bennet, 2004). Waar lokale en translokale *scenes* werden gelimiteerd door fysieke grenzen in de vorm van tijd en plaats, gaan *virtual scenes* - een stap verder. Het internet biedt mensen de mogelijkheid direct contact te hebben onafhankelijk van de locatie van de ander. Het delen van muziek, video en informatie maakt het zowel fans als artiesten mogelijk over de gehele wereld geïnteresseerden te vinden. Niet alleen de nieuwe generaties artiesten en fans kunnen hier gebruik van maken.

Ondanks de fragmentarische natuur van oudere vormen van muziek is het nu mogelijk gelijkgestemden te vinden en daar contact mee te hebben. Vroomen (2004) illustreert dit aan de hand van oudere fans van Kate Bush die met elkaar in contact komen, ondanks het feit dat ze niet meer naar concerten gaan. Omdat in dit onderzoek voornamelijk wordt gekeken naar het sentiment dat heerste in de jaren '60 zal dit onderdeel van *scene* theorie naar alle waarschijnlijkheid geen grote rol spelen. Dit onderzoek heeft echter wel een exploratieve natuur, als blijkt dat in de latere levensloop van de fans de virtuele een grote rol is gaan spelen zal dit worden meegenomen.

2.4 RIVALITEIT

Zoals al in de inleiding is vermeld, zijn The Beatles en The Rolling Stones, of in ieder geval de fans van beide, al elkaars rivaal sinds het ontstaan van beide bands. Om een beter inzicht te krijgen in die rivaliteit moet daarom gekeken worden naar rivaliteit als concept. Dit concept kan vervolgens toegepast worden op de ervaren rivaliteit bij de respondenten en kan vervolgens de link met identiteit gelegd worden.

Rivaliteit lijkt een gegeven onderdeel van de samenleving te zijn. De westerse kapitalistische economie draait op het overwinnen van de directe competitie; het verslaan van de rivaal. Rivaliteit en gelijksoortigheid zijn verbonden aldus Kilduff, Elfenbein, en Staw (2010). In sport is te zien dat teams die op een zelfde niveau presteren vaker elkaars rivaal zijn. De rivaliteit stamt dus af van de relatie tussen

beiden. Dit geldt zowel ook voor corporaties als voor de individuele werknemers binnen diezelfde corporaties.

Er is veel onderzoek gedaan naar rivaliteit in sport met het licht op hooliganisme, een extreme uiting van rivaliteit. Giulianotti (1993, 1999) en Armstrong (1998) hebben uitgebreid gekeken naar de sociologische aspecten van hooliganisme en de rol van identiteit daarin. De kleine verschillen tussen de verder veel overeenkomende groepen spelen een grote rol in het beeld dat beide groepen van elkaar hebben. De strijd die daaruit ontstaat, is een sterke rivaliteit. Het geweld tussen groepen is echter niet de enige manier waarop de sociale identiteit wordt geconstrueerd. Spaaij (2008) beschrijft een saamhorigheidsgevoel dat verder gaat dan het geweld rondom het voetbal. De vraag is of deze vertaling ook naar muzikfans te maken is. De manier waarop het fandom ontstaat is namelijk verschillend bij muziek en sport. Armstrong (1998) beschrijft het fan, en daaropvolgend hooligan, worden als een uiting van masculiniteit in stand gehouden door vaders die hun zoon meenemen naar de wedstrijd. De combinatie van die masculiniteit een locatie en sociale historie zorgen voor een grote groep fans die zichzelf in stand houdt. Bij muziek is die het ontstaan van die voorkeur anders, zie paragraaf 2.3.2.

Hoewel rivaliteit zoals hierboven besproken meestal in een sport- of bedrijfseconomische setting wordt onderzocht is het ook toepasbaar op muziek. De essentie van twee groepen die tegenover elkaar staan verandert niet drastisch op het moment dat de oorzaak van die rivaliteit muziek is in plaats van sport. Er moet wel rekening gehouden worden met de verschillende manieren waarop de rivaliteit ontstaat, dit is echter ook het geval bij andere vormen van rivaliteit.

2.5 LIFE COURSE EN FAN ONDERZOEK

Als laatste onderdeel van het theoretisch kader wordt de verandering van fandom over tijd aan de hand van het *life course* perspectief bekeken. Identiteit en fandom zijn fluïde aspecten die door interne en externe factoren over tijd beïnvloed worden. Het *life course* perspectief wordt gebruikt om een beter zicht te krijgen op die veranderingen over tijd.

Het *life course* perspectief op fans is een onderbelicht onderdeel in fan onderzoek (Harrington, & Bielby, 2010). In zijn essentie probeert *life course* onderzoek inzicht te

krijgen op levens door de tijd heen. Er wordt gekeken naar verschillende aspecten van het leven en hoe die zich ontwikkelen gedurende de jaren. De nadruk ligt hierbij op sociale en historische veranderingen die een groep mensen op een bepaald moment beïnvloeden. Hoewel de theorie geen integrale kern heeft delen veel van de aangesloten vakgebieden een aantal kenmerken. Hiervan zijn er een aantal relevant voor dit onderzoek: positie in tijd; sociale context; verbindingen tussen personen; en het belang van *agency* bij mensen (George, 2003). Hier komt identiteit van de fan weer naar voren. De invloed van de relevante gebeurtenis wordt bekeken aan de hand van de veranderingen in de, zowel persoonlijke als sociale, identiteit van de fan.

Uit onderzoek van Cavicchi (1998) blijkt dat fan worden van iets de levensloop van een fan kan veranderen, er betekenis en of structuur aan kan geven. Dit gebeurt omdat fans bepaalde periodes van hun leven segmenteren. Een periode kan hier bijvoorbeeld de tijd zijn dat iemand fan is van een bepaalde groep of product. Hoewel er continuïteit is in het leven van een fan zijn er duidelijk punten aan te geven waarop het leven verandert aan de hand van invloeden van buitenaf. Bij fanonderzoek blijken er veranderingen op de lange termijn te zijn in de manier waarop fans het 'fan zijn' interpreteren (Harrington, & Bielby, 2010). Dit komt bijvoorbeeld door veranderingen in de maatschappij ten opzichte van een bepaalde soort muziek, of omdat een fan meer of minder interesse heeft in het fanobject. Anders gesteld: de identiteit van de fan verandert door zowel externe als interne factoren.

Naast deze invloeden zijn er ook interne processen die veranderen simpelweg door het ouder worden van de fan. In het leven maken mensen meerdere fasen door (Erikson, 1959). Voor fanonderzoek is niet elke fase even interessant, maar de fasen die de fans in dit onderzoek doormaken zijn dit uiteraard wel. Hier wordt gekeken van schoolkind (11 tot 18), jongvolwassene (18 tot 30), middelvolwassene (30 tot 50), tot laatvolwassene (50+). De ontwikkelingen in deze vier stages van leven zorgen volgens de theorie van Erikson (1959) voor grote veranderingen in de identiteit van de fans. De eerste van deze fasen bevat de start van creëren van de identiteit. Dit gaat verder bij de jongvolwassenen, de emotionele aspecten van het 'fan zijn' in die leeftijdscategorie worden gezien als zeer belangrijk voor de verdere ontwikkeling van de identiteit, het vormen intimiteit tegenover het risico van isolatie. Dit gaat vervolgens verder naar het proberen een toevoeging te zijn binnen de maatschappij, bij middelvolwassenen, en

eindigt met vergaren van wijsheid en het vermijden van spijt, bij laatvolwassenen (Harrington, & Bielby, 2010). De verschillende segmenten in het leven van een fan hebben dus een andere invloed op het fandom.

Naast de interne processen die voor verandering zorgen zijn er nog twee andere processen te benoemen. Ten eerste verandert het fanobject ook over tijd. Bands en muziek evolueren over tijd en kunnen dus voor een verandering in de identiteit van de fan zorgen. Deze mate van verandering in de identiteit als gevolg van deze verandering in het object is echter wel lastig te bepalen (Harrington, & Bielby, 2010). De fan verandert namelijk gelijktijdig, en dit proces gaat in ieder geval gedeeltelijk onafhankelijk van het object. Omdat de fan het object gedeeltelijk in zichzelf opneemt (de concepten reflexie en narcisme van de derde golf in fan theorie spelen hierin een rol) en vervolgens zelf verandert, compliceert dit de relatie tussen beide (Sandvoss, 2005). Harrington en Bielby zeggen hier het volgende over: "The self unfolds over time in ongoing dialogue with the media object that helps define and sustain it" (2010, p. 444).

Het laatste proces dat een rol kan spelen in de veranderende identiteit van de fan zijn de normen en waarden die bij een bepaalde leeftijd horen. Zowel in het dagelijks leven als in de academische literatuur speelt leeftijd een belangrijke rol bij het beoordelen van mensen en hun interesses. Niet alleen de normen zelf maar ook de geassocieerde relevantie ervan zijn onderhevig aan verandering. Harrington en Bielby beschrijven meerdere groepen fans die door het ouder worden problemen krijgen met het fan zijn (2010). Fans van soapseries zijn bijvoorbeeld meer geneigd hun 'fan zijn' geheim te houden als ze ouder zijn (Harrington, & Bielby, 1995). Een ander voorbeeld geeft Bailey (2005) in de vorm van Kiss fans die problemen hebben met onzekerheid in een maatschappij waar oudere fans van de band zich gestigmatiseerd voelen als kinderlijk in hun smaak (2005).

Al deze processen die potentieel de identiteit van de fan kunnen beïnvloeden zijn interessant als het gaat om een vergelijking tussen de twee groepen fans die centraal staan in dit onderzoek. In het volgende hoofdstuk wordt besproken welke vraag en bijbehorende subvragen er worden gesteld tijdens het onderzoek.

3. PROBLEEMSTELLING EN METHODOLOGIE

3.1 PROBLEEMSTELLING

Hoewel de rivaliteit tussen The Beatles en The Rolling Stones al ruim 50 jaar bestaat ontbreekt academisch onderzoek naar dit fenomeen. Onderzoek naar rivaliteit richt zich voornamelijk op andere aspecten. Zo is er gekeken naar competitie tussen personen (Beersma, Hollenbeck, Humphrey, Moon, Conlon, & Ilgen, 2003; Ku, Malhotra, & Murnighan, 2005), tussen groepen (Mulvey & Ribbens, 1999; Stott, & Reicher, 1998) of tussen organisaties (Baum & Korn, 1999 ; Chen, Su, & Tsai, 2007). Deze onderzoeken richten zich echter met name op bedrijfskundige aspecten of op sport. Er zijn vele andere vlakken waarop rivaliteit zich manifesteert die potentieel interessant zijn. De relatie tussen muziek, identiteit, en rivaliteit is er daar één van.

The Beatles en The Rolling Stones zijn het bekendste voorbeeld van rivaliteit in muziek. Het is ontstaan in de jaren '60 waarin de samenleving ingrijpend veranderde, zie hoofdstuk 1.3. De combinatie van een veranderende cultuur waarin de identiteit van zowel de ouderen als de jongeren een cruciale rol speelde biedt de mogelijkheid om in te gaan op de verschillende aspecten van identiteit. Daarmee is het een uitstekend onderwerp voor onderzoek naar rivaliteit. Het is daarnaast ook een rivaliteit die nog steeds speelt. Op het internet staan talloze artikelen (Appleby, 2012; Jacobs, 2013; Kot, 2013) en fora met discussies (Fok Forum, 2009; Musicmeter.nl, 2005). Ook in de literatuur is de discussie nog steeds relevant (DeRogatis & Kot, 2010; McMillian, 2013). De maatschappij is drastisch veranderd sinds de jaren '60, toch zijn beide bands en de rivaliteit daartussen nog steeds relevant.

Identiteit is zoals al besproken een belangrijk onderdeel in het ontstaan van muzieksmaak en fandom (Kopacz, 2005), en binnen het functioneren in een groep (Hogg, Terry, & White, 1995). In een onderzoek waar rivaliteit wordt onderzocht is identiteit een extra dimensie die een verhelderende rol kan spelen. De combinatie met rivaliteit en identiteit is binnen wetenschappelijk onderzoek naar muziek ook nog niet gemaakt en werpt daarom licht op een nog onderbelicht onderwerp.

3.2. ONDERZOEKSVRAGEN

Aan de hand van de gevonden literatuur is de onderzoeksvraag opgesteld. Het uitgangspunt van het onderzoek zijn de fans van The Beatles en The Rolling Stones. Het nauwe verband tussen identiteit en muziek is de aanleiding geweest om te kiezen voor een aanpak waarin identiteit centraal staat. Juist het reflexieve karakter van identiteit is een interessante invalshoek gezien de lange looptijd van het fandom van beide groepen fans. Het feit dat identiteit volgens *social identity theory* geen vast gegeven is maar juist een fluïde rol speelt is een gevolg van de reflexieve natuur (Hogg, Terry, & White, 1995). De relatie tussen het fandom van de band en de eigen identiteit staat daarom centraal in dit onderzoek.

Ter ondersteuning van de fluïde identiteit wordt *life course* onderzoek gebruikt om te kijken in welke levensfase welke dingen zijn gebeurd en welke invloed dat heeft gehad op de rivaliteit tussen beide groepen. Aan de hand van de verschillende levensfasen die beide groepen op hetzelfde moment doorgaan is het interessant om te kijken of daar verschillen te vinden zijn en of die verschillen of overeenkomsten gevolgen hebben voor de rivaliteit in zijn geheel.

Daarnaast speelt het sociale aspect een grote rol in de ontwikkeling van identiteit. *Social identity theory* stelt dat de relaties tussen personen een belangrijke rol spelen in de vorming van een identiteit. Juist de relaties tussen fans onderling gecombineerd met de relaties tussen beide groepen kunnen mogelijk verklaringen geven voor het ontstaan en voortbestaan van de rivaliteit tussen beide groepen.

De centrale onderzoeksvraag luidt daarom:

Welke rol spelen de veranderende identiteiten van The Rolling Stones en The Beatles fans in de rivaliteit tussen beide, toen en nu?

Deze vraag zal beantwoord worden door het combineren van de antwoorden van een aantal subvragen. Deze vragen bevatten de verschillende concepten die aangehaald worden in de hoofdvraag, en worden zowel aan The Beatles als aan The Rolling Stones fans voorgelegd. De resultaten van beide vragen kunnen vervolgens vergeleken worden om een antwoord te geven op de hoofdvraag.

1. Hoe is het fandom voor de band ontstaan?

Bij deze vraag wordt gekeken naar het ontstaan van het fandom. Wat waren de redenen van de fan om zich op te stellen als fan van de band? Welke factoren speelden hierin mee en bieden mogelijk een verklaring voor de rivaliteit? Hier wordt bijvoorbeeld gekeken naar aspecten als cultuur, persoonlijkheid, relaties met andere personen.

2. Hoe is de fan-identiteit sinds jaren 60 geëvolueerd?

De evolutie van het fandom en de identiteit van de fan spelen een grote rol in verklaren van de evolutie van de rivaliteit. Er wordt daarom eerst gekeken naar de evolutie van de fan zelf. Hierbij worden zowel de aspecten die direct in relatie tot de band en de muziek, als de aspecten die daar slechts indirect mee te maken hebben in acht genomen.

3. Hoe is de rivaliteit tussen fans in de (trans)lokale *scene* geëvolueerd?

Hier staat de ontwikkeling van de rivaliteit zelf als gevolg van de interne en externe ontwikkelingen van de fans, de muziek, de samenleving en de bands, centraal. Met deze vraag wordt zo gekeken wat er veranderd is, wat hetzelfde gebleven is, en wat dit voor de fans betekent.

4. Hoe is de uiting van de rivaliteit tussen beide bands door de fan zelf geëvolueerd?

Hoe deze rivaliteit zich uitte en hoe dat veranderd is, is het laatste centrale aspect van het onderzoek. Aan de hand van deze vraag wordt gekeken hoe de theorie zich verhoudt tot de praktijk. De praktische gevolgen van de rivaliteit voor de fans wordt bekeken en geanalyseerd.

Met antwoorden op de bovenstaande subvragen kan antwoord gegeven worden op de hoofdvraag van het onderzoek. Op dat moment kan er bepaald worden welke rol de identiteit van de fans heeft gehad bij het ontstaan en de ontwikkeling van de rivaliteit tussen beide groepen fans.

3.2. METHODE

In dit hoofdstuk wordt de methode besproken. Als eerste wordt de keuze voor de gebruikte methode verantwoord. Vervolgens worden de methodologische keuzes tijdens het onderzoek besproken en toegelicht. De structuur van de interviews en de manier waarop het coderen en analyseren is uitgevoerd wordt als laatste behandeld.

3.2.1. KWALITATIEF INTERVIEW

Om een antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag is het van belang een kwalitatief onderzoek uit te voeren. De vraag waarin de identiteit van de fan centraal staat verlangt een kwalitatieve invulling. Om erachter te komen wat de drijfveren, de motivaties en om een inzicht te krijgen in de keuzes van de fans, zowel destijds als nu, zijn interviews daarom een geschikte methode. Een diepte-interview biedt de onderzoeker namelijk de mogelijkheid om enkele aspecten te belichten die met andere onderzoeksmethoden onderbelicht blijven. Evers (2007) beschrijft een aantal kernaspecten van diepte-interviews die zeer nuttig zijn voor dit onderzoek. Omdat de identiteit van de fans centraal staat is het belangrijk zowel diepte als detail te vinden. Zoals al besproken in het theoretisch kader zijn muziek en identiteit ervaringen en processen van zelf reflexie. Elke fan beleeft dit op zijn eigen manier, elke sociale context is net anders. Dit zorgt ervoor dat de onderzoeker in detail moet treden om de nuances en de kleine verschillen van de ene fan ten opzichte van de andere fan te vinden. Zoals Evers stelt: “Het perspectief van de respondenten staat centraal” (2007, p. 6).

Een tweede belangrijke reden om te kiezen voor een kwalitatief onderzoek is het exploratieve aspect. Bij een onderzoek naar twee specifieke groepen fans waar tegelijkertijd een rivaliteit tussen speelt is nog niet veel vaker uitgevoerd. Er is dus niets bekend over wat er gevonden gaat worden. Tijdens interviews kan, als dat nodig blijkt, ingegrepen worden en dieper worden ingegaan op onderdelen die van tevoren niet als zodanig geformuleerd waren. Via een boommodel is het mogelijk een gedeeltelijk gestructureerd interview op te zetten waar genoeg ruimte over is om dieper op bepaalde onderwerpen in te gaan als deze aan bod komen tijdens het interview.

Het boommodel voor interviewen is ontworpen om meerdere aspecten van een groter thema te onderzoeken (Evers, 2007). Aan de hand van enkele hoofdvragen

worden de verschillende aspecten van het grotere thema opgedeeld in kleinere onderwerpen. Deze onderwerpen worden vervolgens afzonderlijk besproken, waarbij de interviewer waar nodig doorvraagt om dieper in te gaan op de afzonderlijke aspecten. Dit model is gekozen aangezien er verschillende aspecten van de rivaliteit besproken moeten worden om een compleet antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag.

3.2.2 RESPONDENTEN

Er zijn 14 respondenten geïnterviewd tijdens het onderzoek. Het verzamelen van de respondenten is grotendeels gedaan door zelf te zoeken naar potentiële respondenten. Er is rondgevraagd in de eigen kringen, via sociale media en er zijn oproepen gedaan op twee websites:

- www.beatlesfanclub.nl : de website van de grootste beatlesfanclub in Nederland. Hier is een bericht geplaatst op de voorpagina met de vraag om te participeren in een onderzoek naar The Rolling Stones en The Beatles.
- www.stonesforum.nl : het grootste Rolling Stones forum van Nederland. Hier is een post gemaakt met daarin de vraag om te participeren in een onderzoek naar The Rolling Stones en The Beatles.

Via de eerst gevonden respondenten is vervolgens verder gezocht naar mogelijke andere respondenten aan de hand van de sneeuwbal methode (Evers, 2007). Dit leverde uiteindelijk niet veel nieuwe respondenten op omdat het belangrijk was dat er een diverse groep mensen wordt geïnterviewd.

Tijdens het selecteren van de respondenten is dus rekening gehouden met eventuele onderlinge banden om zo te vermijden dat er een homogene groep wordt geïnterviewd. Van alle respondenten kenden twee elkaar tijdens de jaren 60. Bij de rest zijn enkelen vandaag de dag bekend bij elkaar maar dat contact is dan pas veel later ontstaan. Hiermee is vervolgens ook rekening gehouden tijdens de analyse van de gevonden resultaten. Alle respondenten zijn *face to face* geïnterviewd. Hier is voor gekozen omdat dit het voor de interviewer makkelijker maakt om door te vragen. Op het moment dat er geen *face to face* contact is, is het zeer moeilijk om een inschatting te maken of de respondent dit een belangrijk aspect vindt of juist helemaal niet.

3.2.3 DE INTERVIEWS

Zoals al eerder vermeld zijn de interviews afgenomen aan de hand van vooraf opgestelde thema's. Die thema's zijn gekozen op basis van de opgestelde onderzoeksvragen. Het vooraf opgestelde schema is tijdens het afnemen van de interviews nog wel wat aangepast aan de hand van de opgedane ervaringen.

Belangrijk om te vermelden is dat de interviews, hoewel de structuur van de vragen van tevoren was vastgesteld, niet per se volgens deze structuur verliepen. De exploratieve natuur van het onderzoek stond centraal tijdens de interviews. Daarom is gekozen om waar mogelijk de respondent het interview te laten sturen. Op het moment dat een bepaald thema echter niet aan de orde kwam tijdens de natuurlijke verloop van het gesprek is expliciet gevraagd naar dat bepaalde aspect. De meeste interviews zijn wel begonnen met het eerste thema. Bij elke respondent waren echter andere dingen van persoonlijk belang die daarom in zekere mate het verloop van het interview bepaalden en zorgden voor de verschillen in structuur tussen de interviews.

Thema 1: het ontstaan van het fandom

De vragen in dit thema richtte zich allemaal op de jaren '60 en de ervaringen van de respondenten in tijdens het opgroeien. De bedoeling was om te achterhalen welke processen er gespeeld hebben tijdens het fan worden; welke factoren het meest een rol speelden en welke het minst. Een belangrijk aspect bij dit thema was het bekijken in hoeverre de verschillende sociale aspecten een rol speelden in het ontwikkelen van het fandom. Hoe ging de omgeving om met het fan worden? De invloed van ouders heeft misschien een groot effect op de ontwikkeling van het fandom en de daaropvolgende rivaliteit. De cultuur in de jaren '60 speelt hier ook een belangrijke rol. De literatuur laat zien dat er in die tijd grote veranderingen waren op sociaal vlak wat mogelijk heeft geleid tot de ontwikkeling van het fandom.

Een ander belangrijk aspect van het eerste thema was de scheiding tussen band en muziek. In welke mate de fan de keuze maakte enkel op basis van het leuk vinden van de muziek, of dat het imago van de band ook een rol speelde heeft namelijk een potentieel effect op de verschillen tussen beide groepen. Op het moment dat de fan een keuze maakt voor de band in plaats van de muziek spelen kan dit effect hebben op de manier waarop naar de andere band gekeken wordt. Iemand die zich druk bezig houdt

met het imago van The Beatles vindt wellicht dat van The Rolling Stones juist helemaal niets.

Als laatste is gekeken naar de invloed op het dagelijks leven. Speelde het fandom een grote rol tijdens het opgroeien van de fans? In welke mate werd hun leven beheerst door het fandom, en welke invloed heeft dit op de manier waarop naar de andere band wordt gekeken? Dit kan namelijk als stimulans werken voor de rivaliteit omdat de fan er heel actief mee bezig is; of juist als rem omdat het fandom geen grote rol had en de andere band geen actieve rol had in het dagelijks leven van de fan.

Thema 2: ontwikkeling fandom

Het tweede thema, de ontwikkeling van het fan zijn, bouwt verder op thema 1 en volgde er tijdens de interviews meestal ook op. Centraal staat de vraag hoe het fandom sinds het einde van de jaren '60 verder is geëvolueerd. Hier komt het verschil tussen beide bands qua looptijd naar voren. Waar de The Beatles in 1970 uit elkaar zijn gegaan en als groep niet meer iets hebben geproduceerd zijn The Rolling Stones nog steeds actief. Dit zorgt ervoor dat fans op hele andere manieren nog in aanraking komen met hun band.

Het thema richt zich op ervaringen als fan van toen tot nu en op de potentiële verandering daarin. Een grote rol is hierin weggelegd voor het *life course* perspectief. De veranderingen in levensfase hebben invloeden gehad op het ontwikkelen van het fandom en de gevolgen daarvan voor rivaliteit. Is de drastisch verschillende geschiedenis tussen beide bands relevant voor de ervaringen van de fans, en zo ja, in welke mate?

Thema 3: ervaringen rivaliteit toen

In het derde thema staat de rivaliteit zelf centraal. Hoewel het in de vragenlijst een afgebakend stuk vormde, kwam dit thema in de praktijk vrijwel voortdurend aan de orde tijdens de interviews. De rivaliteit in de jaren '60 ging hand in hand met het ontstaan van het fandom. De vooraf opgestelde vragen bleken uiteindelijk minder relevant omdat de respondent vrijwel altijd zelf al begonnen over de rivaliteit tussen beide bands en hoe dat ze dat ervoeren tijdens hun jeugd.

Een van de centrale aspecten van dit thema was de sociale interactie tussen fans onderling en met de fans van de andere groep. In welke mate waren die relaties van belang voor de rivaliteit en in hoeverre speelden die een rol in de ontwikkeling en de

instandhouding ervan? In welke mate werd de rivaliteit als belangrijk ervaren en speelde het een grote rol in het dagelijks leven? Het culturele aspect kwam hier ook op meerdere gebieden naar voren, meer bepaald in hoe de rivaliteit tussen beide zich verhiel tot de gehele maatschappij, en hoe de respondenten zich hierin plaatsten.

Een veelvoorkomend aspect dat van tevoren niet expliciet was opgenomen in de vragenlijst, was de invloed van de media op de rivaliteit. Omdat meerdere fans dit aspect naar voren brachten tijdens de interviews is dit later opgenomen om te kijken naar de rol van de media bij het ontstaan en het voortdurende bestaan van de rivaliteit.

Thema 4: evolutie rivaliteit

Tot slot was de evolutie van de rivaliteit een belangrijk element om te analyseren. Bleef de sociale cohesie tussen groepen fans bestaan na 1970 in het geval van The Beatles? Ook het *life course* perspectief speelt daar een belangrijke rol in, meer bepaald met betrekking tot het bepalen van het verloop van die rivaliteit als gevolg van veranderingen in sociale omgeving van de fans. De veranderingen en overeenkomsten in de rivaliteit worden geplaatst naast de veranderingen in de identiteit van de fans zelf. Ook het veelvoorkomende aspect van media speelde hier een belangrijke rol.

3.3 DATAVERWERKING EN ANALYSE

Alle interviews zijn opgenomen en vervolgens uitgetypt om de analyses uit te voeren. Tijdens dit transcriberen is geprobeerd zoveel mogelijk letterlijk op te schrijven wat de respondenten vertelden. Op sommige plekken is echter gekozen om bepaalde haperingen of onlogische zinsconstructies aan te passen om de analyse efficiënter te laten verlopen. Er is tijdens deze aanpassingen echter specifiek gelet op de essentie van de boodschap. Op die manier is niets van wat de respondenten vertelden verdraaid of anderszins op een andere manier uitgelegd dan de oorspronkelijke intentie.

Alle interviews zijn vervolgens gecodeerd aan de hand van een open coderingsschema. De uitgewerkte resultaten zijn zonder codes namelijk veel te uitgebreid om efficiënt een analyse mee uit te voeren. Met behulp van het programma MAXQDA en het ingebouwde *Code System* konden de uitgewerkte interviews gemakkelijk gecodeerd worden. Per afgebakend stuk tekst, meestal een alinea, zijn de relevante codes opgesteld en toegewezen. Aan de hand van de eerste 2 interviews zijn

ongeveer 50 codes opgesteld waarmee vervolgens de rest van de interviews zijn afgelopen en gedeconstrueerd tot logische segmenten waarop een analyse kan worden uitgevoerd. Tijdens de rest van de codeersessies zijn nog enkele extra codes toegevoegd aan het schema. Die nieuwe codes zijn vervolgens ook verwerkt in de al eerder gecodeerde interviews. In bijlage 1 staat een overzicht van de gebruikte codes. Deze manier van werken staat bekend als *in-vivo coding*. In tegenstelling tot *a priori* codes die vooraf opgesteld worden zijn hier niet van tevoren codes vastgesteld waarnaar gezocht werd. Deze aanpak is gekozen om ervoor te zorgen dat enkel de elementen die zich in de data bevinden worden geanalyseerd. Op het moment dat een *a priori a priori* systeem wordt gebruikt bestaat er de mogelijkheid dat codes worden gevonden die niet rechtstreeks uit de data naar voren komen. Gezien de exploratieve aard van het onderzoek was dit onwenselijk.

Voor de analyse zijn de codes binnen MAXQDA gegroepeerd (zie Appendix II) en onderling vergeleken. De groepen codes maakten het analyseren van de aparte onderdelen van de onderzoeksvraag eenvoudiger. De gevonden resultaten zijn te vinden in het volgende hoofdstuk.

4. RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de interviews besproken. Aan de hand van de subvragen zijn de resultaten gegroepeerd in de volgende onderdelen.

- Hoe zijn de respondenten fan geworden?
- Hoe evolueerde het fandom van de respondenten?
- Hoe beleefden de respondenten de rivaliteit in de jaren '60?
- Hoe is de rivaliteit onder de respondenten geëvolueerd?

Tijdens de verschillende onderdelen van de analyse worden de antwoorden van beide groepen respondenten vergeleken. De overeenkomsten en verschillen worden vervolgens in perspectief gezet aan de hand van de theorieën uit het theoretisch kader.

4.1 ONTSTAAN FANDOM

De oorsprong van fandom kan diverse oorzaken hebben. In dit hoofdstuk worden de antwoorden van de respondenten geanalyseerd op de vraag hoe ze fan zijn geworden. Een aantal verschillende aspecten spelen hier een belangrijke rol. Achtereenvolgend wordt er gekeken naar radio, platen, omgeving, ouders en als laatste muziek.

4.1.1 RADIO VERONICA EN NOORDZEE INTERNATIONAAL

De radio speelt een belangrijke rol in het proces dat de respondenten beschrijven tijdens het fan worden van zowel The Beatles als The Rolling Stones. Alle respondenten geven aan in hun jeugd naar de radio te hebben geluisterd. De opkomst van de piratenzender Veronica in 1960 zorgde voor een bron van muziek die buiten de normale radio bestond. De toenmalige reguliere zenders, Hilversum 1 en 2, en in 1965 ook Hilversum 3, zonden voornamelijk Nederlandstalige muziek uit.

“ja dat was van die muziek, hele beschaafde muziek, rustige zoetsappige muziek.”

(Resp 3, The Rolling Stones)

Juist de opkomst van de piratenzenders, mogelijk gemaakt door de snelle groei van technologie en de groei van jongeren als potentieel marktsegment (Righart, 2008), zorgden voor een groeiende kloof tussen de oudere en de jongere generatie. Met Rock &

Roll als de grote trekpleister voor de jeugd werd luisteren naar de radio een belangrijk aspect in het dagelijks leven van de jongeren. Zowel The Beatles als The Rolling Stones konden voornamelijk gevonden worden op deze piratenzenders.

“Ja gewoon door de muziek op de radio. Het was 1963, ik was twaalf jaar, dat is het eerste wat ik ervan kan herinneren. Ik zat in mijn uniform van de padvinderij op zaterdagmiddag klaar om daar naar toe te gaan met het oor aan de radio. Radio Veronica, toen nog een piratenzender op 192 en dan met mijn oor eraan want mijn vader vond dat niet zo oké want dat was allemaal zo hard. Maar ik vond het geweldig [...]” (Resp 9, The Beatles)

De mogelijkheid om eigen muziek te luisteren op een draagbare transistorradio maakte het voor veel fans mogelijk om in contact te komen met de fenomenen uit Engeland. Wederom blijkt het opkomen van de jongerencultuur in de samenleving een grote rol te spelen in het verspreiden van de muziek en het daaropvolgende fandom onder de toenmalige jeugd.

In dit opzicht is er weinig verschil tussen beide groepen fans. Zowel fans van The Rolling Stones als The Beatles geven aan dat ze veel naar de radio luisterden en vaak via dat medium voor het eerst in aanraking kwamen met de band. Het controversiële karakter van de piratenzenders, de illegale uitzendingen vanaf de Noordzee om de wet te omzeilen gecombineerd met de harde en ruige muziek maakten het een ideaal platform voor jongeren opgroeiend in het begin van de jaren '60. De generatiekloof tussen jong en oud die ontstond in de jaren '50 werd zo versterkt doordat de jeugd haar eigen muziek ging luisteren en zich daarmee onderscheidde van de generatie daarvoor. Waar vroeger iedereen naar dezelfde muziek luisterde wegens een gebrek aan mogelijkheden (Bennett, 2001), was het nu opeens mogelijk voor de jeugd om zijn eigen identiteit te manifesteren. Omdat de jeugd een gerespecteerde groep werd binnen de samenleving met zijn eigen smaak en stem, kon de sociale identiteit zich snel ontwikkelen. Er moet echter wel opgemerkt worden dat dit proces al begon voordat The Rolling Stones en The Beatles bekend werden (Righart, 1995).

4.1.2 DE LANGSPEELPLAAT

Niet alleen de radio was verantwoordelijk voor het in aanraking komen met muziek. De uitvinding van de 45rpm plaat was zoals al eerder vermeld een belangrijke verandering.

Door de goedkope productiemethoden werd de langspeelplaat een relatief gemeengoed binnen de samenleving. Hoewel ze nog steeds duur waren, beschrijven veel fans platen als een belangrijk aspect in het proces om fan te worden. Zowel zelf of via vrienden werd op regelmatige basis naar platen geluisterd.

“Een vriend van mijn broer. [...] Ik was altijd wel geïnteresseerd in muziek, en hij ook. Dus die kwam en zei: nou dit moet jij ook horen, dit vind jij ook wel mooi. Wij luisteren, nog eens luisteren, nog eens luisteren, toen dacht ik jaaa, dat is toch wel heel erg gaaf. Nou dan ga je je zakgeld bij elkaar sparen en platen kopen.” (Resp 8, The Rolling Stones)

Wat opvalt is dat veel fans nog precies kunnen aangeven hoeveel die platen kostten en hoe lang daarvoor gespaard of gewerkt moest worden. Ondanks het feit dat vrijwel alle fans beschrijven op regelmatige basis platen te kopen was het geen goedkope hobby. Voor jeugd met een beperkt inkomen uit zakgeld of bijbaantjes was het kopen van een plaat een grote investering.

“Dat was heel duur. Een LP was echt een investering van drie maanden zakgeld. Daar spaarde je echt voor. En ook singeltjes hoor, die kosten 4 gulden in die tijd, 3 gulden 95. Ietsjes later 4 gulden 25, dat was in de tijd dat ik ze kocht, dat waren echt hele uitgaven.” (Resp 4, The Beatles)

Er werd dan ook met enige regelmaat naar vrienden uitgeweken om te luisteren. Niet alleen omdat de platen duur waren, maar ook omdat de speler soms in de woonkamer stond. Door elkaar op te zoeken en samen naar de muziek te luisteren kon een band worden opgebouwd. Op deze manier konden de nog prille fans het sociale deel van hun identiteit ontwikkelen aan de hand van muziek. Zoals Frith (1996) al stelde leerden de fans zichzelf en hun sociale omgeving beter kennen aan de hand van de muziek. Dit zal later nog uitgebreider behandeld worden in het hoofdstuk over de evolutie van het fandom.

Voor zowel de fans van The Beatles als The Rolling Stones waren platen een belangrijk aspect bij het fan worden. Als kinderen van hun tijd groeiden ze op in een tijd waarin muziek een grotere rol ging spelen in het dagelijks leven. Een nieuwe plaat van

The Rolling Stones of The Beatles was het gesprek van de dag. Het belangrijkere aspect wat met platen te maken heeft, het veranderen van zowel de persoonlijke als sociale identiteit als gevolg van het luisteren naar de muziek wordt besproken in het volgende hoofdstuk over de evolutie van het fandom.

4.1.3 SOCIALE OMGEVING

Het sociale aspect van fandom kan ook een belangrijke reden zijn om fan te worden. De sociale identiteit speelt tenslotte een belangrijke rol gezien de normatieve standaard die een groep oplegt aan haar leden (Hogg, Terry, & White, 1995). De respondenten melden hier echter niet veel over als het gaat om het ontstaan van het fandom. De invloed van vrienden of familie wordt enkel genoemd als oorzaak van de initiële kennismaking.

“Uh ja, nou eigenlijk door mijn broer. Die had ook een bandrecorder en die had The Beatles op zijn tape staan en die hoorde ik. Wat is dit nou, nooit van gehoord. Toen was ik nog een kleine jongen, 12 jaar.” (Resp 14, The Beatles)

De interesse wordt gewekt door een invloed van buitenaf omdat het als kind in die tijd nog wat lastiger was om initieel in aanraking te komen met die nieuwe vormen van muziek. Zodra de interesse is gewekt zeggen de meeste fans echter dat ze zelf erin verder zijn gegaan - vaak zelfs tot ergernis van naast familie of vrienden:

“Nou dat heeft zelfs wel tot spanningen met mijn broer geleid. Nou ik draaide op een gegeven moment I feel Fine, de achterkant, achter elkaar, achter elkaar, rustig een uur. Als het al niet langer was”. (Resp 6, The Beatles)

Wellicht een oorzaak voor dit resultaat is het feit dat tijdens dit onderzoek gezocht is naar fans die zichzelf veelal specifiek als fan identificeren. Dat wil zeggen dat zij meer dan de meeste mensen zichzelf bezig houden met de muziek. Voor deze fans was het dus minder van belang om mee te gaan met de groep en om dus meer vanuit de eigen passie voor de band te kiezen.

Hoewel de directe omgeving dus een naar eigen zeggen beperkte rol speelde had de samenleving ook een rol in het proces. De respondenten beschrijven de jaren '60 waarin ze opgroeiden als een periode van verandering. Op cultureel vlak gebeurde er veel wat invloed had op de keuzes die gemaakt werden. Righart (1995) beschrijft dit ook

als een proces dat de gehele samenleving omvatte. De jeugd zet zich af tegen de oudere generatie die wel de oorlog heeft meegemaakt en daarom een heel andere kijk op het leven heeft. De vrijheid en de mogelijkheden op allerlei gebieden die de jeugd wel had in tegenstelling tot hun ouders bracht fans ertoe om mee te gaan in deze culturele verschuiving.

“Ja dat was iets geweldigs, dat was gewoon uh ja hoe moet dat omschrijven, daar wilde je gewoon bij horen, dat was iets nieuws. Dat was nog niet vertoond, nou dat was zo geweldig dat de hele maatschappij daardoor ook veranderde.” (Resp 2, Beatles)

De respondent hierboven geeft aan hoe die veranderingen bijdroegen aan zowel zijn persoonlijke ontwikkeling als aan de maatschappij waar hij toe hoorde. Het was een nieuwe stroming waar de jeugd bij wilde horen. De sociale veranderingen in de jaren '60 worden dus genoemd als een reden om je als fan te identificeren met een bepaalde stroming, of om een bepaalde smaak te ontwikkelen. Het sociale aspect van de identiteit komt hier weer naar voren. Dit afzetten tegen de maatschappij lijkt bij de aanstormende fans van The Rolling Stones een belangrijkere rol te hebben gespeeld dan bij de fans van The Beatles. Meerdere Rolling Stones fans beschrijven juist het ruige karakter als attractief. De band die zich niets aantrekt van de normen en werd geportretteerd als 'langharig werkschuw tuig'. The Beatles daarentegen worden door zowel Beatles als Rolling Stones fans beschreven als controversieel maar netter. Bij de fans van The Rolling Stones kwam het imago van de band echter vaker naar voren en werd expliciet vergeleken met het nette imago van The Beatles. Het imago van de bands lijkt voor de fans van The Rolling Stones daarmee een iets groter aandeel te hebben gehad dan bij de The Beatles fans.

Op basis van de antwoorden van de respondenten is echter wel te zeggen dat de cultuur en omgeving van die tijd een rol hebben gespeeld, zowel direct als indirect. Beide groepen fans zijn onlosmakelijke verbonden met hun tijd. Ook is hier een verschil te zien tussen de beide groepen fans. De controversiële natuur van The Rolling Stones is extremer dan die van The Beatles en zal de fans, wellicht meer indirect dan direct, hebben aangetrokken tot de band. De omgeving lijkt een niet doorslaggevend maar wel meespelend aspect te zijn geweest in het proces.

4.1.4 OUDERS

Uit het literatuuronderzoek bleek er een kloof te bestaan tussen de verschillende generaties tijdens de jaren '60, met grote verschillen tussen de oudere en jongere generaties. Als gevolg daarvan was de verwachting dat dit een grote rol zou spelen tijdens het proces om fan te worden. De respondenten waren hier echter milder over dan de literatuur doet geloven. De tegenstellingen waren er wel maar werden niet als werkelijke barrières ervaren door de respondenten.

“Ja nou ja, ik weet nog dat mijn vader in 62 naast me op de fiets reed. Hij voorspelde toen dat The Beatles het nog geen jaar zouden volhouden. Maar die heeft zich er snel bij neergelegd, en daarna vonden ze dat eigenlijk wel leuk.” (Resp 9, The Beatles)

Zowel voor The Rolling Stones als voor The Beatles fans was het mogelijk de muziek te beluisteren. De meeste ouders vonden de muziek zelf meestal niet leuk maar stonden niet in de weg van de keuze van de kinderen. Er waren bij de respondenten geen gevallen waarin het verboden werd om fan te zijn van een band. Wel komt een aantal keer aan de orde dat de ouders vaker wat milder waren ten opzichte van The Beatles dan over The Rolling Stones.

“Het is niet zo dat ik nou zo zat te rebelleren [...], al was het wel zo dat mijn ouders, die vonden dat maar niks. De meeste ouders vonden dat maar niks The Beatles [...] Maar de Stones waren al helemaal verschrikkelijk.”(Resp 4, The Beatles)

Hoewel dus vaak geen voorstanders van de muziek vormden de ouders geen actieve belemmering voor de fans. Zelfs de ruigere Rolling Stones, die totaal niet pasten in het vooroorlogse familieleven dat de ouders gewend waren, werden getolereerd. Als de ouders al lastig waren was dat vaak vader die de muziek niet kon waarderen. Moeder wordt getypeerd als doorgaans meer open voor de muziek, hoewel dat bij The Rolling Stones wel vaak lastiger was. Dit lijkt overeen te komen met de uitspraken van Righart (1995) over de preciaire situatie waar de Nederlandse maatschappij zich in bevond aan het einde van de jaren '50 en de gevolgen daarvan in de jaren '60. Wat naar voren komt bij de respondenten is dat de ouders wel naar buitenstaanders meer de neiging hadden de bands te veroordelen dan binnenshuis het geval was. De metafoor van Righart over

een huis waar de voorgevel nog staat maar de fundamenten ineenzakken, sluit hier perfect op aan.

“Ja ja ja, wij waren natuurlijk een heel keurig katholiek gezin. Nee dat was mijn, al had hij het mij vergeven dan was het alsnog voor de burens. Stel je voor dat ze dat hoorden dat ik dat draaide.” (Resp 5, The Rolling Stones, over vader)

Of het een doorslaggevende rol heeft gespeeld is niet te bepalen aan de hand van de gevonden resultaten; daarvoor lijkt ook het muzikale aspect zelf een te belangrijke rol te hebben gespeeld. Toch lijken, hoewel het verschil subtiel is, The Rolling Stones fans iets meer geneigd hebben om de controverse op te zoeken dan The Beatles fans. Beide groepen fans beamen dat de fans van The Rolling Stones iets extremer waren, dat ze iets verder gingen in de controverse dan The Beatles.

4.1.5 MUZIEK

Radio, platen, en de omgeving zijn allemaal manieren waarmee de respondenten in aanraking kwamen met de muziek. Hoewel deze allemaal een rol speelde in het proces blijft de essentie van een band toch voor een belangrijk deel de muziek. Dit komt bij de respondenten heel duidelijk naar voren.

“Ik weet niet het eerste moment dat ik een nummer hoorde op televisie, volgens mij de achterkant van Satisfaction, West Coast Promotion. Dat nummer hoorde ik en dat vond ik geweldig.” (Resp 13, Rolling Stones)

“Maar het eerste wat je raakt is de muziek en daarna de band.” (Resp 1, The Beatles)

Als de respondenten over de muziek praten is dit echter geen enkelvoudig concept. Zowel tussen de verschillende respondenten binnen de twee groepen als tussen de beide groepen zijn enkele overeenkomsten en verschillen te vinden. Een element dat een aantal keer terugkomt bij zowel The Rolling Stones als The Beatles fans is de vernieuwende factor. Hoewel niet elke fan het specifiek als vernieuwend benoemt lijkt het bij vrijwel iedereen een belangrijke factor te zijn geweest. Het geluid van zowel The Beatles als The Rolling Stones was nieuw.

“Ja het was echt nieuw, het was echt een vernieuwing.” (Resp 2, The Beatles)

Dit is een uitspraak die in diverse vormen in meer interviews voorkwam en vormt een belangrijk aspect van het fan worden. Bij The Beatles fans werd dit wel iets vaker genoemd dan bij The Rolling Stones. Het feit dat The Beatles een jaar eerder doorbraken dan de Stones heeft hier mogelijk toe bijgedragen. De nieuwigheid was er op dat moment al een beetje af en maakte plaats voor de belangrijkste trekpleister van de blues/rock van The Rolling Stones: ruige muziek.

Niet alleen het uiterlijk maar ook de muziek van The Rolling Stones maakte volgens de fans onderdeel uit van het ruige imago. In vergelijking met The Beatles, die een jaar eerder waren doorgebroken met lieve en melodieuze popmuziek, waren The Rolling Stones harder.

“En de muziek was heftiger, en hun gedrag was heftiger” (Resp 5, The Rolling Stones)

In dit opzicht is de muziek niet helemaal los te zien van de samenleving en het imago dat The Rolling Stones hadden. Alles was ingesteld op de controversie. De muziek speelt daar een centrale rol en was dus ook voor de fans een van de belangrijkste redenen om fan te worden. The Rolling Stones en hun fans zijn daarin duidelijk extremer dan The Beatles. Meerdere Stones fans noemen The Beatles muziek te lief of te braaf. Dit sluit direct aan bij het vorige stuk over de omgeving en laat zien dat beide met elkaar verbonden zijn. Ook komen hier de aspecten van muziek en identiteit die Frith (1996) behandelt naar voren: de combinatie van de omgeving, de muziek en de fan zelf zijn verantwoordelijk voor de vorming van de identiteit. Er kan dus ook niet gezegd worden dat één van die aspecten per se de belangrijkste rol speelt. De respondenten geven wel aan dat de muziek veelal de gevoelsmatige reden was om fan te worden.

In dit proces is ook het eerste grote verschil tussen de beide groepen fans te zien. Zoals al eerder aangegeven was de muziek van The Rolling Stones en The Beatles een belangrijke reden om fan te worden. The Beatles fans geven aan dat, ondanks de rivaliteit tussen beide bands, de muziek van The Rolling Stones vaak ook leuk te vinden. Niet zo goed als die van The Beatles maar desondanks wel goed en mooi. Dit lijkt bij Rolling Stones fans minder vaak voor te komen. Beatles muziek wordt veelal door Rolling Stones fans getypeerd als meisjes muziek. Dit wil niet zeggen dat Rolling Stones

fans een hekel hadden aan alle Beatles muziek, integendeel zelfs. Beatles fans geven wel vaker aan ook fan van de The Rolling Stones te zijn geweest dan omgekeerd.

“Nee dat heb ik helemaal niet, ik vond de Stones fantastisch. Die hadden nog langere haren, maakten nog wildere muziek. Fantastische songs vond ik moet ik zeggen”
(Resp 1, The Beatles)

“Maar er zijn best een aantal nummers die ik goed vond van The Beatles. Sommige vind ik carnavalsmuziek.” (Resp 11, The Rolling Stones)

Hoewel dit geen directe verklaring biedt voor de oorzaak van het fan worden van een van beide bands geeft het wel inzicht in de verschillen tussen beide groepen. De stap naar iets ruigere muziek is wellicht makkelijker te maken dan andersom. Dit is echter niet te verifiëren met de resultaten uit dit onderzoek. De gevolgen van dit verschil zullen later in de analyse nog aan bod komen tijdens het hoofdstuk over de rivaliteit zelf.

Een ander opvallend verschil is het feit dat de helft van The Rolling Stones fans aangeeft geen of weinig muzikaal gevoel te hebben. Bij fans van The Beatles komt is dit niet naar voren gekomen. Dit gebrek aan muzikaliteit wordt door de fans zelf aangedragen als een mogelijke oorzaak voor het niet herkennen van de zogezegde kwaliteit van de muziek van The Beatles. Of dit iets is dat bij The Rolling Stones fans vaker voorkomt is op basis van enkel dit onderzoek niet vast te stellen, het is namelijk niet standaard opgenomen in de vragen en kwam enkel op initiatief van de fans ter sprake. Daarom is niet uit te sluiten dat dit niet ook geldt voor de fans van The Beatles. Het is wel opmerkelijk dat dit door de respondenten onafhankelijk van elkaar zelf werd gesteld, zeker gezien dit bij geen van The Beatles fans ter sprake kwam. The Beatles fans waren zelfs vaak geneigd om juist in te gaan op de kwaliteit van de muziek als aantrekkingspunt.

“Had die rare Lennon zijn gitaar weer ergens tegenaan laten staan en dat nemen ze dan weer op en gebruiken ze. Of omgekeerde gitaarsolo's, noem het allemaal maar op. [...] Het was in ieder geval niet wat je van anderen hoorde, de rest was toch relatief standaard, normale popliedjes.” (Resp 9, The Beatles)

Er is hier wellicht een vergelijking te trekken met hoge en lage cultuur. The Beatles als hoge cultuur waar de muziek om de technische kwaliteiten wordt geroemd.

Daartegenover The Rolling Stones als lage cultuur waar het om de emotie gaat, het gevoel dat de muziek oproept bij de fans. De vergelijking gaat echter niet helemaal op, The Beatles staan bekend als een van de grondleggers van de popmuziek wat doorgaans niet wordt bestempeld als hoge cultuur.

4.2 EVOLUTIE FANDOM

Nadat de respondenten vroeg in de jaren '60 fan werden, is het fandom verder gaan evolueren. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de veranderingen en overeenkomsten in het fandom van de fans. Dit zal gebeuren aan de hand van het *life course* perspectief en de *social identity theory*. Er is een splitsing in de evolutie van het fandom voor en na 1970. Voor deze splitsing is gekozen omdat er toen voor de fans van The Beatles veel veranderde omdat de band ophield te bestaan. Bij de fans van The Rolling Stones is dit jaar minder relevant maar blijkt desondanks de overgang naar het volgende decennium wel een rol te spelen in de ontwikkeling van het fandom.

Naast een splitsing in twee periodes wordt in dit hoofdstuk gekeken naar de evolutie van fans als onderdeel van een groep. Het opgroeien en de manier waarop de groep om de fans heen werd ervaren is over de loop van 50 jaar flink veranderd en daarom een interessant onderwerp om dieper op in te gaan. Tot slot wordt de digitalisering van de maatschappij besproken en het effect daarvan op de fans.

4.2.1 DE JAREN '60

Bij beide groepen fans zien we hetzelfde patroon in het ontstaan van hun fandom tijdens de jaren '60. Zowel fans van The Rolling Stones als The Beatles focussen zich op hun eigen band en de muziek die daar in de buurt komt. Zoals al eerder vermeld leken The Beatles fans iets meer open te staan voor muziek van de Rolling dan andersom het geval was. Wel moet vermeld worden dat beide groepen expliciet aangeven fan te zijn van veel meer muziek dan alleen de bands in kwestie.

“Dan hebben we het, uiteraard horen de Stones daarbij, maar The Kinks, The Who, Lovin Spoonful, noem maar op, de Birds, later ELO” (Resp 14, The Beatles)

Dit is slechts een greep uit de totale hoeveelheid bands die opgenoemd zijn door de verschillende respondenten. Allen noemen de eigen band als de belangrijkste maar benadrukken dat hun smaak veel veelzijdiger is dan dat. Een aantal The Beatles fans noemen daarbij expliciet dat ze het prachtig vonden dat The Beatles zichzelf bleven ontwikkelen tijdens hun bestaan. Om daarmee te zeggen dat The Beatles fans dus meer open staan voor verandering is echter te kort door de bocht. Een reflexieve benadering waar de fan en de muziek één proces vormen sluit hier beter aan. De brug tussen band en fan zorgt voor een verandering in de identiteit van de fan en zo groeien allebei. Door die reflexieve brug veranderde de identiteit afhankelijk van de route van de band.

Hoewel de jaren '60 vormend zijn voor de fans heeft het fandom zich verder niet zoveel ontwikkeld gedurende de eerste jaren. Hier zijn ook geen grote verschillen te ontdekken tussen de fans van beide groepen. Pas in de jaren '70 en daarna zijn er verschillen te zien.

4.2.2 JAREN '70 EN DAARNA

Voor de fans van The Beatles veranderde er veel in de jaren '70. Op 10 april 1970 werd bekend gemaakt dat The Beatles uit elkaar gingen. Hoewel veel fans stellen dat dit niet als een grote verrassing kwam, betekende het wel het einde van een tijdperk. Een aantal van de fans is vervolgens doorgegaan met het volgen van de afzonderlijke leden, terwijl andere zijn compleet afgehaakt.

“Nee want ik vind de afzonderlijke leden slecht eigenlijk. Paul McCartney de liedjes die hij afzonderlijk geschreven heeft vind ik gewoon slecht. Ja, dat vind ik iets heel gek. Want Lennon en McCartney die schreven de liedjes wel apart. Maar ze hadden toch elkaar nodig als klankbord denk ik, om er toch een echt heel goed liedje van de te maken.” (Resp 4, The Beatles)

Wat echter wel blijft, is de fascinatie met de band en de muziek ruim 50 jaar na dato. Zo ook bij The Rolling Stones, hoewel dit proces door het voortgaande bestaan van de band wel anders is. Omdat de band nog steeds met enige regelmaat optreedt, is het blijvende fandom minder verwonderlijk. Er is wel een zekere mate van relativering te zien onder de fans. Hoewel dit meer te zien is op het vlak van de rivaliteit zijn de fans in de loop der

jaren naar eigen zeggen kritischer en minder idolaat geworden. Zo beschrijft een Rolling Stones fan het volgende:

“Ik vind eigenlijk dat de Stones nu eigenlijk de fans verloochenen. Door de laatste idiote O2 prijzen, van 530 euro, entree prijzen. Dat stuit mij tegen de borst.” (Resp 13, The Rolling Stones)

Ondanks deze kritische houding geven The Rolling Stones fans aan nog steeds met veel plezier naar de muziek te luisteren en naar concerten te gaan. Bij zowel de grotere als de wat minder grote fans spelen The Rolling Stones nog steeds een rol in het dagelijks leven, van het luisteren naar de muziek tot het gaan naar de optredens in zowel binnen- als buitenland. Ondanks het praktische verschil wegens het uiteengaan van The Beatles lijkt er weinig verschil te zijn tussen de manieren waarop de fans zijn veranderd. Uiteraard zijn door het ontbreken van nieuw materiaal de fans van The Beatles zich vaak meer gaan richten op andere muziek terwijl The Rolling Stones fans meer bij hun band konden blijven. Beiden luisteren echter nog veel naar de muziek, waarbij The Rolling Stones fans vaak de voorkeur geven aan het oudere materiaal. Beide geven echter aan andere muziek ook erg leuk te vinden. De passie voor de muziek uit de jeugd van de fans van beide groepen lijkt even levendig te zijn.

“Voor mij is het gewoon de muziek die mijn leven heeft gevuld van mijn dertiende tot mijn twintigste. Dat is de periode in je leven waarin alles blijft hangen, dat blijf je toch altijd de beste muziek vinden.” (Resp 9, The Beatles)

“Ja als ik nu met mijn iPhone in de trein muziek luister dan zit daar veel Stones bij, ik mag het nog steeds graag horen” (Resp 11, The Rolling Stones)

De fans zijn allemaal nog steeds bezig met de bands en de muziek. De mate waarin verschilt echter drastisch. Voor het merendeel van de fans geldt het als een mooie herinnering. Nostalgie is daarin een belangrijk aspect. Er wordt met weemoed teruggekeken op een lang vervlogen periode in het leven. De muziek staat synoniem met die periode. Het is de tijd waarin ze opgroeiden, de tijd waarin de identiteit zich ontwikkelde. Bij een aantal fans, zowel van The Rolling Stones als The Beatles, zijn nog steeds verzamelobjecten in huis te zien. Bij de een wat prominenter dan bij de ander. Die prominentie lijkt zich evenredig te verhouden tot de mate van fandom, zowel toen als nu. Zo zijn er kamers soms kamers ingericht geheel gewijd aan de band in kwestie, of

soms staat het in de woonkamer. In hoeverre het fandom zich manifesteert in verhouding tot de jaren '60 is moeilijk te zeggen. Over het algemeen lijkt onder de respondenten de mate waarin het fandom zich toen al manifesteerde in verhouding te staan tot nu. Hoe groter de fan toen was, hoe groter de fan nu is.

Dit sluit aan bij de theorie van Erikson (1959) over de vorming van identiteit in de eerste fasen van het leven. Het fandom is ontstaan op jonge leeftijd en eigenlijk nooit meer verdwenen ondanks grote veranderingen in het leven van de fans. Daarnaast is ook de verandering van het fandom te verklaren aan de hand van dezelfde theorie. De fans groeien mee met het object van fandom. Daarnaast worden de fans ouder en gaan op een andere manier om met hun fandom.

4.2.3 SOCIALE OMGEVING

Naast de ontwikkeling van de fans als individu is het interessant om te kijken naar juist de groepsprocessen en de ontwikkeling daarvan. Het begon wederom met veel overeenkomsten. Het gelijksoortige ontstaan van het fandom leidde ertoe dat zowel Rolling Stones als Beatles fans zich allebei schaarden achter de eigen groep. Op school en in omgeving zochten fans elkaar op om samen naar de muziek te luisteren en gingen ze doorgaans niet veel om met leden van de andere groep.

"[...]meeste waren toch wel Stones fans. Je ging ook niet zo met jongens om die echt Beatles fan waren, dat deden we eigenlijk niet." (Resp 7, The Rolling Stones)

Na de jaren '60 verspreidden veel fans zich: de middelbare school was afgesloten en de fans moesten gaan werken. Hier is ook een verschil te zien tussen de twee groepen. Dit begon al op het moment dat The Beatles stopten met optreden. Een belangrijk aspect dat veelal door The Rolling Stones fans wordt aangehaald is het feit dat een heel belangrijk onderdeel van het fandom het bezoeken van optredens is en was. Op het moment dat The Beatles stopten waren de meeste fans van The Rolling Stones juist op een leeftijd gekomen dat het mogelijk werd om de concerten te bezoeken. Dit is dan ook veelvuldig gebeurd.

"Ja gezien de omstandigheden kon dat dus niet (het concert van The Rolling Stones in '67 bijwonen). Ik heb het daarna wel aardig ingehaald hoor. Ik heb nu 126 concerten bezocht. Ook bijna 50 jaar over gedaan." (Resp 8, The Rolling Stones)

De concerten worden beschreven als enorm sociale evenementen waar vriendschappen worden gemaakt en die een wederkerig element zijn in het leven van de fans. Niet elke fan gaat even vaak maar de meesten zeggen tot op de dag van vandaag nog naar concerten te willen gaan. Niet alleen de muziek speelt dan mee maar ook het gevoel eromheen. De translokale *scene* wordt zo in stand gehouden en zorgt voor een connectie tussen fans die moeilijker in stand te houden is op het moment dat een band niet meer bestaat.

Bij The Beatles is het anders gelopen. Paul McCartney treedt nog met enige regelmaat op en tot een aantal jaar geleden gold dat ook voor George Harrison. The Beatles als geheel konden echter sinds 1980 al niet meer bij elkaar komen wegens de vroegtijdige dood van John Lennon. De fans van The Beatles geven ook aan dat er veel minder een drang naar concerten bestaat. De meesten hebben hier en daar wel wat gezien maar in veel mindere mate dan dit bij The Rolling Stones gebeurde. De fancultuur van The Beatles wordt meer in stand gehouden door middel van fanclubs en de musea en andere historische attracties in Liverpool en Londen. Een aantal van de fans waren nog steeds lid van de Beatlesfanclub en zelfs nog meer zeggen naar speciaal naar Liverpool of Londen te zijn geweest voor The Beatles.

“We zijn in Liverpool geweest, twee keer. Het hele circus gezien waar de mannen geboren zijn en in het Beatles museum ook geweest.” (Resp 14, Beatles)

Ook worden er Beatlesbeurzen georganiseerd waar verzamelaars spullen kopen en verkopen. Dit geldt ook voor The Rolling Stones maar dat daar zijn geen van The Rolling Stones fans diep op ingegaan. Wellicht omdat door het gebrek aan optredens dit de enige evenementen zijn die echt als Beatlesevenementen getypeerd kunnen worden terwijl dat bij The Rolling Stones niet nodig is.

De sociale interactie in het dagelijks leven lijkt wel grotendeels te zijn verdwenen bij de meeste fans. Dit geldt voor beide groepen fans. Het fandom is grotendeels een privézaak geworden. Er wordt wel over gepraat maar buiten een aantal specifieke momenten per jaar, bijvoorbeeld tijdens een beurs of een concert, is er weinig interactie met andere fans. Het gebrek aan sociale interactie lijkt echter weinig effect te hebben gehad op de manier waarop de fan zijn identiteit als fan interpreteert. Ondanks het feit dat de vormde rol van de omgeving grotendeels is weggevallen, omdat de normen en

waarden van de sociale groep geen directe relatie meer hebben tot het fandom, is het fandom gebleven. De fluiditeit van identiteit neemt dus op latere leeftijd wellicht af.

4.2.4 HET DIGITAAL TIJDPERK

Met de komst van het digitale tijdperk is er veel veranderd in het fan zijn. In plaats van een translokale *scene* is er een virtuele *scene* ontstaan. Dit heeft zowel voordelen als nadelen gebracht voor de fans. Beide groepen beschrijven dat het veel makkelijker is geworden om toegang te krijgen tot de enorme hoeveelheden muziek die niet op plaat of cd werden uitgebracht is. Ook is het onderhouden van sociale contacten met andere fans een stuk gemakkelijker geworden. Beide groepen fans hebben websites en fora tot hun beschikking om naar eigen smaak het fandom invulling te geven. Zo zijn enkele Beatlesfans via internet met elkaar in contact gekomen en later als groep op reis naar Liverpool geweest, en worden talloze bootlegs en opnames van concerten verspreid over het internet. Toch worden er ook nadelen genoemd.

“Het nadeel is het internet. Dat is toch wel stressen hoor. Vroeger had je het zelf in de hand. Morgenochtend om tien uur begint de verkoop. Dan kon je, of vanavond al, of morgenochtend om zes voor de deur gaan liggen bij het postkantoor, of bij de VVV vroeger. Nu gaat om 10 uur de verkoop beginnen op internet, dan zit je om 10 voor 10 klaar met je vingers boven de toetsen. Op het moment dat het tien uur is ligt alles plat.” (Resp 8, Rolling Stones)

Buiten dit lijkt de digitale revolutie toch een voornamelijk positieve invloed te hebben gehad op het fandom. Het maakt dingen mogelijk die vroeger bijzonder lastig waren en zorgt voor een bijdrage aan de instandhouding van het fandom. Hier zit dan ook niet veel verschil tussen beide groepen fans.

4.3 RIVALITEIT TOEN

Met een compleet beeld op het ontstaan en het ontwikkelen van het fandom van beide groepen fans kan worden gekeken naar de onderlinge relaties. In dit hoofdstuk wordt gekeken naar de ervaringen met rivaliteit in de jaren '60. Er is gekozen om deze periode afzonderlijk te bespreken omdat na de jaren '60 The Beatles uit elkaar zijn gegaan en

daarom de rivaliteit een ander tijdperk is ingegaan. De ontwikkeling van het fandom van Beatles fans verandert dan ook drastisch vanuit het *social identity theory* perspectief.

4.3.1 HET ONTSTAAN VAN EEN RIVALITEIT

De eerste jaren van de rivaliteit in het fandom worden getekend door vrienden en school. Aan het einde van de basisschool en op de middelbare school komen ze in aanraking met beide bands en de cultuur van het kiezen van één van beiden ontstaat. Waar dit precies vandaan komt is een aantal respondenten onduidelijk. Cliff Richards en Elvis Presley worden veel genoemd als de voorgangers hierin. Diezelfde tweedeling ontstaat vervolgens bij The Beatles en verspreidt zich. Een aantal respondenten wijt deze tweedeling aan invloeden van buitenaf. De muziek wordt beschreven als behoorlijk verschillend en dus bedoeld voor andere doelgroepen. Met dat gegeven is het vreemd dat er een rivaliteit ontstaat tussen fans van twee bands die zich niet op dezelfde doelgroep richten.

“Op de radio en tv waren er van die wedstrijdjes, van die quizjes, tussen fans van de Stones en The Beatles. Daar begon het al mee, daardoor werden ze tegen elkaar opgezet. Terwijl die in werkelijkheid helemaal niet bestond. Ze lagen muzikaal ver genoeg uit elkaar om niet met elkaar te concurreren.” (Resp 8, The Rolling Stones)

Meerdere respondenten leggen de schuld voor de rivaliteit bij de media. Juist de media en het management van de bands creëerden een rivaliteit tussen beide bands. Zo beschrijven de fans ook dat de zogenaamde haat en nijd tussen de bands fictieel was. Er was een concurrentie om bovenaan de hitlijsten te komen, maar meer niet. Het management van The Rolling Stones legden juist de nadruk op het ruige imago van de band in tegenstelling tot het nette imago van The Beatles aldus respondent 8 (Beatles). Eén fan zegt ook dat de echte fans wel wisten dat die rivaliteit niet werkelijk bestond.

“En als insider wist je natuurlijk dat The Beatles en de Stones gewoon vrienden waren. Maar ja, de media vond het geweldig om die controversie in stand te houden.” (Resp 14, The Beatles)

Juist de echte fans die alles van hun band volgden en wisten beschrijven toen al te weten dat die rivaliteit een constructie van het management en de media was. Dit maakt het feit dat de rivaliteit niet verdwenen is nog interessanter. Op het moment dat de bands

dus geen vijanden waren en de muziek drastisch anders was, heeft die rivaliteit zichzelf in stand weten te houden. De identiteit van de fans zelf lijkt dus weinig tot geen effect te hebben gehad op het ontstaan van de rivaliteit. Het effect van identiteit, als het er was, lijkt misschien zelfs voor een afname van de rivaliteit te hebben gezorgd.

4.3.2 RIVALITEIT IN DE PRAKTIJK

Ondanks de opgedrongen en zorgvuldig geconstrueerde aard van de rivaliteit was deze echter wel degelijk aanwezig. Veel fans beschrijven een rivaliteit die nu wellicht wordt overdreven maar wel een die onmiskenbaar aanwezig was. Tijdens de jeugd van de respondenten was het bijna verplicht een keuze te maken tussen The Beatles of The Rolling Stones.

“Nou je kon in ieder geval niet fan zijn van alle twee hè. Nee dat ging niet. Dat deed je niet, dan werd je niet voor vol aangezien. Je was voor de een of voor de ander, niet voor alle twee.”

(Resp 10, The Beatles)

Dit komt in een aantal vormen bij vrijwel elke respondent naar voren. Niet elke respondent was even stellig in het uitvoeren ervan maar je moest het in ieder geval uitdragen. Je moest je scharen bij één van beide groepen. De normatieve standaard van de sociale groep lijkt hier een zekere sturende werking te hebben. De persoonlijke identiteit van de fans, botste met die van de groep. Dit is opmerkelijk omdat de groep dus een standaard aannam die in wezen door geen van groepsleden werd aangehangen. De sociale druk opgedrongen door de media lijkt hier een doorslaggevende factor te zijn geweest in het veranderen van de sociale identiteit van de fans. Het verschilde vervolgens per persoon in hoeverre dit de persoonlijke identiteit veranderde. Sommige fans geven aan de muziek van de andere band ook goed te vinden maar konden dat vaak niet kenbaar maken. Alle respondenten beschrijven een samenleving waarin je een kant moest kiezen.

“Dat werd bijna altijd wel gezegd, en dat had dan vaker te maken met het feit dat je tot de ene groep jeugd of tot de andere groep jeugd hoorde. In Den Haag had je de Kikkers en de Plu. Dat waren twee jeugdgroepen, de een reed op Puchs en de ander op Kreidlers en Zundapps. De een reed zo (doet het zitten op een Harley voor) en de

ander had van die buikschuivers. En de ene groep had dan van die groene capes aan en de ander had leren jasjes aan. Het was dus ook wel een beetje van ja hoe kleed je je, dan hoor je in de ene groep. Als je je nonchalanter kleepte dan hoorde je bij The Rolling Stones groep, en als je je wat netter kleepte dan hoorde je bij The Beatles.”

De rivaliteit uitte zich op relatief onschuldige manieren. Dit wordt ook door veel van de respondenten beaamd. Er was geen grote strijd tussen de groepen, het was meer een soort verstandhouding tussen beiden.

“Ja maar het is bij ons nooit zo heftig geweest. Er was een voorkeur maar een strijd nee.” (Resp 9, The Beatles)

“Maar eigenlijk valt wel mee hoor. Ik heb nooit echt meegemaakt dat iemand echt zei, ik haat die muziek ofzo, van de Stones of van The Beatles.” (Resp 3, The Rolling Stones)

“Het was zo verschillend. Het werd gewoon geaccepteerd, jij was voor The Beatles jij was voor de Stones.” (Resp 5, The Rolling Stones)

Zoals ook wordt genoemd in bovenstaande citaten was de muziek te verschillend om echt een sterke reactie onder de fans te creëren. Je ging om met je eigen groep en niet met de andere groep maar er was geen vijandigheid tussen die twee. De twee groepen stonden op het punt waar het om ging, de smaak in muziek, te ver uit elkaar. De uitingen van rivaliteit gingen ook niet veel verder dan wie er op nummer 1 stond in de top 10 van die week, bijvoorbeeld.

Dat weet ik nog wel, nu staan The Beatles met twee nummers in de top zoveel, en de Stones met 1 nummer, dan was je daar een beetje gepikeerd over. (Resp 3, The Rolling Stones)

Over de rivaliteit van toen zijn de beide groepen fans het redelijk eens. Er was een zekere vorm van rivaliteit die ontstaan is door toedoen van de media en het management van beide bands. In de praktijk viel dit echter mee. De theorie dat rivaliteit ontstaat door grote overeenkomsten lijkt daarom redelijk overeen te komen met de gevonden resultaten. Door de geconstrueerde tegenstelling uitte die zich minder sterk dan men wellicht nu denkt. De identiteiten van de beide groepen lagen dermate ver uit elkaar dat de kleine verschillen die vaak worden benoemd als belangrijkste aspect van

een rivaliteit te groot waren. De groepen waren elkaars out-groep maar niet in de mate die door de media van toen en nu wordt gesuggereerd.

4.4 EVOLUERENDE RIVALITEIT

De rivaliteit tussen de fans is in essentie weinig veranderd ten opzichte van toen. Na 1970 en de breuk van The Beatles is de manier waarop er naar The Beatles is gekeken wel veranderd. Door het relatief vroege opbreken in vergelijking tot de Stones hadden The Beatles snel een mythische status verworven.

“Ze zijn denk ik op hun hoogtepunt uit elkaar gegaan. Ze zijn toch wel als een muzieklégende blijven voortleven. En dat is prima.” (Resp 8, The Rolling Stones)

Hoewel de afzonderlijke bandleden doorgingen was het Beatles tijdperk over; het lot werd definitief bezegeld met de dood van John Lennon in 1980. The Beatles fans beschrijven ook dat het collectieve fandom een beetje is verdwenen met het uiteengaan van The Beatles. Dit lijkt echter ook voor een groot deel te wijten te zijn aan het feit dat de fans opgroeiden, gingen werken, verhuizen en anderzijds een andere levensstijl kregen. Het groepsgevoel dat op school was ontstaan verdween doordat men elkaar simpelweg minder, of niet meer zag.

De rivaliteit is echter nooit verdwenen. The Beatles bleven een relevant aspect van de popcultuur en komen nog steeds met enige regelmaat langs in de media. Voor The Rolling Stones geldt hetzelfde. De rivaliteit wordt op die manier in stand gehouden via, door de fans als onterecht getypeerde, vergelijkingen te trekken tussen beide.

“Tot op de dag van vandaag gebeurt dat nog. Twee weken terug op Arrow Classic Rock hadden ze weer een Stones en Beatles dag, dan draaien ze de hele dag Stones en Beatles om en om. Dan denk ik ja... Whats the point, wat wil je ermee bereiken....”
(Resp 8, Rolling Stones)

De meeste fans lijken er echter, zoals al te zien was in het stuk over de evolutie van het fandom zelf, een enigszins gerelativeerde mening op na te houden. Waar je toen niet kon spreken van fan van beiden zijn kan dat nu wel. De animositeit die heerste tijdens de jaren '60 lijkt voor het grootste deel van de fans wel verdwenen te zijn. De meesten geven ook toe dat de muziek van de andere band toch eigenlijk ook wel goed was, vaak

niet alle nummers, en het gaat soms wel met enige mitsen en maren. Hoe extremer het fandom, hoe sterker het gevoel is gebleven. De drang naar het beter vinden van eigen band heeft ook een nieuwe impuls gekregen met het invoeren van de top 2000 tijdens de millenniumwisseling.

“Ik bedoel, pakten we laatst de top 2000, daar staan 50, bijna 50 nummers van The Beatles in. En ook wel veel van de Stones maar ja, het is toch altijd net, hahaha.”

(Resp 2, Beatles)

“Ik weet niet of je wel eens naar de top 2000 luistert, dan word je doodgegooid met Beatles platen. Dan denk ik jongens, dit is niet realistisch. De Stones hebben een veelvoud aan platen gemaakt en daar vind je maar een beperkt gedeelte van terug.”

(Resp 8, Rolling Stones)

Ook worden er nog steeds vergelijkingen getrokken tussen de huidige status van de bands. Zo wordt The Rolling Stones door The Beatles fans verweten dat ze belasting ontduiken. En The Beatles hebben ‘maar 7 jaar bestaan en waren een studiobandje’. Hier is toch wel te zien dat de fans zich nog steeds in zekere mate identificeren met het Rolling Stones of Beatles fandom. Het wij-gevoel, hoewel niet meer direct ervaren als groep bestaat het gevoel van blijheid nog steeds op het moment dat de eigen groep beter presteert dan de andere. Het feit dat de controverse van de bands zelf op dit moment niet meer relevant is kan ook meespelen in de mate waarop fans de rivaliteit ervaren. Het fandom is op dit moment algemeen geaccepteerd in de samenleving en hoeft dus ook niet meer verdedigd te worden. Er zijn nog enkele uitschieters te vinden die de rivaliteit in stand houden maar voor de meesten geldt het meer als een herinnering aan vervlogen tijden.

5 CONCLUSIE

In dit onderzoek is gekeken naar de rivaliteit tussen de fans van The Rolling Stones en The Beatles. Door middel van *face to face* diepte-interviews werd gepeild naar het ontstaan van het fandom en de daaropvolgende rivaliteit. Aan de hand van een viertal vooraf opgestelde thema's zijn de respondenten bevraagd naar hun ervaringen als fan van een van beide bands. Ook is tijdens de diepte-interviews gevraagd naar de huidige situatie en mogelijke verklaringen voor het ontstaan van het fandom en de rivaliteit. De gevonden resultaten zijn geanalyseerd en thematisch gestructureerd om zo tot een antwoord te komen op de centrale vraag van het onderzoek.

Het fandom bij beide groepen fans is op vergelijkbare wijze ontstaan. Tijdens het opkomen van beide bands in de jaren '60 was al snel een schare loyale fans geboren die beide bands tot op de dag vandaag zijn blijven volgen. De respondenten beschrijven hun jeugd als een tijd waarin de muziek synoniem stond voor vrijheid, controversie en het afzetten tegen de samenleving. De identiteit van de fans was daarmee verbonden met de muziek en hun omgeving. De fan herkent zichzelf in de muziek en wordt er tegelijkertijd door gevormd. Diezelfde fan is onderdeel van de maatschappij en beïnvloed deze door zich actief als fan op te stellen. De wederkerige relatie tussen maatschappij en fan (Hogg, Terry, & White, 1995) wordt hiermee bevestigd. Voor veel van de respondenten gold dat de muziek een belangrijke invloed had op het dagelijks leven. Veel van het zakgeld en een eventueel salaris werd uitgegeven aan platen of een radio. De identiteit werd voor een belangrijk deel gevormd tijdens deze levensfase (Erikson 1959). Gezien de grote overeenkomsten is rivaliteit als gevolg van verschillen in het ontstaan van het fandom is daarom uit te sluiten.

De maatschappij en omgeving van de fans speelde echter wel een grote rol in het ontstaan van de rivaliteit. Hoewel rivaliteit vaak te wijten is aan kleine verschillen tussen grotendeels overeenkomende groepen of personen (Kilduff, Elfenbein, & Staw, 2010) verschilde de muziek van beide bands, aldus de respondenten, echter significant. Hoewel dit in tegenspraak lijkt te zijn met de theorie is dat echter niet per se het geval. Veel van de fans geven namelijk aan dat de media en het management van beide bands een grote rol heeft gespeeld in het ontstaan van de rivaliteit. In een antwoord op het nette imago van The Beatles werden The Rolling Stones door hun management als ruig

in de markt gezet. De media zorgde ervoor dat dit idee verspreid werd. De rivaliteit werd geconstrueerd en vervolgens ingezet als marketingmiddel. Die artificiële basis is mogelijk een verklaring voor het ontstaan van een rivaliteit op een plaats waar je deze niet zou verwachten.

Als gevolg van die geforceerde natuur geven de respondenten aan dat die rivaliteit in de praktijk zich niet heel sterk uitte. De respondenten beschrijven weliswaar een cultuur waarin men moest kiezen voor één van beide bands maar door het grote verschil in muziekstijl was er verder weinig overlap. Waar die overlap optrad uitte de rivaliteit zich ook; denk hierbij aan het maken van lijstjes met de top artiesten of de strijd om de nummer 1 positie in de wekelijkse top 40. Daarbuiten speelde het een relatief kleine rol. Een fan beschrijft het als *“je ging gewoon meer om met de ene groep en minder met die andere groep”* (Resp 4, The Beatles). De sociale relaties binnen de eigen groep dicteerden dus wel met wie je om ging en met wie niet. De identiteit van de groepsleden werd, als gevolg van de fluïde natuur van identiteit, gevormd door de groep. Hoewel de identiteit van de fans dus vrijwel geheel los staat van de oorsprong van de rivaliteit is het wel een rol gaan spelen op het moment dat rivaliteit zich verspreidde onder de fans.

Voor de meeste fans geldt dat de rivaliteit na verloop van tijd grotendeels irrelevant is geworden. Het opgroeien van de fans zelf en het uiteengaan van de groepen fans die waren ontstaan tijdens het opgroeien zijn factoren die hier een rol in hebben gespeeld. Het fandom wordt namelijk na verloop van tijd anders geïnterpreteerd als gevolg van interne en externe veranderingen (Harrington, & Bielby, 2010). Als externe factor is het uiteengaan van The Beatles en het veranderen van de samenleving in de overgang tussen de jaren '60 en de jaren '70 aan te wijzen. De interne factor is het veranderen van de levensfase waarin de fans zich bevonden. Het volwassen worden, wisselen van opleiding en het beginnen met werken heeft een grote invloed op de dagelijkse bezigheden van de fans. De sociale groep van de fan verandert en beïnvloedt de identiteit van de fan zelf. Het fan zijn van een van beide bands wordt minder relevant in een professionele omgeving. Hoewel het verloop van beide bands in dit opzicht verschilt, The Rolling Stones toeren nog terwijl The Beatles nooit meer als geheel bij elkaar zijn geweest, zijn de fans in dit opzicht niet erg verschillend van elkaar. Het feit dat beide op hetzelfde moment en op dezelfde manier fan zijn geworden is hier mogelijk

een verklaring voor. Op dit moment is de rivaliteit nog aanwezig, het is echter vaak meer in een nostalgische vorm.

Opvallend blijft het feit dat ondanks de geconstrueerde natuur de rivaliteit zo lang is blijven bestaan. Omdat de sociale groep in ieder geval voor een deel verantwoordelijk was voor het in stand houden van een rivaliteit die geen natuurlijke oorsprong had, is misschien te verwachten dat bij uiteenvallen van die sociale groep de rivaliteit ook verdwijnt. Desondanks zijn een aantal fans, soms tussen de regels door, nog steeds min of meer tegen de andere band. Dit gaat van een vergelijking tussen het aantal top 2000 noteringen, tot het beschrijven van de band als 'de anderen'. Een mogelijke verklaring voor dit verschijnsel is dat de levensfase waarin de fans zich bevonden tijdens de hoogtijdagen van de rivaliteit dermate belangrijk was voor de vorming van de identiteit dat dit een blijvende indruk heeft gemaakt. De fans stellen daarnaast ook dat het in stand houden van de rivaliteit in de media een factor die misschien mee speelt (DeRogatis & Kot, 2010; McMillian, 2013).

In de vorige alinea's is impliciet antwoord gegeven op de vier subvragen die samen tot het antwoord op de hoofdvraag van het onderzoek leiden. Dit onderzoek heeft als uitgangspunt om te kijken naar de rol van identiteit binnen de rivaliteit tussen fans van The Beatles en The Rolling Stones. Uit het voorgaande is op te maken dat identiteit zeker een belangrijke rol heeft gespeeld in het in ontwikkelen en het in stand houden van die rivaliteit. Zonder de normen en waarden van de sociale identiteit, het bestaan van een *out-group*, en het vormen van de fan identiteit in de eerste fase van het leven bestaat de kans dat de rivaliteit wellicht grotendeels was verdwenen. Hoewel slechts zijdelings betrokken bij het ontstaan van de rivaliteit, heeft juist de reflexieve natuur van identiteit een centrale rol gespeeld in de ontwikkeling van die rivaliteit.

Hiermee wordt de centrale rol van de groep die geldt binnen *social identity theory* (Hogg, Terry, & White, 1995) zowel bevestigd als ontkracht. Het vormende aspect van de sociale groep speelt weinig tot geen rol tijdens het initiële ontstaan van het fandom. Vrijwel alle fans geven aan zelf te kiezen voor een band. Ze worden fan omdat dit aansluit bij hun persoonlijke identiteit, niet omdat de sociale groep dit dicteert. De rivaliteit is echter wel een direct gevolg van de normatieve standaarden binnen de eigen sociale groep en de relaties met andere sociale groepen. Ook het voortbestaan van de rivaliteit lijkt een gevolg te zijn van vormende werking van de sociale identiteit. De

sociale groep valt uiteen in de jaren '70 maar de identiteit van de fan is dan al permanent veranderd. Dit bevestigt ook de theorie van Erikson (1959) dat de vorming van identiteit grotendeels optreedt in de eerste fase van het leven. *Social identity theory* lijkt hiermee grotendeels in lijn te zijn met gevonden resultaten.

Het feit dat rivaliteit en gelijksoortigheid verbonden zijn volgens Kildduff, Elfenbein, en Staw (2010) lijkt conflicterend met de gevonden resultaten. Wat blijkt is dat factoren buiten de twee groepen fans, in dit geval het management en de media, ook een grote rol kunnen spelen in het proces. Dit onderzoek laat zien dat het mogelijk is om een rivaliteit te creëren waar die volgens de theorie niet zou ontstaan wegens te grote verschillen. De fans hadden namelijk geen directe reden om rivaal te zijn. Ze zijn hier echter toe gezet uit een commercieel oogpunt, een totaal andere insteek dan bijvoorbeeld bij sport vaak het geval is. Het daarom is interessant om te onderzoeken of dit typisch een eigenschap van rivaliteit binnen muziek is, of dat deze vorm van rivaliteit zich ook elders voordoet.

Dit onderzoek biedt een eerste kijk in de rivaliteit tussen de fans van The Beatles en The Rolling Stones. De exploratieve aard heeft geleid tot een aantal interessante resultaten waar verder onderzoek naar gedaan zal moeten worden. Vooral het beperkte aantal respondenten zal in toekomstig onderzoek moeten worden uitgebreid om een beter beeld van de gehele populatie te kunnen geven. Op basis van de gevonden resultaten zou bijvoorbeeld met behulp van enquêtes gekeken kunnen worden naar de muzikale achtergrond van de verschillende fans of naar demografische kenmerken als opleiding en financiële situatie. Beide zijn aspecten die wel aan bod zijn gekomen, maar door de kwalitatieve aanpak niet voldoende uitgediept zijn.

Daarnaast is de rivaliteit zelf een interessant verschijnsel waar op voortgebouwd kan worden. Omdat de rivaliteit in het geval van The Beatles en The Rolling Stones niet natuurlijk ontstaan is, is het voor toekomstig onderzoek wellicht interessant om te kijken naar een rivaliteit waar dit wel het geval is. De vraag die daarbij centraal kan staan is de vraag of rivaliteit tussen fans van bands in essentie te vergelijken met die tussen bijvoorbeeld organisaties of tussen sportfans. Op het moment dat een rivaliteit tussen fans van muziek wel op een natuurlijke manier ontstaat, komt dit dan geheel overeen met andere vormen van rivaliteit. Ook is een onderzoek gericht op Britse fans interessant omdat die zich veel dichter bij de bron bevonden. De relatieve afstand was

toen al een stuk groter wegens de beperkte middelen van communicatie tijdens de jaren '60, dit kan mogelijk een effect hebben gehad op de manier waarop Nederlandse fans er toen mee in aanraking zijn gekomen.

Als laatste is de rol van gender een belangrijk onderdeel van fan onderzoek wat niet is meegenomen in dit onderzoek. Het grootste deel van de fans die werden geïnterviewd was namelijk man. Het lijkt er op dat er op dit moment meer mannelijke dan vrouwelijke fans zijn van de twee bands. Dit is echter speculatie gebaseerd op de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten tijdens dit onderzoek. Tijdens de interviews kwam echter wel naar voren dat er zeker ook veel vrouwelijke fans waren. Video's van concerten uit de jaren '60 en '70 bevestigen dit. Het effect van gender op langdurig fandom is daarom een interessant onderwerp wat eventueel uitgediept kan worden aan de hand van The Rolling Stones of The Beatles. Wat is er gebeurd dat er ogenschijnlijk geen vrouwelijke fans zijn. Of is het wellicht zo dat ze gewoon moeilijker te vinden zijn? Dit zijn slechts enkele suggesties voor mogelijk verder onderzoek. De rivaliteit tussen beide bands is een onderwerp waar in populaire media al veel over geschreven. Dit onderzoek biedt een eerste wetenschappelijke kijk op het fenomeen.

LITERATUUR

- Armstrong, G. (1998). *Football hooligans: Knowing the score*. Oxford: Berg.
- Bailey, S. (2005). *Media Audiences and Identity: Self-construction in the Fan Experience*. New York: Palgrave Macmillan.
- BBC. (2001, 30 november). *The Beatles' musical footprint*. Geraadpleegd online op: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/entertainment/1452393.stm>
- Baum, J. A. C., & Korn, H. J. (1999). Dynamics of dyadic competition interaction. *Strategic Management Journal*, 17, 251–278.
- Beersma, B., Hollenbeck, J. R., Humphrey, S. E., Moon, H., & Conlon, D. E. (2003). Cooperation, competition, and team performance: Toward a contingency approach. *Academy of Management Journal*, 46, 572–590.
- Bennet, A. (2001). *Cultures of Popular Music*. Buckingham: Open University Press
- Bennet, A. (2004). Consolidating the music scenes perspective. *Poetics*, 32, 223-234.
doi:10.1016/j.poetic.2004.05.004
- Carpentier, F.D., Knobloch, S., & Zillmann, D. (2003). Rock, rap, and rebellion: comparisons of traits predicting selective exposure to defiant music. *Personality and individual differences*, 35 (7), 1643 – 1655.
- Cavicchi, D. (1998). *Tramps Like Us: Music and Meaning among Springsteen Fans*. New York: Oxford University Press.
- Chen, M.-J., Su, K. H., & Tsai, W. (2007). Competitive tension: The awareness-motivation-capability perspective. *Academy of Management Journal*, 50, 101–118.
- CNN. (2000, 6 december). Beatles '1' is fastest selling album ever. *CNN*. Geraadpleegd online op <http://edition.cnn.com/2000/SHOWBIZ/Music/12/06/beatles.reut/index.html>
- Cohen, S. (1991). *Rock Culture in Liverpool: Popular Music in the Making*. Clarendon Press, Oxford.

- Coppa, F. (2006). A brief history of media fandom. In K. Hellekson, & K. Busse (Eds.), *Fan Fiction And Fan Communities in the Age of the Internet: New Essays*. (pp. 41-60). Jefferson: McFarland & Company Inc.
- Croteau, D., Hoynes, W., & Milan, S. (2012). *Media/Society: Industries, Images, and Audiences*. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.
- Deezen, E. (2012, 15 augustus). The Night The Beatles Rocked Shea Stadium. *mental_floss*. Geraadplaagd online op <http://mentalfloss.com/article/31470/night-beatles-rocked-shea-stadium>
- Erikson, E.H. (1959). *Identity and the Life Cycle: Selected Papers*. New York: International Universities Press.
- Frith, S. (1996). Music and Identity. In S. Hall, & P. du Gay (Eds.), *Questions of Cultural Identity* (pp. 108-127). London: Sage Publications.
- Frith, S. (1983). Sound Effects: Youth, Leisure, and the Politics of Rock 'n' Roll. *Popular Music*, 3, 300-304.
- George, L. (2003). Life Course Research: Achievements and Potential. In J. T. Mortimer, & M. J. Shanahan (Eds.), *Handbook of the Life Course*. (pp. 671-680). New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Giulianotti, R. (1993). Soccer casuals as cultural intermediaries. In S. Redhead (Ed.), *The passion and the fashion: Football fandom in the new Europe* (pp. 155-203). Aldershot: Avebury.
- Giulianotti, R. (1999). *Football: A sociology of the global game*. Cambridge: Polity.
- Giulianotti, R., & Armstrong, G. (2002). Avenues of Contestation: football hooligans running and ruling urban spaces. *Social Anthropology*, 10(2), 211-238.
- Hall, S., & du Gay, P. (1996). *Questions of Cultural Identity*. London: Sage Publications.
- Harrington, C.L., & Bielby, D.D. (1995). *Soap Fans: Exploring Pleasure and Making Meaning in Everyday Life*. Philadelphia, PA: Temple University Press.

- Harrington, C.L., & Bielby, D.D. (2010). A life course perspective on fandom. *International Journal of Cultural Studies*, 13(5), 429-450.
- Hill, M. (2002). *Fan Cultures*. London: Routledge.
- Hogg, M.A., Terry, D.J., & White, K.M. (1995). A tale of two theories: a critical comparison of identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 58(4), 255 – 269.
- Kilduff, G.J., Elfenbein, H.A., & Staw, B.M. (2010). The psychology of rivalry: a relationally dependent analysis of competition. *Academy of Management Journal*, 53(5), 943–969.
- Kopacz, M. (2005). Personality and music preferences: the influence of personality traits on preferences regarding musical elements. *Journal of Musical Therapy*, 42(3), 216–239.
- Ku, G., Malhotra, D., & Murnighan, J. K. (2005). Towards a competitive arousal model of decision-making: A study of auction fever in live and internet auctions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 96(2), 89–103.
- Lewis, R. (2009, 8 april). Beatles' catalog will be reissued Sept. 9 in remastered versions. *The Los Angeles Times*. Geraadpleegd op <http://articles.latimes.com/2009/apr/08/entertainment/et-beatles8>.
- Mulvey, P. W., & Ribbens, B. A. (1999). The effects of intergroup competition and assigned group goals on group efficacy and group effectiveness. *Small Group Research*, 30(6), 651–677.
- Pearson, J.L., & Dollinger, S.J. (2004). Music preference correlates of Jungian types. *Personality and individual differences*, 36 (5), 1005–1008.
- Rolling Stone. (z.j. a). *The Beatles*. Geraadpleegd online op: <http://www.rollingstone.com/music/artists/the-beatles/biography>
- Rolling Stone. (z.j. b). *100 greatest artists*. Geraadpleegd online op: <http://www.rollingstone.com/music/lists/100-greatest-artists-of-all-time-19691231>

- Righart, H. (1995). *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*. Amsterdam: De Arbeiderspers.
- Righart, H. (2008). Moderate versions of the 'global sixties': A comparison of Great Britain and the Netherlands. *Journal of Area Studies*, 6 (13), 82–96.
- Sandvoss, C. (2005). *Fans: The Mirror of Consumption*. Cambridge: Polity Press.
- Schwartz, K.D., & Fouts, G.T. (2003). Music preferences, personality style, and developmental issues of adolescents. *Journal of youth and adolescence*, 32 (3), 205–213.
- Slobin, M. (1993). *Subcultural Sounds: Micromusics of the West*. Middleton CT: Wesleyan University Press.
- Stott, C., & Reicher, S. (1998). How conflict escalates: The inter-group dynamics of collective football crowd "violence." *Sociology*, 32 (2), 353-377.
- Stryker, S., & Burke, P.J. (2000). The past, present and future of an identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(4), 284-297.

APPENDIX I VRAGENLIJST

Thema 1: Ontstaan fandom

1. Kunt u beschrijven hoe u fan bent geworden van de band?
2. Was het een persoonlijk keuze of waren er invloeden van buitenaf op het fan worden?
3. Had het fan zijn impact op het op het dagelijks leven?
4. Was u fan van de muziek, fan van de band, of beiden?
5. Hoe luisterde u naar de muziek?

Thema 2: Ontwikkeling fandom

1. Bent u nog steeds fan van de band?
2. Is er een verandering in de ervaring van het fan zijn?
3. Hoe frequent luistert u nog?
4. Welke rol speelt de evolutie van de band hierin?

Thema 3: ervaringen rivaliteit toen

1. Was er voor u toen sprake van een rivaliteit met de andere band en/of fans?
2. Was er in uw omgeving sprake van een rivaliteit?
3. Op welke manieren uitte de rivaliteit zich toen?
4. Hoe kijkt u terug op die rivaliteit toen?

Thema 4: evolutie rivaliteit

1. Is er sprake van verandering in de rivaliteit tussen de twee bands?
2. Is de rivaliteit voor u persoonlijk veranderd?
3. Spelen huidige ontwikkelingen mee in de hedendaagse rivaliteit?

APPENDIX II: CODES

De bands

- Afkeur gedrag band
- Alleen Stones en Beatles
- Bandleden
- Bands vrienden
- Beatles beter
- Beide goed
- Imago band
- Looptijd band
- Maatschappelijke betrokkenheid
- Ontwikkeling band
- Stones beter
- Stones fans anti beatles
- Stones ook goed
- Verheerlijking bandlid

Na 1970

- Digitaal
- Gewoon gebleven
- Hedendaags verschil
- Muziek blijft
- Muziek nu
- Mythe
- Nog steeds fan
- Nostalgie
- Nu is het anders
- Top 2000
-

Rivaliteit

- Cliff Elvis
- Media
- Moest kiezen
- Overdreven rivaliteit
- Versus
- Voetbal vergelijking

Jaren '60

- Beperkte informatie
- Geld
- Merchandise
- Platen
- Radio
- Tijdsgeest
- vrienden

Muziek

- Muziek
- Andere muziek
- Optredens
- Vernieuwend

Persoonlijke aspecten

- Dagelijks leven
- Drugsgebruik
- Fanclub
- Niet muzikaal
- Ouders
- Ontstaan fandom
- Opleiding
- Persoonlijke ontwikkeling
- Uiting fandom

Sociale omgeving

- Cultuur
- Groepsgevoel
- Provo
- Controversie
- Identificatie bandlid
- Identiteit
- Lang haar
- Non-conformisme
- Ruiger
- Vrijheid

APPENDIX III: TRANSCRIPTIES

Interview 1 - The Beatles

I: Allereerst bedankt voor het interview. Dat u de tijd voor m wilt nemen. Zal ik u zeggen of gewoon je?

R: a I: Allereerst bedankt voor het interview. Dat u de tijd voor m wilt nemen. Zal ik u zeggen of gewoon je?

R: Je, m'n dochters noemen me ook gewoon je.

I: haha ja dat is altijd wel fijner. Ja ik ga het dus opnemen en het wordt allemaal anoniem opgenomen enzovoorts dus. Het is denk ik niet heel erg gevoelige informatie maar...

R: Je weet niet waar we belanden

I: nee daarom dus. Nou eerst maar even voor de formaliteiten, waarvan bent u fan?

0:00:55 R: Waar ik fan van ben. Nou even kijken ik hou van de muziek ja de Beatles inderdaad staan bij mij bovenaan. Maar ik vind ook een heleboel nummers van de Stones geweldige muziek. Ik ben ook, ik vind Pink Floyd fantastisch. In de tijd dat die muziek een beetje opkwam, dat was eigenlijk 62 voor mij toen zat ik op de HBS. Eerste waren de Beatles natuurlijk. Maar in het spoor van de Beatles kwamen de Stones, de Kinks, uuh dus komen een heleboel groepen op in eerste instantie en later kreeg je die westcoast muziek de underground, Amerikaanse groepen. Kreeg je de Doors en dat soort groepen te praten.

I: U bent in de jaren 60 dus al fan geworden. Kunt een beetje beschrijven hoe dat is gegaan? Hoe is dat tot stand gekomen?

0:01:46 R: Nou het leuke was eigenlijk al dat je over een hele andere tijd praat als nu. Als ik nu kijk als ik een uh zo'n iPad heb. Ik heb een of ander apparaatje en ik dus gewoon van die iPad hup op dat apparaatje die speakers spelen. En als je nagaat dat in 62 toen de Beatles een beetje opkwamen die met die dingen Love me Do en daarna dacht ik Please please me. Maar dat kon je alleen maar horen in het begin in 62 mensen hadden nog geen pickup, dus dat hoorde je op radio Luxemburg. Dus radio Luxemburg speelde een belangrijke rol waarbij radio Luxemburg zo was dat die zender niet stabiel was dus je zat met je oortje bij je radiotje mee te draaien om te horen en dat was het allereerste begin dat je eigenlijk uh en later kwamen die platen van de Beatles allemaal uit. Toen met name de LP's die een geweldige rol gingen spelen.

0:02:42 I: Ja ja. Hoe uhm, hoe zat dat met invloeden van buitenaf, bent u zelf fan geworden of hebben andere dingen daarin meegespeeld? Familie vrienden?

R: vriendjes van mij vriendjes op school. Ja het was net in die tijd zeker niet iets wat door de ouders werd gestimuleerd.

I: oke

R: en wat daarbij, nou je zit ik zat in de tweede van de HBS en uh de Beatles komen op, de Stones komen op uh en die andere groepen allemaal, en lang haar kwam op. Dus je had in no time had natuurlijk hartstikke lang haar, een beetje als een desperado gezien ofzo, provo.

I: oke, dus echt een cultuur.

R: voor mij was eigenlijk die cultuur, en die wordt voor gesymboliseerd en en uh als eerste eigenlijk de Beatles die daar een rol in spelen. Maar eigenlijk voor mij in heel die cultuur die erna gekomen is, en waarbij vrijheid en en reizen en al dat soort dingen een rol speelden.

I: Ja, het was dus nog breder dan...

0:03:59 R: Voor mij, voor mij was het veel breder want dat ging eigenlijk hand in hand met die opkomst van die groepen met met bewegingen als de provo beweging. Dus voor mij zat er een grotere uitstraling in.

I: Ja, en als ik zeg de band of de muziek is daar nog verschil tussen?

R: Nou het eerste is altijd, en dat is voor mij ook altijd, het eerste is toch gewoon muziek en later ga je misschien in teksten en zo en de kleuren verdiepen. Maar het is het eerste wat je altijd raakt en nu ook nog hoor, dat is dus die sfeer van de Beatles die staat natuurlijk allang niet meer. Maar het eerste wat je raakt is de muziek en daarna de band en inderdaad, de Beatles werden ook een soort cultfiguren met name. Het werd een figuur die meer werd dan alleen een artiest.

I: En dat merkt u ook in het dagelijks leven dat?

R: Voor mij heeft dat zo ontzettende invloed op mijn uh leven gehad, want kijk voordat de Beatles kwamen had je allemaal die in mijn ogen vrij gezapige muziek. Ik vond er eigenlijk geen moer aan (gelach). Maar en toen kwam Elvis Presley en Bill Hayley en Chuck Berry en je kreeg een beetje Rock en Roll, en toen kwamen de Beatles. En voor mij was het hoogtepunt van de Beatles eigenlijk Sgt Peppers. Wat duidelijk ook geïnspireerd was op het gebruik van uh van uh, hoe heet het, hoe noemde we dat ook, psychedelische middelen. Kijk gelijk blowen en dat soort dingen . Maar het psychedelische middelen, geestverruimend, en daar uh hadden we het over en dat heeft enorme belangrijke rol in mijn leven gespeeld ja, nog... moet ik zeggen. Dus zo sterke, ja of, of dat dat komt natuurlijk niet alleen door de Beatles. Maar zij waren wel degenen die, het mooie daarvan was dat zij dat je bij hun een soort ontwikkeling zag qua denken en allemaal dingen. Die gelijk opliep met uh heel veel mensen in die tijd, de hippie achtige figuren, weet je wel. Die daarmee hun, dat voelden ook elkaar op, dat liep parallel een beetje. Ja

0:06:28 I: Ja en dat was dus ook overal?

R: Jaaa, dat was overal je. ik ben het alweer, ik was in de vierde van de HBS van school gestuurd. En dat was een tijd van het liften en het lange haar, en wat ik zei provo en de opkomst van de hippie beweging opzetten. En die vrijheid staat voor mij symbool voor die hele vrijheidsbeweging. Die bevrijding die eigenlijk begint in je kop. En nogmaals het begint dan bij de muziek.

I: Ja, en u zei daarnet dat platen ook op een gegeven moment heel groot een rol gingen spelen?

R: Nou vroeger was het natuurlijk heel uniek als je een 45 toeren plaatje had, voor 4 gulden 25. Laat staan als, nou je moest al punt 1 een pickup hebben, dat was al moeilijk.

I: Dat was al moeilijk?

R: Ik geloof ik dat ik een pickup heb, echt een heel oud gammel ding monpickup toen ik een jaar of 13 14 misschien was. Wat zal het zijn, misschien wel 14 15. En ik geloof dat ik voor het eerst een stereo pickup hoorde, dat was een dual dat weet ik nog wel dat was een stereopickup. En daar speelde je want dat was een nummer van de Holley's trouwens Butterfly, de LP Butterfly, kwam dus na Sgt Peppers, want dat was echt knap van de Beatles, ze waren altijd... de eerste. Want ja, ja dat is gewoon zo. Ik bedoel daarna komen de Stones, de Beatles maakte Sgt Peppers die heeft één jaar 1 gestaan in London die LP, dat is ongelooflijk. En daarna kwamen de Stones die moesten natuurlijk ook met een nummer, The majesty satanic request of iets dergelijks, zou ik moeten nakijken want ik heb alles van de Stones. Dus het is niet zo dat ik er een hele aversie tegen heb want dat heb ik helemaal niet. Ik vind wel dat de Beatles in zeg maar uh uh in, hoe lang hebben ze eigenlijk bestaan joh, van 62 tot 68 69 zoiets. 6-7 jaar. Van eerste succes. En als je nu kijkt naar de top 2000 dan tref je daar geloof ik 60 nummers van de Beatles aan, plus nog een paar van John Lennon en Paul McCartney apart, geloof ik nog ééntje van George Harrison dat weet ik niet zeker. Plus nog nummers die door anderen gespeeld worden die van de Beatles zijn, 1 of 2. En als je dat dan afzet tegen de nummers van de Stones die in de top 2000 staan, dus dat is een objectieve graadmeter. En ook nog erbij rekenen dat de Beatles maar 7 jaar bestaan hebben. En de Stones... 50..., en nog steeds, 50 en meer dus. En ze hebben fantastische songs gemaakt hoor. Maar... ja... toch niet dat multitalent ding zoals die toen de Beatles hadden. Voor mij.

0:09:16 I: Dus u vind de Beatles echt beter...

R: Uh nou uh... ik kan best ik denk dat de Stones een aantal dingen misschien bijna even goede nummers hebben gemaakt, of misschien wel net zo goede nummers. Het is altijd heel moeilijk te vergelijken he. Hoe vergelijk ik sgt peppers met uh Angie of een ander nummer van de Stones. Michelle, in vind dat een fantastisch nummer. De Stones hebben meer goeie nummers gemaakt alleen ze hebben het over een veel langere periode gedaan. En ze kwamen in het begin altijd ff achter de Beatles aanlopen een beetje. Dus de grootste creativiteit zat toch bij de Beatles ja. Ja Maar ik ben geen Stones hater hoor, hahahaha, dat is absoluut niet iets was je zou zegge. Er waren geloof ik in die tijd wel mensen die op een zeker ogenblik een, zo pro Beatles waren dat ze een hekel aan de Stones hadden en misschien wel omgekeerd.

0:10:22 I: Ja dat geloof ik graag. En we zijn nu 50 jaar verder... ruim. Ja dus nog steeds groot fan?

R: Ik nou ik nog niet eens fan want ik ben nooit lid van een fanclub geweest. Ik heb geen foto's opgehangen, vriendjes van mij wel hoor.

I: geen poster ofzo?

R: Nou ik ik, mijn dochter had een keer de White album uit de kast gehaald, ik heb die oude plaat nog ergens staan. En daar vielen toen een paar foto's van de Beatles uit. En

die heb ik daar, daar heb er denk ik een paar van opgeplakt op m'n werk daar, maar tussen alle andere dingen die ik daar opgeplakt heb weet je wel? Of tenminste met een punaise heb vastgezet. Dus wat dat betreft, en ben ik ook nooit lid van een fanclub ofzo geweest. Dus uh, ja ik hou van die muziek en nog draai ik het.

0:11:04 I: Ja is er iets veranderd in uh hoe je ermee omgaat?

R: Nee, wij hadden, toen in de tijd van Sgt Pepper dus en. Wij dus ook aan het blowen en LSD gebruiken en al dat soort dingen dus ja, wij vonden het fantastisch. Dus dat we knetterstoned zitten te luisteren naar de Beatles en ook op tripped. Een vriend van mij vertelde laatst dat ie met zijn zoon geloof ik paddo's had gegeten of iets hoor. XTC ofzo had gebruikt, samen met zijn zoon, en dat die jongen zo'n bad trip kreeg dat hij zij, zou ik zet andere muziek op, ik zet Beatles op. En dat ie dan van een bad trip zo in een uh positieve zat. Een paar weken geleden nog te vertellen. Dus uh, maar dat speelde natuurlijk, dat ging een beetje bij ons hand in hand. Want ik ben dus denk ik op mijn, dan moet ik even goed gaan nadenken, op mijn 15/16^e gaan blowen met mijn vrienden, en ook LSD. Dat kwam mede natuurlijk door songs van de Beatles als Lucy in de Sky with Diamonds.

I: LSD

R: Laat staan Strawberry Fields Forever. En zo kan je er nog wel een aantal dingen.

I: aantal bijzonder vage. Bijzondere uh nummers.

0:12:26 R: Ja ik vond dat leuk want wij vonden dat fantastisch. Want kijk je moet er ook vatbaar voor zijn. Wij waren daar meer dan vatbaar voor. Wij wilden daar ook echt moeite voor doen. Dat was in het begin dus nadat. Kijk tegenwoordig kan je naar een uh een of andere coffeeshop gaan en je haalt wiet ofzo. Maar in die tijd was natuurlijk, dan moest je er echt moeite voor doen. En wij wilden dat beslist meemaken ook werd je nieuwsgierig gemaakt doordat die gasten erover zongen., ja zeker. Dat die ja toch behoorlijk op die scene op een gegeven ogenblik. Laat staan All You Need is Love dat was de hippie song van die tijd natuurlijk he.

0:13:05 I: Oke, ik leer allemaal nieuwe dingen.

R: Ja haha, ik weet ook niet of we de goede kant opgaan. Maar dit is wat ik.

I: Ja dit is jouw ervaring. Dus dat uh ja hoe jij die tijd hebt meegemaakt.

R: Ja, en ik moet eerlijk zeggen, ik ben op mijn 14^e gaan blowen, en ik doe het tot op de dag van vandaag nog. Dus dat is inmiddels bijna 50 jaar. Maar het geldt, nou een van mijn maatjes is er een paar jaar geleden mee gestopt, totaal met roken dus dat uh. Maar nog steeds Beatles fan.

I: Ja dat uh, is het uiteen gaan van die band nog uh?

R: Wij vonden het jammer omdat uh met name de combinatie Lennon McCartney die toch de basis van de beste songs van Beatles zijn. Ja die gingen dus uit elkaar en ik vond noch John Lennon noch Paul McCartney ooit het niveau gehaald hebben wat ze samen, de optelsom was meer dan $1 + 1 = 2$. Ik denk 1 plus 1 is 3. Zou je kunnen zeggen wat die gasten betreft. Ik vind dat ze nooit meer dat niveau gehaald hebben. Ik vind dus wat de

Stones daarna gedaan hebben beter dan wat Paul McCartney afzonderlijk en John Lennon afzonderlijk hebben gedaan. Dus de Stones daar veel beter in qua muziek, ja.

0:14:32 I: Ja de Stones maken nu nog steeds nummers geloof ik.

R: Ja, af en toe he. Trouwens Paul McCartney komt weer met een nieuwe nieuwe.

I: weer een album?

R: Weer een album. Vind ik ontzettend knap dat ie. IK heb eigenlijk Paul McCartney voor het eerste gezien. Want ik heb hem, ik heb de Beatles nooit zien spelen. De Stones weleens in de 70tiger jaren. En uh Roos d'r tweelingzus Ellen die werkt bij Mojo, dus die komt af en toe naar mij, hé pap die en die komen naar Nederland, wil je daar naartoe? En toen ben ik met haar samen naar twee jaar geleden toen Paul McCartney uh speelde in uh.

I: Gelredome geloof ik.

R: Ja GelreDome. En en en, ja daar zit volgens mij meer dan de helft te wachten op de Beatles songs. Niet zozeer op de songs van Wings en Paul McCartney zelf maar iedereen op de Beatles songs te wachten. Dus uh,

I: jaja, ja dat zal niet zo snel meer weg gaan. Ja als de Beatles generatie uitsterft ofzo, dat zou kunnen

0:15:27 R: Nou volgens mij, mijn dochters vinden het ook wel goed volgens mij, maar dat kan indoctrinatie zijn.

I: gedeeltelijk waarschijnlijk haha.

R: Ik heb dat nooit gezegd maar je je speelt automatisch veel van die muziek logischerwijs niet alleen, Beatles zeker niet alleen. Maar je maakt ze een beetje wegwijs ermee hè.

I: Ja je had het net over die rivaliteit tussen beiden, maar dat heeft u helemaal niet?

R: Nee dat heb ik helemaal niet, ik vond de Stones fantastisch. Die hadden nog langere haren, maakten nog wildere muziek. Fantastische songs vond ik moet ik zeggen. Dus nee dat had ik totaal niet. Tot in deze mate want wat we wel deden, wij gingen enquêtes houden op school. Dus dat moet ik wel even opbiechten, enquêtes houden op school, wie men de beste band vond. En dan mochten ze vijf namen opschrijven. Dus bij ons, ze vonden altijd de Beatles 1 en de Stones 2. Tot wij ontdekten dat als we al die stemmen optelden dat toch de Stones 1 dreigden te worden. Toen hebben wij zelf bij ons de Stones doorgeschrapt en er een andere naam ingevuld, zodat de Beatles toch op 1 kwamen. Want het kon natuurlijk niet zo zijn. Dus zo was het toch ook wel.

I: Ja dat was dus toch wel uh

0:17:06 R: Dat wel. Dus hahahaha maar verder nee, ik vond het een hartstikke goede groep. Ik weet niet zeker of ik de Beatles nou de beste groep vind. Ik denk toch wel dat Pink Floyd beter is dan de Stones maar dat is zo moeilijk om te zeggen want dan zeg je weer welk nummer. En misschien ook wanneer je naar die muziek luistert. Ook een groep als de Doors vind ik fantastische muziek, ben ook een grootse fan van de Doors. Ik

ben vorig geweest naar een concert van uh twee leden van de Doors. Dat zijn natuurlijk oude mannen van over de 70. Trouwens Paul McCartney is ook over de 70.

I: Ja die is ook wel... uh ja dat zie je wel

0:17:56 R: Dus nee dat uh nou vind ik ook hartstikke goed. Het is niet zo dat ik helemaal blind een Beatles fan ben. Maar het is meer dat de Beatles op het moment in mijn leven gewoon, je bent jong, 14 of zo, dan komt er zo'n groep op die bijna verwoord ongeveer wat in je op gaat.

I: Ja en dat trekt je dan daar naar toe of? Dat trekt je heel erg aan.

R: Ja dat is fantastisch, voor mij is het hoogtepunt eigenlijk Sgt Peppers, want dat was echt ja, dat was het en nog steeds. Dat zal altijd nummer 1 zijn. De enige nummer 1 voor mij, niet eens dat het de beste muziek is geweest. Maar je moet erbij rekenen het moment waarop dat kwam. In '65 dat was een ongelooflijk moment ik bedoel ik werd net een beetje... Ken je het programma top en flop?

I: Ja wel eens van gehoord, nooit gezien.

R: Heb je nooit dat beroemde ding gezien dat top en flop, dat was een programma daar werd een popplaat, ik kan het zo voor je opzoeken op youtube, oude opnamen, ik geloof '62. De Beatles hadden net uitgebracht het nummer I want to Hold Your Hand. Ik had ergens in de krant gelezen dat er in Engeland geloof ik op de eerste dag 5 miljoen exemplaren waren verkocht. En 's avonds komt het programma top of flop van Herman Stok, met vier kenners. Unaniem een flop...

I: echt waar? Haha

R: Ik kan het zo voor je opzoeken, als het je interesseert. Ik heb nog steeds, het is in ons gezin nog steeds symbool voor als kenners iets zeggen, dat het toch wel, dat die kenners er helemaal naast kunnen zitten. Als je dat ziet dat is echt.

I: Maar dat speelde, dat was daarna vrij snel afgelopen neem ik aan.

R: nou ja, volgens mij was een deel van die zaal had er al moeite mee wat die kenners zeiden. Weet je wel, I want to Hold Your Hand werd natuurlijk een daverende hit. Maar ze hebben zo ongelooflijk veel hits in zo'n korte tijd gemaakt.

I: ja een stuk of 30 nummer 1's geloof ik?

R: yes, ik heb de cd liggen met alle nummer hits liggen.

I: Ja die is in 2000 uitgekomen geloof ik, zoiets.

0:20:32 R: Ja ja, daar staan ze allemaal op, ja fantastisch.

I: Ja die die identificatie, die er met de Beatles was die was er niet met de Stones zozeer?

R: Hmm Ja toch ook wel.

I: Maar in mindere mate?

R: Ja in mindere mate, ja het is, in mindere mate. Ik vond ze ook hartstikke goed moet ik zeggen, natuurlijk ik bedoel ik vond het fantastisch. Alleen je zag bij de Stones dat ze meer uh van anderen hadden. Voordat de Beatles en de Stones kwamen had je natuurlijk Chuck Berry. En daar hebben de Stones heel wat van overgenomen. Het verhaal gaat, dat de Stones pas de eerste eigen nummers schreven, dat Paul McCartney op bezoek waren en dat de Stones nog geen eigen nummer hadden gemaakt. En dat Paul en John enigszins arrogant zeiden van nu gaan wij een nummer voor jullie schrijven. Dat is het enige nummer dat zowel de Beatles als de Stones hebben gespeeld. I wanna be Your Lover Baby, I wanna Be Your Man. En dat is het enige nummer dat ze beide hebben gedaan. En toen zagen ze hoe makkelijk je eigen, nou ja makkelijk.

I: en toen zijn ze ook doorgedaan

R: Toen zijn ze, ja eigen nummers gaan maken.

I: Maar verder van die rivaliteit was er toen nog iets te merken, in de omgeving?

R: Ja uh, misschien later ik weet dat niet goed. Ja toen Roos dat ook tegen mij zei, zei ik, ik ben ook niet zo anti-Stones. Ik kan me ook niet voorstellen dat je anti-Stones wil zijn. Dat heb ik met voetbal ook hoor. Ik ben hartstikke voetballiefhebber maar ik ben niet specifiek voor Feyenoord en dat ik een hekel heb aan Ajax. Dat hoort niet in mijn vermogen, nee.

I: ik ken het.

0:22:43 R: Ja ik vind Ajax af en toe ook fantastisch voetbal spelen. Als je mijn vader neemt, dat was een enorme Feyenoord fan, supporter, echter 30 jaar lang. Maar die had echt een hekel aan Ajax. Ja ik ben wel voetbal liefhebber. Ja als ik mooi voetbal zie, dan vind ik dat mooi voetbal, klaar. Liever heb ik wel dat Feyenoord wint.

I: Dus het altijd wel nog een voorkeur maar... niet zozeer een afkeur.

R: Nee nee, ook met de Stones. Ja dat kan je wel achteraf zeggen dat Paul McCartney, hij is een eenvoudig man gebleven, daar zijn prachtige verhalen. En Stones gaan dan met een firma'tje in Nederland zitten om de belasting te ontduiken. Om maar eens iets te noemen. Dan kom je op dat soort dingen, maar dat ik vind ik een beetje, ja. Nee ik ben absoluut niet anti...

I: In de omgeving van was er verder ook?

R: Nee want die gasten vonden ook allemaal de Stones uh goed. En soms ook misschien wel de Stones beter. Ik denk misschien wel dat eerder Stones fans een soort hekel aan de Beatles hebben, haha, dat weet ik niet. Dat ze het te zoet vinden of zoiets weet je wel.

I: ja

R: Maar ik zie dat wel eens op tv. Want het werd ook aan Opstelten gevraagd, Beatles of Stones, toen zei die gelijk Stones. En uh ik geloof Sonja Barend heeft toen een keer een item over heeft gemaakt, over Beatles of Stones weet je wel. Maar voor mij was dat niet zo.

I: Nee je hoort het wel vaak dat iemand een vrij duidelijke keuze heeft.

0:24:33 R: Ja, ja, ja ik hoor dat mensen wel eens zeggen. Maar ik kan daar zelf niet. Ik heb zelf alles van de Stones, dus ik kan moeilijk zeggen dat ik dat slechte muziek vind. Dat is gewoon niet waar.

I: haha nee ik veroordeel niemand.

R: nee dus, nee. Maar zeg maar zelfs niet alleen de Beatles, want daarna kreeg je die Pink Ployd, Frank Zappa, uh, Jefferson Airplane. Dus je praat eigenlijk over die underground groepen die dat eigenlijk overnamen nadat de Beatles gestopt waren. Dan praat je over '69, toen was ook dat concert dat ze op het dak toen gegeven hebben in Londen. Fantastisch was dat ineens boven op dat dak. De Beatles gingen spelen.

I: Ja ik heb de Youtube filmpjes gezien.

R: Ja? Fantastisch toch? Dat vind ik fantastisch toch. Harstikke leuk.

I: Maar de Beatles verder dus ook nooit live gezien?

R: Nee, nou dat was wel leuk dat Ellen voor mij had geregeld voor mij om naar Paul McCartney te gaan als verassing. Dat vond ik fantastisch, om een keer, die ene die dan nog leeft, want je hebt natuurlijk ook nog Ringo Starr. Maar dat is toch niet helemaal, Paul McCartney is toch de man, samen met John Lennon. En George Harrison niet te vergeten.

I: Maar die is helaas ook al een paar jaartjes dood.

0:25:59 R: Ja, en die ook fantastische nummers heeft geschreven hoor vind ik. While My Guitar Gently Weeps, Good Day Sunshine, nee Here Comes The Sun. Nummers van hem, prachtige nummers vind ik dat ja. Ja

I: Ja ja helemaal mee eens. haha

R: hahaha ja.

I: uhm, Maar behalve dat dus op school die dat ranglijsten werden aangepast.

R: Nou dat is zo, dat is zo, uh, zo Beatlesfans waren we dat we enige falsificatie deden met z'n tweeën maar de rest lieten we allemaal ongemoeid. Dat was altijd de éé de Beatles twee de Stones, ik geloof drie Kinks, 4 de Who, en vijf weet ik niet. Maar uh dat soort groepen, Holly's misschien wel.

I: Maar dat leefde dus wel heel erg, dat dat besproken werd. En die lijstjes werden gemaakt enzo.

R: Dat kwam op allemaal he. Dat was fantastisch dat die muziek kwam, en dat lange haar want dat was natuurlijk enorm taboe doorbrekend. Ook vooral de lange haar, dat wekte agressie op bij mensen. Ik vond het fantastisch, maar je werd uitgescholden voor wijf en voor uh homo, en voor weet ik veel voor wat allemaal haha.

I: Maar door wie dan?

R: Door de mensen in de straat. In het allereerste begin, ik had een witte regenjas die tijd waar ik achterop had geschreven: "Make love not war". Nou er waren mensen die wel die War wilde weet je haha. Ja dat is dus een heel vreedzame mededeling, vind ik. Maar

dat wekt dan toch bij sommige mensen agressie op. Want dat was men niet gewend in het allereerste begin. Iedereen had keurige opgeschoren koppies en ineens komen er al die lange harige, spijkerbroek, deze muziek weet je wel die mensen vreselijk vonden, in het begin. Later draaide dat om, want later kreeg je steeds meer fans. Steeds meer mensen die het toch wel goede muziek vonden. Maar in het begin was er echt een heleboel tegen, verschrikkelijk dat was die muziek draaiden. En nogmaals niet alleen de Beatles hoor. Ik heb zoveel andere groepen die ik ook fantastisch goed vind.

0:28:18 R: Maar zij staan bovenaan omdat ze met name omdat zij. Ja voor Sgt Peppers was er nooit zoiets geweest. En je zag dat voor het eerste eigenlijk op die LP die ervoor kwam, dat was Revolver. Met nummers als Tomorrow Never Knows, dat is dus een nummer waar je al een beetje dat psychedelische hoort.

I: Ja dat is een bijzonder uh,

R: Voor mij was dat psychedelische effect gewoon uh, A Day in the Life, vind ik ook zo'n mooi nummer wat uh, I get High with a Little Help From my Friends.

I: Haha ohja.

R: Dat zijn al die songs, die klonken als muziek in oren, hahaha. En daar waren zij volgens mij zo'n beetje de eerste mee. Met die dingen. En later kwamen de Stones natuurlijk ook met die dingen aanzetten.

I: Ja, blijft toch mooi.

R: Ja ik vind ook, het blijft een van de leukste tijden in mijn leven. Die opwinding die daarmee gepaard ging, met die muziek. Weet je wel, maar het was ook natuurlijk ook die adolescentie. Je ging ook de wereld ontdekken.

I: ja dat opgroeien.

R: het opgroeien, liften, hartstikke spannend door.

I: heel Europa door?

R: Ja in parken liggen, op het strand liggen slapen, in de Kalverstraat liggen slapen. Ja nogmaals, bij mij ging het ook echt hand in hand met dat je die provo beweging enzo kreeg weet je wel?

0:29:50 I: Ja, ja. Was dat alleen dan of?

R: Nee met vriendjes want dat werkt natuurlijk uh, als je vriendjes hebt die dat ook hebben dan gaat dat natuurlijk, ja. Dat was die vriendenkring natuurlijk, die allemaal een beetje hetzelfde hadden. Maar het zou best kunnen, dat heb ik nooit gevraagd, dat er mensen waren die de Stones het beste vonden. Maar op een gegeven moment, er waren sommigen die vonden juist de Doors weer beter. En sommigen vonden Pink Floyd weer fantastisch.

I: Maar dat was verder geen issue.

R: Nee dat was, omdat we al die muziek, Santana kwam later. Al die groepen kwamen natuurlijk, maar nogmaals voor mij is mijlpaal eigenlijk Sgt Peppers in dat hele verhaal. De Beatles zingen natuurlijk wat ze konden. Daarvoor was het eenvoudige muziek, want

de eerste nummers, de eerste drie jaar, dat zijn achteraf niet die fantastische nummers. Ik bedoel het was goed en het sprak me aan, maar daarna bij Sgt Peppers was het eigenlijk al qua muziek een ander niveau van muziek maken. En daarna de White Album, Abbey Road, fantastische LP. Maar ze hebben nog meer gemaakt.

I: Ja, blijft erg mooi.

R: ja ja tis uh ja ja.

I: Maar dat speelt nu dus ook eigenlijk nog steeds een rol hoe je erop terugkijkt.

R: Ja want die periode in mijn leven, nogmaals niet alleen de Beatles maar misschien wel geïnitieerd onder andere door de Beatles. Ja dat is wel bepalend geweest voor mijn leven. En ook voor mijn hele denken waarvan, non conformisme, en toch een bepaalde geestelijke vrijheid en weet je wel. Breken van je ketens speelde toch wel een belangrijke rol en dat is dus meer dan alleen maar muziek voor mij. Ik kan wel zeggen dat dat fantastisch was. Maar een soort vrijheid in je kop voor mij, ja. En bij die vrienden van mij ook, moet ik zeggen.

0:32:06 I: Waren dat trouwens allemaal mannen?

R: Of dat allemaal mannen waren? Ja eigenlijk zat in die groep niet echt meisjes waar we, ja er waren af en toe wel meisjes natuurlijk, haha, maar niet echt in die tijd. Maar later ook wel, want ik weet een vriend van mij die kwam een meisje tegen, die is helaas een maand of zes geleden overleden, dus die kende van toen zij 17 was en hij 20. En die zijn bijvoorbeeld ook lid geweest van die Beatle fanclub. En die gingen ook naar al die evenementen toe, die zijn veel meer fan. Die hebben ook 4 foto's in woonkamer hangen, ingelijst, grote foto's. en andere vriend van mij is bijvoorbeeld naar Liverpool geweest. Wan t in Liverpool is één keer per jaar Beatle dag. Dan schijnen er allemaal bandjes Beatle muziek te spelen. Tientallen zo niet honderden treden dan op in Liverpool op en die is daar met zijn dochters naar toe gegaan. Nou ik heb dat soort dingen nooit gedaan. Ik heb nu wel gezegd trouwens als Paul McCartney nog een keer komt, nou toen riep Roos gelijk dan ga ik mee. Maar weet je wel, ik tegen mn vrouw dan gaan we daar met z'n allen naar toe. Hij is 70, niemand weet hoe oud die man zal worden. Of dat ie ermee zal stoppen. Dus als die nog een keer komt, al kost het mij 80 euro maal 7 of zo, maar dan, dat vind ik toch wel een uniek moment, ja.

0:33:51 I: ja mijn vader is geloof ik ook wel een keer geweest.

R: Heeft ie de Beatles ook echt gezien?

I: nee hij heeft Paul in het GelreDome gezien. Hij was net te jong volgens mij, want hij is nu 55, dus hij was geloof ik 6 toen de eerste plaat werd uitgebracht, dus hij is er een beetje achteraan gehobbeld.

R: Ja natuurlijk, hartstikk leuke, zal die ook wel leuk hebben gevonden denk ik.

I: jaaa zeker. Paul McCartney is zijn grote held haha.

R: Ja dat is het ook hoor. En het is ook ontzettend leuk wat ik voor verhalen hoor. Dat die man zo eenvoudig is gebleven. Het is een verhaal wat een Deense vriend van mij vertelde. Ook een Beatle fan ja, houd ook veel heel veel meer muziek. Maar dat is dat verhaal dat er een heleboel mensen in naar een concert gingen van Paul McCartney in

Londen. En die stappen in de metro, en daar zit gewoon Paul McCartne in de metro terug naar huis. Kun je je haast niet voorstellen. En na enige aarzeling durfden ze een handtekening te gaan vragen. Toen zei Paul McCartney dat: '*a signature? I'd rather shake hands with you*' dus die heeft die mensen een hand gegeven en met ze zitten te praten. En bij dat GelreDome was ook het kennelijk ook zo. De mensen stonden te wachten en Paul McCartney kwam met de auto aan, raampje naar beneden: *Hello!*

I: hahaha.

0:35:19 R: die mensen tegen elkaar: ik geloof dat Paul McCartney net voorbij reedt. Hahaha. Nou dat verhaal gaat over hem hè. Hij is kleiner gaan wonen om dichterbij z'n kinderen te zijn, dat vind ik .

I: klinkt als een goede man.

R: klopt, dat soort aspecten spelen ook nog een beetje een rol. Maar het gaat natuurlijk altijd om de muziek uiteindelijk.

I: Ja dat is toch wel het belangrijkste.

R: Ja zeker.

0:35:40 I: Nou dan wil ik nog maar even voor de formaliteit even weten van. Uh MTS gedaan?

R: Even op het HBS gezeten. En daar ben ik in de 4^e, ook misschien ten gevolge van dat soort dingen. Nou ik was een paar maanden niet op school geweest dus hoefde ik niet meer te komen. M'n ouders waren toen net gescheiden dus er was ook verder niemand die op mij lette dus ik kon ook verder helemaal mijn gang gaan. Ja dus verder geen op... nou ja heb verder nog wel eens wat cursussen gedaan maar verder niet echt een echt afgeronde opleiding heb ik gedaan moet ik zeggen.

I: Nou uh, duidelijk. Ja ik denk dat ik het wel heb.

R: Heb je er nog wat aan?

I: Ja ik denk dat ik er wel wat aan heb ja.

R: Ja want ik zit er vandaag over na te denken maar ik zit niet zo in de controverse tussen Stones en Beatles.

I: Ja maar kijk, ik ga gewoon op zoek naar wat er is. Ik rapporteer wat ik vind. In dat opzicht, als ik dat niet vind dan...

R: IK ben er hartstikke benieuwd naar.

I: Ja uiteraard, ik zal een kopie sturen als het klaar is.

R: Dat lijkt me hartstikke leuk.

Interview 2 - The Beatles

I: Nou bedankt voor het interview ten eerste. Ik ga het allemaal opnemen en anoniem maken etc. Ja ten eerste maar even de obvious vraag: Waar ben je fan van?

R: Ja van de Beatles, ja maar ook van anderen hoor. Haha

I: Ja? Oke ja. Veel anderen?

R: Ja veel, Crosby Stills Nash en Young, ook de Rolling Stones, want daar ging het geloof ik ook een beetje over. De laatste tijd heb ik Anthony en de Johnsons, ik weet niet of je dat kent?

I: nee, dat zegt me niks.

R: Dat is dus heel anders dan uh, dat is bijna geen popmuziek meer maar een beetje meer klassiek achtig, dat vind ik ook fantastisch dus uh.

I: Nou om even terug te gaan naar de jaren '60.

R: ja

I: Ik zal trouwens je of u zeggen?

R: zeg maar je hoor.

I: Uhm kun je een beschrijving geven hoe dat ongeveer gegaan is, dat fan worden?

R: Nou er was iets wat je ouders niet hadden, en dat hebben we nu denk ik ook, en dat had je toen wel. Ja dat was iets geweldigs, dat was gewoon uh ja hoe moet dat omschrijven, daar wilde je gewoon bij horen, dat was iets nieuws. Dat was nog niet vertoond, nou dat was zo geweldig dat de hele maatschappij daardoor ook veranderde. Dat uh mensen gingen ineens, jongens gingen ineens langer haar dragen, dat was vroeger helemaal niet. Ja vet kuiven als van Elvis he, en uh ja dat was Beatle haar en dat wilde je ook, en je ouders dachten niks schorriemorrie met die lange haren. En als je dan naar buiten ging dan deed je dat nog een beetje, nou is m'n haar natuurlijk helemaal tragisch, maar dan deed je dat een beetje zo over je oren. Dan was je een beetje dat geweldige voorbeeld van ja hoe jij dacht dat het zou zijn gewoon. Je wilde er dus bij horen. Het leuke is dat je als je ergens bij wilt horen waar anderen ook bij willen horen dan lijkt het alsof je de goede keuze hebt gemaakt en dat versterkt elkaar natuurlijk.

0:02:29 I: Dus het was ook heel veel met anderen?

R: Ja, ja al mijn vrienden waren bijna allemaal Beatle fan, maar ook Rolling Stones fan overigens hoor. Maar de Beatles waren toch wel, ja hoe moet je dat zeggen, de nummer 1. Ik bedoel ik heb het over lang haar gehad, dat was Beatle haar, dat is geen Rolling Stones haar.

I: Nee? Er is dus daar verschil tussen?

R: Nou ja, kijk de toen zij dus bekend werden was er niet alleen de muziek die de maatschappij veranderde, maar ook hoe je eruit zag. Je had bijvoorbeeld Beatle jasjes, zonder revere, je weet wel zonder dingetje zo, en dat had je met andere groepen niet. En uh, nou ja later uh maar dan praat ik over dan over 1967 - 1968 toen de Beatles al een

heel klein beetje uit elkaar dreigden te gaan, toen waren ze ook maatschappelijk veelmeer betrokken dan welke band dan ook. Ook toen in die tijd laten we maar zeggen. Volgens mij, en uh toen uh bijvoorbeeld John Lennon neemt het kerstliedje Happy Christmas War Is Over toen had hij in New York en overal grote pamfletten opgehangen voor War is over if you want it. En toen had hij ook 'Bed in' gehouden in het Hilton Amsterdam, dat weet je denk ik wel he, en uh daar ontstond de hit *The Ballad of John and Yoko* en *Get Back* stond toen nummer 1, dat was van *Let it Be* dat album. En hup die werd opgevolgd door *The Ballad of John and Yoko* dus ja dat was gewoon. En met *Sgt Pepper*, als je het raam openzette. Als iemand zijn raam open had, dan hoorde je de Beatles. Het is, het was ja erg overheersend.

0:04:05 I: En dat kwam dus gewoon vanuit de hele maatschappij.

R: Ja maar dan vooral de jongere. Het leuke was trouwens, dat de oudere, van lieverlee ook wel doorhadden dat zo ook best wel mooie nummers maakten. En dat zijn dan de nummers als *Let it Be*, *The Long and Winding Road*, uh dat uh eigenlijk, dat die best wel eigenlijk te pruimen vielen, ook wel bij de oudere generatie. En dat was, dat smeedde ook iets van het is gewoon heel mooi. Net zoals dat je allemaal mozart mooi kan vinden, waren de Beatles volwassen geworden op de een of andere manier, voor mijn beleving.

I: Dus dat duurde wel een paar jaar?

R: Ja dat duurde wel een paar jaar, kijk eerst was het natuurlijk de langharige jongens met die *Twist en Shout* nou dat was natuurlijk niet zo voor de oudere generatie. Maar als je bijvoorbeeld *Hey Jude*, je kent nummers ook?

I: Ik ken de meeste nummers ja ☺

R: en de *Long and Winding Road* zei ik al, dat zijn nummers die vindt bijna iedereen mooi. Daar hoeft je niet 15 of 20 of 30 of 40 voor te zijn. Dat zijn gewoon uh ja prachtige klassieke nummers.

I: Ja, ja en die invloed merkte je dus gewoon echt veel in het dagelijks leven.

0:05:17 R: Ja, want uh op een gegeven was uh. Want ik ben van 1954 nou toen de Beatles uh populair werden was het '63 '64 dus ik was een jaar of 10. Ik zat op de lagere school dus ik had niet zoveel geld, want we hadden zelfs geen pickup. En dan was er uh, er was ook geen televisie. Haha dat is niet voor te stellen he. haha

I: Ja dat is lang geleden. Haha

R: En dan had je ik meen op donderdagavond ik meen van 7 uur kwart over 7 de Beatles-show. We hadden wel een radio gelukkig, en dan mocht ik van mijn ouders de Beatles show luisteren en daarna moest ik naar bed. En dat was gewoon, daar keek ik gewoon naar uit. Ja ja, dat uh dus dat is toch een impact op je op je leven wat enorm is. Ja

I: En op school?

0:06:03 R: ook op school, ik weet nog wel, ik ben toen zelfs twee keer blijven zitten op de lagere school dus ik was op een gegeven moment een van de ouderen. En toe had je op een gegeven moment de *Magical Mystery Tour* en daar zat zo'n opvouw poster bij. Ik weet niet of je dat kent, met die pakken enzo, met die kleuren. Nou die had ik dan daar en dan was ik echt het binkie van de klas hoor. Want ja.

I: Grappig, en uh geen platen dus in het begin?

R: Nee maar, toen we een pickupje kregen kocht mijn broer het witte dubbelalbum. En mijn eerste album was de *Magical Mystery Tour* en dat was in '67 dus dan tik je toch al aardig tegen het einde aan. En het singeltje wat ik als eerste kocht was *Hey Jude*. En uh daarna heb natuurlijk wel *Let it Be* gekocht en al die singeltjes, en natuurlijk heb ik alles uiteraard. Voor zover dat allemaal niet geremastered is enzo. Maar ja dus daar ben ik dus eigenlijk te jong voor, want toen had je eigenlijk een jaar of 10 ouder moeten zijn dat je al een baantje had en dus singeltjes had kunnen kopen en dat soort zaken.

0:07:04 I: Ja die waren begreep ik ook best wel duur toen.

R: Ja dat is net zoals nu he, ga maar een CD kopen. De nieuwe David Bowie is uit 14.99 als je gewoon op school zit is dat best een hoop geld toch.

I: Ja, nee ja zeker. En hoe zat het met ouders? Hoe stonden die er tegenover?

R: Nou die vonden het best wel leuk, moet ik zeggen.

I: oke?

R: ja die hadden wel zoiets dat is zijn ding en maar lange haren groeien dat was er niet bij natuurlijk. Toevallig ben ik ook nog een zoon van een politieagent dus die had ook zoiets van, mijn zoon moet een beetje een voorbeeld geven, ik moet zorgen dat ik geen klachten over mijn zoon krijg. Dus dat is een heel klein beetje afgehouden hoor. Nee ze vonden het wel leuk, ze vonden het leuk voor me dat ik.

I: oke dus je was daar redelijk vrij in?

R: Ja ja

I: en ja, dat uiteengaan uiteraard, in de jaren '70 hoe is dat, en tot nu is het anders geworden het fan zijn?

0:08:03 R: Ja het is natuurlijk wel anders geworden, het toeval wil dat, er waren toen al een aantal geruchten. Yoko Ono was er bij en die moest bij de opname sessies blijven zitten. Nou dat schijnt dan voor anderen natuurlijk, accepteren dat wel, maar op een gegeven moment gaat dat toch een beetje mis ja. Die hadden ook zoiets dat is wel leuk, maar zo'n hele dag, dan heb je wel ook iets van nou ja... En uh het toeval wil, ik ben op 10 april jarig, en in 1970 op 10 april stond er in de krant, 'De Beatles uit elkaar'. Dus dat was mijn verjaardagscadeau. Het feit dat ik dat nu nog weet, zegt al genoeg. Hahaha.

I: jajaja.

R: Maar aan de andere kant, toen daarna kregen we natuurlijk de solokanten. Ja en die was natuurlijk ook best interessant maar toen ben ik ook alweer uh naar andere groepen gegaan. Toen had je woodstock, heb je vast wel eens van gehoord, *Santana*, *Crosby Stills Nash & Young*, uh nou ja *Deep Purple*. Toen kreeg je dat soort bands, *Yes*, *Emerson Lake en Palmer*, *Queen*. Dus dan wordt het opeens een heel breedschaliger iets. Die ik ook best wel onwijs goed vond, maar de Beatles hebben altijd voor mij toch wel .

I: Dus die stonden in het begin echt bovenaan, tot ze uit elkaar gingen, en toen is het...

R: Toen is er natuurlijk een beetje. Kijk als je, ze hebben maar 7 jaar bestaan en als je ziet hoe weinig albums ze eigenlijk maar gemaakt hebben. Nou ja weinig, in 7 jaar wel veel, want ze hadden de ene hit na de andere. Maar ja als je natuurlijk over een mensenleven gaat kijken dan is dat maar een heel klein stukje. Als je bijvoorbeeld U2 neem, hoe lang bestaan die al niet, 30 jaar ofzo?

I: ja eeuwig. Hahah

R: Ja zolang jij leeft bestaan ze al. He dus ja, het is natuurlijk anders dan zo'n korte periode voor mijn beleving.

I: ja en daar is sindsdien niet zoveel meer aan veranderd?

R: Jawel jawel! Want eigenlijk doordat je ouder wordt word je op een gegeven moment meer nostalgisch denk ik. Je denkt dat, als je ouder wordt denk je aan dingen die er waren. En uh dat heb ik heel vaak met de Beatles, dat merk ik ook. Toevallig is het natuurlijk dat je kwam, en vanmorgen zat ik nu.nl te kijken en zie je Vodafone. Vodafone is over het algemeen rood, het logo weet ik veel, en dan stond er *All you need is Red*. Nou dat staat er niet voor niks. Dat staat er van *All You Need is Love* dus dan denk ik gelijk aan de Beatles. Als ik de televisie aanzet is het ook *All You Need is Love*, dat programma, en ook het programma van mensen die elkaar even niet gezien hebben, *Hello Goodbye*, noem maar eens ander nummers van welke band ook die de titel heeft van een televisieprogramma. Nou ik denk niet dat die er zijn.

I: dat zal ongetwijfeld niet heel vaak voorkomen.

0:10:40 R: En uh en uh, wat ik ook vind is dat ze, hoe noem je dat, het beklijft. De Beatle nummers blijven in mijn hoofd hangen. En ik kan dus gewoon Beatle nummers neuriën, niet dat ik de teksten uit m'n hoofd ken hoor, maar dat kan ik bijvoorbeeld niet met Coldplay bijvoorbeeld, wat ik ook geweldig vind. Snap je? Ze hebben van die pakkende liedjes, en daardoor blijven ze aan de oppervlakte bij mij.

I: Dat duurt dus gewoon al een jaar of 50.

R: Nou ja ik wordt 59. Dus uh dat is. Kijk het gaat een beetje zo zo, maar ze blijven altijd. Als er bijvoorbeeld, Thijs die weet dat wel, als er maar Beatles op televisie is, zit ik gelijk voor. Haha

I: nog steeds dus dat enthousiasme uit de jaren '60

R: Jaaa nog steeds.

I: oke, grappig.

R: en toevallig heeft Paul, heeft Thijs Paul McCartney kaarten gekocht vorig jaar. Want gek genoeg had ik ze nog nooit gezien. Dus hij, ouwe we gaan naar Paul McCartney nou dat was echt het hoogtepunt van vorig jaar. Maar natuurlijk ook veel Beatle nummers.

I: Ja GelreDome toch?

R: Nee nee, dat was twee jaar geleden, nee in de Ahoy hal. En nou gaat ie weer touren. Ik heb de nieuwsbrief natuurlijk. Ik denk dat ie wel in Ziggo komt, Ziggo Dome ishet nieuwe he,

I: Want in de jaren 60 dat kon niet?

R: Nee nee dan had je geen geld, en ze traden ook niet meer op, ze zijn toen een paar keer. Ze hebben een paar jaar opgetreden, als je dat ziet die zwart wit beelden van alleen maar gillende fans. En toen vanaf Sgt Pepper en de Magical Mystery Tour hebben ze besloten om niet meer op te treden en een studio band te blijven. En toen later is John Lennon nog wel apart opgetreden. En Paul McCartney met Wings had je toen. Maar goed dat was natuurlijk van een ander kaliber dan de Beatles. Hoewel de nummers als je de tijd terug kijkt, toch wel heel erg, goed zijn. Dat hadden dus eigenlijk ook wel Beatle nummers kunnen zijn, *Give Peace a Chance*, van John Lennon had dan ook een Beatle nummer geweest. En uh *Live and Let Die*, van de James Bond film is nu van Paul McCartney, maar dat was dan van Lennon/McCartney geweest. Hadden ze allebei nog even wat gesmeed en dan uh, dat was natuurlijk gigantisch geweest. Ja.

I: En als ik vraag Band of Muziek, is daar nog een verschil tussen?

R: Nou ja, de mensen die waren ook betrokken bij de maatschappij. Dat vind ik ook belangrijk vooral John Lennon had dat heel erg. Gewoond dat je zegt, ik ga een week in bed liggen voor de vrede. En natuurlijk weet je dat dat niet na een week, dat er vrede is, maar de aandacht. Het komt in het journaal, het komt overal. En dat hadden de Beatles, en andere bands hadden dat in mijn beleving niet. Dus de Rolling Stones hadden ook geweldige nummers gemaakt maar ik heb Mick Jagger nooit een vredeslied, of dat ie daar buitengewoon zijn best voor doet.

0:13:44 I: maar dus dan kan je zeggen dat je echt fan van de band ook bent. En daarnaast ook gewoon fan van de muziek.

R: Jaa! Van de muziek sowieso want er is, er was vooral vroeger als je alle Beatles nummers op een rijtje zet zit er heel veel variatie in. IN het begin was het allemaal een beetje *Love me Do* en een beetje rustig maar als je bijvoorbeeld *Lady Madonna* neemt, ik weet niet of die kent, en je doet dan *Let it Be*, dat is een beetje Jazzy achtig snel nummer een balled. Terwijl de meeste bands die hadden toch wel een beetje een zelfde stramien, en dat was dan hun stijl. Ik vind dat de Beatles wel heel veel boven de eigen kunnen zijn uitgestegen op een bepaalde manier. Ja.

I: Ja je ziet echt die verandering in de muziek opkomen.

R: En wat het, wat ik al zei, wat sterk is, als je het hoort het zit in je hoofd en je kan het zo reproduceren. Het is niet geweldig knap misschien, dat weet ik niet maar in ieder geval wel zo knap dat het voor mij reproduceerbaar is, dat heb ik met andere bands minder.

I: Ja oke, en als we dan kijken naar de Stones want je hebt als je dat nu ziet. Dan heb je vaak dat mensen zeggen Beatles of Stones. Hoe was dat toen?

0:15:03 R: Ja dat was toen meer voor de ouderen, voor de ouders. Dat was niet zozeer voor mij, ik vond de Beatles geweldig, maar ik vond de Stones ook geweldig. Ik heb ook een heleboel Stones cd's dus wat dat betreft. Alleen de Beatles die waren voor degenen die tegen beat muziek waren, popmuziek, dan waren de Beatles nog wel te pruimen, want je had ook nog wel nummers die de ouderen mooi vonden. EN de Rolling Stones die hadden dat minder, die hadden ook wel nummers die ze misschien wel mooi vonden, *Angie*, weet je wel, de ballads. Maar voor de rest was er weinig variatie in. Het was niet zo toegankelijk voor oudere mensen op dat moment denk ik.

I: Dus dat merkte je dan ook bij je ouders bijvoorbeeld?

R: Ja ik heb uh bijvoorbeeld, mijn oma woonde bij ons in, en die zei dan wel eens, Marty zet je *Let it be* nog eens op. Maar ik heb nooit gehoord van alle andere herrie die ik heb gedraaid, van *Golden Earring* of noem maar op, Stones, draai dat nog eens, dat is mooi.

0:16:14 I: dus uh, er was dus niet echt een verschil voor jou tussen de Stones of Beatles. Alleen maar voor de muziek in het begin.

R: Ja alleen voor de muziek

I: En onder vrienden?

R: Nee in de tijd, maar goed, toen ik dus geld kreeg om platen te kopen, toen was ik alweer een stuk ouder, en toen was eigenlijk al het Beatles tijdperk voorbij, die waren uit elkaar. En dat is eigenlijk, ik ben van de Woodstock generatie, 1969, dan was ik dus 15. Dan ga je pas platen kopen, en dan was Neil Young, of Leonard Cohen, en dat soort dingen, ken je dat?

I: Ja wel wat, maar niet zo.

R: Maar dat was wel, en de Doors bijvoorbeeld, toen was het al heel veel breder. Maar het is een soort vijvertje die geweldig is zo. Maar door de tijd blijven de Beatles er toch bovenuit plinken om een of andere rare manier.

I: Ja hebt dus ook verder niks, *tegen* de Stones?

R: Nee nee nee, helemaal niet. Want voor mij is het gewoon genieten van muziek ja dus het is niet zo. Dat gevoel heb ik nooit gehad overigens. Want ik vond *Paint it Black* is toch ook heel oud, en *Satisfaction*, dat vond ik gewoon allemaal geweldig.

I: Ja dat is allemaal uit de jaren 60 70.

R: Maar dat was voor mij toen wel, maar de Beatles waren voor mij toen wel het belangrijkste. Dat is gevoelsmatig denk ik. Ik vond het bijvoorbeeld ook heel belangrijk dat ze nummer 1 stonden.

I: Dat toch wel?

R: Ja dat is heel raar. Ik uh, *Hey Jude* kwam van niks op 1 binnen, dat kwamen ze bijna allemaal, die stond geloof ik zeven weken nummer 1. Vroeger had je een Duits jongetje, Heintje, en die verdrong toen ook de Beatles van de eerste plaats en dat weet ik nu nog. Dat zegt toch genoeg he, toen stonden ze al 7 weken nummer 1, maar ik vond niet dat Heintje nummer mocht staan. Terwijl als bijvoorbeeld de Rolling Stones 1 had gestaan, tenminste dat heb ik niet bij de Stones of bij anderen had ik dat. Dat vond ik best als ze 1 stonden, dan hadden de Beatles net geen hit single ofzo. Wat ik wel heel vervelend vond, tenminste vervelend, dat er andere bands waren met Beatles nummers die ze dan niet van zichzelf hebben gebracht. Bijvoorbeeld *Obla Di Obla Da*, van het witte dubbelalbum, is eerst uitgebracht door de *Marmalade*, en die zat op het apple label van de Beatles. En uh die kwam toen in de top 10. En daarna brachten de Beatles ook nog een keer het nummer uit. Toen dacht ik nee, iedereen kent hem al van de *Marmalade*, wie gaat dat dan nog een keer zoveel, dus kwam die niet nummer 1, maar nummer 5, daar baalde ik

echt van. Dan denk je de Beatles moeten nummer 1 staan. Dus er zit toch iets van binnen...

0:19:15 I: Enig idee waar dat vandaan komt?

R: Nee ik denk dat ik als kind dat zo geweldig vond dat ze er waren dat dat onverbiddelijk is geweest, ik weet niet.

I: was dat ook omdat ze toen nieuw waren misschien?

R: Ja nieuw waren.

I: nog nooit eerder gehoord enzo.

R: Ja het was echt nieuw, het was echt een vernieuwing. Vroeger had je ook Maggy Hopkins, Those were the days, McCartney nummer, nooit door de Beatles uitgebracht. Maar die stond nummer, gelukkig wist ik dat het van Paul McCartney was, hahaha. Maar dat was toen heel belangrijk. Nu is die hele top helemaal niet meer zo belangrijk, nu gaat het om downloads en ach ja.

I: Nou ja het wordt nog steeds bijgehouden.

R: ja het wordt nog steeds bijgehouden ja.

I: en als je dan, zou je dat nu nog erg vinden?

R; nee nu niet meer, dat hoort echt bij je jeugd. Nee hoor, ik vind het echt, ik ben er nu niet meer mee bezig. Maar ik weet nog dat ik dat toen, dus dan was ik 10 12 13 14, toen vond ik dat heel belangrijk. Want dat was ook een soort bevestiging van het feit dat je bij de goeie groep hoorde, bij de goeie, hoe moet je dat zeggen. Wij staan nummer 1 weet je wel. En het is niet zo dat ik een ander niet een nummer 1 gunde of wat ook maar. En dan ook bevestiging tegenover je ouders. Dat je zegt van wacht ff maar voorlopig staan ze er. En toen later kwamen de drugs en de marihuana en de Ravi Shankar, die pas overleden is, toen kreeg je de indiaanse invloeden van de Beatles.

I: ohj jaja

R: werden ze weer opgepakt. Je kan geen journaal openen of ze waren er wel.

0:20:57 I: wat vond u daarvan?

R: dat vond ik ook wel, dat hield ik altijd wel bij, toen waren ze toch wel wat ouder. Toen was het eigenlijk dat piekje dat zo geweldig was was eigenlijk een beetje zo, een beetje uitgeweven tot heel veel wat ik leuk vond. Weet je wel.

I: Dus dat was in de latere jaren

R: Ja ja, ik weet nog wel dat, *Deja Vu*, van Crosby Stills Nash en Young, en nou dat was toen geweldig. En bijvoorbeeld in 1970 is *After the Goldrush* van Neil Young het meest verkochte album, dat had ik ook, ben ook een Neil Young fan. Maar de Beatles hadden toen ook Let it be, dus toen was het al een beetje. Het was dus vooral de echte jeugd, en ook het feit dat er niet zoveel was. Dat het uh, daarom toen zo belangrijk was. En nu omdat het beklijft, het is er nog steeds. Hè Thijs het is heel vaak, dan hebben we gelezen, dan is er weer een plaat verkocht, of een jasje of een dingetje, gigantische bedragen. Dat

zie je niet van het jasje van uh Coldplay de drummer is verkocht. Waarvan ik de naam niet weet. Weet jij de naam van de drummer van Coldplay?

I: nee nee, alleen Chris Martin

R: Ja de zanger, maar dat was vroeger he. Al die namen, je had posters hangen. Van de Beatles of van de Rolling Stones, maakt niet uit. Maar je wist gewoon van dat zijn die gasten zijn dat. En nu ja, noem een band op, Triggerfinger, weet ik veel. Belgische topband, nou ja noem maar op wat er allemaal is. Room 11, hoe heet de zangeres van Room 11. Het is niet meer zo enorm uh, veel omvattend en dat was toen wel.

0:22:44 I: ja, is dat misschien omdat er vroeger gewoon minder was?

R: ik denk het ook, ja, ja, stel je voor dat je alle bandleden uit je hoofd moet zeggen, want het is zoveel wat goed is. Ik denk het wel ja. Vroeger had je Beatles Stones en Doors nou ja, dan gingen er nog eens een paar dood. Janice Joplin of Jimi Hendrix, ja weet je wel. Maar ik weet bijvoorbeeld dat van Jimi Hendrix speelde Neil Redding dan de bas. Nou ik weet bijvoorbeeld niet wie bij Coldplay, maar dat kan ook aan mij liggen natuurlijk. Hoewel ik best Coldplay goed vind. Maar ik denk wel dat dat nu niet meer zo speelt, dat soort dingen, als vroeger.

I: Misschien kan het iets met identificatie te maken hebben. Dat dat vroeger misschien meer was. Dat je jezelf meer herkende in de mensen.

R: ja ja, of dat je een voorbeeld zocht. Of een dat je er gewoon alles van wilde weten. Ja. Dat je dus echt, het was meer dan de muziek. Nu is het uh ja, heel stuk minder in die zin dat je in die zin dat je zelfs het hoesje niet meer hoeft te hebben. Als je download staat het gewoon heel klein op je telefoon. Maar je hoeft geen tekstboekjes meer te hebben. Tenzij je nog platen koopt.

I: Je zei ook dat dat met die vriendengroep ook was. Is daar nog, bestaat daar nog iets van.

0:24:23 R: Er zijn nog een aantal vrienden die ik nog heb maar niet door de Beatles. Nee dat is zuiver, dat is echt iets voor mezelf.

I: oke dat wordt niet gedeeld verder met anderen?

R: Nee ik had het vanmiddag met m'n collega erover. Die is 55, die kon Yoko Ono wel vermoorden want die vond het de schuld dat de Beatles uit elkaar gingen, die weet dat ook nog wel. Dat is toen iets geweest wat je eigenlijk niet me hebt teruggezien, ik de muziek althans.

I: lid van een fanclub geweest of iets?

R: nee nee dat niet, vaak kostte dat ook geld en wist je niet hoe dat moest. We hadden geen televisie en geen internet, een hele andere wereld was het. Dat vind ik juist ook ze knap dat ze zoveel bereikt hebben terwijl je helemaal geen Facebook of dat soort dingen had. Dat ging alleen maar via de televisie, Nederland 1 2 3, ja dat was wel een andere tijd. En de radio Veronica, die had daar natuurlijk veel invloed op. Radio Noordzee en uh ja daar luisterde je dan ook naar. Joost Draaijer.

I: Ja oke, die draaide dat veel dan>

0:25:36 R: Die draaide dat veel, en je wist natuurlijk ook welke, welke DJ de Beatles zouden draaien, maar dat deden ze bijna allemaal. Wan dan was het de alarmschijf en dan uh wisten ze ook wel dat die later nummer 1 zou staan, makkelijk scoren. Het is natuurlijk wel zo, de kracht van het herhalen maakt misschien ook wel dat iets een hit wordt he. Als je een reclame hebt met een oude spijkerbroek en een oud nummer zie je ook heel vaak dat dat toch ineens weer wat meer in de picture staat.

R: Nou dat bij Paul McCartney dat was leuk want uh, Thijs is natuurlijk die is 19, we verschillen dus 40 jaar. Dat was daar ook te merken. Er waren allemaal ouders met kinderen, hun kinderen, dus geen kinderen zo, maar. Er stond op Nu.nl van Paul McCartney dicht generatiekloof, dat was zijn commentaar. Ja en iedereen kent die nummers ook. Ik bedoel, pakten we laatst de top 2000m, daar staan 50, bijna 50 nummers van de Beatles in. En ook wel veel van de Stones maarja, het is toch altijd net, hahaha.

I: ja ik weet het. Ze zijn net iets meer aanwezig.

R: ja ja.

I: even kijken hoor. Denk je dat het nog invloed heeft gehad dat de Stones nog steeds bestaan en de Beatles niet meer?

0:27:45 R: Nou ja in die zin heeft het invloed gehad dat als je kijkt naar verkoopcijfers of wat dan ook, of hits. Als je dat nog belangrijk zou vinden, wat ik niet belangrijk vind hoor. Maar dan zou je kunnen zeggen, die gaan nog een poosje inlopen, of uitlopen, dat is natuurlijk wel een verschil. Wat ik ook een verschil vind overigens is dat, voor zover ik het weet, de cd's van de Beatles allemaal nog best wel duur geprijsd zijn. Als je bijvoorbeeld Thriller van MJ wil hebben, dat kost je 7.99 bij bol. Maar als je Abbey Road wil hebben betaal je 14.99, 15,99. Dan heb je wel de geremasterde versie, maar dat is waarschijnlijk bij Thriller ook. Dus dan heb ik ook, die cijfers die wel eens lees van meest verkochte album. Ja dan moet je ze wel even duur maken, anders is het eigenlijk niet helemaal eerlijk snap je?

I: Ja dat je het per euro uitrekent.

R: ja je weet natuurlijk nooit meer waarvoor ze ooit verkocht zijn. Maar je zal bijna nooit een Beatles nummer voor 7.99 zien liggen. En terwijl dat van anderen wel het geval is. Of dan is het misschien 9.99. maar de Beatles zitten altijd wel een beetje aan de dure kant. Dus als je zegt de Rolling Stones bestaan nog, bestaan langer, dan denk ik, ja inderdaad. Maar ze zijn daardoor de Beatles niet voorbij gegaan voor mij. Dat niet. Ik heb wel alle laatste, bijna alle laatste cd's van de Stones. Maar ik moet zeggen dat dat, die draai je dan, want er komt na jaar weer eens een nieuwe. Dan heb je na 1 / 2 keer denk je ja, het is toch niet echt top. Nee nee.

0:29:24 I: enig idee waar dat dan aan ligt?

R: Ik denk door de tijdsgeest. Ik denk dat de tijd die er toen was. Die kan je niet meer reproduceren. En ik denk een band die net zo, uh geniaal is als de Beatles voor mijn gevoel waren. Met Paul en John en George, Ringo was dan zogenaamd de minste maar dat is wel een hele aparte drummer hoor. Moet je maar eens naar John Lennon met de Plastic Ono band met het eerste album, naar hoe die daar drumt. Dan is geen ene roffel hetzelfde. Haha. Dus wat dat betreft is die heel knap. Maar ook heel erg, ja hoe moet ik

dat zeggen, past in de groep. Hij wist gewoon dat hij niet de nummer 1 van de vier was en had daar gewoon een geweldige rol toch. En dan mocht ie af en toe ook nog wel zingen, dat was wel leuk.

I: Ja de iets minder gezongen nummers. Hahah, hoewel ze niet een slecht zijn.

R; nee nee, maar dat is de tijd. Het is iets wat uh, wat uh, ja hoe moet je dat zeggen. Als je Anouk laat zingen met Coldplay dan zou je denken dat is geweldig maar dat is dan iets wat, ja leuk, het was er niet. Snap je wat ik bedoel? En achteraf blijkt dat toen het er wel was, het ook nog eens heel geweldig was. Dat ze maar gewoon waren geweest, en dan was het toen ook geweldig geweest. Dat is het verschil denk ik. Ja.

I: ja want je had natuurlijk een berg andere bands ook.

0:30:45 R:Ja oh jee nou, *noemt bands op*, ja. Status quo was laatst nog, die oudjes mochten een programma doen met van die oude nummers. Nou dat was van iets later hoor, *Roll over Lay down*. De Small Faces ken je die?

I: nee misschien de muziek wel hoor

R: Van het nummer Lazy Sunday. Als je het hoort zal je het misschien wel kennen. Je had zoveel bandjes, de Kinks! Die waren ook wel een grote Engelse band overigens. Ja. Maar dat was allemaal een beetje, beat muziek pop muziek, en toen na Woodstock is er een soort van volwassenheid nog meer ingetreden, dat andere bands ook allemaal voor mijn gevoel een hoger niveau haalden. Het zou kunnen, ik geloof bijvoorbeeld, kijk maar naar Crosby Stills Nash en Young, heb je Neil Young en Steve Stills die speelden in de Buffalo Springfield, ken je die?

I: nee

R; nou als je uh *for what its worth*, en daar had je Graham Nesco uit de Hollies. Crosby kwam uit de Birds, Tambourine man, ken je toch wel. Die vier kopstukken van die 3 bands die gingen toen samen een album maken. En dan later kwam daar Neil Young bij maar dat was toen heel kort en ging weer mis. Eens in de tien jaar komen ze dan weer bij elkaar, hebben ze geldnood ofzo. Maar het is allemaal niet meer zo als toen. Maar dan hebben we het niet over de Beatles. Dat was toen ook gewoon geweldig. En dan had je ook nog een band Creedence Clearwater Revival.

0:32:48 I: ken ik

R: die hadden ook heel veel lekkere rocknummers. En nummer 1 hits. Dat vond ik ook echt geweldig.

I: dat is ook jaren 60?

R; ja, uh nee die zijn ouder ik denk tot '75. Cosmos factory dat soort albums. CSNY dat op Woodstock in '69. Ik vond het bijvoorbeeld balen dat de Beatles daar niet stonden, die hadden daar moeten staan. Ja Woodstock generatie, wij zijn opgegroeid daarmee. Dat zat er toen niet meer in

I: merkte je toen misschien ook dat smaken meer uiteen gingen bij mensen?

R: Ja dan hoorde je van anderen opeens namen waar je nog niet zoveel van gehoord had. En die vond je dan eigenlijk ook wel goed. Ja toen kwam er een hele progressieve rock scene op gang. Yes bijvoorbeeld, ik weet niet of je het kent. Als je bijvoorbeeld Fragile draait, of Close to the Edge, het Yes album. Ja dan zitten ze allemaal door elkaar te spelen, ja en naar mate je dat dan meer draait dan wordt dat toch gigantisch mooi. Dus dat zat heel anders in elkaar. Maar daar kan ik ook geen liedjes van neuriën bijna. Snap je, dat is anders de Beatles, de Beatles dat zit in je hoofd. Ja bij mij.

I: ja nee, dat is heel duidelijk.

0:34:09 R: Maar van dat Emerson Lake en Palmer, ken je toch wel?

I: naam ken ik wel

R; nou ja dat klinkt nu heel gedateerd. Dat is nu niet meer echt goed op een bepaalde manier. Ja dat was toen even leuk maar dat hebben de Beatles niet. Je kan het gewoon opzetten en het blijft zijn waarde gewoon.

I: Ik denk dat ik het meeste wel gehad heb. Nog eventjes, achtergrond?

R: Nou ik ben in Wassenaar opgegroeid, in de rooie pannenbuurt. In een gewone arbeiderswijk. Daar zat ik op de lagere school. Toen ben ik twee keer blijven zitten zoals ik al zei dus ik was een van de oudsten, vandaar dat die Beatles posters goed bevielen. Toen ben ik naar de LTS gegaan, in Leiden, bij de Haagweg. Is nu een soort van monument geworden. Toen de MTS heb ik gedaan, electronica. Toen ben ik bij de PTT gaan werken, bij Leidschenhage. Ook nog in militaire dienst geweest.

0:37:35 I: denk je dat het fan zijn nog invloed heeft gehad op keuzes daarin?

R: nee nee dat niet. Nee dan had ik wel iets artistiekers gezocht. Ja ja. Vroeger was het toch meer, je deed wat je broer deed, je ging naar de mavo of de LTS. Nee als ik dat terug over zou moeten doen zou ik andere dingen doen. Hoewel ik het wel naar mijn zin heb hoor.

I: toch wel...spijt?

R: uh nee dat niet. Het is allemaal goed gekomen. Anders had ik iets in de fotografie gezocht. Achteraf gezien. Het was toen ook nog niet zo bereikbaar. We praten over 1960, lang geleden alweer.

I: Merkte je op die opleiding nog iets, dat die tijd toen heel anders was?

R: Nou ja in die zin, je had toen allemaal wel, wel muzikale voorkeuren op de LTS. Toen was voor mij Creedence helemaal geweldig. Maar je rkgijt een soort van bagage op iets wat je al hebt. Ja naarmate je ouder wordt in mijn geval, blijven de Beatles toch altijd wel op 1, dat is toch wel frappant.

I: zag je dat bij andere mensen?

0:39:26 R: Nou ja als ik nou zo mijn college Don sprak vanmiddag die kon Yoko Ono wel vermoorden. Ik weet nog goed de krant en dit en dat, en dat kwam op het journaal. Dus die hebben dat ook, er is iets kapot gemaakt wat nog veel mooier had kunnen zijn dan wat het al is. En dat weet je nooit zeker natuurlijk. Ik gooi het er maar op dat alles solo,

my sweet lord van Harrison ook een Beatle nummer was geweest. Ja dan heb er zo veel. En dan ie misschien wel John Lennon misschien nog wel wat vredesinitiatieven genomen. Maar dat weet je niet dat blijft gissen.

Interview 3 The Rolling Stones

Interview 3

I: Hij loopt al, ik heb hem net aangezet.

R: Ik, nu pak je als je wat wil horen, van muziek dan zoek je het op Youtube. In die tijd was het nog zo, je mocht niet met camera's naar binnen, je mocht niet met filmtoestellen naar binnen. Dus dan ging je op de radio zoeken of luisteren. En dan ging je tapen

I: Ja hopen dat ze dan wat gaan draaien inderdaad.

R: Ja het waren natuurlijk, in 81 gingen ze optreden in de kuip. Toen waren ze echt jaren niet meer hier geweest. De laatste keer was 76 en in 81 kwamen ze weer. Nou toen had ik, op mijn werk hoorde ik al dat ze zouden komen optreden. En toen zou via radio 3fm bekend gemaakt worden, de tijd bekend gemaakt worden. Op een gegeven moment was het half twaalf en zeiden ze we gaan nu bekend maken wanneer de voorverkoop begint. Die begint om 12 uur.

I: zo dat is snel

R: Dus ik was zo meteen weggelopen, niemand wist waar ik was. ik naar de grote marktstraat in de Den Haag naar het Haagse Krant gebouw. Maar toen had ik 265 mensen voor me, toen ben ik weer terug gegaan naar Scheveningen, daar verkochten ze ook kaartjes. Daar had ik maar 80 mensen voor me. Toen had ik 6 kaarten, je mocht er maar 6 hebben. 25 gulden waren ze toen.

I: nog steeds een flink bedrag.

R: toen was ik eenmaal bij de kuip, weken later. En daar kon ik ze per direct kwijt voor 2000 gulden alle zes. Ze stonden met geld voor m'n neus. Toen zijn we wel naar binnen gegaan met z'n allen natuurlijk.

I: was dat nog moeilijk? Om daar nee tegen te zeggen.

R: nee, nee want toen in de jaren '80 speelde het eigenlijk al dat ze zouden stoppen. En uh het was uniek dat ze opeens weer kwamen toeren. Dus dan zeg je geen nee. Het was dacht ik in juni, mei. Het was heerlijk weer, de Kuip helemaal vol. Ja ontzettend gaaf.

I: 2/3 uur concert ofzo?

R: ja dik twee uur, vooraf een heel rustig muziekje werd er gespeeld. David Brubeck, klassiek achtig, jaren 60 muziekje, groot podium met de gordijnen dicht. Toen stopte het muziekje de gordijnen open en toen kwamen ze. Opende ze met een nummer uit 1964 ofzo.

I: een van de eersten.

R: Ja, ten eerste maar eventjes terug naar de jaren 60, kan je vertellen hoe je fan bent geworden?

0:03:30 R: uuh ja, daar zit ik nog wel eens over te denken. Ja die muziek sprak me toen al zo aan. Ja en mijn vader had, James Last als zijn muziek. Ja en ze zagen er voor tijd er niet uit die jongens enzo. Die muziek sprak me gewoon enorm aan.

I: was dat nog iets dat ze er juist niet uitzagen, dat dat meespeelde?

R: Ik denk wel dat het meespeelde ja, beetje stoer, beetje anders dan anders. En heel verschil met als je nu terugziet die beelden die foto's zien ze er eigenlijk goed verzorgd en netjes uit.

I: maar dat was toen dus niet zo

R: nee toen zag je dat toch anders denk ik ja.

I: kwam dat dan ook vanuit je ouders, dat die er tegen waren of juist.

R: nou die vonden het wel een beetje herrie, ze maakten er niet zo'n punt van. M'n eerste LP die ik kocht was eigenlijk hele, zaten wel wat ruige nummers op, maar voor de rest waren het wel hele mooie nummers eigenlijk. Zelfs zo mooi dat mijn oma dat wel, die vond bepaalde nummers wel mooi, dat vond ik wel bijzonder. Dat had ik naar haar meegenomen, die mocht ik dan bij haar draaien.

I: Hoe oud was je toen?

R: pfoe toen was ik denk ik 12 ofzo, 13.

I: Dat was toen net dat de Stones.

R: Toen waren ze al een tijdje bezig. Dan spreek ik over '68. En in 63 64 zijn ze echt vol doorgebroken.

I: ja en daarvoor hoorde je het op de radio?

R: Ja eigenlijk was er elke week wel iets in de top 10 toen. Elke week of elke twee weken brachten ze wel een nummertje uit.

I: zo vaak?

0:05:58 R: ja dat ging razend, dat was eigenlijk ging dat om en om met de Beatles. Dat weet ik nog wel, nu staan de Beatles met twee nummers in de top zoveel, en de Stones met 1 nummer, dan was je daar een beetje gepikeerd over. Achteraf bleek dat ze dat samen gewoon lekker op met elkaar afspraken, dat ze niet tegelijkertijd met nieuwe nummers kwamen, maar omstebeurt.

I: is natuurlijk wel slimmer, concurreer je minder.

R: ja, dat hoorde dan later pas. Keith Richards en John Lennon dat was gewoon zakelijk overleg hoor. Dat ze elkaar niet in de wielen zouden rijden met hun nummers.

I: Hoe was dat met vrienden of vriendjes toen, deden die ook mee?

R: Nee, bij mij niet nee, ik vond het echt, he sprak mijn toentertijd gelijk aan de muziek.

I: ja oke, en oke het leefde wel toen onder de jeugd?

R: Ja niet zoveel van gemerkt eigenlijk.

I: het was meer iets voor thuis.

0:07:10 R: Ja want LP's waren best wel duur toen. Mijn eerste LP was toen 18 gulden al. Ja en dat was 68, dat was best wel een hoop geld. Ik zat nog op school, met een bijbaantje en zakgeld, dus dat was toch wel ff sparen voor zo'n ding. Dus dat was vooral thuis dat je dat lekker draaide. Op de radio hoorde je dat niet zo gek veel.

I: Nee was niet veel op de radio?

R: Nee was volgens mij niet.

I: enig idee waarom?

R: ja dat was van die muziek, hele beschaafde muziek, rustige zoetsappige muziek.

I: Dat was dan ook juist wat je aansprak in de Stones?

R: Ja dat was compleet anders.

I: Ja dat heb ik al meer gehoord. Was er voor jou nog een verschil tussen de band en de muziek, was het alleen maar de muziek die jou aantrok tot de Stones of was ook de band.

R: Ja was ook hoe ze eruit zagen.

I: Deed je daar dan dingen mee of?

R: Ja het was echt het stoere gedrag van ze, de hele nonchalante houding van ze. Dat sprak me toen wel aan. De Beatles waren allemaal netjes in pakken enzo. Dat was ook lekkere muziek hoor. Als je een Beatles nummer opzet zing ik het ook mee bij wijze van spreke. Omdat het zoveel gedraaid werd, dus die nummers ken je gewoon. Maar met de Stones dat was toch anders. Dat was toch een beetje opgepept allemaal, vooral op die DVD is dat te zien. De Manager zat dat echt een beetje te voeren toentertijd al. Die voelde dat wel een beetje aan, die zou misschien wel goed in RTL boulevard passen, die had onderwerpen die mensen konden prikkelen.

I: Het moest juist een beetje controversieel zijn?

R: Ja! Ja, daar deed die echt z'n best voor, en dat lukte m ook. Dat hoorde je vaak toentertijd in interviews met de Stones, dat zij in situaties werden geplaatst waar ze helemaal niet om vroegen. Maar die dingen gebeurde gewoon. Ja toentertijd traden ze eigenlijk vrijwel elke traden ze op. Niet dat het concerten van hele avonden waren. Maar korte concerten maar avond aan avond en dat hebben ze in die tijd gewoon een paar jaar lang achter elkaar gedaan. Dus het was optreden, druk, wegrennen voor de fans. Als ze dan ergens moesten plassen dan gingen ze net om een hoek daar staan waar ze dachten nou daar staan we goed. Dan was de pers in de buurt, hoppata, was er weer een rel geboren. 'ze lopen zomaar overal tegenaan te urineren'. Zo ging dat. Dus ja als je dat in die tijd plaatst.

I: bent u ook nog wel eens erheen geweest of was dat geen optie.

R: Nee dat gebeurde pas in '76. Dat was mijn eerste concert, in het zuiderpark. Dat was heel bijzonder. Je had wel een voorprogramma met 6 of 7 bands en uiteindelijk pas de

Rolling Stones. Dat was een hele ervaring ja. Met Wilma was ik toen ook, m'n buurjongens waren ook mee. Oh wat wel meespeelde ook, mijn buurjongen was ook gek van de Stones. Dus wij trokken daar eigenlijk samen mee op. Dus we hadden eigenlijk, ja zelfde stapel LP's toentertijd. Die had wat dat betreft precies dezelfde smaak.

I: dat was al voordat je elkaar kennen. Of hebben jullie dat samen ontwikkeld?

R: Dat hebben we samen wel ontwikkeld ja. Je trekt met elkaar op. Zo ging dat toen ook.

I: Ja dat had dus ook wel invloed op je dagelijks leven die muziek.

R: Ja, wat een vraag zeg.

I: was je ermee bezig?

R: die muziek pakt je toch wel, dat, ik had toen ik eenmaal op zat en met brommers enzo. Zat ik vaak met brommers te sleutelen in kelder en daar stond dan een pickup. En die stapel LP's stond gewoon beneden. En dan dus altijd draaien, ongelooflijk eigenlijk. Enkele LP's zijn ook helemaal grijsgedraaid hoor. Daar zijn ze voor.

I: verder dat je denkt van dingen, daarvoor hebben de Stones echt gezorgd of? Of dat heeft echt gezorgd dat ik mijn leven op een bepaalde manier heb ingericht, of bepaalde keuzes heb gemaakt?

0:12:47 R: Nou ik denk het niet. Nee misschien wel qua muziek, wel wat gevormd ja. Rock en Roll, dat losse van die muziek. Terwijl het eigenlijk allemaal heel erg geregisseerd is vooral naarmate ze bekender werden.

I: toen werd het meer geregeld zeg maar, gemanaged?

R: ja en die muziek is gewoon erg goed. Zeker als je nu LP's of cd's terugluistert van de jaren 70 80 dan zit dat zo goed in elkaar. Dat is weer een ontdekking dan eigenlijk.

I: Ja merk je dan verschil.

R: Ja het zit zo goed in elkaar. En nu met die DVD van de jaren 60 ook, als je dan hoort en ziet hoeveel nummers ze schreven binnen een korte periode. Dan zie je ook beelden van concerten, dat ze tussen concerten door even bij elkaar zitten wat te spelen. Ze gaan gewoon tussen de concerten door met componeren dat schudden ze gewoon uit die mouw, dat is ongelooflijk.

I: En als je kijkt, we zijn nu 50 jaar verder, is het dan veranderd, het fan zijn van de Stones?

R: nee nog steeds even. Ik zal niet meer naar alle concerten rennen want het is nu natuurlijk geregisseerd, het blijft goed hoor. Paar jaar geleden nog een CD uitgebracht, dat hoor je aan die CD ook dat er echt gewerkt was. Dat was een echt Stones geluid.

I: je zegt dat er heel erg aan gewerkt is. Is dat dan tegen het begin in, waarin het juist wat lossier was? Dat je in het begin dat ze gewoon een nummer maakten, en dat er later veel meer over nagedacht was. Is dat dan anders of beter?

R: Nou nee, ze hebben recent nog een cd gemaakt en dan hoor je echt dat Stones geluid, het is gewoon goed in elkaar gezet. Die sound herken je gewoon helemaal door en door, leuke teksten, rare teksten soms. Ja dat is mooi om te horen.

I: ja en dat is dus in weze helemaal niet verandert.

0:15:52 R: nee nee, je hoort wel door de jaren heen. Bijvoorbeeld in de jaren 75 76 kwam die reggae erg. En toen is er dus ook 1 LP, die gaat een beetje die kant op. Dat zie je wel een beetje meegaan. En ze hebben ook een tijd gehad dat ze ook echt veel gingen mixen met nummers. Maar in de jaren 90 95 hebben ze weer een paar cd's gemaakt dat is gewoon echt terug te voeren zijn naar de jaren 70, diezelfde sound. Dat hoor je in het gitaarwerk in het begin, hoor je die wisselwerking tussen Brian Jones en Keith Richards en Mick Taylor. En later hoor je dat ook dat Keith Richards dat ze elkaar zo aanvoelen tijdens het spelen. Dat is heel herkenbaar. Je ziet dan ook weleens dat ze dan toch weer met dezelfde sound toch zulke gevarieerde nummers kunnen maken.

R: ze zijn ook heel erg geïnteresseerd als band in jongere bands. Misschien dat ze dat ook heel erg gemotiveerd houdt en gedreven houdt om lekker met die muziek bezig te zijn.

0:17:34 I: Je vindt dus wel dat die verandering en niet verandering, is dus wel goed. Dat ze eigenlijk nog steeds van dezelfde kwaliteit muziek maken.

R: Ja ze kunnen echt zo, als weer gaan schrijven, dan is het echt, vooral nu ze ouder zijn. Ze hoeven niks te bewijzen, de nummers die ze schrijven zijn wel iets lager in tempo.

I: tempo van de nummers zelf?

R: Het tempo van de nummers, de zang, het gitaarspel, als je daar, al moet ik zeggen het laatste concert dat ze gaven was verbaasde me enorm dat het zo goed was. En dat zijn toch mannen van 69. En dan hoor je dat gitaar, dat Keith Richards er wel eens naast. Maar hoe ze dan samen nummers toch uitvoeren dat is gewoon zo ontzettend goed, dat is ongelooflijk. Het grote verschil met Paul McCartney die optrad bij Koningin Elizabeth in Engeland, dat was niet om aan te horen. Dat neem ik m verder niet kwalijk want hij treedt haast nooit op. Kijk en die Stones blijven steeds maar in circuit zitten, blijven in die muziek, dus die feeling raak je nooit kwijt meer. Die hoeven ook niet even te oefenen weer, met de Stones meestal ze gaan touren. Het eerste concert is... matig, tweede concert is wat beter en dan gaat het gewoon lopen.

0:19:27 I: Dus nooit naar het eerst concert gaan.

R: nee, eerste concert is altijd een beetje aftasten.

I: luister je het nog veel?

R: ja elke week wel.

I: nummers gaan nooit vervelen.

R: nee nee, je hebt ook zoveel om te kiezen. Ik heb natuurlijk ook cassetterecorder in de auto, ik heb nog bandjes zat, of cd'tjes. Het is ook wel leuk hoeveel Stones nummers er gecovered zijn.

I: En dan eventjes over naar de Beatles. Was het zeg maar een bewuste keuze voor de Stones?

R: het was echt de muziek hoor, de Beatles hadden ook lekkere nummers. Maarja het was toen kon je dat misschien ook wel een hype noemen. Of je koos voor een Puchje of een Zundapp of een Kreidler. Of voor de Beatles of voor de Stones. Want dan hoorde je nummers van de Beatles: Ah dat is niks... Maar het waren best leuke nummers.

I: Was het bewust dat je dan ook naar anderen deed van de Beatles zijn niks?

R:OH ja er is altijd wel een rivaliteit geweest, heel raar dat wel.

I: waarom is dat dan zo?

0:21:21 R: Het heeft misschien toch te maken met dat je op die leeftijd ben je toch puur, je wordt volwassen. En je wil je een beetje afzetten, misschien was het wel een manier om dat op die manier te doen. De Stones lekker ruig en ruw, de Beatles zo netjes, terwijl dat ook geen lieverdjes waren toentertijd.

I: maar die hadden iets meer dat imago

R: ja die hadden echt het imago nette jongens.

I: En jij dacht doe mij maar...

R: Doe mij maar de Rolling Stones.

I: wel mooi, dus toen had je dus gewoon dat mensen zeiden Beatles is niks, of Stones is niks.

R: nee nee Stones dat is zo'n herrie, dat werd wel gezegd.

I: waar gebeurde dat, met wie was dat?

R: ja waar gebeurde dat, als je uitging. Of met vrienden, je had vrienden die vonden de Stones niks, die vonden de Beatles mooi. Of het was ook vaak dat als je met Stones kwam dat ouderen vaak meer voor de Beatles kozen. Dat was wel, als de Beatles wat rustige nummers componeerden. Dan zeiden ze dat is wel een mooi nummer en dan had ik van Hou op man!

I: Dan was het ook omdat je moeder zei, dat is leuk, en dan denk je van...

R: dan wist ik wel, het is best een mooi nummer, maar zeg dat dan niet als ik er bij ben.

I: Derbij, dat is er een vriendje bij oid?

R: ja soms ook wel, dan zei dat vriendje dat ie de Beatles mooi en dan ging het niet iop natuurlijk. Maar de meeste vriendjes die ik had waren toch allemaal wel meer de Rolling Stones achtige muziek. Je had natuurlijk meerdere bands. Ze waren niet de enige.

I: verspreidde zich dat dan ook verder, of bleef het bij de Beatles en de Stones die splitsing?

0:23:46 R: Nou nee je had natuurlijk de Beatles en de Carpenters, dat was ook best wel leuke muziek, maar dat was wel een beetje zoetsappig. En ja de Beach Boys, ja hoor is

allemaal leuk hoor maar doe mij maar de Stones met een peuk in mn gezicht. Ja zo kan je dat wel een beetje vertalen toentertijd. Op een gegeven moment gingen de Rolling Stones, die waren onder invloed van allemaal genotsmiddelen, en de Beatles ook. Ik heb zelfs een LP van Stones waar de Beatles op afgebeeld staan ook. Toen waren ze allemaal, schreef Keith Richards in zijn boek: dan ben je zo onder invloed van al die middelen en dan schrijf je de gekste muziek. Maar ik kon wel merken dat ze flink samenwerkten.

I: ja dat is wel grappig, want de bands waren dus eigenlijk wel samen, maar samen maar planden dus wel...

R: Zonder meer, ze hadden goed overleg. John Lennon was gecharmeerd van de muziek van de Stones, want dat was toen ze hadden een beetje meer Rock en Roll en Blues. En Paul McCartney was meer de leuke liedjes schrijven.

I: ja dan heb je, en die fans zijn dan dus wel gesplitst.

R: Deels, maar eigenlijk valt wel mee hoor. Ik heb nooit echt meegemaakt dat iemand echt zei, ik haat die muziek ofzo, van de Stones of van de Beatles. Nee maar dat t te druk was, of te schreeuwerig, terwijl de Rolling Stones hele rustige en lieve leidjes schreven. Deden ze ook wel een bewust hoor om de Beatles liedjes na te maken.

I: Waarom dat?

0:25:50 R: Ja dat waren de Stones haha, ja Beatles waren al die love you love me liedjes. Dan schreven de Stones ook een nummer Love you, dat ging de hele tekst door. Kan ik wel laten horen straks, weet jet niet wat je hoort. Van die hoge stemmetjes erin, ja dat is wel waar.

I: als je dat doortrekt richting nu, de Beatles zijn natuurlijk uit elkaar gegaan.

R: Ja dat vond ik best wel jammer eigenlijk.

I: Toch omdat het goeie muziek was?

R: nou ja, je had de Rolling Stones en de Beatles. Dat waren toch bands en de Beatles vielen natuurlijk ineens weg. En dat is toch een gemis.

I: mistte je de andere partij of?

R: Ja het was toch een beetje tegengewicht, maar ja zoals ik zeg ze hadden toch ook goeie nummers, ook best heftige nummers. Nou en dat is jammer.

I: Ja want de Stones hebben het heel wat langer volgehouden.

R: Ja toen ze 25 jaar bestonden toen zei de drummer ook. Wat hebben jullie bereikt met de Stones, nou zegt ie: vijf jaar hard werken en 20 jaar rondhangen. En nu zijn ze 50 jaar bij elkaar, en binnenkort is er een festival in Engeland en daar gaan ze optreden. De drummer was de laatste die ze even overhalen moesten nog. Die is over de 70 al, Glastonbury ja.

I Zou ik misschien nog bijna heengaan. Maar toen was het binnen 5 minuten uitverkocht.

R: Nu is het helemaal kansloos.

0:27:47 I: denk je dat het nog, die rivaliteit voor zover die er was, of die verandert is toen de Beatles uit elkaar gingen? Dat het minder werd of meer werd.

R: Denk het niet, denk dat de Beatles echt wel gemist zijn. Het was gewoon jammer dat ze ermee stopten. Yoko Ono kreeg natuurlijk de zwarte piet dat het haar schuld zou zijn, dat is niet helemaal waar geloof ik. John Lennon was volgens mij behoorlijk depressief in zijn stemmingen.

I: De Stones hebben nogal wat wisselende leden gehad.

R: Ja Brian Jones is in '69 overleden, maar die was toen eigenlijk al uit de band gezet toen. Want die deed, die zat alleen maar achter vrouwen aan en gebruiken. Dus die viel in slaap als ze nummers aan het opnemen waren. En toen is Mick Taylor erbij gekomen. Die paste wel goed, en die speelde ook heel goed gitaar. 75 is ie ermee gestopt, het werd me toch teveel allemaal. Een groep die heen en weer reisden tussen de concerten. Charlie Watts de drummer zei ik drum heel graag het nadeel ik kan het niet thuis doen, ik ben altijd onderweg. Ze hebben toen wel een roerige periode gehad, in de jaren 86 87, nee 78 79, 81 82 hebben ze de boel weer opgepakt, zijn ze gaan toeren weer. En toen is het een goed geliede machine gebleven met hoge inkomens. En goeie muziek, toch goeie muziek.

I: had je nog voorkeuren voor periodes of?

R: Ja de jaren 70, toen maakte ze echt hele mooie muziek. Heel divers met Mick Taylor.

I: Ja dat, die twee Keith en Mick zijn een beetje de leidende figuren.

R: ja Keith Richards en Mick schrijven de liedjes, die sturen het aan. Dat zie je al op die DVD die ik heb staan. Dat Keith en Mick toen al continue met die muziek bezig waren, Brian Jones zie je toen al, of je ziet me niet, of hij is er wel maar een beetje wazig. Terwijl die eigenlijk alle instrumenten kon spelen. Hij was de beste, daar was ie ontzettend goed in.

I: vind je het jammer dat hij eruit ging?

R; Ja dat is zeker jammer. Toen ik ouder werd, en je ging horen hoe hij speelde en wat ie kon. Dan werd je natuurlijk steeds nieuwsgieriger hoe het was geworden als ie erbij was gebleven. Maar hij was te extreem, hij wilde steeds teveel. Teveel drugs, teveel alcohol, en dat deden Mick en Keith ook, maar die wisten wel een grens. Ja als je zoveel gebruikt dat je in je eigen zwembad verdrinkt.

0:32:03 I: nog eventjes jou achtergrond, waar je opgegroeid ben.

R: nou in Rijswijk natuurlijk, en ja gezin met 1 zus. M'n zus die vond het niet zo bijzonder de Rolling Stones maar zo erg dat als ze een Stones nummer hoort op de radio kan ze het meezingen. Dus dat zegt wel iets over hoe vaak het gedraaid. Ja dan zegt ze weleens : dan is er een nummer van de Stones op de radio en dan sta ik het gewoon mee te zingen ?! terwijl het helemaal mijn ding niet is.

I: Ja en dat is wel gedeeltelijk aan jou...

R: Ja dat werd natuurlijk continue gedraaid, dat blijkt wel.

I: En je ouders gingen daar niet tegenin?

R: Nee, nou ik moest het niet in de huiskamer gaan draaien, dat vond mijn vader niet zo bijzonder. Maar op mijn eigen kamer was het geen probleem. Ja dan was het ook nog sparen voor een pickup natuurlijk he toentertijd. Ik heb net nog wat bonnen langs zien gaan. Dan waren we net getrouwd, dan hebben een tvtje en die was 1099 gulden, en daar zaten 12 kanaaltjes op, met druktoetsjes. En de eerste draaitafel, de eerste echt goeie draaitafel die ik kocht was echt 6-700 gulden.

I: dat zal toen een aanzienlijk bedrag geweest.

R: Ja mijn eerste installatie heb ik gekocht van weekendwerk wat ik deed toen ik op school zat.

I: dus toen je jong was was je wel genoeg gemotiveerd om daar weekenden voor te werken.

R: ja dat was heel belangrijk. Dat was heel erg belangrijk. Het was groot bezit. Want ik had een LP's, elke twee weken kon ik wel een LP kopen. Dan ga je naar zo'n platenzaak, op het Ravesteijnplein, waar de Hoogvliet zit zat zo'n breekbaar. Dat was een platenzaak, daar stond je echt uren te tobben welke neem je nou, want je kon er maar 1 nemen.

I: Maar je moest wel een pickup hebben, jullie hadden er thuis 1?

R: JA mijn vader had er al een. Later heb ik er ook een gekocht. Kon ik mijn eigen plaatjes draaien. Toen kon ik de verzameling LP's gaan uitbreiden.

I: ja ik vind het wel mooi dat je daar weekenden lang voor gaat werken, voor alleen een muzikspeler.

R: ja van m'n brommer, de eerste brommer kocht ik voor 50 gulden, maar die kon ik weer verkopen voor 200 gulden twee weken later. En van dat geld kon ik dan weer LP's kopen en een andere brommer kopen.

I: Handelen in brommers om muziek te kopen.

0:35:26 R: ja

I: tijden veranderen.

R: nee uh draaitafels en versterkers zijn altijd heel belangrijk voor me geweest. Zelfs de Draaitafel die ik nu heb, het element dat erin zit, dat kost nu 200 euro, alleen het naaldje al.

I: merk je dat ook?

R: ja natuurlijk merk je dat, en je LP's gaan langer mee. De oude zijn niet meer te krijgen, of tweedehands voor heel veel geld. Die LP's zijn gewoon niet te koop.

I: ja ik vind dat heel mooi om te zien, dat dat toch heel veel speelde. Il heb het idee dat muziek tegenwoordig anders gaat.

R: het is zo beschikbaar, toen. De Stones, en de Beatles ook trouwens, die brachten wel veel muziek uit toentertijd. Nou dat was best wel een bezit een LP. Toen in 67 was het 18

gulden 50, een LP. De eerste CD die ik kocht was 52 gulden. Dat was in '85, toen hadden we nog geen CD speler. Dan ging ik naar vrienden die wel een CD speler hadden. De eerste CD speler die ik kocht was afgeprijsd naar 750 gulden, en daar zat zelfs een afstandsbediening bij. Maar mn LP's ben ik altijd blijven draaien.

I: toch wel bizar dat je al je geld aan muziek uitgeeft.

0:39:28 R: Ja want je gaat dan uit. Don Bosco had je toen, en nog een paar plekken. Kon je 's avonds heen, werd geen alcohol geschonken niks. Maar daar zat ik ook vaak elke avond. Dat waren je uitjes, dan nam je een cola voor twee kwartjes, of gewoon niks.

I: en dan alleen maar om naar de muziek te luisteren?

R: Beetje muziek luisteren, beetje met vrienden zijn. Beetje biljarten of tafelvoetbal. Dan op school, het weekend werken, geld voor de brommer, voor af en toe een patatje en lp's.

I: misschien dat er niet zo heel veel andere dingen waren?

R: nee waren ook niet zo gek veel andere dingen.

0:40:39 R: ja toen ik meer ging verdienen gaf ik het uit aan kleding. Je zal t misschien niet zeggen maar ik had allemaal merkkleding, allemaal Van Gils, pakken. Toen ben ik gaan sparen voor een echt goeie installatie, goeie installatie kost een hoop geld, nog steeds. Boxen heb ik zelf gebouwd, elektronica zaak in den haag ging ik snuffelen. Daar bouwde ik dan boxen van.

I: Muziek is dus wel heel belangrijk geweest?

R: muziek is heel belangrijk. Want ik heb mijn cassettebandjes ook nog allemaal. Want toen had je in de jaren 80 kreeg je CD's. Toen had je op donderdagavond de CD show. Kon je klaar gaan zitten, die gingen dan muziek draaien van CD, ontvangst via de ether, 's avonds is het signaal helemaal ruisvrij op de FM. Dan zat ik een uur lang cassettebandjes opnemen van de CD show. Dan hoorde je de presentator zeggen, nu hebben we de nieuwe van de Dire Straits, private investigator, helemaal kraak en spettervrij. Ik heb zoveel cassettebandjes nog. Klinken als een beer nog.

Interview 4 - The Beatles

I: U was fan van de Beatles?

R: Ja, ben fan van de Beatles. Overigens ook een beetje van de Stones hoor, maar minder dan de Beatles.

I: ja oke, kunt u iets vertellen over hoe dat toen u klein was ontstaat is, hoe is dat gekomen?

R: oeh hoe is dat ontstaat. Ja de muziek was goed, het was niet zozeer dat ik rebelleerde tegen mijn ouders. Dat was niet echt nodig. Het was een beetje de socializer in de buurt ook, praatte je veel over het op het schoolplein. Een nieuwe LP van de Beatles was dé gebeurtenis van een bepaalde week. Ik herinner me nog dat de eerste dag, of de tweede dag, dat de LP Rubber Soul van de Beatles, dat was 5 december 1965.

I: zo specifiek

R: toen was die echt twee dagen uit ofzo. Ik herinner me die dag nog. Dat was toen echt dé gebeurtenis. Daar sprak toen iedereen over. Ik herinner me ook nog de prijs van die LP's. dat was 18 gulden 50 van de Beatles, van de Stones was het 17 gulden 50. Dat geeft maar aan hoe belangrijk dat was, dat je alle liedjes ook uitspelde. Het is niet zo dat ik nou zo zat te rebelleren, dat vond ik weer wat overdreven, al was het wel zo dat mijn ouders, die vonden dat maar niks. De meeste ouders vonden dat maar niks de Beatles. Ik ben het er niet mee eens, dat de Beatles dat was braaf, dat vonden de ouders dan ook goed, de Stones dat was hard daar waren de ouders tegen. De ouders vonden ook de Beatles al niks. Maar de Stones waren al helemaal verschrikkelijk, zo was het bij ons in ieder geval.

I: dus thuis werd het ook niet gedraaid?

0:02:36 R: nee, nou was m'n moeder die was milder dan mijn vader, en die kon dan nog wel eens een liedje van de Beatles wel waarderen ja. Michelle ofzo. De hele soft nummers die vond mijn moeder dan ook nog wel mooi.

I: kocht je dan ook zelf platen?

R: Ja ik kocht zelf platen. Dat was heel duur. Een LP was echt een investering van drie maanden zakgeld. Daar spaarde je echt voor. En ook singeltjes hoor, die kosten 4 gulden in die tijd, 3 gulden 95. Ietsjes later 4 gulden 25, dat was in de tijd dat ik ze kocht, dat waren echt hele uitgaven.

I: Dat was de jaren 60?

R: Ja halverwege de jaren 60.

I: en dat was dus zo belangrijk dat je daar al je geld aan uitgaf.

R: Ja dat was heel belangrijk. Een liedje dat draaide je helemaal grijs, daar had je veel meer een band mee dan tegenwoordig. Al ben ik een beetje los hoor, ik volg het allemaal niet meer zo.

I: Nog steeds dat je nu terugluistert naar de muziek.

R: ja nog steeds, niet alleen de Beatles hoor, de Stones ook. De Kinks vind ik ook erg goed, de Beegees, beetje sentimentelig maar goed, daar heb ik soms wel zin. Beegees van de zestiger jaren dan, niet van de zeventiger jaren dat vind ik vreselijk. En wat ik ook goed vind, de Moody Blues. Heel veel goeie nummers. Wat ik echt heel goed vind is Boudewijn De Groot. Dus dat draai ik nog wel vaak. En de Birds.

I: Ja ik ken wel veel bands van naam maar niet veel meer dan dat. Je bent nooit naar de Beatles gegaan?

0:04:45 R: Ik ben nooit nee, nee want de Beatles stopten al met optreden in 1966. Die zijn 1 keer in Nederland geweest in '64 ofzo. Toen ben ik niet naar Amsterdam gegaan, was helemaal geen mogelijkheid toe eigenlijk. Ze zijn na 66 alleen nog maar in de studio's platen te maken.

I: daarna nog geprobeerd afzonderlijke leden te zien of helemaal niet meer?

R: Nee want ik vind de afzonderlijke leden slecht eigenlijk. Paul McCartney afzonderlijk die hij geschreven heeft vind ik gewoon slecht. Ja vind ik iets heel gek. Dat Lennon en

McCartney die schreven de liedjes wel apart. Maar ze hadden toch elkaar nodig als klankbord denk ik, om er toch een echt heel goed liedje van de te maken. George Harrison heeft ook een paar hele goede nummers geschreven. Ja is iets heel gek. Gezamenlijk in die groep deden ze het heel goed, maar afzonderlijk vind ik het niks.

I: U zei net dat het leefde ook op school enzo. Daar hadden jullie het over dan?

R: Ja ja, en het was ook zo dat dat heel. Dat voor iedereen dat was, iedereen kende dat dat wel. Iedereen was dan ook voor de Beatles of voor de Stones, dat was dan wel de minderheid. Tegenwoordig schijnt het wat meer verdeelt te zijn ook over tientallen groepjes.

I: Ja er is bijna niemand die echt fan is van 1 groep echt heel erg.

R: dus niet één groep die overheerst, dat was toen wel zo. Je had de Beatles, die stond bij de meesten nummer 1, bij de helft minstens. De Stones bij misschien 20% op nummer 1, dan een hele tijd niks. De kinks The Who, dat was dan weer een ruigere versie, kleine broertje van de Stones. In de beginperiode zaten ze na de afloop van een optreden hun gitaar kapot te slaan. Dus die wilden dat zich zo profileren. Maar goed, zoals ik dus al wil zeggen, toen had je dus Beatles en Stones, die waren 1 en 2, Beatles 1, toen kwam er een tijd niks, en toen kwamen er nog een hele hoop anderen.

0:07:28 I: Ja dat is nu niet meer zo, voor zover ik weet in ieder geval. Ik zit ook niet meer op de middelbare school

R: Ja ik weet er helemaal niks meer van.

I: merk je nog dat die splitsing zich doortrok in andere bands? Dat er een groep Stones bands waren en een groep Beatles bands.

R: Ze spraken zich meestal niet uit, wij willen de Stones nadoen ofzo. Je had toen ook wat ruigerder en wat minder ruig. Je had wel bands die leken wat meer op de Beatles, die speelden wat softer. En ja had in Den Haag de Q 65, dat was wel een hele ruige groep, dus dat was dan wat meer Stones, maar zo spraken ze zich niet uit ofzo.

I: merk je nog tussen de groepen fans dat er iets speelt.

R: ja maar dat waren leuke discussies, dat was niet gewelddadig, natuurlijk niet. De Stones vooral, die zette zich af tegen de Beatles want dat vonden ze toch wat slap allemaal.

I: andersom was dat minder?

0:09:06 R: andersom was dat minder ja, soms vonden de Beatles fans de Stones wel erg ruig dus dat wel. Maar dat was ook zo, maar dat liep niet heel hoog op. Je ging gewoon meer om met die groep en minder met die groep. Er waren niet echt grote controverses ofzo. Ik kende wel een gezin in de buurt, nummer 1 de oudste was voor de Beatles, de nummer 2 voor de Stones, die hadden wel behoorlijke discussies erover. Maar ik herinner me in de buurt niet zo veel.

I: En bijna iedereen zat wel in de ene of de andere groep?

R: Uh nou dat vond ik wel meevallen. Ik zei al net ik was bij de Beatles maar we luisterden ook naar de Stones, maar vooral Beatles. Het is niet zo, die sterke splitsing dat wordt het tegenwoordig van gemaakt dan het echt zo was.

I: Misschien later sentiment als je terugkijkt.is

R: is dat leuk om dat een lekkere sfeer. Dan maak je er mee van dan het was door een ook een ruzie tegenaan te gooien. Die indruk heb ik wel, dat er mee van gemaakt wordt dan het eigenlijk was. Niet bewust, onderbewust, het is een mooier verhaal, onderlinge ruzies en hoogoplopende emoties. Die rivaliteit was er wel maar niet zo erg aanwezig, zo herinner ik het me niet in ieder geval. Maar zoals ik al zei, dat ene gezin dat was wel een beetje een voorbeeld van hoe het verder ging. Ik heb de indruk dat het over het algemeen wel een beetje wordt overdreven.

I: Ja de Beatles zijn in 70 uit elkaar gegaan, de Stones treden nog steeds op.

R: Ja ik ben in mijn hele leven één keer naar een popconcert geweest en dat was naar een Stones optreden.

I: dat was wel gaaf?

R: Jawelll, maar toen al kende ik alleen maar de liedjes van voor 1972. Dus ik ben eigenlijk vanaf 1972 helemaal gestopt met de popmuziek. Ik vind de muziek daarna echt ontzettend slecht daarna. In 1974 kreeg je ABBA en je kreeg Muts, ja dat vond ik echt heel slecht. En op een gegeven moment haak je helemaal af en pik je dan ook niet meer op wat dan wel goed is.

I: Ja want er wordt ongetwijfeld nog goeie muziek gemaakt maar dan moet je wel weten.

R: Ja dan moet je wel weten waar je naar moeten zoeken. Ja ik luister tegenwoordig ook veel naar klassieke muziek.

0:12:13 I: Je luistert nu dus ook nog steeds naar de Stones en de Beatles.

R: ja en naar die kleinere bands, de Kinks, Beegees, Birds, Golden Earring die is ook wel goed. Maar dan wel Golden Earring voor 1972. Ik heb een dubbel cd van de grootste hits van de Golden Earring. De ene behandelt de liedjes tussen 1964 en 1973, radar love staat er nog net op. De tweede allemaal van daarna, de tweede vind ik waardeloos en de eerste vind ik heel goed. Ja heel gek met mij, 1973 alles daarvoor is goed.

I: ja dat is wel raar, een band die in principe gewoon doorgaat, die dezelfde muziek blijft maken.

R: je bedoelt de Stones?

I: ja, nou ja, en de Golden Earring dus ook.

0:13:13 R: ja, ik vind niet dat het dezelfde muziek is van de Golden Earring. Stones meer want je hebt later, de Stones hebben later nog best aardig liedjes, met Start me up, dat vind ik wel goed. De Stones hebben het daarna nog wel goed gedaan.

I: dus het moet eigenlijk teruggaan naar de sound van de jaren '60

R: Ja! Want dat vind ik ook wel terugkomen bij de Stones. Die hebben wel een soort van continuïteit, de Golden Earring zijn daarna volgens mij minder geworden.

I: Ja prima.

R: maar de Stones volg ik ook niet meer zo hoor, na 1973, de liedjes van na 73 ken ik eigenlijk niet zo. Mijn interesse was iets gedaald.

I: Dus ook geen platen meer gekocht nee

R: nee helemaal niet.

0:14:09 I: dat hield helemaal op na 72?

R: ja ja, met nieuwe nummers dan. Nou dat zul je misschien, dat schijnt iets te zijn. Een bepaalde periode van je leven ben je gevoeliger voor muziek. Dat heb ik weleens gehoord en dat is in ieder geval op mij wel toe te passen. Ik hou het erop dat de muziek ook beter was. Maar er zijn ook mensen die zeggen: dat komt door jou, want in die periode van je leven ben je gevoeliger voor muziek. Dat schijnt bij elke generatie zo te zijn, jongere mensen hebben bijvoorbeeld, tussen 85 en 92 dat ze het beste vinden. Maar voor mij is dat dus tussen 1965 en 1970 eigenlijk, en dan heb ik nog een tolerantie naar 72. Maar dat is ook echt de zestiger jaren. Wat mij betreft de leeftijd waarin ik er gevoeliger voor ben en die echt de zestiger. Ik ben van 1954, ik was toen elf in 65 toen was ik eigenlijk nog vrij jong. Toch bleef het dat ik toen gevoelig was.

0:15:23 I: Ja want je had neem ik aan geen eigen pickup thuis staan? Want die waren best wel duur geloof ik.

R: jawel, de meeste mensen hadden wel een pickup bij mij in de buurt. Ook de kinderen wel.

I ja, zelf ook?

R: nee bij ons was dat niet, wij hadden maar 1 pickup thuis.

I: dat zal dan nog wel lastig zijn geweest?

R: ja nou je het zegt. Ik zat het niet de hele dag te luisteren hoor. Maar dat heeft niet echt tot problemen geleid hoor. Dan zocht ik wel een rustig moment dat er niemand om me heen was. Of ik zat bij vrienden. En daar hadden ze meerdere platen spelers.

I: Waren de ouders daar ook d'r tegen ?

R uh nou niet als je in eigen kamer wou luisteren. Dat neerdrücken niet echt zo ervaren. Maar het was wel dat er zeer werd neergekeken op die popmuziek door de ouders. Wat ons alleen maar stelliger en vastbeslotener maakte om die muziek te verbeteren. Dat is een tegenstelling he, vroeger had je meer controverses tussen ouders en jongeren, de ouders begrepen niks van de jongeren, dat verschil is er niet meer zo. Dat heb ik wel vaker gehoord als sociologen dat zeggen. Dat verschil tussen jongeren en ouderen. Die zijn het eigenlijk altijd wel met elkaar eens. Dat was vroeger helemaal niet zo, al was het dus niet zo dat mijn ouders dat echt tegengingen.

0:17:14 I: en hoe dat zat met buiten de muziek om? De bands waren op zichzelf natuurlijk tegen, met lange haren enzo

R: ja met lange haren dragen, ja dat vonden ze niks natuurlijk, vooral mijn vader niet, mijn moeder was wat milder wel. Ik kreeg wel vanaf tussen 1970 en 72 is iedereen lang haar gaan dragen, dat is echt in die jaren gebeurd, dus eigenlijk na de Beatles pas echt. En ja dat werd toegestaan maar ze vonden het niks. Het was niet zo dat het onmogelijk werd gemaakt, dat vond ik niet.

I: dat is dus eigenlijk een beetje het terugkerende thema, het wordt niet goedgekeurd maar ook niet afgekeurd.

R: nou bij mij niet, maar er waren wel andere huishoudens waar wel de controverse op scherp werd gesteld, het verboden werd om lang haar te dragen. Dat gebeurde dan wel, maar bij mij niet zo/

I: enig idee waar dat aan lag?

R: Mijn moeder misschien? Ja tolerante moeder, dat is het. Mijn vader was daarin iets minder tolerant maar die ging dan maar mee met mijn moeder.

I: Die probeerde toch niet al te moeilijk te zijn.

R: die probeerde dat wel ja

I: merkte je daar nog verschil tussen Beatles of Stones, dat Stones fans het moeilijker hadden met de ouders.

R: ik heb te weinig precies zicht op de Stones fans, mijn straat was meer Beatles, niet precies zicht op, het zou kunnen dat Stones kinderen meer ruzie hebben gehad. Dat durf ik niet te zeggen.

I: Nee oke dat is duidelijk. Jij hebt dus voor de Beatles gekozen, was dat gewoon omdat de muziek leuker was?

R: uh ik denk het wel ja. Vooral in de beginperiode zeker. De Beatles schreven al hun eigen liedjes in '63 en dat waren nog, wat triviale oppervlakkige nummers, I want To Hold your hand, She Loves You Yeah Yeah Yeah. Pas vanaf '65 kreeg het iets meer diepgang, maar het waren wel al hun eigen liedjes. Maar de Stones begonnen pas in 65 eigen liedjes te schrijven, vaak waren ze niet eens zo goed, vond ik hoor. Het begon pas in '65 serieus te worden. As Tears Come By, dat is een soft Stones nummer, dat vond ik dan wel een mooi nummer. Maar er waren niet zoveel goeie nummers toen, ik vond echt de kwaliteit van de muziek van de Beatles beter.

0:20:22 I: En dus ook dat ze het zelf schreven.

R: Ja dat was ook nog eens zo ja. De Beatles schreven het zelf, en het begin schreven de Stones dus helemaal niet zelf, en dus zéker niet goed het waren nog zeker geen goeie eigen nummers nog. In het prille begin dan he, 64 65. Daarna zijn de Stones wel goed geworden. Dat vind ik ook. Dat was de kwaliteit van de muziek inderdaad. Maar zoals gezegd, de Stones hebben hele goede nummers geschreven. Heel veel goede nummers. Daarna vind ik ook dat de Stones heel goed zijn

I: maar tot 72

R: nou nee wat ik net zei, want de Stones hebben daarna een beetje in lijn doorgemaakt, ik heb het niet meer gevolgd. Maar ik ken wel een paar nummers waarvan ik denk die vind ik dan toch wel goed ondanks het feit dat ze na 72 zijn gemaakt.

R: ik weet niet hoe dat bij je vader is?

0:21:35 I: ja die is ja voornamelijk Beatle fan, hij vind de Stones ook wel leuk maar niet heel interessant maar die is wel doorgegaan met muziek. Hij speelt zelf ook gitaar, die probeert altijd nog wel semi hip bands te kennen, dan moeten mn zusje en ik altijd wel lachen. Komt ie weer met een bandje: ja die is leuk, en wij gelijk: kennen we al...

R: hoe oud is je vader als ik vragen mag.

I: 55

R: ja jong zeg, drie jaar jonger dan ik. Maar dan was je vader wel heel jong tijdens de Beatles. Want ik was al jong. Ja hij was 8 toen de Beatles echt goed werden.

I: ja die ging dan een plaat van zn zus luisteren, want die was 7 jaar ouder.

R: Ja dat was de ideale leeftijd, als je toen 15 was toen ze begonnen. Tussen de 15 en 20 heb je het helemaal meegemaakt. Ik was tussen de 11 en 16, net iets te jong maar goed. Dat waren wel intensieve tijden. Het beleven van die popgroepen betreft. Je leefde heel erg naar die LP's toe, je sprak er veel over. Iedereen had die liedjes gehoord. De Beatles waren echt dé sterren in die tijd. De term Beatlemania zegt je dat wat, dat was in hun optreden periode. Al die gillende dames, dat geeft het wel een beetje aan.

I: daarom zijn ze ook een beetje gestopt met die optredens he

0:23:19 R: ja klopt. Ze hoorden zichzelf niet meer terug.

I: dan kan je je afvragen waarom je op het podium staat.

R: Nou het geeft wel aan dat ze gewoon ontzettend belangrijk waren voor die mensen als een soort van bevrijding aanvoelde van normen. Van neerdrukkende normen misschien in die tijd. Ik zit nou wat te sociologiseren maar het was zo extreem dat ze misschien, ze betekenden duidelijk heel wat voor die mensen. Wat ze betekenden dat is dan nog de wel de vraag. Een soort bevrijders misschien. Ze vertegenwoordigden waarden.

I: waarvan moesten ze bevrijdt worden?

R: nou van de neerdrukkende moraal.

I naoorlogse strengheid ofzo?

R: Ja, strengheid, goed gedragen. Daarvoor had je de twist enzo. Je had wel wat, dat meer lossier waren, wat vrijer zijn, wat minder je volgens de regels gedragen, dat was de hele bedoeling. En in die trend, dat hebben de Beatles opgepikt. En dat hebben ze verder uitgebouwd. Zo zie ik het een beetje. Er zijn vast sociologen die dat beter hebben opgeschreven.

I: zag je eigenlijk nog verschil tussen vrouwen en mannen, jongens en meisjes?

0:25:00.4 R: Poeh, nou bij meisjes nog wat dieper he, zoals te zien was bij het gegil. Maar de jongens de analyseerden geloof ik de liedjes meer, maar dat durf ik niet helemaal te stellen. Ik zou niet echt een verschil kunnen aanwijzen.

I: Ja want als je nu denkt aan Beatle fan clubs, dat zijn bijna allemaal mannen.

R: Ja mannen hebben meer de neiging om, ja om. Ja dat zijn allemaal ja, hoe dat komt geen idee eigenlijk. Terwijl die meisjes allemaal aan het gillen waren, dus hoe dat komt. Dat mannen misschien toch meer van de Beatles weten, meer alles hebben opgeslagen, weten welk liedje op kant twee staat van Rubber Soul. Dat zijn meer mannen denk ik, daar durf ik wel een weddenschap op af te sluiten. Dat mannen dat preciezer weten dan vrouwen. Maar hoe dat komt dat weet ik niet.

I: want daar zag je toen dus niks van?

0:26:23.8 R: Ik kende eigenlijk geen meisjes in die tijd die echt van Beatles fan waren.

I: in de klas?

R: ik had het met ze daar heel weinig over.

I: die waren daar niet mee bezig.

R: hmm dat durf ik in zijn algemeenheid niet te zeggen

I: Maar in de klas dus niet?

R: Nee nee, het waren vooral de jongens die zich hiermee bezig hielden, ja.

I: ja want je had ze uiteraard wel.

R: ja ja dat is zo.

0:27:15.8 I: voor de achtergrond nog maar even, waar bent u opgegroeid?

R: Rotterdam, in een buitenwijk van Rotterdam.

I: en met z'n 4tjes was u thuis?

R: 6, inclusief de ouders dan. Ja maar dat was toen niet eens zo abnormaal. De vriend waar ik het vaakst mee over de Beatles had, die waren met 6 kindjes thuis.

I: en thuis was ook iedereen Beatles of?

R: Nou eigenlijk was ik de enige echte muziek liefhebber. Mijn jongere broer hield helemaal niet zo van muziek. Die daarna kwam, ik ben de oudste, die is 7 jaar jonger dan ik dus dat verschil was iets te groot. Mijn zusje die daarna weer komt die is van de 70ttiger jaren bandjes gaan houden enzo. Patty Smit vond zij geweldig. Geen Beatles in ieder geval.

I: dus je moest wel naar vrienden.

R: nou later had ik die behoefte niet zoveel meer. Maar in het begin wel. Tussen mn elfde en mijn veertiende was het echt iets was ik heel belangrijk vond. Vriendjes op bezoek want de nieuwe plaat was uit. En ik herinner me nog dat ik het liedje help een keer of vijf

achter elkaar gedraait had. Een singeltje had ik dan gekocht, dat kun je je tegenwoordig helemaal niet voorstellen. Maar dat kocht je en dat was dan helemaal je bezit van die dag. Elke toon werd geanalyseerd.

I: heeft de muziek nog verdere invloeden gehad op keuzes in het leven?

R: nee, het is moeilijk precies te zeggen, maar ik denk het niet.

Interview 5 – Rolling Stones

Interview 5, Siska (Stones)

I: Begin maar bij het begin, hoe ben je fan geworden.

R: Hoe ben ik fan geworden. Ik denk, toen had je Radio Veronica op dat schip. Ik ben geboren in '52, dus dat zal halverwege de zestiger jaren dan zijn, dat je daar dan een beetje in geïnteresseerd raakt. Ja ik denk dat, we waren natuurlijk heel erg van de controversie he. De volwassenen vonden het vreselijk dus...

I: dus we gingen erin.

R: dus wij vonden de Beatles en de Stones leuk. En was je niet voor de Beatles dan was je voor de Stones, stiekem was ik voor allebei maar dat kon niet, officieel.

I: dat kon echt niet?

R: nee dat kon je niet naar buiten brengen hoor. Het was het een of het ander. Je was voor Elvis of je was voor Cliff, je was voor de Beatles of je was voor de Stones. En alle vier, of alle twee in dit geval, dat was wel gek hoor. Dat was wel raar ja ja. En eigenlijk denk ik dat zeker in het begin, praat ik even over mijn vriendinnen enzo, mijn klasgenoten. Degene die voor de Stones waren gewoon fan waren voor het shockerende zal ik maar zeggen. Zeker achteraf gezien waren de Beatles heel keurig. Die hadden zo'n mooi pak aan. En ze hadden natuurlijk wel lang haar, en dat was een grote schande dan dat je er woorden voor had. Maar de Stones waren natuurlijk nog een graadje erger. Die waren niet netjes gekleed, en dat haar zat dan, nou Brian Jones toentertijd, die had nog een beetje geföhnde kop, maar voor de rest waren de Stones wel shockerend hoor. En ja dan had je dus een deel die alleen daarom de Stones goed vonden. Maar dat was eigenlijk ook wel een beetje de tijd op dat moment.

0:02:16.4 I: En jij hebt toen gekozen voor de Stones?

R: Voor de Stones ja, voor zover ik dat thuis. Ik had daar, ik kan me niet herinneren dat ik daar nou singles van kocht, we hadden überhaupt geen pickup in het begin. Later hadden we wel zo'n draagbare pickup, die had het meest verschrikkelijke geluid, dat denk je nu dan, toen was je er al blij mee natuurlijk. Ik geloof niet dat ik van de Stones en de Beatles singeltjes had. Ik kan me niet voorstellen dat mijn vader dat de deur binnen wilde hebben.

I: Ja was dat zo erg?

R: ja ja ja, wij waren natuurlijk een heel keurig katholiek gezin. Nee dat dat was mijn, al had hij het mij vergeven dan was het alsnog voor de bureu. Stel je voor dat ze dat hoorden dat ik dat draaide.

I: dat kon zelfs niet?

R: nee dat ging niet zo makkelijk toen hoor. Nee ja, nou ja, niet overal zal het even erg zijn geweest. Dat is wat zij dachten dat de burens. Die hadden ook allemaal kinderen van mijn leeftijd dus die zaten waarschijnlijk met precies hetzelfde. Alleen ja dat was toen zo'n, het begon natuurlijk een beetje de gevestigde orde ging natuurlijk rammelen zal ik maar zeggen. Dat was natuurlijk toen, ze wilde denk ik tegenover de buitenwereld allemaal zo goed doen, en netjes doen. Daar hoorden de Stones en de Beatles niet bij hoor, netjes.

0:03:48.1 I: Gewoon allebei ook niet?

R: Nee nee nee nee nee oh nee, de Beatles oh nee, die hadden lang haar. Die waren er net even iets eerder, maar nee. Naderhand denk je, ach god, wat netjes en wat keurig. En als je terugkijkt ook niet. Nee de Stones waren toch wel shockerend hoor.

I: hoe deed je dat dan, hoe kwam je dan met de muziek in aanraking?

R: Nou ja, ik had natuurlijk wel vriendinnen die oudere broers en zussen hadden. En de radio natuurlijk. En mijn moeder, dat was voor die tijd wel bijzonder, die werkte halve dagen. Mijn vader was er natuurlijk overdag ook niet. Ik zat op de middelbare school, mijn broertje en mijn zus ook op gegeven sowieso op school. Dus ik was nog wel eens een moment alleen thuis, nou dan kon ik de radio hard zetten. En je had toen al de top 40. Ja had ik de muziek expres. Ik wilde nog kijken of ik er nog een had. Dat was zo'n blad, zoals je de tina en de hitkrant hebt. Dan ging het over die muziek, over de top 40. Daar stonden foto's in die je uitknipte om in je agenda te plakken. Het was natuurlijk ook een van de eerste dingen.

I: daar was je dan op geabonneerd?

0:05:25.6 R: Nee, die kocht ik van mijn zakgeld. Vraag me niet meer hoeveel ik kreeg en ik weet ook niet meer wat die kostte. Maar ik denk dat ie 75 cent was of zo. Nee daar had je je informatie uit. En radio Veronica.

I: en dan vriendinnen

R: Ja vriendinnen met oudere broers en zussen, want daar had ik er toevallig wel een paar van dus dat was wel heel handig. Ja die draaide dat, want ja die waren ouder. Ja dat was toen heel erg van feestje thuis, en dansen enzo. En dan mocht ik ook komen en daar werd die muziek sowieso gedraaid. En dan had ik nog een vriendin die had een broer die speelde drums in wat zeg maar de aanloop van de Golden Earring was. En ja dus dat was helemaal stoer.

I: die waren dan ook allemaal Stones fans?

R: Ja bijna allemaal waren ze wel Stones fans. De Beatles ja, wat ik zeg, als je Stones fan was, werden de Beatles gedoogd. En andersom waarschijnlijk ook. Dat weet ik ook niet meer zo goed. Nee het was juist heel stoer om te zeggen dat je voor de Stones was. En toen kwamen ze naar Nederland. Ja ik weet niet meer precies wanneer dat was, data ben ik niet zo heel goed in. Ik zie het nog zo voor me. In het Kurhaus,. Ik had me gek gespaard, nou hoe ik in mijn botte hersens haalde, nee dat mocht echt niet. Ik ben nog net niet op een stoel vastgebonden. Nou ik had een lieve vader hoor, echt. Maar nee, hij

snapte gewoon niet dat ik het bedacht dat ik dat wel mocht, dat ik daar naar toe mocht. Nee want dat was toch ordinair, geschreeuw. En als je het naderhand op TV zag... ze hebben alles kort en klein geslagen.

I: Ja ik heb laatste het filmpje gezien.

R: ja, en dan die gillende meiden, want dat was. En ik was dan nog zo naïef, als je zo hard gilt dan hoor je het toch niet meer. Ja dat was wel heel apart hoor. Ah de kranten stonden er vol van, het was zo erg. En dan was het optreden van de Beatles weer zo keurig he, in Blokker. Het plaatsje. Daar was een of andere hal zoals je nu Ahoy hebt. Dat bestond toen nog helemaal niet. Waar je vroeger ook het televisieprogramma top of flop werd opgenomen. Het was in ieder geval met Jos Brink want die was ook niet 21 toentertijd. Dat was weer zo keurig want daar gebeurde niks. Dus wilde je al weer niet voor die Beatles zijn.

I: het is echt zoeken naar die controversie

R: ja precies, en dan vooral niet bij de gevestigde orde horen. Ja want dat was natuurlijk de jaren 60, daar wilde je niet bij horen. Er waren de Provo's en de kabouters, dat soort ongein. Als het maar tegen de gevestigde orde was. Nu denk je van, ach dat ik opgroeide in die tijd, je realiseerde je dat niet zo hoor.

I: nee?

0:09:17.2 R: Ja we realiseerden wel of tenminste, als je jong was moest je je verzetten. Dat hoorde erbij. Maar waarom? Nou dat had niet iedereen even goed door hoor, gewoon meelopen met de meute.

I: iedereen deed wel mee

R: ja als je jong was verzette je je overal tegen. Ja dat hebben pubers nu natuurlijk nog wel heel sterk. Maar toen, dat was op de een of andere manier gewoon schijnbaar nooit zo. Waarschijnlijk wel binnenshuis, want wat dat betreft heb ik niet de illusie dat pubers zoveel verschillen met 50/60 jaar geleden, maar naar buiten toen. Ja wat de meester zei was waar, de dokter werd met ontzag behandeld. Je ouders waren niet anders gewend dat er ja, nee en amen werd gezegd, want dat hadden ze ook gedaan. En toen ineens alsof dat de schuld van de Beatles en de Stones was, maar dat was natuurlijk niet zo. Maar het was wel, het was wel een aanleiding. Het was een beetje het pakketje van die tijd.

0:11:21.0 I: Ja en als we dan kijken naar de band en de muziek. Was dat nog verschillend of?

R: ja natuurlijk, ja je was wel degelijk ook fan van de muziek. Want anders denk ik ook dat ze niet te verklaren waren. Het laatste concert dat ze, ik heb niet het allerlaatste Stones concert gezien, daarvoor heb ik ze allemaal gezien.

I: allemaal?

R: Ja allemaal, ik denk alleen die ene van het kurhaus niet. Maar dat weet ik niet hoor, ik weet niet wat er tussen heeft gezeten dat ik trouwde en kinderen kreeg, toen had ik ook de financiële middelen niet, het bleef natuurlijk wel een dure aangelegenheid. De laatste heb ik dan niet gezien. Het grappige daarvan wel is, d'r staan jonge lui van 15 16 naast

de 65 plussers, en ze gaan allemaal uit hun pan. Maar ik denk dat echt fans, ik denk dat de muziek later meer gewaardeerd werd, en dat in het begin het shockerende gewaardeerd werd. Het heeft natuurlijk wel met elkaar te maken. Maar ik denk in het begin dat juist de controversie aantrok en de muziek op de tweede plaats kwam. Terwijl hoe ouder je wordt, de muziek steeds. Want nu denk ik nou de Beatles zijn leuk. Maar de Stones maken natuurlijk nog steeds nieuwe nummers. Dat is natuurlijk de pech van de Beatles. Nee maar ik denk zeker, ik praat vanuit mijn eigen straatje, dan ben je natuurlijk 15 16 jaar, ik denk degene die wat ouder waren wel degelijk de muziek van de Stones konden waarderen. Want als je ze nu terug hoort dan denk je wel dat is best wel goede muziek.

I: ja het moet natuurlijk wel redelijk goed zijn voordat het überhaupt bekend wordt.

R: natuurlijk, maar zeker als meisje ging je. Nu ben ik helemaal weg van die verlopen kop van Keith Richards. Toen was die nog redelijk normaal, dan had je dat geföhnde haar van Brian Jones, die natuurlijk voor Ron Woods in de Stones zat. Die zichzelf op een extra zwembadje had getrakteerd. Maar ja denk dat meisje wel veel op het uiterlijk gingen.

0:13:59.0 I: Oke, daar zat dus wel verschil tussen?

R: ja dat denk ik wel, ik denk dat die meiden toch wel daar eerst naar keken. Gekoppeld aan de controversie dan. En dan was je, ik zat natuurlijk op een keurige meisjes mulo, geen gemengde school, dat was het ook al niet. Dus ik denk dat dat wel heeft geholpen om meer naar de Stones te trekken dan de Beatles. Juist dat je, je wilde zo graag schoppen en je wilde zo graag.

I: ja want op die school werd het denk ik ook niet echt toegelaten.

R: nee nee, we hebben een keer een schoolfeest gehad. Meisjes mulo was boven, jongens mulo was beneden. We hadden overall een kwartier verschil, wij gingen een kwartier eerder uit, zodat je maar niet de jongens tegenkwam. Maar 1 keer per jaar hadden we gecombineerd schoolfeest. Oh god, al die leraren liepen te controleren. En daar traden toen nog de Golden Earring trad op. Die waren nog helemaal niet bekend, dat was ook allemaal nog zo braaf. Ja dat was natuurlijk woest.

I: dat was dan gemengd dat feest? Dat kon dan wel?

R: hmm nou, de ouders van de meisjes waren daar niet over te spreken.

I: ja vind ik wel raar, dat ze de school wel scheiden en het feest niet.

0:15:37.6 R: Nou ja je moet het zo zien. Ze moesten, wij als meisjes moesten wel voorbereid worden op de grote boze wereld. Dus als je dan 1 keer per jaar een gemengd feest gaf was dat nog overzichtelijk. Want je kende iedereen die daar kwam. Geen introducees. Nee alleen maar de leerlingen en dan alle leerkrachten die liepen te controleren, heen en weer.

I: Waar controleerden ze dan op?

R: Nou handen boven tafel, zulke dingen, niet in donkere hoekjes. En dansen, dat je niet teveel op elkaar stond. Je werd in je kraag gegrepen als je een beetje...

I: welke leeftijd was dat ongeveer?

R: 64 ben ik naar de mulo gegaan, 64 tot 68, mulo was vier jaar. 12 tot 16. Je accepteerde het, je probeerde je natuurlijk er wel tegen te verzetten. Maar dat was een beetje het begin natuurlijk.

I: toen ben je daarna uit huis gegaan?

0:17:20.1 R: nee hoor pas toen ik trouwde. Ik was 21 toen ik trouwde.

I: en toen mocht het wel

R: ja toen kon ik het zelf bepalen. Ja ik kon me niet meer herinneren wat die kaartjes voor concerten kosten, er rinkelt geen bel.

I: het zal wel niet heel goedkoop zijn geweest.

R: nee je moest er echt voor sparen.

I: toen ben je platen gaan kopen?

R: Nee, helemaal niet, gek is dat he. Maar ik heb ernaar gezocht, ook niet van de Beatles. Alleen van Elvis. Maar misschien heb ik ze weggedaan, ik weet het niet. Ik heb een hele stapel platen, maar geen Beatles of Stones

0:18:24.6 I: Dus wel andere platen

R: ja in het begin die singeltjes waren best wel duur hoor. Ja maar bedoel als je 1, 50 zakgeld krijg. Toen ik ging werken was ik 16/17 en ik verdiende het megasalaris van 125 gulden in de maand. Ik kan in drie maanden een brommer bij elkaar gespaard.

I: Ja dan is muziek best wel een dure aangelegenheid

R: Ja maar wat ik zeg, je luisterde heel veel naar de radio, want de tv was niet zoals je nu hebt. Twee zenders en de meeste begonnen pas om 8 uur. Ja met het journaal. En dan had je woensdag en zaterdag kinderprogramma's. Nee eerder begon het niet.

I: en er was dus ook niet echt muziek op tv.

R: nee zeker niet, nou ja dat kwam op een gegeven moment. Ad visser zoo dat was even hip zeg. Zo die was echt hip, en dan met hoe heet zo ook alweer die danseres erbij, Penny de Jager.

0:19:33.3 I: maar dat kon dan dus wel?

R: Nou het was heel netjes hoor. Maar daar kwamen ze optreden, alle groepen die een beetje in de belangstelling, in die top 40 stonden. Die werden dan wel uitgenodigd om daar te komen optreden, playbacken waarschijnlijk maar doet er niet toe. Dat was eigenlijk de enige mogelijkheid dat je ze kon zien. Want op de Tv kwamen ze niet verder, je had geen muziekzender. Dus echt van dat programma moest je het hebben. Dus ja dan zat je voor de buis. Maar het was echt de tijd van de radio. Daar zijn denk ik alle artiesten ook wel mee groot geworden. Echt niet van de Tv.

I: Ja Veronica was toen net nieuw denk ik?

R: Jaa, de eerste piratenzender. Later kreeg je radio Noordzee erbij, die was ook een piraat. En radio Luxemburg konden we op een gegeven moment ontvangen, dat was ook die moderne muziek wel. Nou dan had je het wel gehad.

I: want de publieke kanalen zonden dat niet uit?

0:20:41.8 R: nee nee nee nee, echt niet. Nee als ze maar een beetje mee wilde met hun tijd wilde ze nog wel eens een Jazznummertje draaien, of Rob de Nijs, maar dan waren ze al hip bezig. Op een gegeven moment kwam dat Nederlandstalige, dat kwam dan, dat leek wel een epidemie, dat kwam opeens opzetten allemaal. En dat is denk ik een beetje de overgang geweest naar meer moderne muziek op Radio 1 en 2. Maar volgens mij hadden we niet meer dan radio 1 en 2, net als op de televisie.

I: ja ik weet niet wanneer de commerciëlen kwamen, tegelijk met de televisie?

R: ja dat denk ik haast wel hoor, dat was later. Ik denk dat dat een beetje gelijk op ging. Op een gegeven moment kreeg je radio 3. Die werd dan in het leven geroepen voor de jongelui. Ja met dat kuikentje. Dan had je de Arbeidsvitaminen dat was ook een heel belangrijk ding toentertijd. Daar kon je nummers aanvragen. Dus als je op de werktijd was, op kantoor dan kon je nummers aanvragen. Ja daar werd dus alles door elkaar gedraaid. Daar kon je wel Beatles aanvragen. Want het was elke keer een ander bedrijf, en dat bedrijf mocht dan zoveel nummers aanvragen.

0:22:25.9 I: ja maar dan spreken we al over de jaren?

R: ja halverwege de 70tiger jaren ofzo. Want ze bestaan al een tijd hoor, die arbeidsvitaminen. Daar werd gewoon gedraaid van Willi Alberti tot Rob de Nijs, nou dat was wel mooi. En daar werd ook wel Beatles of Beach Boys of wat je ook kreeg in die tijd Hermets Hermit.

I: merk je zelf nog dat ze eerder begonnen met Beatles en later pas Stones?

R: Nee in mijn herinnering ging dat redelijk gelijk op. Maar ik heb geen idee hoeveel tijd daartussen zat. Volgens mij was dat niet zo heel veel, ik denk dat dat binnen een jaar wel allebei was. Maar dat weet ik niet zeker. Voor mijn gevoel waren ze er bijna tegelijk, eerst de Beatles en toen de Stones.

0:23:49.2 I: In 70 zijn de Beatles uit elkaar gegaan.

R: ja dat was heel erg. Dat kan je wel vergelijken met Doe Maar en Take That.

I: zelfs onder de Stones fans?

R: Ja dat denk ik toch haast wel. Want het heeft altijd bij je jeugd gehoord, allebei. Dat had je toen Elvis overleed, dat vonden de Cliff fans ook erg. Het waren wel rivalen, maar de muziek was zo verschillend dat dat nou ook weer niet zo tot vechten toe was. Het was zo verschillend. Het werd gewoon geaccepteerd, jij was voor de Beatles jij was voor de Stones. Een gegeven meer, maar nee dat was wel heel erg hoor. Toen John Lennon overleed, poeh.

I: Dat weet je nog als de dag van gister?

0:25:04.5 R: Ja maar dat was best wel een stuk later. Dat was ergens in de jaren 80. Ja maar de Beatles hebben heleboel verschillende soorten gemaakt allemaal, toen ze onder invloed waren zal ik maar zeggen. En toch pikte iedereen dan van ze. Op de een of andere manier was dat helemaal niet zo shockerend. Het ging natuurlijk niet met een klap, er was een overgang. En langzaam kwamen daar die Indiase invloeden in. En toen had je die invloeden van Yoko Ono erbij, en Linda McCartney erbij. En zo dobberde dat langzamerhand een andere richting op. Dat werd gewoon geaccepteerd. Ik heb geen herinnering van boze fans die ineens de Beatles lieten vallen omdat ze bij de Maharachi op bezoek waren. Het zweverige, het was natuurlijk wel de tijd van de Hashj. Een bloem in je haren en het was goed.

0:26:22.1 I: hadden de Stones ook nog zoiets?

R: nee, die hadden dat niet. Ja die waren wel meer van de pilletjes, het hyper gebeuren zeg maar. Nou dan had je ook de Who, die de gitaren kapot sloegen. Het was allemaal heel erg onder invloed. Op de een of andere manier, het zal er ongetwijfeld allemaal al geweest zijn, altijd al. Op de een of andere manier konden ze er heel makkelijk aan komen.

I: Ja en makkelijk mee naar buiten komen.

R: Ja want Hasj roken dat was niks. Daar maakte niemand zich druk over.

I: Is dat nu erger dan toen?

R: nou dat weet ik niet. Ik raak er niet van overstuur hoor. Ik weet het niet, ik zit niet meer zo in die scene. Mijn kinderen zijn die leeftijd ook wel een beetje ontgroeid, ik weet niet hoe het met het hasjgebruik zit. En de pillen. Nee maar dat was toen gewoon relaxt, het moest vooral relaxt zijn, en of je dat nou linksom of rechtsom doet. Ik denk dat iedereen weleens een sigaretje heeft gerookt of een pilletje geslikt.

0:27:38.9 I: was dat dan ook nog een beetje tegen de ouders ingaan.

R: nee dat niet meer zo. Dat was echt in het begin heel erg. Dat was echt die zestiger jaren. 70tiger jaren kwam de invloed van de Flower power een beetje. IK denk dat de ouders het ook wel een beetje hadden opgegeven. In de zin van, we moeten het overgeven de tijd verandert. Iets in die stijl. Die indruk heb ik toch wel als ik zo terugkijk. Ze zullen het niet zomaar geaccepteerd hebben. Maar daarom waren die jaren 60 best wel heftig. Dat was best wel hard tegen hard. Altijd met politie erin en echt vechten. En dat was in de 70tiger niet zo meer. Toen had je Woodstock, dat was alleen maar gezellig. Iedereen zweefde boven Woodstock hahaha. Ja ach wat een tijd.

I: was dat in de jaren 60, zag je dan nog verschil tussen Beatles en Stones fans, dat Stones fans heftiger waren?

R: Ja de Stones fans waren wel wat ruiger.

I: ook naar de politie enzo?

R: ja op de een of andere manier leek het alsof ze net wat meer durfden. Ongeïnteresseerd, nou niet was dat echt, het was meer, ze hadden toch meer lef. De Beatles bleven toch altijd wat keurig, want het was alleen maar het lange haar wat shocking was bij de Beatles. Maar de Stones waren in zijn geheel shocking. Ook wat

drugsgebruik betreft waren ze heftiger. En de muziek was heftiger, en hun gedrag was heftiger, en ze zagen er ook. Bij de Beatles was het nog geföhnd. Het was wel lang, het was over het boortje maar het was nog wel geföhnd. En dat was bij de Stones ook niet, vooral die Mick, met zijn strakke truitjes tot hier, strakke broeken, schande schande schande. Vooral die strakke broeken, dat was heel erg ordinair.

I: Maar dat vonden mensen dan?

R: Dat vonden ze het allerergste, de stijl van de muziek, hard, en niet melodieus. Ze waren natuurlijk gezellige meezing muziek gewend. Bij de Stones viel weinig mee te zingen. En ja ik denk vooral, toch allemaal net een tikje ruiger. Bewust waarschijnlijk want de Stones zette zich waarschijnlijk wel af tegen de Beatles, denk ik. Ik denk dat die twee groepen elkaar wel heel erg in de gaten hielden. Ja dat denk ik haast wel. Ik bedoel ze waren allemaal vrienden. Maar als de Beatles melodieus waren, dan waren ze het juist niet. En zo verkochten ze allebei platen. Eigenlijk wel heel slim. Het allemaal net alsof ze maar wat deden, zo kwam het altijd over. Nou ze bestaan al 50 jaar dus dat valt wel mee met dat zomaar bezig zijn. Uiteindelijk is het natuurlijk een hele geoliede machine gebleken.

0:31:39.0 R: en dan nu in de Kuip ook. Optreden van de Stones. Helemaal geweldig. Ja toch als je daar dan weer staat. Dan voel je je weer 16 17 18. En iedereen hoor. We zijn een keer met een heleboel burens geweest. Ik drukte de leeftijd nog een beetje naar beneden dus ga maar na. Wat ik in het begin al zei, er staan jongelui van 15 tot 20 ook tussen. En dan al die grijze duiven staan ook uit hun plaat te gaan. En dan vind ik het toch wel heel knap van ze. Dat hebben ze toch wel zelf bereikt. Dat is toch iets wat ook de jeugd van nu nog steeds aanspreekt. Maar dan zal het nu niet meer zo het onaangepaste zijn. Als je een drummer hebt van 70 is die lang niet zo onaangepast meer. Het is wel mythe die in stand wordt gehouden denk ik. Dat gevoel heb ik wel.

I: Dat er dan meer van wordt gemaakt?

0:32:48.2 R: Ja maar hoe vaak treden ze nou op. Zullen we het ruim nemen, één keer in de 4 5 jaar. Roepen ze weer wat, en dan zit er zo zomaar tien jaar tussen voor ze weer ergens zijn. Maar ze blijven natuurlijk de boel wel bezig houden. Dan beginnen ze in Azië en voordat ze dan in Europe zijn ben je weer twee jaar verder. Dus ze houden wel een mythe in stand. Ik wil niks afdoen aan het concert hoor, want dat is altijd top. Ik weet niet hoeveel pillen ze geslikt hebben, maar ze staan er wel. En ze doen het wel. Je staat nooit dichtbij genoeg om te kijken of ze playbacken of niet. En net zoals die Mick Jagger, het natuurlijk zo'n lijk, en hij rent zich een gek twee uur lang. In de regen maakt niet uit. Ik heb het heir op het malieveld gezien toen, de eerste keer dat er een concert op het malieveld was. Met bakken kwam het uit de hemel. Mijn schoenen zaten vastgezogen. Ik zat in de tram met iedereen, het liep zo de tram in. Maar Mick Jagger liep van de ene kant naar de andere kant, door de regen, hij doet het dan toch weer wel. En dan Keith Richards, die staat er gewoon.

I: Die staat lekker te spelen gewoon.

0:34:27.2 R: Het zijn wel aparte figuren maar ze doen het wel. En dat bedoel ik eigenlijk met een mythe in stand in houden. Ik heb geen idee wat het ze kost qua inspanning. Ik heb geen idee wat ze eigenlijk doen op podium, je hoort van alles. Het is een MEGAdecor

wat meegezeuld wordt. Megaprijzen wat ze vragen, ze beginnen bij 85 euro. Ze durven wel dus.

I: en blijkbaar kunnen ze het ook vragen.

R: Mensen betalen het want ze zijn altijd uitverkocht. Ik heb altijd mensen gesproken, dan waren er drie concerten, ze gingen alle drie de avonden. Zou ik zelf ook wel willen, maarja. Maar dat gevoel heb ik dan van een mythe die in stand gehouden wordt. Want het blijft wel bijzonder, laten we eerlijk zijn, stelletje van die oude knarren. Ja ik ben toch wel elke keer weer benieuwd hoe lang ze het blijven doen.

0:35:47.6 R: Kijk dat is natuurlijk iets, bij de Beatles is het opgehouden. En er komt ook nooit meer muziek. McCartney kan nieuwe cd's maken, en Ringo kan iets nieuws maken. McCartney zag ik laatst op TV en dacht ik: oh jongen dat moet je gewoon niet meer doen. Daar kan nooit meer iets veranderen. De Beatles bestaan al zo lang niet meer, en de Stones blijven doorgaan. En dan roepen ze weer eens wat, en dan is iedereen gelijk OOOH ze komen weer met een tournee. Misschien komen ze met de rollator, ik vind het toch wel heel bijzonder. Ik heb toch wel aan de wieg gestaan, in die periode dat dat begon. Dat vind ik best wel grappig, omdat het nu in de geschiedenis boeken staat geschreven. Dan denk ik: dat was mijn tijd, dat was mijn jeugd.

I: dat heeft wel indruk gemaakt?

R: ja vind ik toch wel, je realiseerde dat niet zo hoor. Maar als je dan nu, nu al die babyboomers met pensioen gaan, dat zijn wij. Het was wel een hele groep. Over de hele wereld. Vooral de Amerikanen en de Europeanen natuurlijk. Het was wel echt onze tijd.

0:37:20.9 I: en die neem je dan nog steeds...

R: ja, die neem je dan nog steeds mee. Ik bedoel dat is toch bizar. Je hoeft meer twee woorden te zeggen tegen een leeftijdgenoot en dan snappen ze al waar je het over hebt. Hebben jullie misschien ook wel. Maar dat is natuurlijk wel een periode geweest dat er heel veel ontwikkelingen zijn geweest. Niet alleen op muziek, Beatles en de Stones, alles wat er nu is, hebben zij van aan de wieg gestaan. Het is allemaal bij hen begonnen. Voor de verschillende stromen. Zij hebben gezorgd dat er twee hele verschillende stromingen ontstonden. Nu heb je nog veel meer verschillende stromen. Maar voor die tijd had je alleen maar die brave muziek, Jazz nou dat was shocking hoor. Dat was alweer iets heel bijzonders.

I: Is er voor jou nog iets verandert aan het fan zijn?

0:38:46.4 R: nou je bekijkt het een beetje anders. Toen was je jong, helemaal hysterisch, ik moet erbij zijn etc. Nu denk je nou wat ik net al zei, wat grappig dat ik daarbij hoorde, je bekijkt het wel anders. Maar ook de nieuwe muziek van de Stones vind ik nog steeds leuk. Het is niet zo dat ik alle CD's kan meezingen, dat is niet meer zo. Van vroeger kan ik het allemaal meezingen. Nee de nieuwe cd's die uitkomen, ik voel zeker niet meer de behoefte om ze te kopen. Maar als er een concert komt ga ik wel weer kijken of ik er naar toe kan gaan. Ja dat zou ik toch wel weer heel leuk vinden.

I: omdat dat dat ook veel oude muziek is dan?

0:39:33.9 R: ze spelen wel altijd wel aan het eind een paar van die oude nummertjes.

I: zijn dat de leukste?

R: Ja vind ik voor ons wel, maar dat is natuurlijk. D'r staan, hoeveel gaan er in ahoy, 10 15 duizend man. Maar ik denk de oude generatie dat die het wel leuk vinden dat ze een paar van die nummers spelen. Ze zijn heel uitgekookt hoor, ze spelen van alles cd's wat. Zo nemen ze je mee door de tijd om dan uiteindelijk te eindigen bij de nieuwe cd, om af te sluiten met een paar oude hits.

I: even een fan service.

R: ja als zeg maar een extraatje doen ze altijd wel even *I can Get no*. Altijd. Ik denk dat de fans heel boos zijn als ze dat niet doen.

I: nee dan gaan ze niet satisfied naar huis.

0:40:31.1 R: nee zeker niet. Nee dat hoort er gewoon bij. En weet je het zal hun een worst zijn. Ik neem aan dat ze denken, we moeten twee uur vullen. En we willen per se onze nieuwe cd promoten. Maar de rest zijn ze blij met die oude nummers, doen we dat toch. Ze lijken geregeld niet helemaal van deze tijd. Als je op je 70ste in een palmboom gaat klimmen en eruit valt. Maar ze zijn best wel slim hoor. En anders hebben ze wel een slim management. Ja die Keith

I: en die rivaliteit tussen die twee bands is een beetje afgenomen?

R: Ja dat denk ik wel hoor. Maar ik denk dat het ook wel komt omdat de Beatles sowieso niet meer optreden. Ik denk dat dat gewoon een stille dood is gestorven. Maar ik denk ook wel dat het komt omdat het grootste gedeelte van de fans ouderen zijn, leeftijdsgenoten. Ja joh die worden op een gegeven moment niet meer zo fanatiek. Ik denk dat dat probleem sowieso opgeheven toen John Lennon dood ging.

I: Waarom John?

R: toen wist je: er komen nu geen Beatles platen meer. Dus dan kan je dat loslaten zeg maar. Dat idee heb ik altijd wel gehad. Dat was gelijk van de bodem, het is ook nooit meer gebeurd. Naderhand ging George natuurlijk ook dood. Maar al jaren later. En nu heb je er nog maar twee. Ik ben er van overtuigd dat die twee best nog wel wat met elkaar doen, die waren best wel altijd een beetje maatjes. Ik geloof niet dat John en Paul dikke makkers waren. Dat leek altijd wel zo, maar ik ben ervan overtuigd dat het niet zo was. Maar goed de helft was weg en toen hield het op. En toen kocht Michael Jackson alle rechten van de Beatle nummers. Maar volgens mij heeft Paul ze nu wel weer terug. Daar ben ik dan wel weer blij mee, daar horen ze.

I: Maar de Stones zijn natuurlijk ook gewisseld van samenstelling

0:43:28.0 R: ja ja Bill Wyman is er toen uitgestapt. Brian Jones maar dat was heel erg in het begin. Die heb maar een paar jaar meegedraaid en toen kwam gelijk Ron Woods al in zijn plaats. En Bill Wyman is nu ook al weer een jaar of 10 15 uit, die wilde gewoon niet meer optreden. Geen kwestie van ruzie volgens mij.

I: maar de band is natuurlijk wel flink van samenstelling veranderd.

R: Ja de Stones de blijven natuurlijk Mick en Keith en Ron Wood. Dat zijn de Stones, ze hebben natuurlijk met tournees altijd extra muzikanten erbij. Maar de Stones dat zijn die

4. Dus eigenlijk bestaan ze dus nog net zoals toen. En ik denk dat Bill Wyman op de oude nummers nog evenveel recht heeft. En Brian heeft het begin meegemaakt en daarna niet meer. Dus mochten daar erfgenamen van zijn dan denk ik toch niet dat dan nog zo heel veel voor kunnen vangen. Maar nee die rivaliteit was op de een of andere manier gelijk weg toen John dood ging. Ja de Beatles zijn natuurlijk langzamerzeker toen de invloeden van Yoko Ono een beetje teveel werd, groeiden ze wel uit elkaar. Ik denk dat de fans dat ook wel hebben gemerkt, en misschien toch wel al afstand gingen nemen. Maar goed de muziek die er was, zal altijd gekoesterd worden, nog steeds. Het is eigenlijk een monument. Er kan nooit meer iemand wat aan veranderen. Ik ben benieuwd wie er het eerst met pensioen gaat. Ik denk dat wij eerder gaan dan zij.

0:45:35.2 I; Ik denk dat ze het graf in swingen.

R: ik hoop het van harte, het lijkt me gewelding. Keith me zijn verlopen kop. Gitaarspelend ten onder. Waarschijnlijk vanuit een palmboom.

Interview 6 - The Beatles

0:01:15.8 I: Ja ik had begrepen dat je wel een aardig grote fan bent.

R: Ja en nog steeds. Sommige dingen gaan niet over he. Mijn vrouw was het ook, enorme Beatle fan, ja. Altijd goed, als ik down ben hoor ik de Beatles knap ik gelijk op.

I: nog steeds? Zelfs na 40 jaar dat er geen muziek is gemaakt

R: ja, dat is nog steeds denk ik elke keer dan denk ik jeetje wat is dat toch goed. Ja je moet het wel in die tijd zien natuurlijk. De techniek is natuurlijk hopeloos verouderd vergeleken met nu. Het gaat om het idee dat ze hadden dat zo klinkt het ook. En wat ik ook heel belangrijk vind, is dat ze het zelf ook nog steeds uitdragen. Paul McCartney in ieder geval.

I: ja voor twee anderen is dat wat lastiger.

0:02:18.8 R: nou Ringo ook wel, maar Paul McCartney heb ik de laatste keer in Ahoy gezien. Of Ziggo Dome, nee daar heb ik Lady Gaga gezien. Ja Paul met mijn zoon en mijn dochter, gaaf. En daar dus die zaten achter elkaar aan te douwen, van zo hee pa! Zo hee. En ik heb ze nooit de Beatles opgedrongen hoor.

I: die zijn ook groot fan geworden

R: ik denk automatisch als je het hoort en meemaakt. Dat je er iets van overslaat.

I: Je ontkomt er niet aan, het zal toen ze opgroeiden ook wel veel gedraaid zijn.

R: ja dat valt reuze mee. Want er is een periode dan heb je het te druk voor allerlei dingen. Werk, studie, kinderen, dan is er van draaien niet zoveel sprake. Dat is een periode geweest dat het dan ff wat minder is. Maar ik heb altijd wel in een band gezeten, dus dat komt er dan ook nog bij.

I: dan spelen jullie covers of?

R: Nou tegenwoordig wel. Vroeger was het eigen muziek.

I: Was dat dan nog geïnspireerd door?

0:03:48.7 R: Ja, ik ben origineel geïnspireerd. Ja de Beatles waren er nog helemaal niet, door Cliff Richards en de Shadows. Dat vind ik nog steeds goed hoor. Onlangs dat Cliff er natuurlijk een levensopvatting nagaat die ik absoluut niet ondersteun, maar dat neemt niet weg dat het een fantastische zanger is. Maar toen de Beatles kwamen was dat. Ja ik moet ook wel erbij zeggen dat ik de Stones ook leuk vind. Ja het is hartstikke goed. Dat vond ik meteen de eerste, alle groepen die ik, nou nog steeds goed vind. De eerste keer dat ik het hoorde een liedje van hun, dat kan ik me herinneren. De eerste was de Shadows, maar dat komt omdat ik oudere broers heb. Die draaiden Elvis en de Everly Brothers, Niels Sedaka, Buddy Holly, dat soort dingen. Dus ik was altijd al, mijn oudste broer is vijf jaar ouder, dus die zat in de rock en roll. En ik was maar een jochie. Dus toen hoorde ik, die had toen de Shadows ook. Ja ik ben ook gek van gitaren.

I: haha ja dat is wel evident als je hier om je heen kijkt (er staan een stuk of 8 gitaren).

0:05:34.5 R: Ja dat is een beetje opgelopen in de loop der jaren. Ja nou ja, het meeste is wel. Ja er zitten wel een paar mooie dingen bij hoor. Vooral in het begin die hebben een rib uit mijn lijf gekocht. Vroeger was natuurlijk geld het probleem, dat is het nou niet meer. Dat kan niet iedereen zeggen misschien. Ik merk wel gewoon aan mijn eigen kinderen, als ze wat wilden dan kwam dat gewoon. Als ik wat wilde vroeger dan heb ik moeten smeken en dan dat mijn moeder het misschien leende. Mijn eerste echt goede gitaar daar heeft mijn broer voor moeten tekenen op afbetaling, toen was ik toch al 19, maar ik was nog minderjarig. Dus mocht je niet zelf garant staan.

Ja in de zestiger jaren was er nog een hoop verboden

I: ja dat is dus begonnen met de Shadows dan, en toen in 63?

R: nee in de winter van 1962 hoorde ik voor het eerst. Ik sliep met mijn oudste broer op een kamer, we woonde in een flat, mijn moeder was weduwe, dus dat was wel moeilijk. Hij had altijd radio Luxemburg aan staan, 's nachts. Dus ik werd weleens wakker en dan hoorde ik dat. Engelse top 20 speelde en toen kwamen de Beatles, die hebben de 19^e plek bereikt toen in Engeland. Toen hoorde ik voor het eerst *Love me Do*.

0:08:37.1 I: gelijk verkocht?

R: ja en er was een praatje bij, dit is een groep die. Het was nooit gebruikelijk van een groep dat je de namen van de afzonderlijke individuen kende. Het was bijvoorbeeld Cliff Richards en de Shadows, en zo waren ze dan bekend. Maar van deze groep waren alle personen, als ze het dus over de Beatles hadden, wisten ze John Paul George en Ringo. En dat was de eerste single.

I: dat was dus heel anders dan alle andere bands daarvoor.

R: ja je had meestal een zanger met een band. Dat was begin jaren '60 eind jaren '50. Daarvoor was het helemaal... Frank Sinatra, dat is ook wel leuk natuurlijk. Maar wel heel wat anders. De Beatles hebben gewoon gezorgd voor een omwenteling in de popmuziek. Zei hebben als eerste popmuziek naar een hoger plan gebracht.

0:10:11.8 I: was dat ook wat jou zo aantrok tot ze?

R: nee dank het niet, dat weet je niet als tiener. Nee het sprak me enorm aan.

I: wat sprak je dan zo aan?

R: hoe ze eruit zagen. En dan hoe de muziek klonk. Ik denk, achter dan, dat dat het enthousiasme dat erin zat, en het positieve. Als je de eerste nummers van de Beatles neemt, later gingen ze door een hele ontwikkeling heen. Maar als je kijkt naar de eerste nummers vinden de meeste nummers, praten ze toch een beetje minderwaardig over, dat zijn overigens allemaal pareltjes van composities. Maar het positieve dat hoor je als het ware gewoon in de opnames. Misschien was het wel niet eens zo erg, of helemaal zuiver. Het kwam in ieder geval duidelijk over. En voor mij persoonlijk is het ook, het heeft ook wel een soort isolement getrokken. Ik was een... laten we maar zeggen... een hele erg verlegen, mijn moeder was weduwe, we werden gepest vroeger. Op school dat ze zeiden, jouw vader is lekker dood. We waren ook arm weet je wel. Dan ga je op een gegeven moment met steeds minder mensen bemoeien. Harm was eigenlijk wel de eerste gozer op school waar het me klikte, ook een enorme Beatle fan. En mede door de Beatles denk ik dat ik weer het gevoel kreeg dat ergens bij hoorde. Ik hoor derbij!

I: ja dus het was een groep.

0:12:36.0 R: Ja daar kon je je mee identificeren, met name met John Lennon. Als ik John Lennon zijn stem hoor dan word ik helemaal.... Nog steeds dat brengt dat teweeg.

I: en dat is dus eigenlijk nooit meer weggegaan.

R: nee dat is nooit meer weggegaan. En het is ook niet zo van, mijn oudste broer zij dan wel eens: die eeuwige Beatles die heb je nou toch wel gehad man. Gehad? Jij speelt toch ook nog steeds Mozart? Voor mij is dat hetzelfde,, ze zijn voor mij de componisten van de 20ste eeuw, maar dan in pop, heet dat dan. Mozart was toen in die kringen toen ook populair. Het is muzikaal gezien, er zijn zelfs hele verhandelingen over de Beatles door musicologen. Het is helemaal niet zo simpel als dat het lijkt.

I: Ja ik denk dat je dat pas merkt als je de muziek gaat spelen. Dat zelfs die eerdere nummers vaak toch net even ingewikkelder zijn, net een raar akkoordje hebben.

0:13:56.5 R: ja heel veel prachtige overgangsakkoorden, dat komt mede door George Harrison, dat was de akkoordenman. Paul McCartney van de harmonieën.

I: kocht je al platen vrij snel?

R: nee nee, mijn eerste singeltje was, dat duurde heel lang. Ik was 15 tot een pickup kreeg voor mijn verjaardag. Zo'n koffer ding. En mijn eerste singeltje was *I Feel Fine*. Nou dat heeft zelfs wel tot spanningen met mijn broer geleidt. Nou ik draaide op een gegeven moment *I feel Fine*, de achterkant, achter elkaar, achter elkaar, rustig een uur. Als het al niet langer was. Ik heb weleens met Harm een hele middag, toen was Sgt Peppers net uit, hele zaterdag. Hadden we m op de radio al gehoord, première enzo. Hebben we een hele zaterdag middag Sgt Peppers zitten draaien. Ja wel stoned hoor. En ik hoor nog wel eens dingen...

I: nieuwe dingen zeg maar?

0:15:37.7 R: Nou die hoor je dan op de een of andere manier anders. Dan denk je jesus, godverdorie wat mooi. Maar dat komt ook, ik heb dat hebben Japanners gedaan. Die hebben alle muziek van alle platen uitgeschreven met een computerprogramma. Dat is echt fabelachtig gedaan, het is een studie op zich. Maar dan precies alle settingen die zij doen. En dan is het helemaal niet zo simpel.

I: nee dat is het zeker niet ook met die latere nummers.

R: ja die latere nummers zijn natuurlijk helemaal... Ja toen de Beatlemania afgelopen was, toen gingen ze pas echt muziek maken, schrijven ze zelf.

I: Ja na 66.

R: John Lennon zegt daarvan, Yellow Submarine was de ommekeer. Dat vond ik toen iets van het minste, en dat geldt ook voor yesterday, dat sloeg ik over. Ik was blij dat de volgende Dizzy miss Lizzy was, dat was John, snerpande Rock en Roll. Maar nú Yesterday is waanzinnig mooi.

I: Toch later, maar hoe komt dat dan?

R: ja dat weet ik niet. Ik vond vroeger een heleboel Nederlandse groepen niet goed, en als ik dat nu hoor. Dus dat zal ook wel een soort van nostalgisch iets zijn.

I: een beetje terug verlangen?

0:17:39.9 R: ja al is het maar onderbewust, ik bedoel voorbij is voorbij, zo is het leven, en het is ook niet zo dat je daarna, zou je dat nou terug willen? Nee dat niet. Nee er gebeuren nu onmetelijk veel betere dingen ook, in de muziek althans he. Want de rest, daar hebben we het uiteindelijk over. De rest is helaas, pindakaas. Maar muzikaal gebeurt er nog steeds een heleboel. En zelfs in mainstream vind ik ook.

I: toch nog wel?

R: jazeker, ik ben vanaf het moment, ik heb haar al twee keer gezien Lady Gaga. Nou dat is echt heel wat anders. En die griet is waanzinnig.

I: Dus nog steeds heel erg geïnvesteerd in muziek ook? En dus ook in andere nieuwe muziek

R: Ja nou ja, dat zeg ik, dat is nu weer een beetje terug de laatste jaren. Als je met je werk bezig bent, dan heb je minder gelegenheid zal ik maar zeggen. En dan had ik natuurlijk nog de eigen muziek. Dan hou je het niet zo bij, maar wel dingen gewoon. Je hoort toch weleens wat. Ik had wel vrienden die dan wel zeiden hee heb je dit gehoord of dat gehoord. Ja ook met Nirvana, daar is mijn zoon enorm fan van. En dat vond ik de eerste band in die tijd, nou er gebeurt weer wat.

I: ja die hebben ook voor een flinke ommekeer gezorgd.

0:20:12.0 R: ja die hele Grunge richting, west coast maar dan in Washington, Seattle. Nou daar komen een heleboel goede dingen vandaan opeens. Ja er is zoveel ik moest vroeger 4 weken zakgeld en dan kon ik een singel kopen.

I: Dat gebeurde dan ook elke vier weken. En dat bleef dan niet alleen bij de Beatles?

R: ja en nee, de Stones ook. Not fade Away, ik wist niet hoe snel ik naar de radio moest lopen om m harder te zeggen. En de Kinks, You Really Got me. Als je natuurlijk leip van gitaar bent, dan was dat wel leuk. Hendrickx... en Jeff Beck. Led Zeppelin. Jimmy Page.

I: En dan zijn er nog honderden andere waarschijnlijk . Maar als je

R: ja en jazz, flamengo, klassiek gitaar. Alle grote componisten. IK ken alle populaire wel.

I: Ja tegenwoordig wordt vaak gevraagd, Stones of Beatles, dan moeten mensen kiezen. Dat was bij jou dus niet echt.

0:22:46.4 R: Nou maarja, als je moet kiezen, dat is natuurlijk belachelijk. Kijk kiezen, ze zijn allebei heel goed. Maar dat had wel meer te maken met het fanatisme te maken, hoe fanatiek je fan was. Is net als met Feyenoord, ik vind voetballen leuk, ik vind Ajax ook goed. Ik vind het altijd leuk als Feyenoord, als ze spelen dan ben ik voor Feyenoord, omdat Feyenoord uit Rotterdam komt. Ik vind ze gewoon allebei leuk. Maar als Feyenoord supporter Ajax goed vinden, dat kan niet. En zo was dat met de Beatles en de Stones ook. En ook eerder al met Cliff Richard en Elvis Presley had je dat ook. Als Cliff fan vond je Elvis niks, en andersom. Maarja die vond ik ook allebei goed. Maar als je zou zeggen, je moet kiezen, dan vind ik de Beatles oneindig veel beter. Dat vind ik dus ook buitencategorie, net als Nirvana, en Hendrickx. Ja de Who maar die zitten in de Slipstream van allerlei andere, uiteindelijk allemaal terug te voeren naar de Beatles.

0:24:13.9 I: Bij jullie in de omgeving had je ook, had je toen al een beetje een tweedeling?

R: jajaja dat klopt wel. Want de Stones die waren natuurlijk nog, het verzette zich nog meer tegen het establishment. Dan heb je het over, als het hier begint door te dringen, dat is 64 pas. Nou het is tegenwoordig een hit op youtube, de top of flow van Herman Stok, I wanna hold your hand, flop. Der waren 5 miljoen exemplaren verkocht. Dat is voor nu al veel, maar voor die tijd is het onvoorstelbaar, van een singeltje. Dat is echt heel veel, want als je toen, dat was best duur om te kopen. Dat moet je er allemaal bij rekenen, mensen hadden niet zoveel te besteden, en dan 5 miljoen. Ja wereldwijd hoor. Ja Nederland had 13 14 miljoen inwoners, dat kan natuurlijk niet.

0:25:53.5 R: maar pas in 64 werd dat pas hier echt. Ze zijn in 64 ook hier geweest. Toen kon ik helaas niet heen, toen was ik te jong, en we hadden ook geen geld. Maar ja een soort van kamp, de Stonesfans waren iets ruiger dan, in ieder geval in woord, in daad dat weet ik niet.

I: Ja in daad viel wel mee?

R: Nee in daad merkte je dat niet echt. Er waren Stones fans. Ja in het Kurhaus zijn ze bizar ver gegaan. Maar als je het dan had over, wij rookten dan weleens hantsjes en marihuana als Beatles fan. En er waren toch legio Stones fans, die vonden dat maar niks. Drinken wel natuurlijk. Maar daar waren wij weer niet zo van. Ik vind als ik zelf het verschil tussen de Stones en de Beatles moet aangeven, in de sfeer van psychedelica. Dan zijn de Stones stoned en de Beatles High. Als je Penny Lane hoort, dan hoor je al die belletjes, allemaal hele sprankelende, harmonieuze, zweverige geluiden. Bij de Stones is het dan een beetje meer van de aarde.

I: En dat zag je dan ook terug in de fans?

0:27:51.8 R: nee nou, nou nee. Er waren wat meer meisjes geneigd om de Beatles goed te vinden. Want de Stones waren nog enger. Die hadden veel te lang haar enzo. En de jongens waren dan wat meer voor de Stones, want dat was stoerder. En als meisjes fan waren van de Stones, dan was het om zich een beetje af te zetten tegen die trutjes van de Beatles zal ik maar zeggen. Want als je oude opnames ziet als je ziet wat er in het publiek zit, dan is dat ongelooflijk. Dat is jaren later wel anders.

R: Het laatste optreden van de Beatles in '66. Dan wordt het geluid zo overschreeuwd met gegil van de fans in een groot honkbalstadion. Ja en van gillen daar komen stoffen vrij. En die meisjes werden afgevoerd op een brancard. Ja dat gelooft bijna niemand meer wat een gekkenhuis het was. En dat was bij de Beatles het ergst. Bij de Stones was het ook vaak andere gevolgen, vechten. Stones van Mars Beatles van Venus.

I: Heb je nog verder nog een soort van keuze gemaakt of was het wel logisch, Beatles.

0:30:07.2 R: ja nou ja, ik moet zeggen ik heb alles van de Beatles en niet van de Stones. En die zijn veel langer doorgegaan. Maar ik heb ook niet al het solowerk van de Beatles. OP een gegeven moment met George Harrison dacht ik: god alweer. En Paul McCartney ook. Maar opeens dan hoorde je dan weer, en dan dacht je van ja die ga ik toch maar weer kopen. Nee wat de Beatles met zijn vieren hebben gedaan, dat staat in geen verhouding met wat dan ook eigenlijk.

I: ook niet met zichzelf solo.

0:30:43.8 R: nee vind ik niet. Kijk Paul McCartney toert nu met een band, dat zijn hele jonge gasten en die zijn hartstikke enthousiast. Nou die zingen en spelen het beter dan ooit. Al een paar jaar. Maar het is heel anders dan wanneer John Lennon erbij staat. Laatst was er een docu over George Harrison. Dan zegt Eric Clapton over George Harrison, die hebben een speciale band dat is duidelijk. Toen Eric bekend werd, werd hij uitgeroepen tot beste gitarist van de wereld. Clapton is gold. Clapton zegt over George Harrison dat de mensen geen voorstelling hebben van de aura van George Harrison, en van de Beatles als geheel dat is bijna magisch. IK ben ervan overtuigd dat die lui die hebben dat gewoon. Dat is heel bijzonder geweest. Dat heeft Mick Jagger niet he.

I: Kan het ook helpen dat ze maar zo kort bij elkaar zijn geweest?

0:32:39.7 R: ja misschien. Bij de Stones had ik op een gegeven moment, ja jezus komop he. Ik heb nog liever duizendmaal een zootje oh charols, dan dat huhuhuhuhuh. Ik heb waanzinnige Stones fans onder mijn vrienden, daar zitten we elkaar nog steeds mee te jennen. Ja dat zijn jonge gasten, de zanger dan van het Doors bandje, nou die is twaalf jaar jonger dan ik. En dat is een waanzinnige Stones fan. Die zit dan steeds: de Beatles wie zijn dat ook alweer? Dat soort dingen.

I: Dat leeft dus nog steeds wel door.

R: Ja, ja. Ja dat is altijd leuk om een beetje. Dat zijn nou eenmaal. Dan krijg je op een gegeven moment, "kijk de eerste hit van de Stones werd toch geschreven door de Beatles". Nou UUUUUH NEE NIET WAAR DAT WAS CHUCK BERRY, NEE DAT WAS NOG GEEN ECHT HIT. Ja die weet alles ook van andere popmuziek. Ja die zei dan tegen mij, heb je dit al gehoord, dat vind jij ook al goed. Maar de laatste jaren is dat weer een beetje teruggekomen. De enige waar ik nog steeds niks mee heb is HipHop enzo. Ik vind het niet muzikaal. (hiphop tirade).

0:36:20.4 R: Ja het waren natuurlijk ook helemaal geen brave jongens. Zeker John heeft een paar songs, daar is dan ook alles mee gezegd. Althans in ieder geval heel veel ja waar ik het volledig mee eens ben, dat mijzelf daarin herken. Dat is het denk ik. John was van de eenvoud. Denk dat dat door het eenvoudige is juist moeilijk he. De kunst van het weglaten. Als we de eerste eigen rock en roll compositie nemen, I saw Her Standing There. Dan zegt Paul in een interview, ja ik had eigenlijk een tekst *she was just seventeen*,

she's never been a beauty queen. Want dat rijmt zo leuk. Zij componeerden toen echt tegen elkaar op, van hey ik heb dit. Maar toen had John gezegd: nou man dat moet je veranderen in, dat komt dan ter plekke, die gasten hielden van elkaar, nee je moet ervan maken, *She was just seventeen and you know what I mean.* Kijk dat zijn maar 4 woorden maar iedereen weet gewoon wat ze wilt, hahaha. En dat is het mooie van John Lennon dat ie met hele simpele dingen. Imagine is zo'n wonderschone tekst.

0:38:22.6I: Ja en dat was zonder de Beatles.

R: ja dat is zonder de Beatles. Maar ze schreven al heel lang los van elkaar. Toch althans steeds meer. Er staat overal Lennon/McCartney achter, maar je kan horen welke van John en welke van Paul zijn. Niet in de begintijd, she loves you deden ze samen. Maar vanaf '66, of misschien wel al eerder. You've got to Hide your love away, dat is typisch Lennon. Vanaf Rubber Soul, '66.

I: ja en dan in '70 uit elkaar.

R: ja in heel korte tijd er heel veel gebeurt. Ze hebben heel veel neergezet. Als je goedbeschouwd terugblijkt. Zij (de Stones) hadden elk jaar een LP, de Beatles twee. Plus een paar aparte singles nog, en een filmpje tussendoor.

(stukje drugs)

0:42:09.4 R: Ik weet nog wel de eerste keer dat ik stoned werd, dat ik er iets van merkte. Jaar of 17, toen draaide we Eric Clapton. Toen merkte ik ineens, wat hoor ik nou? Ik had het nog nooit zo gehoord. Dat is eigenlijk wel een trigger geweest. Ja het is wel door de muziek gekomen ook. Ja de eerste aanraking was mijn middelste broer, die zat op de kunstacademie, die gebruikte LSD ook. Dat was allemaal wel Far out he. Daar moest je voor in een bepaalde scene zitten. Trouwens, ik weet nog wel dat je opgepakt kon worden als je zo'n beetje bij je had.

1:04:24.1 I: Het ging om de rivaliteit.

R: ja dan ben ik misschien niet zo'n goed voorbeeld he.

I: Ja maar dat hoor ik wel vaker. Dus dat het misschien minder aanwezig was dan mensen nu denken.

R: ja kijk de Stones waren anders sowieso. Rock en Roll was overeenkomst. God als je Oh Carol hoort dan vind ik dat net zo goed als Rock and Roll Music van de Beatles, dat doet mij evenveel ook. Maar het is meer de persoon, dan worden het de personen. Dus John Lennon, ja het is John Lennon dus vind ik het altijd sowieso beter. Als John Lennon een scheet laat op een plaat dan koop ik 'm nog. Dus ja dat heeft meer met de personen te maken. En daar kwam nog bij qua, bij de Stones vond ik altijd Brian Jones de meest aansprekende figuur, ik persoonlijk. En bij de Beatles was het eerst John en dan George en dan Paul en Ringo. Maar John wel als grote, ja ja. De rest van de muziek van de Stones is zo wezenlijk anders. Ja als je dat moet typeren dan vind ik de Beatles wat positiever over het algemeen en wat sprankelender. En de Stones toch een beetje meer...

I: en dat trol jou heel er gaan.

R: Nou dat vind ik dus, ik zou bijna zeggen, de werking die er uitgaat van de muziek. Als je bijvoorbeeld een slechte trip had, dan kon je met de Stones nog wel eens verder in

terecht komen. En met de Beatles was het altijd gelijk weer goed. Maar ik denk dat als je het over idolen hebt, over een persoon die iets kan, die je bewondert, waarmee je je kan identificeren, of waar je iets mee zou willen, zoiets. Dan moet ik zeggen dat dat dan John Lennon was. Wie schreef bij de Stones? Brian Jones waarschijnlijk. Ja die was ook het begin van de Stones. John Lennon kwam ook Paul tegen, dat was met Brian ook.

1:09:20.7I: had dat nog invloed? Dat Brian eruit ging?

R: Nou ik heb daarna wel iets gehad van, de Stones zijn de Stones niet meer. Toen kwam Mick Taylor, die heeft het niet zo lang vol gehouden.

1:16:54.6 I: was er ook nog muziek toen die je niks vond?

R: alles wat er in Nederland gebeurde, Rob de Nijs enzo. Alles wat bekend was vond ik wel leuk. `

1:21:49.7 I: je deelt toch gewoon een hele grote interesse

R: ja een tiener heeft toch iets nodig. Als link naar de buitenwereld ofzo. Sociologisch gezien ga je je afzetten tegen ouderlijk gezag, de periode van opstandigheid. Al gauw kom je erachter, die ouwe die weet niet alles. En zo gaat dat verder en op een gegeven moment dan moet er in het gareel gebleven worden. Ik denk toch dat het een roepmiddel is. Dat het daar om draait, het ontluikt van alles, ik denk dat het bij de Beatles, en ook bij de Stones bij de meisjes toch ook wel veel ging om seksuele opwindning. Het is bekend dat tijdens concerten in Amerika de stoelen nat waren waar de meisjes gezeten hadden, die hadden of in hun broek geplast of... Daar is onderzoek naar gedaan.

R: Ongelooflijk gewoon dat ze elk jaar nog in het nieuws zijn. Ja dan hebben ze weer wat, is iets weer zoveel jaar geleden. Paul doet weer eens wat. Ik weet zeker dat ze elk jaar wel ergens in de krant hebben gestaan.

R: Ik heb geloof ik twee biografieën gelezen, en een anthology. Dan weet ik het meeste wel, maar soms toch kom je iets tegen. Harrison had weer een docu, en dan waren er toch weer dat ik dingen hoorde, en dat ik dan denk: Hey dat wist ik nog niet, en daar ben ik dan wel heel blij mee. Het gaat niet zozeer om wat het was. En ik vind met de Beatles, dat is nooit verloochend door henzelf. Het lijkt erop ook als ik McCartney hoor, hij staat daar nog steeds helemaal achter. Dat is ook niet bij iedereen, dan zijn ze in een nieuwe fase, en dan is het voorgaande allemaal niks meer. Een groep heeft als het goed is een soort van magie waardoor het meer wordt dan de som van de delen.

R: kijk bij de Stones zal dat toch niet zo het geval zijn. Zo'n Bill hebben ze in dienst, hij is altijd gewoon in loondienst geweest. Maar origineel waren ze met z'n drieën. Nou 1 is er dood, bleven Mick en Keith over. Maar als de rest dan in dienst is. George was ook gefrustreerd, hij kreeg maar 2 kantjes op de LP.

Interview 7 – The Rolling Stones

I: Ja dus Stones fan begreep ik? Hoe kwam dat toen?

R: Ja ja, dat begint meestal met een liedje dat je leuk vindt of wat je aanspreekt. Ik weet dat ik toen een jaar of 14 was. Toen had je nog een ep'tjes, die hadden 4 liedjes erop. Ik had een EP'tje van de Stones, volgens mij Tell Me, ik heb nog wel op mijn iPod ook. Ja dat

vond ik toen eigenlijk wel geweldige muziek. Ik vond de Beatles meer een beetje, gewoontjes, middle of the road eigenlijk. Het werd in die tijd niet zo ervaren hoor. Maar de Stones waren in die tijd veel extremer vond ik, wat wilder, wat ruiger, wat meer afzetten.

I: en dan trok jou aan?

R: Ja dat vond ik wel interessant in die tijd. En de muziek natuurlijk, daar begint het mee. Als je de muziek niet mooi vindt dan houdt het op. Ik vond de muziek van de Beatles eigenlijk een beetje te gelikt.

I: het moest wat rauwer.

R: Ja en de Stones waren ook qua uiterlijk wat ruiger dan de Beatles denk ik.

I: hoe zat dat met vrienden?

R: Ja ook wel eigenlijk, meeste waren toch wel Stones fans. Je ging ook niet zo met jongens om die echt Beatle fan waren, dat deden we eigenlijk niet.

I: Die waren er wel in de omgeving?

0:02:15.6 R: Ja er waren er wel die veel meer een voorkeur hadden voor de Beatles. Ik heb ook nooit een plaatje van de Beatles gekocht.

I: ieder zo zijn eigen smaak. En thuis hoe was dat daar?

R: Nou mijn ouders hadden daar helemaal niks mee. Dat kan je je nu niet meer voorstellen met de mogelijkheden van de nu voor met muziek, maar dat had je toen helemaal niet. Top of Flop heette dat programma met flauwekul liedjes. De Stones waren natuurlijk tamelijk wild en ruig, daar hadden mijn ouders helemaal niks mee.

I: was dat nog lastig?

R: nee, dan ging je toch naar je eigen kamer. Daar had ik dan en transistor radiootje en probeerde je de muziek te vinden die je dan wel aansprak. Toen had je radio Luxemburg die wat meer daarvan uitzond.

0:03:43.5 I: dus daar werd wel veel naar geluisterd.

R: maar dat waren van die hele kleine radiootjes met heel erg slecht geluid. Ja want de Stones zijn opgekomen in het midden van de jaren '60.

I: was je er al vroeg bij?

R: ik was 13-14 denk ik toen ik de eerste EP kocht. Ja ik vond dat echt geweldige muziek. Dus die is helemaal grijs gedraaid.

I: Eigen pick-up?

R: ja later wel, een draagbare pick-up. De speaker zat in de deksel van de pickup. Maar dat was echt wel een verschil tussen de Beatles en de Stones, ook met de muziek. De Stones gingen ook meer richting blues met de eerste liedjes, beetje blues/rock. De Beatles waren ook wel in die tijd confronterend. Daarvoor had je eigenlijk helemaal niks

in Nederland. Cliff Richards en de Shadows enzo. En Elvis natuurlijk in Amerika. Toen kwamen ineens de Beatles en de Stones, dat was wel heel wat anders.

I: dat was wel het gesprek van de dag

0:05:57.5 R: Ja toen kreeg je ook in Nederland de ontwikkeling van de popmuziek. Golden Earring en Q65, the Outsider, al die bands ja.

I: ben je ze blijven volgen de Stones?

R: ja ik denk inmiddels wel alles op de iPod staan. En Golden Earring daar ging ik tot een aantal jaar geleden één keer per jaar heen.

I: Stones niet?

R: ik heb de Stones in Duitsland gezien, en in Nijmegen, in het Goffertpark. Maar in het Kurhaus daar ben ik niet bij geweest. Maar dat was maar van heel korte duur. Gezellige bedoeling ja.

I: wilde je daar wel heen?

R: dat kan ik me eigenlijk niet eens meer herinneren.

I: want dat was wel de eerste keer dat ze hier waren.

R: Ze hadden ook de naam een ruige band te zijn. Te vergelijken met Q 65 in Nederland. Op zich sprak me dat niet eens zoveel aan hoor. Het was meer de muziek die mijn aansprak. Echt de muziek die je fan maakte. Ja zo heeft elke generatie wel zijn muziek. Dat zal jij ook hebben. Ik weet niet of jullie ook zulke uitgesproken voorkeuren hebben

I: ik denk dat tegenwoordig het aanbod zo groot is.

R: ja je hebt ook veel meer verschillende stijlen denk ik. Voor iedereen is er dan wel wat. Er zijn zat jonge mensen die sixties muziek wel leuk vinden en andere mensen vinden dan Hihpip en rap leuk. Dus d'r is is nu veel meer keus, toen ik jong was, toen was er geen keus. Ja er was heel flauwe muziek zeg maar. En dan kwamen ineens de Stones en de Beatles, en met hun een heleboel bands ook.

I: en dat kwam als een gevolg van de Beatles en Stones?

R: ja dat had zo'n impact. In Nederland stikte het ook opeens van de bandjes. Men ging ook eigen muziek maken. Maar om nou te zeggen, waarom de Stones, ik denk toch gewoon de muziek die je aanspreekt. Misschien dat de kleding en het gedrag van die mannen er ook wel te maken mee heeft.

I: goeie herinneringen.

R: ja leuke herinneringen ja.

0:09:37.7 I: en je bent dus ook wel fan gebleven?

R: ja, later nog steeds lp's gekocht, en cd's. Nu staat alles op de iPod. Wat je wel bij hun ziet is dat toch wel de oorspronkelijke stijl is behouden. Ze hebben met tussenpozen wel

zijstapjes gemaakt. Maar als je nu een nieuwe cd hoort, dan hoor je na de eerste klank: dat zijn de Stones. Het is zo herkenbaar. En ja dat vind ik nog steeds goeie muziek.

I: en nieuwe muziek?

R: ik ben een tijd Golden Earring fan geweest, en ik vond Sandy Coast een erg goeie Nederlandse Band. Maar die hingen meer aan de Beatles kant qua stijl en performance. Maar die waren gewoon live ontzettend goed. Dus ja ik vind het nog steeds goeie muziek moet ik zeggen.

I: muziek in het algemeen nog veel mee bezig?

R: Nou niet spelen maar wel veel luisteren en een beetje downloaden, kijken wat dit en dat is. Dus dat doe ik wel veel ja. Dat is altijd ook wel zo geweest.

I: sinds de Stones

R: ja eigenlijk altijd wel, veel lp's gekocht. Ik was ook wel fan van Joe Cocker. En ja die muziek vind ik nog steeds goed. Dat blijft altijd wel. Maar dat heeft met de leeftijd te maken denk ik. Mijn ouders vonden hun muziek uit hun tijd ook goed natuurlijk. Je neemt de muziek uit je jeugd een beetje mee.

I: toen je jong was, met die Stones en die Beatle fans, dat botste dan een beetje?

0:12:16.7 R: nou ja, ik niet dat er echt vechtpartijen ontstonden. Maar je had wel een duidelijke mening over wat je wel en niet goed vond. De Beatles dat vond je dan beduidend minder goed, dat vond een Beatle fan natuurlijk niet zo leuk. Die vonden de Stones maar viezerikken, of weet ik veel wat. Met hun abnormale muziek. Maar ik kan niet herinneren, er zullen wel wat opstandjes zijn geweest. In die zestiger jaren waren er natuurlijk veel relletjes, in Parijs had je de mei-revolutie in '68, in Nederland had je de Provo beweging in Amsterdam. Dus dat was wel een rebelse tijd zeg maar. Afzetten tegen hoe het vroeger allemaal was. Dat zat een beetje in onze jeugdcultuur denk ik, nu heb je weer een hele andere cultuur.

I: Zag je ook nog dat de Stones fans wat extremer waar daarin?

R: ja de ene fanatieke, maar de hele fanatieke Beatle fans waren ook wel extreem. Maar de hele fanatieke Stones fans gingen wel doen zoals hun idolen deden. Als je van die Michael Jackson fans hebt die dat loopje kunnen nadoen, dat vinden ze geweldig. Maar zo'n fan was ik niet, ik vond gewoon die muziek goed. En dat was misschien wel een beetje afzetten tegen de tijd. Want als je zo'n liedje nu hoort, dan is dat toch ruige muziek. Maar als je kijkt wat er in die tijd was, in Nederland stelde dat helemaal niks voor, echt van die huisvrouwen muziek. Dus toen dat opkwam was dat geweldig. In het kader van afstand nemen. Jullie zijn een hele andere generatie.

I: Als je nu zou kijken, nog steeds heeft iedereen een voorkeur. Is dat dan anders dan het toen was? Komt het nog wel eens op.

R: nee denk het niet. Je praat er wel over met mensen die je kent, met collega's ofzo. M'n collega die houdt meer van hardrock. Maar voor de rest heb je daar het niet echt over, en de controversen helemaal niet. In die tijd was dat wel allemaal wat extremer, maar nu niet meer. Maar ik denk dat je niet gauw naar andere muziek stijlen gaat. Ik zeg niet dat ze geen goeie muziek hebben gemaakt, het was alleen mijn smaak niet. Kijk als ze geen

goede muziek hadden gemaakt dan waren het niet van die wereldartiesten geweest. Ik wil niet zeggen dat de muziek slecht is, dat bestaat natuurlijk niet. Ik vond het niet zoveel eerlijk gezegd. De Beatles hebben zich wel geprobeerd om zich veelzijdiger te ontwikkelen. De eerste liedjes van de Beatles zijn niet om aan te horen. Maar als je kijkt wat voor muziek ze later maakten, dan hebben ze wel een ontwikkeling doorgemaakt vind ik. Terwijl de Stones toch wel heel erg de Stones zijn gebleven. Hoewel ze dat ook wel geprobeerd hebben, Mick Jagger heeft wel andere stijlen geprobeerd te doen. Maar als je de huidige muziek hoort, nieuwe cd van de Stones en je vergelijkt hem met 20 jaar geleden, dan zie je niet zo veel verschil. Komt waarschijnlijk door de stijl die ze spelen, blues/rock dan blijf je toch in de stijl hangen.

I: en die stijl vind jij wel leuk.

R: ja als je een blues zanger hoort van 50 jaar geleden, dan is dat ook nog steeds hetzelfde, er verandert ook niet veel aan. Alleen de instrumenten zijn wat verandert. Maar qua ritme blijft het hetzelfde.

I: en de Stones gaan nog steeds door.

R: maar het zijn natuurlijk opa's nu, als je Keith Richards ziet met z'n verlopen kop. Ben je verbaasd dat ie het nog kan. Nu weer een tour volgens mij. Maar in die tijd was het wel shockerend natuurlijk, als je dat optreden ziet in het kurhaus in Scheveningen, dat was afschuwelijk eigenlijk als je dat nu ziet. Paar akkoorden en smijten en gooien en wegwezen jongens. Maar in die tijd was, er was ook voor de jeugd eigenlijk niks om te doen. Je moest je ook maar afreageren, dan maar met die wilde muziek.

0:19:43.2 I: nee er was verder niet zoveel te doen?

R: Nee, ook als je kijkt qua sportbeleving. Je kon kiezen uit voetbal en voetbal. Niet dat dat erg was hoor, ik vond voetbal heel leuk. Maar als je kijkt wat voor sport jonge kinderen nu allemaal kunnen kiezen. Dat is gewoon veel gevarieerder en ook veel moeilijker denk ik. Je kunt gewoon veel meer. Dat is met alles zo, met studeren, je hebt zoveel keuzes, het maken van de keuzen wordt er gewoon moeilijk van. En in onze tijd had je natuurlijk veel jongens die niet gingen studeren, die gingen op hun veertiende in de bouw werken, of in de kas in het Westland. Die kregen die muziek te horen, nou die wilden wel. Het is een heel andere tijdsgeest.

I: wat deed je dan naast school?

R: veel voetballen op straat enzo, veel meer keus was er niet. En dan een beetje in de muziek. Kijk Veronica die toen op kwam, dat was geweldig. Op radio 1 en 2 had je praatprogramma's en ouwe lullen muziek, en 1 uur in de week de top 20 en dat was het. In die top 20 zaten nog wel 15 van die Nederlandse liedjes, Willeke Alberti toen ze jong was, dat vond ik verschrikkelijk. Dat waren de Nederlandse zenders. Dat is niet te vergelijken. Dat is een heel anders tijdsbeeld hoor. Er was ook veel minder, je had veel minder. Bij ons in gezin, ik kwam uit een arbeidersgezin, dus die hadden het niet zo breed. Ik kon naar school, dat was al heel wat. De buurjongens gingen in de bouw werken als ze 14 waren. Dan werden loodgieter of tegelzetter, de LTS. Die zaten dan de hele dag al te werken toen ze 14 of 15 waren. Andere tijd joh. Nu merk ik pas hoe oud ik wordt.

0:23:38.6 R: maarja als je kijkt naar de muziek nu, via Spotify of via internet kan traceren, dat is onvoorstelbaar. Die maatschappij die gaat zo snel qua technische ontwikkelingen. Ik was laatst bij iemand die zei, was een stuk jonger dan ik, ik begin te merken

R: mijn vrienden in die tijd werkten op hun veertiende, in de bouwerij het meeste. Dat was ook heel gewoon in die tijd.

R: Je had wel een heel groepje bands die als de Stones waren, de Who, met dat gitaren kapotslaan.

I: dat werd dan toch wel gewaardeerd.

R: ja wat waren we gewend, Willeke Alberti, waar heb je het over. Het was ook helemaal nieuw joh. Mijn ouders waren 20 toen de oorlog uitbrak, hun muziek was van die swingbands, stijldans enzo. Dat gedoe met geschreeuw en met die gitaren dat vonden ze niks.

I: maar dat mocht wel aan dus.

R: ja zo moeilijk waren ze niet. Als het maar niet hard was.

I: broers en zussen?

R: ja één zus maar die interesseerde zich daar niet in. Maar het was wel veel afzetten, iets anders willen doen dan dat wat toen gebruikelijk was. Maar ik denk dat dat kenmerkend is voor elke generatie. Maar bij ons was dat denk ik iets meer echt afzetten, anders dan daarvoor. Revolutie in Parijs en de Provo beweging, flower power. EN ik denk dat jullie generatie dat minder heeft.

I: wij kunnen alles, mogen alles,

R: ja je mag heel veel, kan heel veel. Toen ik een jaar of 12, 13 was en je was aan het voetballen op straat. Dat mocht niet van de politie, dan moest je hard weglopen, anders namen ze je bal af. De politie had nog aanzien toen, maar dat werd steeds minder. Die kregen het ook voor de kiezen, in het midden van de zestiger jaren was politie pesten hip. Ja daarvoor moest je er wel goed naar luisteren.

R: ja tot je een jaar of 16 was, toen accepteerde je het niet meer. Toen kwam de muziek ook als geroepen, past helemaal in het tijdsbeeld. Toen heb je nog de protestliedjes gehad. Toen zag je dat, alle kernwapens de wereld uit, dat soort manifestaties. Daarna heb ik dat niet echt veel meer gemerkt eigenlijk. Daarna ging het veel te goed. Maar het was wel een boeiende tijd.

I: nog veel meegekregen dat de Beatles uit elkaar gingen.

R: neuh, maar ik moet zeggen, toen heb ik wel de eerste solo LP van Paul McCartney gekocht. Waarom weet ik eigenlijk niet. Hij speelde dan alle muziekinstrumenten zelf, dus ik dacht laat ik eens een keer die LP kopen. En dat vond ik eigenlijk ook niks, hahaha. Maar het was wel een hele bijzondere tijd. Maar de Stones bestaan nog steeds.

R: Nee inderdaad dat de Beatles uit elkaar gingen. Paul McCartney heeft toen nog een heleboel muziek gemaakt met de Wings. Maar het is eigenlijk, hij heeft het wel gemaakt

vind ik, zoveel lp's en muziek verkocht dat is ongelooflijk. Maar de rest, John Lennon heeft ook nog wel mooie muziek gemaakt. Maarja die is vroeg aan zijn einde gekomen. George Harrison nou ja, misschien ondergewaardeerd hoor. En Ringo, jaja. Nee de Beatles, ik vond ze eigenlijk een beetje middle of the road band. Dus het is gewoon een kwestie van muzieksmaak.

Interview 8 - The Rolling Stones

I: Dus een Beatle fan he, of uh Stones fan

R: Ja ik wilde net zeggen, je gaat niet meteen schelden he, hahaha.

I: Ja Stones fan dus.

R: Ja ik ben sinds '64 ja weet je in het begin heet dat geen fan. Ik had gewoon de eerste platen ja het is gewoon lekkere muziek. M'n eerste singeltje kocht ik in '64, I'ts all over now. En *it changed my life* zeggen ze dan hè in goed Nederlands. Dan wil je meer luisteren en dan koop je de platen die uitkomen, en eind jaren 60 kwamen de eerste bootlegs op de markt. Een van de eerste bootlegs was een Stones concert in de VS, dat was wel spannend. Nou dan begint het echte verzamelen, dan wil je meer weten. Dan blijkt dat in Amerika de officiële platen op een andere manier uitgebracht dan in Europe, shit waarom is dat. Dan ga je dat uitvogelen en dan wil je die natuurlijk ook hebben. En zo begint dat. En zo langzaam heb ik die jongens aardig gesponsord over de loop der jaren. Tot op vanmorgen zelfs nog. Tickets gekocht voor een concert in Hyde park in juli.

I: wist niet dat ze alweer in de verkoop waren.

R: ja ze hebben gister de tour bekend gemaakt voor dit jaar. Met concerten in Amerika en een paar in Engeland. En Engeland is nog wel te doen voor ons. Ja daar moeten we dan toch maar naar toe.

I: samen met vrouw?

R: Die gaat dit keer niet mee, is wel heel vaak mee geweest hoor. Maar die haakt nu af dus ik ga met vrienden.

I: Dat zijn dan ook vrienden van vroeger dan?

R: Nou waar ik nu mee ga die ken ik sinds, een jaar of 15 denk ik, want je merkt toch wel dat er van de oude garde toch wel wat, de Stones fans worden wat rustiger, krijgen een gezien en hebben niet het geld te besteden, of willen het niet besteden, dat blijft toch een keuzen. Maar er zijn toch hele hordes van die gekken net als ik die toch nog gaan. Ik ben in november en december ook geweest, naar de concerten voor het 50 jaar bestaan. Ook twee keer in London en twee in New York?

I: allemaal Bezocht?

R: Ja ja, ik zeg ook zolang ik het kan. En zolang mijn portemonnee het kan, en als het niet meer kan dan kan het niet meer. Dus daar profiteren we van. Nee het is muzikaal niet meer wat de Stones in de sixties waren dat kan ook niet meer. Maar ik moet zeggen ze hebben mij December toch behoorlijk verrast. Ja dat was heel erg goed. Dus nou dan gaan we weer. Zo werkt dat. Ja en die Beatle fans hebben natuurlijk pech. Want die jongetjes zijn er in '69 al mee gestopt.

I: ja dat maakt het toch lastig.

R: Maar dat is waarschijnlijk ook het grote probleem, of nou ja probleem, het grote verschil tussen de Stones en de Beatle fans. Dat zit 'm natuurlijk in de muziek. Wij Stones fans vinden dat de Beatles meisjes muziek maken. Het is gewoon te lief, te braaf. Dat kan je mooi verduidelijken met een voorbeeld: als de Beatles zijn *I wanna hold your hand* dan zingen de Stones *Lets spend the night together*. Het is net even ene tikkeltje meer bravoure. De muziek maar ook alles eromheen. Het is nu natuurlijk lang niet meer zoals het in de jaren '60 was, bij al die concerten braken rellen uit. Dat was altijd ene bende en een heisa. Maar dat was denk ik bij de Beatles ook wel, want dat had meer met de tijd te maken dan met de muziek, het was gewoon vernieuwend. De jongeren zochten gewoon naar een uitlaatklep en die vonden ze in die muziek. Maar dat vind ik toch wel het essentiële verschil. EN ik ben eigenlijk een Beatle hater geworden maar dat is vind ik puur de schuld van de media.

I:want?

0:04:41.7 R: Ze worden nog altijd zo verschrikkelijk opgehemeld, terwijl ik denk van, ze hebben A hun tijd meegehad, net als de Stones en heel veel andere bands in de zestiger jaren. Ze zijn ook wel vernieuwend geweest, zeker. Alleen ze zijn er voortijdig mee gestopt. Daardoor zijn ze eigenlijk een legende geworden en gebleven. Ik weet niet of je wel eens naar de top 2000 luistert, dan wordt je doodgegooid met Beatle platen. Dan denk ik jongens, dit is niet realistisch. De Stones hebben een veelvoud aan platen gemaakt en daar vind je maar een beperkt gedeelte van terug. Dan kan je zeggen dat komt door de mensen die stemmen, ik betwijfel dat. Sinds dat nummer van Boudewijn de Groot, Avonden, op één gestaan heeft, weet ik dat het anders werkt. Dat is één grote manipulatie.

I: en dan juist omdat de Beatles legendarisch uit elkaar zijn gegaan...

R: ze zij denk ik op hun hoogtepunt uit elkaar gegaan. Ze zijn toch wel als een muzieklgende blijven voortleven. En dat is prima, dat geldt voor heel veel artiesten, ook uit de vijftiger jaren, denk aan Elvis Presley. Die heeft het iets langer volgehouden, maar die is er natuurlijk ook veel te vroeg uitgestapt. En dat is ook een muzikaal toch wel een legende kan ik zeggen. Alleen het gekke is dat je daar op de radio niks van terugvindt. Want als je de radio aanzet, ieder uur hoor ik in elk geval een Beatle nummer. Dat stoort mij dus mateloos, dus ik sta op en ik zet de radio uit, of zet 'm op een andere zender.

I: nog steeds?

R: Ja nog steeds, daar ben ik heel trouw in. En eigenlijk komt het erop neer dat ik niet zoveel radio meer luister. Ik heb een aardig muziekbestandje op mijn iPod staan, die staat de hele dag te spelen en dan komt er van alles voorbij, maar geen Beatles dus. Hoewel eerlijkheid gebied mij te zeggen dat ik er één Beatle nummer op het staan. Maar dat is het dan ook. Maar snap je een beetje wat ik bedoel. Want ik heb in de zestiger jaren ook Beatle platen gekocht. Alleen toen ik de Stones ontdekte dan hoor je gelijk het verschil.

I: Maar dat was iets later he?

R: Ze waren iets later bekend ja.

I: toen was het gelijk helemaal over?

R: ja ja, dat was gelijk raar. Die muziek sprak me heel erg aan. En ik ben ook, pas veel later hoor, op zoek gegaan naar de muziek waar de Stones naar hebben geluisterd, want de Stones is begonnen als coverband. Ze zijn allemaal nummers van anderen gaan naspelen. Nou die muziek die zei zo geestend van waren. Ik ben echt in de oude blues gedoken, en dan gaat er echt een wereld voor je open. Want daar komt de oorsprong van alle muziek vandaan hè. Dat is heel mooi. We hebben twee jaar geleden een eigen blues trail in Amerika gemaakt. Van Chicago St Louis, Memphis, Nashville, Mississippi, Clarksdale. Uiteindelijk in New Orleans terecht gekomen. Ruim vier weken door Amerika gecruised op zoek naar de muziek. Heel veel van die blues tenten in geweest 's avonds. Gewoon live muziek luisteren.

I: dus dat leeft nog steeds heel erg?

0:08:57.7 R: Bij mij in ieder geval ja. Maar bij de te weinig mensen denk ik. Want de muziekkenners maken zich ook wel zorgen dan blues aan het uitsterven is. Want de jonge zwarte muzikanten kiezen voor de rap en niet voor de blues. Dus als de oude garde uitsterft dan blijft er niets van over. Maar de Amerikaanse overheid begint dat nu ook te ontdekken, die beginnen allerlei dingen te conserveren. In Mississippi is ook een blues route uitgezet, met blues marker wat bekende plekken zijn geweest of waar bekende artiesten vandaan komen of hebben geleefd. Dus dat is wel mooi.

I: en daar kwam dus de Stones vandaan.

R: ja die zoektocht ben ik dus pas veel later begonnen. Maar ja heerlijk. Ik hou sowieso van muziek, ik sta 's morgens op met muziek en ik ga er 's avonds mee naar bed. En dat was vroeger als kind al zo. Ik had als jonge jongen al zo'n transistor radiootje, en daar liep ik de hele dag mee te sjouwen. Net als jij nu met je oortjes loopt hadden we toen natuurlijk niet. Loop je met je radiootje.

I: dat kon toen wel gewoon?

R: nou op school natuurlijk niet, maar daarbuiten.

I: de muziek was nogal controversieel natuurlijk

R: ja maar dat is natuurlijk nu ook zo. Ik weet niet wat voor muziek jij leuk vind,

I: Ja dat vinden mijn ouders ook niet echt leuk

R: ja muziek die nu gemaakt wordt, ik denk weleens, er wordt bijna geen muziek meer gemaakt. Het is allemaal computerwerk. En dat vind ik jammer, dat vind ik niet echt, vind ik ook niet mooi. Ik heb het liefst dat iemand een lekkere gitaar pakt en daar iets op wegspeelt, dan dat er allerlei knoppen toestanden gebruikt moeten worden. Maar dat is de generatiekloof denk ik, die bestaat nu ook gewoon. Dat moet je denk ik ook gewoon accepteren. Dat was in de tijd van mijn ouders wat lastiger. Er was geen vergelijking. Nu hebben we dat al 1 of twee generaties meegemaakt.

I: ja de babyboomers waren een beetje de eerste die er echt tegenin gingen.

R: Ja en dat is wel leuk. Ik zou niet weten wat ik zonder muziek moest.

I: ik heb hetzelfde, ik luister ook heel veel muziek

R: dus maar vandaar wel mijn nogal aangewakkerde antipathie tegen de Beatles.

I: maar dat is dus wel echt later gekomen.

R: In het begin was het gewoon je vind dit leuk, of je vind dat leuk. Er zijn mensen die zeggen, wat een onzin je kan van allebei houden. Dan denk ik van je moet keuzes leren maken in het leven. De ene houdt van de moeder en de ander van de dochter, en als je van allebei houdt dan ben je de vader, dat kan. Het muzikale verschil is gewoon groot. Je had in die tijd Cliff Richards en Elvis Presley, dat waren dezelfde tegenstellingen. Als je die muziek naast elkaar luistert, het is gewoon een andere beleving van de muziek. Zij gingen er anders mee om. En dan denk ik: ik heb ook een heleboel muziek van Cliff Richards erop staan, want dat hoort ook bij de tijd. Ik vind niet alles even mooi, maar dat hoort er wel bij. Dat zou bij de Beatles ook zo moeten zijn, want die horen er ook bij. Maar door die antipathie die ik heb gekregen doordat ze wat mij betreft altijd te vaak en te veel zijn opgehemeld, heb ik dat verbannen zeg maar. En ik doe dat eigenlijk al vanaf de 70tiger jaren. Daar heb ik nog wel een leuke anekdote over. Wij hebben drie dochters, de middelste was een keer op een feest. Daar was muziek en er werd gedanst, op een gegeven moment iedereen aan het dansen en aan het meezingen behalve onze dochter. Die zat te kijken en te denken, hey dit is zeker bekend. Dus zegt er iemand tegen haar, hey Eline waarom zing je niet mee? Dus zei: ja dit ken ik niet, wat is dit? Jaa natuurlijk ken je dit wel, iedereen kent dit, dit zijn de Beatles. Ooooh zegt Eline, nee dit ken ik niet, want dat hoor ik thuis nooit. Dat vond ik wel een heel leuk verhaal.

I:haha ja dan is dat goed gelukt

0:14:19.8 R: dan is dat inmiddels wel veranderd. Ons jongste heeft verkering gehad met een muzikant, en die heeft haar op het slechte pad gebracht. Die heeft haar allemaal dingen van de Beatles laten horen. Maar vooral ook om mij een beetje te jennen. Onze kinderen gaan ook mee naar de Stones, verplichte kost, het hoort bij de opvoeding.

I: niet mee naar het buitenland?

R: ja dat is een beetje prijzig he. Maar elke tour dat ze in NL zijn geweest, zijn ze wel een keer mee geweest. En als ze nog komen met het najaar zijn we van plan om nog een keer met z'n allen te gaan. Met het hele gezin. Want ik heb ook gezegd: denk erom meiden als jullie verkering krijgen zijn er twee dingen belangrijk, A wat doet zijn vader, B is die al een keer bij de Stones geweest. En anders gaat het niks worden. Tot nu toe heb ik 1 schoonzoon die is nog nooit bij de Stones geweest. Dus die moet nu aan de beurt komen. Maar goed, met een beetje geluk gaat dat dan nog dit jaar gebeuren, hoop ik. Hij wilde eigenlijk al mee naar Engeland, maar ze staan op het punt van bevallen dus dat is niet zo'n handig moment om dat te doen. Maar hopelijk in het najaar dus.

I: probeer je die ervaring weer over te brengen op iemand anders.

R: ja maar ze vinden het ook wel leuk. Ze zijn natuurlijk opgegroeid met die muziek. Niet dat ik alleen maar Stones draaide hoor, maar wel veel natuurlijk. En ze krijgen er toch wel veel van mee, je vertelt over de concerten waar je bent geweest, en wat je boeit in de muziek. Wat je erin beleeft, ik vind dat wel mooi.

I: Ja want dat is dus echt een hele beleving, naar de Stones luisteren. Lastig uit te leggen natuurlijk.

R: Ja, die beleving. Het is denk ik een kwestie van smaak, je vind iets mooi. Dat kan kleding zijn, kunnen mooie vrouwen zijn, de een vind je wel mooi, de ander vind je niet mooi, maar degene die ik mooi vind hoef jij niet mooi te vinden. En dat is met muziek dus ook. Eigenlijk moet je iedereen ook lekker in zijn waarde laten. Zolang je er niemand kwaad mee doet, ga lekker je gang, maakt mij niet uit. Ja en ik ben vrij vroeg voor de Stones gevallen, of voor de muziek moet ik eigenlijk zeggen. Want die mannen zelf, dat boeide me niet zo, er zijn er ook die sjouwden die mannen achterna, moesten op de foto met ze en wilde handtekeningen. Nu heb ik wel hun handtekeningen een keer, dat hoort er wel bij. Maar ik ga niet voor elk hotel hangen waar ze zich bevinden. Nee ik ga liever naar een concert.

I: en dat is ook nooit zo geweest? Niet in het begin?

R: nee juist later had ik, ik moet toch die handtekeningen scoren. Dat heb ik pas in de jaren '90 gedaan. Toen ze hier in Amsterdam zaten. Daarvoor had ik dat helemaal niet. Nee het is een beleving. Ik probeer altijd als ze toeren en paar concerten mee te pikken. Hou je van voetballen?

I: niet extreem.

R: mensen vragen dan altijd aan mij, als je ze één keer gezien hebt, dan heb je ze toch gezien? Ze spelen toch morgenavond weer hetzelfde? Nee dat is niet zo, ik vergelijk het vaak met voetballen. Er zijn mensen die kopen een seizoenkaart voor Ajax en die gaan naar elke thuiswedstrijd. Dan denk ik, dat is toch ook elke wedstrijd hetzelfde. Het stadion is hetzelfde, het spelletje is hetzelfde, de spelregels zijn hetzelfde. Maar toch is zo'n wedstrijd elke keer anders, en dat is met concerten ook zo. Dat kunnen mensen niet altijd begrijpen. Dat vind ik mooi. Je hebt ander publiek, de vorm van de dag van die jongens zelf, je zit of staat op een andere plek waardoor de beleving anders wordt, er zijn altijd andere omstandigheden. Plus je hoopt altijd dat ze nou net dat ene nummer spelen wat jij heel graag hoort. Dat is natuurlijk wel leuk.

I: zijn dat dan vooral oude nummers?

R: ja, voor mij wel. Ik vind hun hoogtijdagen waren toch wel de jaren '60 en '70. Daarna werd het toch wel een beetje meer van hetzelfde. Ik snap ook dat het moeilijk is om vernieuwend te blijven.

I: ja na 50 jaar.

R: Ze hebben nu voor de gelegenheid in December twee nieuwe nummers opgenomen. Dan denk ik ja, volgens mij zijn dat dan leftovers van de cd van een paar jaar geleden, want daar lijkt het natuurlijk heel veel op. Maarja dat weet ik natuurlijk niet. Maar daar wordt ik niet echt warm van. Maar als ze dan in december in New York, *Around and Around* spelen, een nummer van Chuck Berry echt uit hun begin tijd wat ze toen coverden. Nou dan ga ik helemaal uit mijn dak, dat is echt kicke. Dat had ik nog nooit eerder gehoord.

I: Ja ze hebben natuurlijk zoveel nummers dat ze elk concert wel weer iets anders kunnen spelen.

R: Ja maar ze spelen toch altijd wel hun grootste hits die iedereen kent, die spelen ze toch wel altijd. Ja het zijn toch vaak massaconcerten. Als jij naar de Stones gaat dan wil je wel nummers horen die je kent. Datzelfde heb ik als naar U2 ga, of Bruce Springsteen, dan wil ik ook nummers horen die ik ken. Dat snap ik ook wel. Als ze daartussen maar wat variatie inbrengen, dan ben ik al dik tevreden. *Satisfaction* heb ik al 120 keer gehoord inmiddels, daar ben ik wel klaar mee.

0:21:04.0 I: Die spelen ze bijna elk concert wel?

R: Ja, er zijn een paar van die nummers die zijn eigenlijk wel vaste prik. Daar vraagt het publiek ook om, als ze dat niet spelen is het volk niet tevreden. Van mij mogen ze in Paradiso optreden. En dan ook aangepaste nummers doen, die beter geschikt zijn.

I: ja dat zou binnen een halve seconde uitverkocht zijn dan waarschijnlijk

R: Ja we hebben dat in 95 meegemaakt, twee Paradiso shows. Dat was een hoop stres. Wel gelukt toen, beide avonden ben ik daarbij geweest. Dat zijn tot nu toe nog steeds de mooiste concerten ooit. Dat kan ook eigenlijk niet meer geëvenaard worden. Zo klein, het hele gebeuren eromheen, dat je er dan toch bij kan zijn. En ze hebben daar een setlist gespeeld, dat gaan ze nooit meer doen. Juist om dat het wat kleiner was. Dat was genieten.

0:22:30.3 I: Hoe kwam je er ooit voor het eerst mee in aanraking.

R: Een vriend van mijn broer. Ik heb een broer die is vier jaar ouder dan ik. Zijn vriend was dus ook navenant ouder. Die kwam bij ons ook veel over de vloer en die kwam op een gegeven moment met een lp onder zijn arm. Ik was altijd wel geïnteresseerd in muziek, en hij ook. Dus die kwam en zei: nou Dick dit moet jij ook horen, dit vind jij ook wel mooi. Wij luisteren, nog eens luisteren, nog eens luisteren, toen dacht ik jaaa, dat is toch wel heel erg gaaf. Nou dan ga je je zakgeld bij elkaar sparen en platen kopen.

I: Jullie hadden een pickup thuis? Een centrale of ook een zelf.

R: Nee ik had er al vrij snel één zelf. We hadden er in de kamer 1, dat was zo'n platenwisselaar. Dan kan je een aantal platen in één keer neerleggen en dan speelt ie een kant en als die dan klaar is valt de volgende, kan er een stuk of tien achter elkaar afspelen. Dan kan je het hele stapeltje omdraaien en draait ie alle achterkanten. Ik had al vrij snel een pick-upje bij elkaar gespaard, mono, met zo'n inpandig luidsprekertje. Maar goed dat was voor die tijd natuurlijk geweldig. Later begon je daar op allerlei manieren een hele grote box op aan te sluiten die ik zelf had gebouwd. Alleen maar om zoveel mogelijk lawaai te maken, want geluid was het niet echt als ik daar aan terug denk.

I: Je ouders zullen het niet zo leuk gevonden hebben, de Stones?

0:24:34.1 R: nee, dat is ook nooit meer goed gekomen. Toen ik een paar jaar geleden naar de Stones in Amerika ging zij mijn vader nog: wordt je nou nooit volwassen? Ik zei: ik hoop het niet pa. Die kon dat niet begrijpen, mijn moeder heeft nog wel haar best gedaan, maar ze vond de muziek zo verschrikkelijk. Maar die had ook zoiets, zolang je er niemand kwaad mee doet, ga je gang.

I: ze waren dus wel redelijk makkelijk.

R: ja dat kan je niet tegenhouden, dat kon toen niet, dat kan nu ook niet. Ze hebben het niet gepromote, maar ze zijn ook niet voor de deur gaan liggen, Maar wat ik wel jammer vond. Ik ben in 1970 naar mijn eerste Stones concert geweest, toen was ik 18. De Concerten daarvoor die waren in '67, toen was ik 15. Dat was net te jong om op eigen houtje naar die concerten te gaan. Dat vind ik wel jammer. Dat als dat thuis wat meer gepromote was, of als dat meer geleefd had, mijn broer gaf in die tijd ook niet zoveel om muziek, die vond het allemaal wel best. Nee dan had ik die in '67 ook nog wel mee kunnen pikken.

I: dat was die in Kurhaus?

R: Nee dat was '64, nee '67 was Houtrusthallen in Den Haag. Daar was Brian Jones nog bij, die heb ik nooit live gezien helaas. Die is in '69 overleden, en dat was toch wel de oprichter van de Stones, in het begin de drijvende motor erachter. Dat vind ik wel jammer dat ik dat niet heb meegemaakt.

I: Ja gezien de omstandigheden kon dat dus niet. Ik heb het daarna wel aardig ingehaald hoor. Ik heb nu 126 concerten bezocht. Ook bijna 50 jaar over gedaan.

I: toch ruim 2 per jaar, niet slecht

R: nee dat is een leuk gemiddelde toch.

I: wel mooi dat dat zo lang zo leuk blijft.

R: het wordt gewoon een deel van je leven. Je krijgt het verzamelen, want in de jaren dat er geen concerten zijn probeer je de opnames van de vorige tour te verzamelen. Nu heb ik er nooit naar gestreefd om alles te verzamelen want dat is niet te doen. Vanaf '69 zijn de bootlegs gekomen. Ik deed dat met twee vrienden samen, en op een gegeven moment correspondeerden we met Australië, met Amerika, probeerde je opnames uit te wisselen, een ruilhandel. Dat is wel leuk. Zo bouw je een aardige verzameling op. Totdat het cd tijdperk kwam. Ken je de taperecorder, de echte banden, van die grote spoelen met een tape erop, net als een cassette maar dan groot. Ik had hele dozen vol. Op een gegeven moment is alles wat wij op tape gehad hebben wel op cd verschenen. Het voordeel van de digitale cd wordt de kwaliteit niet slechter. Met die tapes was dat wel zo, die banden verkleefden op een gegeven moment, het geluid wordt alleen maar slechter. Later had je dat met de videobanden nog een keer. Wat dat betreft ben ik wel blij met het digitale tijdperk. Alles wat er is wordt niet nog slechter. Toen begon het verzamelen dus weer opnieuw, alles op cd.

0:29:15.8 R: Maar ik hoef niet per se alles, ik probeer van elke tour een paar mooie concerten te bemachtigen waarvan de kwaliteit zo goed is dat je het thuis lekker kan draaien en ervan kan genieten. Daarnaast probeer ik de nummers te bemachtigen die ze gespeeld hebben. Dus als ze ergens een concert gedaan hebben met een nummer dat ze nergens anders gedaan hebben probeer ik dat wel te pakken te krijgen. Dat is dan de sport van het verzamelen.

I: juist die live uitvoeringen

R: dat is wel leuk. Nu van de laatste tour heb ik ook niet veel meer gekocht. Je kan alles via internet downloaden. Als het heel erg mooi is brand ik het op cd, anders blijft het op de schijf staan. Of ik gooi het er weer af als ik denk het voegt niets toe aan mijn

verzameling. Ja zo bouw je wel van alles op in de loop der jaren. Het mooie van zo lang fan zijn vind ik ook wel dat je een enorme vriendenclub opbouwt. Want als je vroeger naar concerten ging dan was het 's morgens om 8 uur voor de poort zitten en 's middags om 4 uur gaan de hekken open, en 's avonds om 8 of 9 uur gaan de Stones een keer spelen. Je bent dus echt een hele dag in touw met allemaal mensen, van die idioten, die daar ook zo lang zitten. En bij het volgende concert kom je weer dezelfde tegen. Dan leer je elkaar wel kennen. Je zit er de hele dag dus daar worden gesprekken gevoerd... Ik denk dat een opleiding filosofie daar niks bij is. In het begin gaat het over koetjes en kalfjes, het gaat over de Stones. Op een gegeven moment gaat het over je werk, over je leven, dingen die je hebt meegemaakt of niet hebt meegemaakt. Je leert elkaar dus wel aardig kennen over de loop van de jaren. Je bouwt dus een soort van vriendenclub op waar je toch wel contact mee houdt.

I: Ook buiten de concerten om?

R: ja, vaak is het zo dat in de jaren tussen de concerten, de Stones toeren altijd om de drie jaar. Dan was het twee jaar vrij stil,. Dan kwamen de eerste geruchten over de nieuwe tour, en dan grepen we de telefoon weer en werden er weer plannen gesmeed. Nu in de laatste jaren ga ik ook wel naar van die Stones fan dagen. Die worden georganiseerd en daar tref je elkaar dan altijd wel weer. Iedereen gaat daar naar toe omdat het leuk is om elkaar af en toe weer eens te zien. Maar tussendoor ook wel. Er zijn mensen die komen bij mij thuis sinds jaar en dag.

I: vanwege de Stones?

R: ja je hebt elkaar leren kennen door de Stones, daar is een vriendschap uitgegroeid en dan gaat het niet meer alleen maar om de Stones.

I: ja want in het begin was dat nog niet. Vriendjes op school?

R: ja dat weet ik niet zo goed meer. Er waren niet zoveel mensen daar mee bezig. Ik was twaalf toen ik de eerste Stones platen kocht, zesde klas lagere school, ik had een vriendje toen die vond het wel leuk maar die had niet de passie ervoor die ik had. Nee die leer je later kennen. Je ging naar platenbeurzen. Door de contacten die je had werd dat cirkeltje groter. Maar dat is pas echt in de jaren '70 echt zo gegroeid. Als je vaker naar concerten gaat en dezelfde gekken tegen komt. In '76 zijn we met een man of zeven met een VW busje naar Parijs gereden, gewoon op de bonnefooi. We gaan naar de Stones in Parijs en we zien wel. Ze gaven daar vier concerten en we hebben er twee van gezien, dus dat was fantastisch. Buiten in het park geslapen, dat kon toen allemaal. Later hebben we dat ook nog wel gedaan, dan namen we wel een hotel, of met de tent. Die sla je dan op bij een stad. Maar we zijn nog wel verschillende jaren gewoon op de bonnefooi gegaan, dan kon je altijd nog wel tickets kopen. Dat wordt nu wel steeds lastiger.

I: het zal inderdaad wel uitverkocht zijn.

0:34:42.8 R: Het nadeel is het internet. Dat is toch wel stressen hoor. Vroeger had je het zelf in de hand. Morgenochtend om tien uur begint de verkoop. Dan kon je, of vanavond al, of morgenochtend om zes voor de deur gaan liggen bij het postkantoor, of bij de VVV vroeger. Nu gaat om 10 uur de verkoop beginnen op internet, dan zit je om 10 voor 10 klaar met je vingers boven de toetsen. Op het moment dat het tien uur is ligt alles plat.

I: ja dat is vervelend. In de rij weet je gewoon zeker dat je 'm hebt.

0:35:25.8 R: Dan heb je het zelf in de hand. Nu heb je het zelf niet meer in de hand. Je hebt er geen invloed op. Dat levert een hoop stres op bij mij. Maar goed daar kan je weinig aan doen. Zorgen dat je, dat is dan ook wel weer fijn door de vriendschare die je hebt waarvan je dus van tevoren al weet: gaan we naar London? Wie gaan er mee? Hoeveel kaarten hebben we nodig? Dan weet je dat je met een aantal mensen op hetzelfde moment achter de computer zit. Als het jou dan niet lukt dan lukt het één van je vrienden wel. Dat is dan wel weer een geruststelling. Maar het blijft stressen wat ik wil het toch wel graag zelf onder controle hebben.

I: Dan lig je liever vijf uur in de rij voor het postkantoor.

0:36:20.1 R: Ja en dat was ook weer leuk. Daar kwam je ook weer dezelfde gekken tegen bij elke tour. Ja wel hele leuke dingen beleefd daardoor. Dat is er nu wel af. Nu kopen wij tickets voor een concert. Bij die concerten hebben ze altijd een front of stage ring, ooit ontstaan om het gedrang voor het podium tegen te gaan, nu heeft iemand bedacht dat je daar ook meer geld voor kan vragen. Maarja wij echte fans willen natuurlijk in die voorste ring. Dus wij betalen daar graag wat meer voor, dat betekent ook dat je niet meer 's morgens om 8 uur voor die hekken hoeft te liggen, want je weet dat je een kaartje voor die ring hebt, dus dat je daar gemakkelijk in kan wandelen. Tenzij je echt helemaal vooraan wil staan. Maar daar ben ik nooit zo voor want A zeker bij de grote shows is het podium te hoog, dan zie je de helft niet, plus B dat het geluid heel slecht is vooraan. Ik zoek meestal de mixer op, die staat halverwege het veld, en dan heb je perfect geluid. Plus dat je dan tegen een hek kan leunen. Als je wat ouder wordt moet je daar aan gaan denken, het wordt steeds zwaarder om 2,5 uur te staan.

I: wel gaaf zo enorm fan zijn van iets.

R: ja dat is toch ook leuk. Het maakt helemaal niet uit waar je fan van bent. Het is leuk om een passie te hebben.

I: ik mis dat wel een beetje, niet 1 band die je echt fantastisch vind. Misschien is er gewoon teveel.

R: ja dat kan, maar dat was toen eigenlijk ook wel. Het ene bandje na het andere kwam op.

0:39:46.1 I: maar op school, ook op de middelbare, leefde het dus nog niet zo erg.

R:Nou op de middelbare school begon dat wel te komen. Dan kom je in een wat oudere leeftijdsgroep terecht. Daar werd er wel veel gesproken over nieuwe nummers die uitkwamen. De zestiger was het schering in inslag, er was altijd wel wat. Op een gegeven moment vond je dan wel mensen die gelijkgezind waren. Maar goed in die tijd, de Stones waren mijn favorieten, waren er heel veel leuke bands, er was heel veel leuke muziek. Ik vond eigenlijk wel heel veel goed hoor, en nog steeds. Zeker uit die tijd kun je eigenlijk alles opzetten, op de Beatles na dan, maar voor de rest. Dat vind ik allemaal wel leuk ja. Het leuke van de zestiger jaren vond ik dat het vaak lekkere ongedwongen muziek is, heel simpel, rechttoe rechtaan, dat ligt mij kennelijk. Maar ik hou ook van jaren '50 rock en roll, Jerry Lee Lewis, Chuck Berry, heerlijk'.

0:41:05.1 I: Zag je toen ook al een beetje dat de Beatles en Stones dat dat uit elkaar ging.

R: jawel in jaren '60, weer door die media. Op de radio en tv waren er van die wedstrijdjes, van die quizjes, tussen fans van de Stones en de Beatles. Daar begon het al mee, daardoor werden ze tegen elkaar opgezet. Terwijl die in werkelijkheid helemaal niet bestond. Ze lagen muzikaal ver genoeg uit elkaar om elkaar niet te concurreren. De concurrentie zat hem alleen in de top 40. Als iemand op 1 staat kan iemand anders daar niet staan. Het management heeft afgesproken, dat was al in '69 toen waren ze allebei op hun top, laten we niet op hetzelfde moment een singel uitbrengen, dat is commercieel niet handig en voor de fans niet leuk. Dus dat hebben ze wel een keer gedaan, en misschien wel een paar keer. Maar de media wil ook doen geloven dat de Stones en de Beatles vriendjes van elkaar waren. Dat was net zo min als dat wij vrienden zijn, iets bindt ons vandaag, in de muzikwereld gaat men toch wel heel makkelijk met elkaar om. De enige die echt bij de Stones over de vloer kwam was George Harrison. Ze hebben ook wel muzikale dingen samen gedaan. Het Rock en Roll Circus van de Stones bijvoorbeeld. In '68 hebben ze een tv-show opgenomen. Dat was eigenlijk een circus met muzikale omlijsting. Allerlei artiesten, the Who, de Stones zelf, hebben daar op getreden. Pas in '96 is dat uitgebracht, dat heeft heel lang op de plank gelegen. De Stones vonden hun eigen optreden niet goed genoeg en dus is het blijven liggen. Gelukkig voor ons fans is het dan toch nog uitgebracht. En daar heeft John Lennon ook meegespeeld, in een soort supergroep met Eric Clapton en Keith Richards. Het was niet zo dat er haat en nijd was, maar echt vriendjes kan ik het ook niet noemen. Het was gewoon een muzikale samenwerking.

I: een soort van collega's

0:43:59.8 R: Ja precies!

I: en dan werd het door de media opgeblazen tot een rivaliteit.

R: ja ja, dat begint al bij de eerste interviewtjes. De Stones proberen in de VS vaste voet aan de grond te krijgen in '64. Het eerste tournee hebben ze toen voor bijna compleet lege stadions gestaan. Want wat de Stones probeerden de Amerikaanse muziek terug te geven aan de Amerikanen, dat is wel gelukt maar de eerste paar jaar was dat heel moeizaam. Terwijl de Beatles in datzelfde jaar ook getournd hebben, en die speelden gewoon die stadions plat. Maar het was gewoon hele andere muziek. De roots waren wellicht hetzelfde maar... En dan vragen ze ook wel aan Mick Jagger in zo'n interview een vergelijking te maken met de Beatles. Dan zegt Mick Jagger ook heel tactisch: het heeft geen zin om ons te vergelijken, zij doen wat zij doen en wij doen wat wij doen. Het levert niks op om dat steeds te blijven doen. Tot op de dag van vandaag gebeurt dat nog. Twee weken terug op Arrow Classic Rock hadden ze weer een Stones en Beatles dag, dan draaien ze de hele dag Stones en Beatles om en om. Dan denk ik ja... Whats the point, wat wil je ermee bereiken....

I: ja controversé

R: dan denk ik ja, doe dat nou niet. Ja ik had op Facebook daar ook meteen een pittig commentaar op gegeven. En ze voelden zich aangesproken want mijn commentaar werd meteen verwijderd, dat vond ik wel heel zwak. Maar goed dat is gewoon zo. Inmiddels verander ik daar niet meer in, ik zet gewoon de radio uit.

I: Dat is nog lastig luisteren op zo'n dag.

R: Ja da klopt, haha, daarom doe ik het ook bijna niet meer. Hier thuis krijg ik ook weleens op mijn donder: doe eens niet zo raar, doe eens niet zo onzinnig. Dan denk ik: dat is bij mij een traditie geworden, laat mij die traditie in eren houden. Ik maak me er ook niet druk om, ik zet 'm gewoon uit.

I: je vrouw is iets gematigder?

R: Ja die vindt dat natuurlijk onzin, we kennen elkaar ook al 41 jaar, die is er ook aardig mee opgegroeid. Die had van huis uit ook al een muzikale keuze gemaakt. Ze was meer voor de Stones dan voor de Beatles. Ze verzamelde niet was niet een fan ofzo, maar ze had wel een muzikale voorkeur, dus dat was mooi meegenomen. En zoals je in het hele leven naar elkaar toe groeit, groeiden we daarin ook naar elkaar toe. Want ze is dik 50 keer mee geweest naar concerten. Ze vind dat hartstikke mooi en ze protesteert nooit als ik de Stones opzet hier thuis. Sterker nog ze kan zelf rustig een cd'tje van de kast pakken, of zegt pak dat nog eens of draai dat nog eens. Nee daar groei je ook samen mee in op volgens mij. Maar ik ken collega Stones fans zat die bijvoorbeeld hun verzameling niet in de huiskamer mogen hebben. Dan denk ik... draai je het dan wel? Of ze hebben een slaapkamertje of een zolder. Ik ken er zelfs één die woont ook in een appartement, die heeft het beneden in zijn berging. Helemaal in kasten ingepakt, koud en vochtig dus het moet extra ingepakt worden...

I: Dus dan komt het er nooit meer uit...

0:48:32.5 R: nee toch! Ik ken er ook, die kopen het alleen voor de heb. Die kopen een mooie uitgave geseald en die laten ze geseald liggen. Dan denk ik: is dat investering voor de toekomst ofzo? Ja dat kan. Ja prima, maar dan denk ik, als ik iets koop, koop ik het om te luisteren. Daar gaat het om, om de muziek. En als het in een leuk hoesje zit dan is dat grappig maar dat is geen bittere noodzaak. Nee het gaat mij vooral om de muziek. Ik heb daar ook twee vitrinekastjes met wat mijn vrouw goedbedoelde rotzooi noemt. Ja dat zijn allemaal tour souvenir'tjes, dingetjes die je in de loop van de jaren heb vergaard. Daar had ik hier mooi de ruimte voor, twee kastjes. Speldjes, buttons, bierviltjes, bekers, golfballen, klokje, horloge, aansteker.

I: dat zijn allemaal dingen bij concerten gekocht?

R: Ja meeste wel. Ik koop altijd wel iets. Hoewel de laatste keer heb ik alleen maar een sticker gekocht. Ja vroeger kocht je T-shirtjes bij al die concerten. Op een gegeven moment heb je een hele doos T-shirts staan, maarja die draag je nooit!

I: nee dat niet?

R: nee vroeger met sporten, trainingsavonden want dan werden ze tenminste nog gedragen. Maarja die shirts zijn binnen no time verwassen, het verkleurt, dus dan is het mooie er toch af. Dus ik ben daar maar mee gestopt. Alleen in december heb ik me nog laten verleiden, 1 shirt en 1 sticker. Maar goed dat kost bakken met geld, ze vragen zo 40 dollar voor een shirt. Dus dat moeten we maar niet meer doen.

I; ja dat zijn nog dure geintjes.

R: ja die concert tickets kosten ook al een vermogen. En dan moet je er nog naar toe, daar komt je hotel nog bij, je eten en drinken.

I; het wordt gewoon een weekendje weg.

R: ja. Nou we hebben dat samen de laatste jaren heel vaak gedaan, dan maakte we er een stedentrip van. Dan pak je gewoon 4-5 dagen stad en daar zitten dan 1 of 2 Stones concerten bij. Dan is het niet allemaal alleen voor de Stones maar dan maak je er gelijk een citytrip van. Ja zo hebben we al heel wat steden in Europe gezien. Praag, Barcelona, Milaan, Lissabon, Duitsland verschillende steden. Zo zijn we ook naar de VS geweest. In 2002 hebben we een maand langs de oostkust getrokken. Langs verschillende steden, 8 Stones concerten meegepikt. Tussendoor, Boston, New York Philadelphia Washington, dus dan pak je die steden ook mee. Dan ga je zo'n reis maken, je doet het voor de Stones, zo maak je het ook wat leuker, voor mijn vrouw ook. Dus ja zo zien we ook wat van de wereld. Ook bij de concerten in Amerika kom je dezelfde gekken weer tegen. Ik heb in Amerika ook nog steeds jongens die ik met regelmaat nog spreek of bel of mail. Nu er weer concerten komen wordt het onderlinge verkeer weer wat drukker.

I: dat zijn dan ook Amerikanen.

R: ja toen ik voor de eerste keer naar Amerika ging ben ik bij iemand in huis geweest. Dat is een hele grappige ervaring. Bij iemand in huis leer je de Amerikanen echt kennen, hoewel wat is de Amerikaan, mensen zijn gewoon verschillend. Maar je leert wel iets meer van die cultuur kennen. Ongelooflijk gastvrij en heel erg relaxt. We zijn daarna nog verschillende keren daar geweest, ook samen. Nu in december, zij is inmiddels overleden, heb ik hem nog een keer ontmoet, voor het eerst sinds 6 jaar. Je spreekt elkaar wel over de telefoon of met Skype, maar dat is toch wel anders, wel ff knuffelen, ja dat doet me wel iets die vriendschap is me wel veel waard.

I: ja je deelt toch een mooie ervaring

0:54:03.4 R: ja je leert elkaar toch op een andere manier kennen. OP een gegeven moment gaat het niet meer over de Stones. Uiteindelijk hebben de Stones toch die vriendschap gebracht. Nou ze zegen dat toch ook wel, muziek verbreedert. Vooral onder gelijkgestemden.

I: heeft dat nog meer gedaan, behalve die vriendschappen, heeft het nog meer beïnvloedt?

R: Ik heb mijn levensstijl daar niet op aangepast, ik ben niet gaan leven zoals de Stones leven. Maar doordat je van een bepaalde muziek houdt. Het heeft wel iets met je karakter te maken heeft. IK hou niet voor niets van de muziek van de Stones, er is iets dat bij mij geprikkeld wordt door die muziek, en dat heb ik met andere muziek niet. Dat heeft iedereen denk ik wel. Ik denk wel dat je de muziek opzoekt die bij jou past. Ik denk niet dat het het omgekeerde is, dat ik me aanpas aan de muziek. Dat denken mensen weleens, je bent een Stones fan, dus je bent tuig. Dat geloof ik niet echt. Ik ben misschien niet altijd even lief, maar ik ben geen tuig. Dat is een uitdrukking van de sixties he, Langharig werkschuw tuig. Dat lange haar heb ik wel gehad, maar werkschuw was ik zeker niet, ik heb altijd hard gewerkt voor mijn centen en daarom kan ik nu ook best leuke dingen doen. Zolang het kan profiteren we daar lekker van. Ja de muziek die beïnvloedt mijn leven nog steeds. Ik ben ongeneeslijk ziek, dat zie je niet aan me, maar dat is wel zo. Ja dan leer je toch heel langzaam maar zeker meer genieten van de dingetjes die het leven brengt. Muziek was altijd al een groot onderdeel daarin, en daar ben ik nu heel blij om. Dat helpt mij soms wel de dag door te komen. Dan hoor ik soms

van mensen, die hebben niets met muziek, die hebben zelfs nooit de radio aan overdag. Dat kan ik niet begrijpen. Die snappen niet dat ik zo idolaat ben van muziek. Laat staan van één band, en dan ook nog eens de Stones. Want dat is natuurlijk wel heel slecht.

R: een van onze dochters kwam eens thuis met een jongen, die snapte er helemaal niks van. Hij snapte wel dat er muziek was, maar dat hadden ze thuis helemaal niet. Bij ons stond altijd muziek aan. Maar die was wel nieuwsgierig, dat vond ik ook wel leuk. Dan komt je dochter thuis met zo'n jongen en dochter schiet met moeder de keuken in, en dan zit ik met die jongen in de kamer. Ja waar zullen we het eens over hebben. Maar hij was wel geïnteresseerd in muziek, dus ik gaf hem altijd muzikles, zo noemde hij dat. Dat vond hij wel leuk. Wel grappig, want die verkering ging na een jaar alweer uit. En een paar jaar geleden kwam ik hem tegen en toen zei die het meteen weer: jij hebt me wel geleerd naar muziek te luisteren. Dat vind ik wel leuk ja. Hij had niet echt een specifieke voorkeur, maar wel gewoon lekker de radio aan en luisteren naar muziek.

I: gek hoe je dat kan missen

0:58:48.2 R: ja ik weet niet of er veel mensen zijn die dat hebben hoor. Wij hebben vrienden die zijn echt muzikloos. Sporten heel veel en hele leuke mensen maar ze hebben niks met muziek. Het jammere vind ik dan, dat als zij op visite komen dat ik dan geen muziek durf aan te zetten. Als ik muziek aanzet weet ik dat zij er niks aan vinden, dus dat doe ik dan niet. Iedereen weet wel dat hier muziek is en wat voor soort muziek er op staat. Zo zit dat een beetje.

1:04:16.2 R: misschien nog wel leuk te vertellen. De meeste Stones fans die mij kennen weten ook wel van mijn antipathie met de Beatles. Die proberen mij dan ook regelmatig nog te jennen. Bij de vorige tour gingen we naar een concert in Duitsland, daar hadden we afgesproken met een paar maten in Venlo. Dan komt er dus 1tje osp het station aan met een Beatle t-shirt. Dan ga ik natuurlijk verschrikkelijk tekeer tegen hem. Dat vind ie geweldig. Als ik dan uitgeraasd en getierd ben, doet hij dat Beatles shirt en heeft hij er een Stones shirt onder. Dan is het klaar en heeft hij z'n lol gehad. En dan gebeurd op dat Stones forum ook nog wel regelmatig, dat ze me lopen uit te dagen. Bij mij hebben ze dan ook altijd wel prijs, ik schiet er altijd wel op in.

Leo Blokhuis heeft ook boeken geschreven, op zoek naar de roots van de muziek in Amerika. Maar het is altijd gekleurd. Ik vind dat je moet proberen om objectief te blijven. Als je zelf propageert dat je de muziekprofessor in Nederland bent moet je proberen objectief te blijven.

Interview 9 – The Beatles

I: Ja dus Beatle fan. Hoe is dat zo gekomen?

R: Ja gewoon door de muziek op de radio. Het was 1963, ik was twaalf jaar, dat is het eerste wat ik ervan kan herinneren. Ik zat in mijn uniform van de padvinderij op zaterdagmiddag klaar om daar naar toe te gaan met het oor aan de radio. Radio Veronica, toen nog een piratenzender op 192 en dan met mijn oor eraan want mijn vader vond dat niet zo oke want dat was allemaal zo hard. Maar ik vond het geweldig, *I Wanna Hold Your Hand*, dat was de eerste hit in Nederland. Ja de muziek was lekker aanstekelijk, lekker vlot. Het had een beetje, dat kan je je nu niet meer voorstellen, het

imago van woest en wild, lange haren. Als je dat nu ziet is het allemaal heel keurig. Er hing een beetje een stout imago omheen. Dat trekt je natuurlijk aan als je 12 13 bent.

I: Toen platen gaan kopen?

R: Nee want daar had ik geen geld voor. Je zit op school met een klein beetje zakgeld. Singels waren gulden, dat had ik gewoon niet. Pas toen ik veertien was, toen *I Feel Fine* uitkwam heb ik er pas één gekocht. Bij elkaar gespaard van zakgeld. De eerste LP die ook ooit heb geluisterd die had ik geleend van een vriendje, *Rubber Soul*. *Revolver* was de eerste plaat die ik zelf heb gekocht. De rest hoorde ik dus op de radio, bij vriendjes, op school, af en toe eens een plaatje lenen, heel kostbaar allemaal. Je was er dus al wel veel mee bezig. Ik had een zolderkamer en mijn ouders hebben me een poster gegeven, 1 meter 80 bij 1 meter 80, beroemde foto waar ze met van die pakken zonder kragen en laarzen aan op stonden, *suits and boots* tijd. Ringo op een stoel en de anderen eromheen. Dat was van '63 tot '69 hét ding in mijn kamer. Ik had ook een Beatle jasje. IN het begin had je heel veel merchandising, bij kauwgom had je kleine plaatjes. Ik was ook laatst in het Beatle museum in Alkmaar en die hadden dat spul allemaal nog. Degenen die later geïnteresseerd raakten in die Beatles, die hebben dat helemaal gemist. Ik was twaalf toen *I wanna hold your hand* uitkwam, kauwgom kon je dan kopen met kleine plaatjes waar ze in rare badpakken opstonden. Beatle jasjes, Beatle jurken, Beatle behang, die poster die ik had. Ik mocht ook een Beatle jasje hebben van mijn ouders. Het leek niet echt op de kleding die zij aanhadden, maar het had in ieder geval geen kraag, dus leek het er wel een beetje op. En een stropdas heb ik er ook van gehad, met hun koppen erop geborduurd. Dat is alleen in de begintijd geweest, 3 4 65, heel veel van die merchandising. Dat was natuurlijk leuk voor de heb.

I: dat was dus daarna afgelopen?

R: Ja, het is een beetje de commerciële Epstein tijd. In '67 gaat die dood en dan krijg je het hele sfeertje van Sgt pepper, de hele mindset is anders. Apple wordt opgericht, het commerciële is er dan een beetje af. Ik heb er helaas niks meer van. In de loop der tijden raakt die interesse weg. Halverwege de jaren 70 was ik dat allemaal weer een beetje vergeten, later is dat weer teruggekomen. Voor mij is het gewoon de muziek die mijn leven heeft gevuld van mijn dertiende tot mijn twintigste. Dat is de periode in je leven waarin alles blijft hangen, dat blijf je toch altijd de beste muziek vinden. En het was niet alleen de muziek he. Het was ook een beetje rebels, ze gingen op een rare manier met de pers om, niet serieus weet je wel. Altijd een beetje grappig, veel vrijer tegen de gevestigde orde enzo aankijken. Dat versterkt het imago.

I: Je ouders waren er dus vrij makkelijk in?

R: ja nou ja, ik weet nog dat mijn vader in 62 naast me op de fiets reed. Hij voorspelde toen dat de Beatles het nog geen jaar zouden volhouden. Maar die heeft zich er snel bij neergelegd, en daarna vonden ze dat eigenlijk wel leuk. Een van mijn mooiste herinneringen, mijn vader vond dan *Obla Di Obla Da* leuk, die kinderliedjes van McCartney, niet helemaal mijn ding, maar wat hij ook erg mooi vond, *And Your Bird Can Sing*, dat is een plaat die ik een half jaar lang elke ochtend als ik wakker werd aanzette. Zo'n sta op liedje, en dan hoor ik mijn vader meefluiten als hij zich staat te scheren. Dat soort herinneringen zitten eraan.

I: je neemt het dus al jaren met je mee. Maar wel een periode dat het wat minder was.

R: ja in de jaren 70 gebeurde er allemaal andere dingen. McCartney met de Wings, heb ik ook live gezien, dat vond ik toch ook wel erg goed. David Bowie, Eagles, er was zoveel goeie muziek in die tijd. Toen beschouwde ik de Beatles een beetje als passé. Eigenlijk pas in de jaren 80 90, omdat het zo blijft, en ik bleef het zelf spelen. Dus dat hou je wel bij. Nu is het een constant iets wat altijd wel meespeelt. Ik heb een meter Beatle boeken. Ik heb biografieën van McCartney, of van Lennon of als Beatles als geheel. Dan zeggen mensen: je kent dat verhaal toch wel? Ja maar het is een sprookje wat ik elke keer weer mooi vind om te lezen, iedere keer heeft het weer een ander accent. Net zoals sprookjes kan je het wel honderdduizend keer lezen zo is dat voor mij ook. Ik heb het net nagekeken, je hebt ook van die boeken waarin elke dag van de Beatles beschreven is. Op 12 april 1964, dus vandaag, een zondag, hadden ze een opname in het Marylebone station in London. Daar zijn ze voor de film *A Hard Days Night* doorheen gerend, dat moest op zondag opgenomen worden anders was het te druk. Dat vind ik altijd wel grappig om te zien wat er dan gebeurde op zo'n dag. Er zijn zoveel weetjes over, maar eigenlijk vind ik de muziek het belangrijkste. Voor mij is het ook gestopt na *Abbey Road*, daarna kwam *Let it be*, maar dat heb ik nooit een goeie plaat gevonden. Pas heel achteraf ben ik te weten gekomen, je wist namelijk gewoon verdomd weinig, dat het inderdaad de laatste plaat is geweest (*Abbey Road*). Ik heb ook niks met de 24ste take van Strawberry Fields waar dit of dat veranderde. Ik heb de platen in mijn hoofd zoals ze oorspronkelijk uitgebracht zijn, dat blijft voor mij het leukste, dat is het liedje.

I: in 63 kwamen de Stones ook op. Hoe was dat?

R: ja dat vond ik wel goed eigenlijk. Het maakte niet zoveel verschil uit, Stones Kinks, Who. Maarja het was begin jaren 60, je was of Beatles of Stones. Ja goed ik was Beatles dan. Ik had niet echt iets tegen de Stones ik vond dat ze geweldige dingen maakte. En die heb ik ook drie keer gezien. Op een gegeven moment ebde dat weg, ergens eind jaren 60 was het niet meer Beatles of Stones maar Soul of Blues. Soul mensen liepen mensen met nette pantalons met wijde pijpen, en die blues knakkers met smalle pijpen spijkerpakken. Kennelijk moest er in die een soort tegenstelling zijn. Eerlijk gezegd, de Beatles springen eruit omdat ze zich heel erg ontwikkeld qua muziek. Ik vind die eerste platen nog steeds heel erg geweldig, eigenlijk ook beter dan in ieder geval *Let it be*. Andere bands missen toch die hele muzikale ontwikkeling. Niet zoveel geëxperimenteerd, iedere keer was er bij die Beatles weer wat nieuws. Toen ik *I feel fine* voor het eerste hoorde dacht ik wat is er aan de hand. Die rare Lennon zijn gitaar weer ergens tegenaan laten staan en dat nemen ze dan weer op en gebruiken ze. Of omgekeerde gitaarsolo's, noem het allemaal maar op. Dat maakte het wel heel erg interessant. Het was in ieder geval niet wat je van anderen hoorde, de rest was toch relatief standaard, normale popliedjes. Bij de Beatles was het iedere keer volstrekt anders, dat is toch wel heel interessant. Zo'n band als Pink Floyd heeft dat nog eens een stap verder gebracht natuurlijk, wat die allemaal uitgevreten hebben om rare effecten te generen. Maar zij waren er toch wel trendsettend in, rare geluidjes en trucjes. Maar ik luister nu nog steeds graag naar de muziek van begin en midden jaren '60. Want ja, wat ik net ook zei, de Stones, de Kinks de Who, het is hele leuke frisse muziek.

I: Dat is dus typisch jaren 60 wat je daaraan leuk vind?

0:13:56.1 R: ja zo'n band als de Kink, dat is typisch dat geluid wat je halverwege de jaren '60 had. Dat vind ik nog steeds wel leuk om te horen. Je hoort het verder nooit meer, het is oude lullen muziek, maar dat ben ik ook dus dan mag het. Op de een of andere manier,

omdat het echte instrumenten zijn, veel gitaren, het wordt niet overheerst door synthesizers wat je nu wel veel hebt, en in de jaren '80 helemaal. Ik vind het afgrijselijk. Ik hoor graag gitaren en meerstemmige zang, keyboard is leuk maar liever ondersteunend. Dat is wel het geluid wat je in die tijd heel erg had. Maar goed, tussen je 13^e en je 20ste wordt je gevormd, tussen 20 en 30 was ik ook nog geïnteresseerd, en daarna zitten er toch hele grote gaten in mijn herinnering. Het werkt op de een of andere manier zo.

I: hoe was dat op school? Zag je dat je Beatles of Stones fans had?

R: Ja maar het is bij ons nooit zo heftig geweest. Er was een voorkeur maar een strijd nee. Ik heb het idee dat dat misschien toch meer media was, of misschien dat het wel eens af en toe is voorgekomen. Maar ik heb daar weinig van meegemaakt. Terwijl ik redelijk prominent Beatle fan was, dat rare jasje, en ik had een legertas met een pruikje en de Beatles erop geborduurd. Ja smaken verschillen. In mijn beleving waren er ook veel te veel andere dingen naast de Beatles en de Stones. Er was een heel scala aan nieuwe dingen. Ik weet wel in de muziek expres, dat was het enige blaadje wat er toen was, daar was wel een enorme tegenstelling. We weten inmiddels ook dat het ook zo geprogrammeerd is. In de biografie van Jagger zie je dat de Beatles onruig waren, Hamburg, leren pakken, striptease bar, alles doen wat God verboden heeft, die werden door de manager in nette pakken gehesen en de goeie schoonzoon uitstraling, ondanks het lange haar. Het voorkomen was nog wel netjes, en dat is een beetje het imago gebleven, terwijl dat dus helemaal niet klopt met waar ze vandaan kwamen. Iemand als Jagger is ook ontzettend netjes, zijn vader was sportleraar op school, altijd zeer verzorgd. En daar moest het imago juist zijn: ongewassen, te lang haar, lelijk. Dat klopt ook niet met wat ze waren. Dus dat is heel erg door de publiciteit veroorzaakt.

I: de muziek van de Stones was natuurlijk wel wat ruiger.

R: Veel meer roots in de blues, zeker in het begin. Maar wat iedereen wel verbaasde, iedereen had wel het vermoeden dat het bij die mensen zelf niet zo boterde. Dat is dus onzin, de eerste keer dat je ze samen op tv zag *all you need is love* te zingen, dan zit daar Jagger in de studio mee te zingen. Dat vond ik toch wel heel merkwaardig eigenlijk. Nu lees je boeken dat Keith Richards samen met Lennon wat LSD namen en dan drie dagen Engeland in gingen. Ze deden veel meer samen dan dat je zou vermoeden.

I: terwijl dat dus eigenlijk niet zo erg was.

0:19:35.5 R: Ja als je die biografieën leest, ze kwamen altijd bij elkaar over de vloer, hielpen elkaar, werkten mee, deden leuke dingen met elkaar. Bij Richards thuis kwamen Clapton en Harisson langs, toch meer een vriendenclub van bands dan een tegenstelling.

I: nu wordt het nog steeds in stand gehouden, het wordt nog steeds gevraagd, Beatles of Stones.

R: ja klopt maar nogmaals ik vind ze allebei leuk, ik heb ook niet zo heel erg ervaren in mijn eigen omgeving. Wel als beeld dat het grote concurrenten zijn en niet met elkaar door één deur kunnen. Je wist toen ook heel weinig. Nu ga je even Googlen of je kijkt op Youtube, of facebook, informatie is overal verspreid. Ik kan me nog herinneren, ik kocht het singeltje, we can work it out, en opeens had Lennon veel langer haar. De muziek expres had wel een paar foto's maar die waren dan niet zo recent dus was er opeens heel veel veranderd. Je kan je bijna niet voorstellen met welke tussenpozen je beeld van die

mensen had, laat staan dat je weet wat ze aan het doen zijn. Ik was bijvoorbeeld best graag lid geweest van een fanclub, die zullen er ongetwijfeld geweest zijn, maar ik wist het niet. Achteraf blijkt dat ze met de Engelse fanclub elke kerst speciale kerstliedjes hadden. Ik zou niet weten hoe je daar überhaupt achter zou moeten komen. Toen ze in Nederland waren in '65 met de boot in Amsterdam en optreden in Blokker, dat was uiteraard op tv. Maar voor de rest waren er ook nauwelijks filmpjes, clips enzo, ze waren er wel, promofilmjes enzo. Alleen ik heb dat in die tijd nooit op de televisie gezien. Programma's als TopPop was ook pas eind jaren '60. Je wist dus gewoon verdraaid weinig. De kranten meldde er ook weinig over, ja als Lennon ze met Jezus had vergeleken dat er platen werden verbrand in de VS las je dat wel. Ik hield ook ooit een plakboek bij maar dat was niet zo veel. Je las drie of vier keer per jaar iets in de krant erover.

0:23:20.8 R: er was veel minder aandacht voor jeugdcultuur. Het ging wel ver bij mij hoor moet ik zeggen. Ik weet nog goed, voor mijn middelbare slagen gaven mijn ouders mij toen Sgt Pepper. Toen ben ik gaan werken. Het witte album kwam toen uit, dat kostte 38 gulden 50. Ik verdiende bruto toen 309 gulden, dus dat was iets van 160 gulden in de maand, dan nog kostgeld eraf. Dus 34,95 was gewoon een verschrikkelijk groot bedrag. Dat is voor het eerst dat ik rood ben gaan staan op de Giro, maar dat was wel de moeite waard.

I: was ook wel een dubbelalbum

0:24:35.0 R: ja. Ik ben in '68 ben ik voor het eerst op vakantie gegaan naar buitenland, in Parijs. Kwamen we een gezin tegen uit Liverpool met twee dochters. Dat vond ik natuurlijk onmiddellijk enorm interessant. Heb ik gelijk haar adres gevraagd, en hebben we heen en weer geschreven. Het jaar erop ben ik toen naar Liverpool gegaan. Maar dat was zwaar teleurstellend want er was niks! De Beatles stones 1 met *The Ballad of John and Yoko*, mei 1969. Maar in Liverpool was helemaal niks over de Beatles. Zelfs de Cavern, ik ben in dat straatje met haar geweest, Matthew street, ze liet mij zien waar dat ooit was geweest. Dat was dichtgespijkerd en goor, vies straatje. Dat stond gewoon op de nominatie om afgebroken te worden dus daar kon je ook niet in. Voor de rest, helemaal niets. Nu is er een museum, die Cavern is herbouwd, er zijn rondritten.

I: inmiddels komen er heel veel toeristen op af.

R: ja elk jaar is het feest met de Beatlesweek. Ook jammer dat zij er niks aan vond, zij hield van ska. Het is niks geworden haha. En een paar jaar daarna in '71 woonde ik op mezelf. In de vriendenkring was een Duits meisje uit Hamburg dus dat vond ik ook interessant. Daar ben ik nog een keer op bezoek gegaan, uren in de trein. Toen zijn we ook naar de star club geweest enzo. Dus ik heb wel altijd gehad van de heilige plaatsen bezoeken he. Ook ergens al in de jaren 70 80. Ook in de jaren 80 naar New York, naar het Dakota building was Lennon is neergeschoten. Dus ik heb altijd wel gehad dat ik speciaal voor de Beatles naar die plaatsen ging, ook voor die meisjes natuurlijk, je bent jong haha. Maar de Beatles speelden zeker wel een belangrijke rol. En in de jaren 80 ben ik met mijn eerste vrouw naar het westen van de VS gegaan, dan moesten we wel naar de Hollywood Bowl. En tijdens een dienstreis naar New York moest ik wel naar het Dakota building om daar te kijken. Dat heeft er altijd wel ingezet ja.

R: ik kan het inmiddels ook spelen, ik word er steeds beter in. En dat vijftig jaar naar dato, dat is een beetje raar misschien maar ik vind het hartstikke leuk om te doen.

I: ja ik vind dat wel grappig, het is zo lang geleden, maar toch leeft het toch voor zoveel mensen nog zo erg.

R: Ja als je in je pubertijd bent, wat je dan hoort dat maakt sowieso heel veel indruk. Maar het was niet alleen de muziek, het was ook heel de tijdsgeest. Ze waren daar toch een beetje de verpersoonlijking van. Dus vandaar dat het net ook iets boven de muziek uitstijgt. Als je Madonna, Michael Jackson en Justin Bieber neemt dat spreekt qua muziek onwijs aan natuurlijk. Maar ideeën over de maatschappij ontbreken. Ja Lennon is gek, maar die ligt wel een week in het Hilton, en enorme posters War is Over in New York, het is niet alleen de muziek.

I: ja ook het in opstand komen tegen de maatschappij.

R: En het verbreedert he, ik kom veel in Duitsland, ik ga nu ook weer. De waard in mijn stamkroeg is ook een ongelooflijke Beatle fan. Ik vind het wel gezellig dus dat is een plek waar als ik een biertje kom drinken ook af en toe een Beatle nummer voorbij komt. En die speelt in een oldies band en met die mannen ben ik twee jaar geleden naar Liverpool geweest tijdens de Beatlesweek. Maar goed allemaal mijn leeftijd he, net in '50 geboren. Ééntje is iets jonger, maar goed muziekliefhebber dús Beatles fan. Muzikanten hebben het vaak, dat merk je wel. Omdat het gewoon heel erg interessant is, net afwijkend, raar akkoordje. Als je afsluit met een C majeur 7 akkoord is dat toch leuk.

I: ja ik denk ook wel, het is mooi en technisch goed, veel mensen horen dat helemaal niet.

R: ja dat is ook zo. Als je zelf gitaar speelt dan kijk je er anders naar, en je luistert er anders naar. Je hoort zo of een nummer op de gitaar is gemaakt, dan is het redelijk simpel, of op de piano gemaakt en dan is gelijk veel ingewikkelder. En als er een stoot blazers bij zitten dan krijg je van die bes en es akkoorden en dan is het helemaal ingewikkeld. En mensen horen dat niet, iedere keer weer.

I: dat maakt het ook interessanter.

0:33:49.7 R: Ja wie weet nu nog dat Norwegian Wood, daar komt een zinnetje in voor *and then she said it's time for bed*, nou het was kiele kiele dat de BBC dat uitzond. Het zat op het randje van seksueel, kan je je nu niet meer voorstellen maar dat was echt zo. De teksten zijn in de loop der jaren wat explicieter geworden maar worden. En dat vind ik wel leuk, het imago is onschuldig. Maar als je leest wat die gasten ondertussen aan het doen waren, daar lusten de honden brood van. Alle liedjes van Lennon over meisjes dat zijn allemaal liedjes over buitenechtelijke relaties, dat gaat niet over Cynthia.

I: ja dat wist je natuurlijk niet. Juist door dat gebrek aan media was het makkelijker om dat imago in stand te houden.

R: Ja daar heb je wel gelijk in denk ik. Nu zou dat gewoon niet kunnen. Als ze de hele nacht ergens zitten en gaan met iemand anders de deur uit, dan staat het binnen een seconde op internet. Aan de andere kant vond ik dat wel jammer, ook in die tijd. Nogmaals ik heb er veel over gelezen, maar toen had ik er ook wel veel meer van willen weten, in plaats van alleen maar die promo verhaaltjes. Die muziek expres dat was gewoon overgenomen van de platenmaatschappij. Zo'n blad als Oor, eind jaren 60 begon dat een beetje, misschien bestaat dat nog. Dat was eindelijk een beetje professionele journalistiek, wat meer achtergronden in plaats van alleen foto's en een klein beetje tekst.

I: Daarvoor was er dus helemaal geen muziekjournalistiek?

R: Wat ik weet, daarvoor had je de toonytunes, maar dat is een tienerblaadje. En dus ook zeker geen journalistieke muziek aandacht. Het was ook nog niet zo commercieel enzo. Er werden wel platen gepusht. Maar tot 1964 was er in Nederland geen top 10 of top 40 gebaseerd op verkoopcijfers. Ik heb de eerste Veronica Top 40 gebaseerd op verkoop cijfers, het eerste nummer ooit uitgezonden daarop in Nederland was *I should have Known Better* uiteraard van de Beatles. En *I Feel Fine* stond dat nummer 1, dat is 1965. Daarvoor was dat er dus niet, zoals Billboard in Amerika. Daarna werd het ook steeds belangrijker, die positie op de ranglijst. Net als de journalistiek, ook eind jaren '60 begin jaren '70 kwam dat ook in Nederland een beetje op. Dus je miste gewoon een heleboel informatie.

I: dus de nummer 1 bestond niet echt

R: ja er waren hitparades door de radio. Maar dat waren voorkeuren, of peilingen, dat was onduidelijk. Radio Veronica de commerciële zender is daar toen mee begonnen om gewoon de verkoopcijfers te bestuderen.

I: dat geeft een redelijk objectieve graadmeter van wat populair is.

R: ja ja zeker. Maar Epstein schijnt dat in het begin gemanipuleerd te hebben. De eerste single *love me do* had ie gewoon tienduizend exemplaren van besteld. En als je wat er bij de platenmaatschappijen wordt besteld telt als verkopen dan kan je het manipuleren. De Beatles zijn dan de enige band in Amerika die op plaats 1, 2, 3, 4, en 5 van de Billboard hebben gestaan met singles. Dat is echt zo, maar dat komt niet omdat iedereen die platen ging kopen. Er waren slechte deals met de Amerikaanse maatschappijen. De eerste singles waren onder verschillende contracten met verschillende maatschappijen. Niemand had er interesse in, maar toen ze bij de Sullivan show zaten sloeg dat opeens om. Daarom kwamen ze gelijktijdig op de markt. Als dat in een normale tijdsperiode was gelopen was dat dus nooit gebeurd. Maar het blijft een mooi wapenfeit.

I: ja want dat is marktechnisch ook niet heel handig.

R: ja je concurreert ook met jezelf dan.

I: dan kan je beter met de Stones concurreren, haha.

R: ja inderdaad. Volgens mij hebben die wel afspraken gehad ook. Ze hebben rond Sgt Pepper en Baggers Banquet afspraken gemaakt wanneer ze dat uitbrengen. Dus daar was meer overleg dan je misschien zou denken. Ik vind de stones pas naar mijn smaak echt groot geworden in de jaren '70. *Exile on Main Street*, *Sticky fingers*, dat is allemaal begin jaren '70, nadat de Beatles zijn gestopt. Dat vind ik ook de mooiste nummers. Dat is de tijd dat de Stones zo groot waren dat ze naar Frankrijk waren verhuisd wegens belastingen. En ze zijn blijven optreden, dat begreep ik wel. In de jaren '60 heb ik vrij veel bands gezien, niet alleen maar van dat krijsen hoor, maar het geluid was zo verschrikkelijk slecht. Je bent een plaat gewend, je had een eigen stereo, maar live was het hol, vervormd, te zacht. Dat is pas in de jaren '70 beter, dan komen ze met grote PA's, met veel microfoons. Jaren '60 was echt, de Beatles over het aankondigings PA systeem van het stadion. Om daar je zang over te doen is echt... haha. Kan je je niet voorstellen.

I: is dat niet hun laatste concert geweest?

R: nee dat was Candlestick park in San Francisco in '65.

I: ja als je jezelf niet kan horen.

R: ja als die films ziet van toen, het is zo'n ongelooflijke pokke herrie. En dan gaat het mis, als je samen gaat zingen, je moet elkaar wel horen. Gitaar kan je nog stemmen, maar zag dat moet je een beetje voelen.

I: ja en het tempo gaat uit elkaar lopen

R: ja dus dat was niet te doen.

I: dus dan maar studio band worden

R: ja en ze hadden er helemaal genoeg van, en met name Harrison. Als je die verhalen hoort, die had helemaal genoeg van de Beatle mania. Ja en het werd steeds erger, al die meiden die achter je aan zitten, met de beveiliging en stiekem het pand verlaten. In Amerika is het gewoon heel erg fel geworden, rare opmerkingen van Lennon over Jezus, hij had niet echt gezegd dat de Beatles belangrijker waren dan Jezus maar dat werd zo opgevat, hype van gemaakt. Platen verbrand, demonstraties, haat enzo. Het ergste is dat in Manilla, de Filipijnen dus, waar op een of andere manier, zij wisten er niks van, de vrouw van de dictator dacht dat zij haar, en de president zouden ontmoeten. Zij wisten daar niks vanaf dus dat hebben ze niet gedaan. Op de radio werd gezegd dat ze weigerden om de president te bezoeken dus het werd gewoon moeilijk om dat land uit te komen. Dat zijn van die momenten waarop het angstig is geworden. Als de overheid je ook niet meer beschermd dan wordt het heel erg vervelend. En dan zijn er wat verhalen over Marihuana en LSD en dat soort dingen. Dan krijgen ze ook problemen om landen binnen te komen. Met name Harrison die was er echt klaar mee, dat is toch een beetje de silent Beatle. Die was gewoon meer met muziek bezig dan het gedoe eromheen. Ik kan me dat ook wel voorstellen, ik bedoel als je het meemaakt dat lijkt me geweldig, voor een maandje of wat... Daarna word je er helemaal gek van.

I: dan wil je je rust en je privacy

R: ja of gewoon je vak uitoefenen. McCartney wilde nog wel, maar de rest wilde niet meer. Hij heeft met de wings nog wel laten zien dat ie nog wel wat kon. Geweldige dingen, ook een hoop shit... hahaha, de verschrikkelijkste dingen gemaakt, ook in de Beatle tijd. Yellow Submarine, Vreselijk vind ik dat allemaal, kinderliedjes. Maar ook geniale dingen, als je geniaal bent mag je ook af en toe een misser maken. Met Lennon is da niet anders. Als je ziet wat voor shit hij met Yoko Ono heeft gemaakt, dat kan niet hoor, je kan toch niet met vol verstand zo'n krijsend wijf op het podium zetten.

I: maar je was dus ook al een beetje afgehaakt toen ze ermee stopten.

R: nee nee, Abbey Road vond ik echt een geweldige plaat. Maar Let it Be vond ik echt tegenvallen. Hard Days Night heb ik 7 keer gezien, in Den Haag in het West en theater in de Fahrenheit straat. Op het fietsje erheen, geweldig vond ik het. Help, toen woonde ik in Rotterdam, heb ik twee of drie keer gezien. Let it be, ja goed, na Woodstock ook, nee op een of andere manier vond ik het gewoon niet.

I: zijn zo voor of na die plaat uit elkaar gegaan.

R: ze zijn uit elkaar gegaan na Abbey Road. Tijdens Let i Be hadden ze ruzie. McCartney wilde weer gaan touren en daar hadden de anderen geen zin in. Dat wordt een beetje vage periode, Lennon heeft al gezegd dat hij ermee wil stoppen, ruzies alom. Alsnog besluiten ze om dan met George Martin, de oorspronkelijke producer, toch nog een plaat te maken en dan komt Abbey Road tot stand. Geweldige muziek, beetje een samenraapseltje want er zitten van die medleyachtige dingen in. Het is wel dat de stukjes aan elkaar geplakt zijn, maar geniaal, geluid ook geweldig, Harrison ook een mooie rol, ook zijn invloed erin. Het is een hele mooie plaat, en daarna is het afgelopen. Ze hadden toen de Apple Corporation met zo'n winkel die helemaal leeggeroofd wordt. Een soort ideologische plek om mensen op weg te helpen die iets creatiefs willen doen. Iedereen kwam voor een zakje subsidie langs, dus de tent werd compleet leeggeroofd. McCartney had daar natuurlijk problemen mee, moest dus anders geleid worden. In '67 overlijdt Brian Epstein, hun manager, zo proberen het een beetje zelf te doen tot '69 en dat gaat dus gewoon niet goed. Het zijn geniale muzikanten maar geen goeie zakenlui. En dan onder invloed van allemaal psychodelicatessen is het al helemaal lastig om een beetje recht te blijven sturen dus tja, de idealen gaan dan een beetje naar de knoppen. En dan krijg je de strijd. Paul wil zijn aanstaande schoonvader als manager hebben. En Lennon en anderen gaan voor een ander. Dan stort het hele zootje in, dan is het alleen maar ruzie en hebben ze nergens meer zin in. Abbey Road is de laatste plaat die ze samen gemaakt hebben, dat vind ik eigenlijk het gekste. Als je Let it Be ziet, dan gaan ze echt niet meer lekker met elkaar om hoor. Dus dan verwacht je dat daarna niks meer komt. Toch maken ze dan nog Abbey Road. Die dan eerst uitkomt en daarna let it be nog, omdat ze niet tevreden waren over Let it Be. Dus die komt uit en dan gelijk het gerucht dat ze uit elkaar zijn. Dus toen was het voor mij ook een beetje over.

I: dus toen werden de Stones ook belangrijker.

R: ja de aandacht verschoof he. Stones begonnen toen naar mijn smaak echte leuke muziek maken. In de jaren '60 vond ik het begin heel leuk, heel rythem en blues georiënteerd, geweldig. Daarna gaan ze ook een beetje in die pop richting, We love you enzo. Ze verlaten hun roots, ze gaan mee met de wazige jaren '60 pop achtige gedoe, wel leuke dingetjes hoor maar niet echt geweldig. Eind 60 begin 70 gaan ze weer terug. Krijg je de film Gimme Shetler, en Brown Sugar, Sticky Fingers en Exile on Main Street. Dat vind ik echt geweldig. Dan hebben ze veel meer, dan doen ze waar ze goed in zijn. Richard met van die ongelooflijke simpele licks, net als Harrison van die mooie simpele gitaarsolo's, satisfaction wat stelt dat nou voor, maar verzin het maar en doe het maar. Intro's van nummers, nou geweldig, het hangt vaak op dat soort hele simpele dingen, maar dat blijft in je hoofd zitten. Richards is daar waanzinnig goed in.

I: en toen ook andere bands neem ik aan.

R: Bowie heb ik een hele tijd heel goed gevonden, de begintijd, tot Heroes zeg maar. Toen die de disco in ging ben ik hem kwijt geraakt. Heel groot liefhebber van J. J. Cale, heb ik ook alles van. Dus ja verschuift een beetje naar andere. Ik woonde toen in het centrum van Rotterdam dus de Doele was bij mij om de hoek, alle bands kwamen daar, Ahoy was er nog niet. JA het hele punk en new gedoe eind jaren 70 vond ik echt geweldig ook, the Sex Pistols.

I: dus muziek is ook altijd wel belangrijk geweest.

R: ja ik ben ook altijd gitaar blijven spelen. Soms alleen voor mezelf, vroeger ook wel in bandjes gezeten.

R: ja goed ik ga er niet meer naar toe, ook niet naar maar McCartney vind ik ook beetje zonde. Ik heb het allemaal op plaat en cd en op Mp3. En dan een aantal keren live gezien. Het heeft toch niet meer de energie. Stones, in Ahoy in '73, openen met Brown Sugar, dat weet ik nog steeds hoe dat klonk en hoe dat eruit zag, zo'n power. Toen waren ze heel erg goed, naderhand Feyenoord stadion.

I: op je 70ste wordt dat toch lastig.

R: Nee daar hoef ik niet heen.

I: als je Paul nu ook niet, denk je ook moet je dit echt nog doen?

R: Ja toch, maar dat kan ook bijna niet. Ik volg het nog een klein beetje, vorig jaar had ie nog een plaat uitgebracht. Ja dat vind ik helemaal niks. Dan vind ik Fireman, loungeachtige elektronische muziek, dat vind ik nog wel leuk. Dat kan je zo als lounge draaien, dan heeft niemand in de gaten dat dat McCartney is. Die man die doet van alles. Hij schrijft klassiek, hij doet pop, hij schrijft filmmuziek, doet elektronisch. Hij is ook niet in alles even goed. Wat ik irritant vind is dat hij vind dat ie alles kan. In zijn biografie staat ook: geef me maar een woord en ik schrijf er een liedje over. Dat doet ie dan ook dan ook want dat hoor je ook. Met kerst wordt ik gestoord van die twee liedjes van hem, VRESELIJK!

I: meeste kerstmuziek heeft daar last van.

R: ja niet alles, Eagles en Lennon konden het wel. Maar die McCartney gat, vooral omdat het geconstrueerd is, iemand heeft gezeten en die heeft als een professional een liedje in elkaar getimmerd. Ja smaken verschillen gelukkig.

Interview 10 – The Beatles

I: Dus groot Beatle fan

R: dat kun je wel stellen ja

I: sinds dag 1?

R: Nou misschien dag twee. Sinds er een singeltje uitgekomen, die heb ik toen ook meteen gekocht, en dat is ook nooit meer weggegaan, dat virus. Dat gaat ook niet meer weg, heb ik het idee. Ik heb het al zo lang.

I: hoe kwam je erbij om het te halen?

R: ik hoorde het op de radio denk ik, hey dat is wel leuk. Toen ben ik dat gaan kopen. 1.95 geloof ik dat het was.

I: ja dat is nog best duur geweest.

R: Ja er zit heel wat geld van mij bij de Beatles moet ik zeggen. Ja die dingen moest ik echt met babysitten enzo bij elkaar scharrelen, zakgeld, verjaardag, sinterklaas. Zelfs op die jonge leeftijd al helemaal eraan verslingerd.

I: dat is wel snel gegaan dan.

R: ja dat ging wel vlot.

I: was dat de muziek die dat deed?

R: ja en die koppen he, haha. In mijn geval met name Paul.

I: dat was wel een idool gelijk?

R: Ja ik was helemaal gek op die jongen. Ik woonde toen in Heemstede, dat is vlak bij de EMI studio's. En iemand die bij ons in de buurt woonde, die werkte bij EMI. Op een gegeven moment kwam die aanbellen en die zei: ik heb slecht nieuws voor je. Ik zeg hoezo? We hebben net gehoord dat Paul McCartney dood is, ik gelijk in tranen.

I: dat bleek dan toch niet waar te zijn.

R: nee nee inderdaad, hoewel je hebt van die complotten, maarja.

I: Ik denk dat het hem toch wel is.

R:Ik heb hem tenslotte gesproken en een handtekening van 'm gehad.

I: oh echt, was dat later?

R: Dat was in '69.

I: toen waren ze nog wel de Beatles?

R: Ja ja oh het was in '67.

I: Dat zal dan wel lastig zijn geweest?

R: nee hoor dat was heel makkelijk. Ik zat in London voor mijn eindexamen, in de vijfde klas. Ik ga logeren bij vrienden van mijn ouders, die woonde vlak bij London. Dus toen ben ik naar London gegaan.

I: Speciaal voor hem?

R: Tuurlijk! Nou ik ben begonnen, wij gingen vroeger naar Grand Gala du Disque, dat zegt jou natuurlijk niks. Al die grote sterren kregen daar Edisons uitgereikt in Amsterdam. Het eerste jaar was Bryan Epstein daar, de manager van de Beatles, heb ik ook een handtekening van. Het jaar daarna kwam Peter Brown, dat was de tweede manager van ze. Toen heb ik tegen een of andere fotograaf gezegd, maak even een foto van hem en mij. Dat heeft ie gedaan en heeft ie keurig opgestuurd. Ik wist dus dat ik naar London zou gaan een maand lang. Dus toen heb ik hem geschreven dat ik hem die foto wilde komen aanbieden op het kantoor. Toen kwam ik daar Peter Asher tegen, dat is de broer van Jane Asher, die was toen de verloofde van Paul McCartney. Zo is het balletje gaan rollen. Toen had hij op een briefje geschreven dat ik bij de EMI studios naar binnen mocht. Hij zou daar om twee uur komen, ik stond om half twee voor de stoep met een heleboel andere gillende mensen. Maar zij kwamen pas 's avonds en zo lang kon ik niet wachten want ik reed met de meneer mee waar ik logeerde. Toen ben ik naar zijn huis gegaan twee dagen later. Aangebeld, ik ben lekker brutaal, kreeg ik een mevrouw aan de telefoon: hij is niet thuis. Toen ben ik over de schutting geklommen want z'n auto stond

er wel. Toen kwam er een autootje aanrijden en daar zat die Peter in. Hey Dutch Girl come on, toen mocht ik mee naar binnen.

I: en toen was die er wel gewoon.

R: toen kreeg ik een handtekening, en ik heb z'n hond geaaid. Daar heb ik nog een paar haren van, maar die zijn nu helemaal versleten.

I: En dan thuis dus veel Beatles draaien.

R: Ja constant, draaien knippen en plakken zei ik altijd. Dat heeft me ook een jaar van de middelbare school gekost hoor. Ik deed niks anders. Tot wanhoop van mijn ouders. Op een gegeven moment werd het radiootje afgepakt, toen kon ik niks meer. Maar dat was niet zo heel erg, want ik had vrienden en vriendinnetjes op school en ik had binnen een half uur van iemand weer een radiotje te leen. Toen kon ik nog wel luisteren. Ik mocht één foto opplakken op mijn slaapkamer... alleen de vloer was nog Beatleloos, de rest niet meer hahaha.

I: maar ze waren niet per se tegen, alleen vervelend wegens school.

R: Nou ze waren wel langharig werkschuw tuig. Maar mijn moeder kon de muziek wel waarderen, vader wat minder. Maar ik draaide het ook niet normaal, ik draaide het zo hard mogelijk. Ik zat dan op twee hoog, daar zat mijn kamer. Dus als ik moest eten dan hoorde ik het nooit. Dus eerste deden ze de stoppen eruit en dan ging alles uit, oh ik moet eten, hahaha. Toen later werd het toch was lastig ook voor mijn andere zussen en broer. Toen bliezen ze op een sloopstoeter, nou die hoorde ik nog net wel.

I: En de hele buurt ook.

R: Nee want vrijstaand huis. Hahaha.

I: Zussen en broers vonden het niks?

R: Nee lang niet zo als ik. Sommige dingen wel sommige ook niet. Ik vind ook niet alles even mooi.

I: wel veel.

R: Jaaa, ik wel alle platen. En het leuke, in Heemstede was er zo'n platenzaak. Ze hebben vaak van die etalagematerialen. Als die LP verkocht was en er kwam weer een andere actie dan kreeg ik die troep, of nou ja troep. Nee voor mij niet nee.

I: Wel veel contacten er ook mee gemaakt. Platenzaak enzo. Op school was dat ook nog?

R: ja, ja, dat wil je niet weten. Als een van de vier jongens jarig was, dan had ik mijn Beatles jurk aan en trakteeerde ik op school. Nu denk ik hoe heb ik dat in godsnaam kunnen doen.

I: op school waren er ook een beetje Beatlefans?

0:09:31.7 R: ja maar ook die andere groep he, dat vonden wij minder.

I: dat was toen wel heikel?

R: Ja dat was toen wel duidelijk. Zelfde met Elvis en Cliff dat waren toen twee van die groepen. En dat was met de Beatles en die andere ook.

I: ging dat ver?

R: nou ja ver. Het waren niet je vrienden, zo ver ging het wel.

I: je had wel een groep in de klas Beatles en een groep STones.

R: Ja en dan nog een groep niks, of iets anders Kinks ofzo.

I: maar die twee groepen waren wel het belangrijkste?

R: Jaaa, jaja natuurlijk. En de Stones hebben de eerste hit te danken aan de Beatles. Dan waren ze misschien helemaal niet zo groot geworden he, of waren ze helemaal niet beroemd geworden.

I: zou allemaal kunnen.

R: Ik denk het wel 😊.

I: Ik blijf objectief hier he.

R: dat begrijp ik.

I: ik ben ook opgevoed met de Beatles hoor. Maar dat staat nu even aan de kant.

R: oh gelukkig. Ik vond het voordeel van de Beatles ook dat je ze kon verstaan. Bij de Stones niet, dat was altijd een beetje gemompel

0:11:37.4 I: Muziek ook nooit wat gevonden van de Stones?

R: Jawel...

I: dat toch wel.

R: ik heb er nooit een cent aan uit gegeven, dat kon ik niet maken.

I: dat kon toch echt niet?

R: nee, en nog niet hoor. Dat doe ik nooit. Zoals Lady Jane enzo, dat zijn toch wel mooi nummers. Dus als het op de radio komt dan zal ik het niet afzetten. Maar ik zit altijd bij de top 2000 te kijken wie er meer scoort haha.

I: ja volgens mij komen de Beatles er...

R: ja die scoren altijd beter ja.

0:12:17.4 I: Thuis vond verder ook niemand de Stones goed?

R: nee gelukkig niet, dan was er oorlog uitgebroken denk ik.

I: Ja en dan dus plaatjes kopen, en dan tot 1970 dan. Dat was niet zo leuk?

R: Nee dat was helemaal niet leuk natuurlijk. Nee want als je nu kijkt, ze hebben maar zeven jaar bestaan. En ik moet eerlijk zeggen op feesten enzo als er een Beatle plaat

gedraaid wordt, de stemming is er altijd meteen in. En hoe dat kan dat weet ik niet, maar het is gewoon zo.

I: ja het is natuurlijk goeie muziek, dat valt moeilijk te ontkennen ook al verschillen smaken.

R: ja tuurlijk. En hij heet geen Beatle (wijst naar de kat) maar hij heet bobby. Hahaha. Ik had er nog even over nagedacht.

I: ook niet Paul of zo?

R: nee ook niet van Bob Dylan, maar gewoon Bobby.

I: maar daarna dus ook wel blijven verzamelen over de jaren.

R: jaaaa, want in het weekend stonden er nog twee stukjes in de krant, over die voordeur van Paul McCartney die verkocht is. En hij is de rijkste muzikpersoon in Engeland. Ja ik scheur alles uit, ik moet wel mijn beide benen breken wil ik alles inplakken, maar ik haal het er allemaal uit. Hier in de straat ook, mensen die andere kranten lezen, ze weten welke kranten ik lees, als er dan weer iets in staat dan krijg ik het altijd van ze. Ja iedereen weet het.

I: hoor je daar nog vaak wat over?

R: Ach ze vinden het wel leuk.

I: Ja het is natuurlijk leuk om een passie te hebben.

R: ja precies. Twee jaar geleden kwam de Help film in de première.

I: maar die komt toch uit 60 iets?

R: ja maar nog nooit op DVD. Dus toen werd ik gebeld door Bertus van de Beatlesfanclub of ik die avond in Tuschinski wilde zijn. Of ik mijn verhaal wilde vertellen op het podium voor een volle zaal. Oh ja dat wil ik wel dat lijkt me wel hartstikke leuk. Toen mocht ik wat mensen meenemen, dus heb ik twee straatbewoners meegenomen, waar ik heel goed mee bevriend ben, en een paar mensen van mijn jaarclub. Komt hier een taxi aanrijden waar je U tegen zegt. We werden opgehaald en voor het Tuschinski theater afgezet. Voor het begon had ik dus dat interviewtje met Henk Jan Smits op het podium. Ja en zo maak je weleens vaker bijzonderheden mee. Dat is wel gewoon heel leuk.

I: en dat vijftig jaar naar na dato.

0:15:29.7 R: ik ben al gezegd als ik dood ben en begraven, moeten ze spelen *I'm Down*. Hahaha.

Ze veteld over de verhalen op de Beatlesfanclub site

R: Nou ja dat ik dus in Engeland zat, en dat met die handtekening van Brian Epstein en Peter Brown. En uiteraard dat Tuschinski gedoe en dat ik bij Lennon en Yoko op bed ben geweest in het Hilton.

I: Toen zij er ook waren?

R: JAaaa! Ik mocht niet naar Blokker van mijn ouders? Ja te jong, kwam toch allemaal gajes dachten ze. Dat vonden ze te gevaarlijk.

I: en ze wilden niet mee?

R: Nee dat wilden ze niet, ze hadden heel veel voor ons over maar dat was toch iets te. Trouwens ik heb het niet eens gevraagd of ze mee wilden. Misschien had dat wel gekund. Maar goed dat is niet gebeurd.

I: helaas

R: en met John en Yoko, ze dachten dat ik naar school ging.

I: zit je opeens in Amsterdam

R: precies, aan het bed, met mijn stickertje van Beatlesfanclub.

I: want toen was je al lid van de club?

0:17:08.2 R: Ja ik was lid nummer twee denk ik. Harm van Vulpen heeft hem opgericht. Daar heb ik ook nog wel eens contact mee. Toen heb ik me meteen aangesloten.

I: hoe kwam je daar achter?

R: Ja via de radio denk ik. Of de tv, maar dat denk ik niet eens. Of door al die muziekparade, al die blaadjes die er destijds waren, die had ik ook allemaal.

I: en toen dacht je gelijk daar moet ik lid van worden

R: Tuurlijk. Als je fan bent moet je er ook lid van zijn. Ik schreef ook altijd naar Engeland als ze jarig waren, en ik kreeg ook altijd post terug, en handtekeningen en zo. Of het allemaal echt is dat weet ik niet maar...

I: Ja dat weet je nooit. Maar het idee was leuk.

R: Jawel, maar die handtekeningen die ik bij Peter Brown heb gekeken dat waren wel echte handtekeningen. En die van Paul werd voor mijn neus gesigneerd. Dat heb ik zelf gezien. Ik heb foto's gemaakt maar ik was zo over mijn toeren. Met zo'n heel klein gek cameraatje toentertijd. Ja die zijn helemaal niks geworden, heel jammer. Je ziet een stukje auto van hem. Ja lachen want ik zou terugvliegen, ik weet niet welke datum dat was, maar twee dagen later zou de wereldpremière van de Yellow Submarine film zijn. Toen heb ik naar het vliegveld gebeld, en mijn ticket laten verlengen, gewoon gezegd dat ik ziek was, en nog een paar dagen langer bleef. Ja en toen stond ik ook al om tien uur op Picadilly circus terwijl ze om acht uur 's avonds kwamen.

I: Er was tussen de bands niet echt concurrentie.

R: nou je kon in ieder geval niet fan zijn van alle twee hè. Nee dat ging niet. Dat deed je niet, dan werd je niet voor vol aangezien. Je was voor de een of voor de ander, niet voor alle twee.

I: Dus dat deed ook niemand?

R: ik ken niemand nee.

I: moest dat verschil er zijn, werd het geënceneerd?

R: weet ik niet. Ik denk dat het gewoon vanzelf wel kwam, omdat de Beatles beter waren.

I: maarja dan zou iedereen Beatles fan moeten zijn.

R: maarja je hebt natuurlijk mensen met minder goeie smaak natuurlijk. Die zijn dan fan van die andere club.

I: en dat heeft de hele jaren '60 geduurd.

R: ja jaja, en ik denk daarna ook nog wel. Je hebt nog steeds wel zo dat bepaalde groepen echt Beatles fan zijn, en andere mensen zijn weer voor die andere groep. Dat verschil blijft ook wel denk ik.

I: ja dat merk je ook wel?

0:20:45.4 R: Nou ja als ik zo nu en dan weleens over de Beatles praat, ook niet elke dag met mensen, dan hebben ze wel een bepaalde voorkeur altijd. En ik merk wel dat heel veel de Beatles beter vinden. Waar ik natuurlijk 100% achter sta.

I: is dat minder geworden, omdat de Beatles natuurlijk uit elkaar zijn gegaan. Er wordt geen nieuwe muziek meer gemaakt dus er is geen directe concurrentie meer.

R: Nee de Beatles als groep niet, maar Paul McCartney en John en George en Ringo hebben ook wel lp's gemaakt. Dus eigenlijk had je feite meer keuze dan nu met één groep.

I: toen ben je ze ook actief blijven volgen, alle vier ook?

R: ja, Ringo het minste moet ik zeggen. Maar ik weet wel toen John Lennon vermoord werd, toen heb ik een dag ziek in bed gelegen hoor. Hele dag naar de radio en de televisie zitten kijken, nee ik vond het vreselijk. Daar heb ik nog wel foto's gemaakt, van het televisiescherm.

I: dat heeft wel een behoorlijke indruk op je gemaakt.

R: jaa, 12 12 1980 vergeet ik nooit meer, nee.

I: en George Harrison een paar jaar geleden.

R: Ja kanker, ook verschrikkelijk. Maar dat is een ziekte, om nou zomaar iemand neer te schieten hou op. Echt belachelijk.

I: nee dat is niet leuk, voor niemand ook. Ik denk dat de meeste Stones fans dat ook niet echt leuk vonden.

R: Nee dat gun je niemand, of je nou voor de ene club of voor de andere club bent, nee. Vorig jaar was mijn broer met zijn gezin in Amerika. Toen zijn ze ook naar het Dakota gebouw gegaan en hebben ze foto's voor me gemaakt. Bij die ster die daar ligt. Dat soort dingen dat leeft bij mijn vrienden en familie nog steeds hoor. Als ze dan ergens heen gaan en ze zien zoiets, dan wordt het op de gevoelige plaat gelegd.

0:23:09.3 I: Ben je er zelf nog heen geweest?

R: Nee, ik ben nooit in Amerika geweest. Ik hou niet zo van vliegen, ik heb één keer een noodlanding meegemaakt dus nu is het wel goed.

I: ik kan me voorstellen dat je het dan niet echt kan waarderen nee.

R: ik zit er niet echt op de te wachten inderdaad. Maar er is nog steeds een afspraak met mijn familieleden om een keer naar Liverpool te gaan. Maar wanneer dat is weet ik nog niet.

I: daar zijn wel flink wat Beatle dingen tegenwoordig.

R: ja zeker, dus misschien in de zomer of zoiets. Ik heb het al uitgezocht, dan wil ik in het Beatleshotel logeren en dan wil je de Paul McCartney room hebben. Maar wanneer het gaat plaatsvinden dat weet ik nog niet.

I: als Beatlesfan moet je daar eigenlijk wel een keer geweest zijn ja.

R: ja dat moet wel ja.

I: Hamburg ook geweest dan?

R: Nee

I: daar is het wel opgekomen

R: jaaa daar is het wel begonnen. Of nu niet begonnen maar. Eerst in de Cavern club, toen naar Hamburg. Ik heb nog een keer een grote prijs gewonnen. De Beatlesfanclub had een wedstrijd uitgeschreven, die hadden van die papieren stickertje, degene die daar het meeste reclame mee kon maken, die kon een Sgt Pepper lp winnen. Toen ben ik bij Willem Duys op tv geweest. Daar heb ik dus reclame gemaakt voor de Beatlesfanclub. En toen mocht ik hem erelid maken die avond. En in die tijd keken een paar miljoen mensen daarnaar, we hadden maar twee zenders. Toen heb ik die lp gewonnen, dus dat was geweldig. Scheelde mij heel veel geld.

I: ja zo'n plaat kost veel natuurlijk

R: Ja 18 gulden ofzo, dat weet ik niet meer precies. Maar dat was een rib uit je lijf ja.

I: daar moest je nog wel veel voor sparen.

0:25:49.2 R: ja natuurlijk, want alleen met je zakgeld kwam je er ook niet, dus ik ging heel veel babysitten. Dan kreeg je een gulden per uur, dan moet je 18 uur zitten wil je één plaat kunnen kopen. Dat is 2,5^e werkdag, maar ik had het er graag voor over.

En ik heb natuurlijk stik veel plakboeken met alles.

I: die bewaar je nog steeds allemaal? En alles überhaupt?

R: jaa, alles wat ik tegenkom bewaar ik. Alles krijgt een datum erop, en als ik dan mijn twee benen heb gebroken dan kan ik het gaan inplakken. Maar dat heeft ook nadelen want dat plakband wordt allemaal zo geel na verloop van tijd. Dus ik heb nu een la in

mijn bureau waar allerlei krantenknipsels en vogels heb liggen. Dus ik moet nog gaan kijken hoe ik dat allemaal ga rubriceren. Ik hoop dat ik er ooit nog eens aan toe kom.

I: je was natuurlijk wel fan van de band zelf?

R: nee het totaalplaatje dat sprak bij bijzonder aan.

I: en dan vooral Paul

R: ja Paul was mijn favoriet. Maar bij de premiere van Yellow Submarine stond ik dus om tien uur daar op Picadilly Circus met een héleboel mensen uit de hele wereld eigenlijk. Ik stond achter een grote brede dikke amerikaan. Ik zie kunt u even opzei, ik kan niks zien. Dus die zei op een gegeven moment tegen de burenen, ga even opzij want mijn vrouw wil het goed kunnen zien. Dat was ook net in die periode dat John met Yoko ging. Dus het hele Picadilly Circus toen ze eraan kwamen: John stay with Cynthia!! Dat was heel gevoelig eigenlijk. Maar toen heb ik ook de Stones gezien, die kwamen ook die avond daar. En al die mensen uit die tijd zeg maar. Dat was wel heel bijzonder om dat mee te maken.

I: had je toen dan allemaal optredens?

R: Nee we zagen ze aankomen, we konden niet in het theater, dat kon niet. Ik stond wel voor deur, maar dan kwam er zo'n Bobby aan en die jaagde ons weg. We hebben de hele middag alleen maar Beatlesliederen gezongen, met duizenden mensen. Dat vergeet ik nooit meer, die hele sfeer, ik kan het nog zo voor de geest halen. We kenden elkaar helemaal niet. Ze kwamen uit alle windstreken. Dat maakte niks uit, het was gewoon één grote, vriendenclub is een beetje moeilijk om te zeggen.

I: één groot Beatlesfeest.

R: ja ja. Heel groot Beatlesfeest.

I: Maar dan wel de Stones die er ook waren.

R: ja die kwamen 's avonds naar die première die avond. Heleboel Engelse popsterren kwamen naar die avond. Dus die zag je dan ook allemaal naar binnen gaan.

I: Dat was geen probleem verder.

R: neee, het is toch leuk om beroemdheden in het echt te zien. Maar het was toen minder leuk dan de vier jongens die ik adoreerde, en adoreer. Ja daar zat wel verschil tussen moet ik zeggen. Met Petey Probey? Had ik ook niks en met Twiggy ook niet, maar het idee dat je ze daar ziet lopen is toch anders dan als je ze alleen van een fotootje kent.

I: zeker omdat het in die hoogtijdagen zelf was. Ik denk niet dat veel Nederlandse fans kunnen zeggen dat ze ze toen gezien hebben.

R: Nee dat lijkt mij ook niet.

I: ze zijn toch ook maar één keer in Nederland geweest.

R: ja en dan zonder Ringo nog. Ja die was aan zijn amandelen geopereerd, die kon niet mee. Toen hadden we Jimmy Nickel dat was natuurlijk helemaal niks. Nee Ringo was er niet bij.

R: ja op een gegeven moment kwam de kink in de kabel he. Erg jammer, maar aan de andere kant, je weet niet hoe het gelopen was als ze nog dertig jaar door waren gegaan. Dat blijft altijd een open vraag.

I: ik heb ook wel gehoord dat juist omdat ze op het hoogtepunt zijn gestopt dat dan de mythe alleen maar groter wordt.

R: dat hoor je vaker ja. Maar of dat echt zo is weet je niet. Ze hebben gewoon fantastische muziek gemaakt, dat is een ding dat zeker is. En heel vernieuwend ook allemaal, dat is natuurlijk ook erg knap.

I: Daarvoor luisterde je ook naar muziek?

R: ja ik ben altijd wel een muzikliefhebster geweest.

I: maar dan toch die Beatles.

R: ja dat stak met kop en schouders boven alles uit. Ja hoe dat zo gekomen is weet ik niet. Maar ik ben gewoon hartstikke voor ze gevallen.

0:31:27.8 I: ja als je het voor het eerst hoor.

R: ja het is helemaal nieuw, totaal anders. Ik een plaatje kopen met die vier hoofden erop en ik denk oooooh. Dan begint het, dan komt er een boekje vrij, dan komt er een pen, dat moet je eigenlijk hebben he.

I: In het begin wist je er natuurlijk heel weinig van.

R: ja niks, het eerste boekje was, wij zijn de Beatles. Dat heb ik toen goed zitten te bestuderen, dat is die en die is die. Ja dat wist ik niet in het begin.

R: Twee weken geleden ben ik nog naar Nieuwegein geweest, daar was een Beatlesconventie. De Beatlesfanclub uit Nieuwegein, die hebben elk jaar zo'n bijeenkomst. Daar ben ik ook even heen geweest, dat is toch leuk.

I: Dat wordt nog steeds druk bezocht?

R: jaa jaa (twijfel), en daar kan je dan allemaal dingetjes kopen, cd's lp's dvd'tjes. Het enige wat ik gekocht heb en nog niet had was een Beatlesklok, alleen hij doet het niet. Maar dat vind ik dan altijd wel leuk, even iets mee te nemen als herinnering. En dan ook eens wat ik niet heb. Er zijn nog duizend dingen die ik niet heb maar je kunt niet alles kopen.

I: De Beatles gingen nog in 70 uit elkaar, maar hoe hou je dan het fan zijn leven.

0:33:15.7 R: ja er is zoveel gebeurt erna nog. Ze blikken ook heel vaak terug op het verleden, deze lp of dit liedje wordt weer eens helemaal uitgeplozen helemaal. Dan hou je het fris. Via het internet volg ik ook de Nederlandse Beatlesfanclub, ik kijk dagelijks of er iets nieuws op staat. Nou altijd is er wel weer wat. Ja waar ze het allemaal vandaan halen. Het is uit de hele wereld. Oh wat ook leuk was, bij die première in Tuschinski, toen zei een van de bazen van EMI tegen mij kom eens even mee, er is een professor van het John Lennon Universiteit uit Tokyo hier. Die heeft jou horen praten maar hij verstaat geen Nederlands. Toen heb ik daarna nog even met hem staan praten, die bleef nog een week in Nederland, en toen is hij ook in Utrecht bij mij langskomen. Allerlei dingen laten

enzo, heel leuk. Hij heeft hier gegeten, sushi, beetje aangepast natuurlijk. Een paar later was hij weer terug in Tokyo, toen heeft hij me een paar dingen opgestuurd van John Lennon in het Japans. Ja dat is heel apart, heel leuk. Ik heb nog steeds wel email contact met hem.

I: John Lennon instituut is?

R: ja dat is een Universiteit daar geeft hij les aan. Muziekgeschiedenis ofzo. Ja dat was heel speciaal. Matasaka heet hij.

I: ja het is wijdverspreid.

R: ja wereldwijd. Ik denk waar je ook komt, ze kennen de Beatles wel. Tenminste een beetje van onze leeftijd, die hele kleine kinderen natuurlijk niet meer. Zo probeer ik mijn nichtjes en achterneefjes een beetje op te voeden. Dan vragen ze wel, wat zijn dat voor mannetjes die overal staan. Dat vinden ze dan ook wel leuk. Maar ze zijn nog jong dus ze snappen niet dat je idolaat van die mensen bent.

I: ja en dat was natuurlijk ook een hele andere tijd dan nu.

0:35:43.3 R: Ik had bijvoorbeeld een Paul McCartney sloop op mijn bed. De bedden werden natuurlijk iedere week verschoond, en dat was prima, maar ik moest natuurlijk wel m'n sloop weer om kussen hebben. Met kunst en vliegwerk is dat vaak wel gelukt maar, haha. Ja zo gek was ik, ongelooflijk.

I: Maar dat is ook wel leuk.

R: Ja, ik heb alleen ontzetting d spijt. Ik had een Beatlesjurk en die heb ik verknipt voor carnaval. Daar heb ik wel heel erg spijt van dat ik dat ooit gedaan heb. Ben je ook bij het Beatlesmuseum in Alkmaar geweest? Ook de moeite waard.

I: nee nee, ik heb er wel over gehoord.

R: die Eigenaar kan ook het nodige vertellen, die heeft allemaal boeken geschreven over de Beatles. Daar ben ik ook wel een paar keer geweest. Dan kijk in de vitrine: dat heb ik, en dat heb ik en dat heb ik... Maar verder ook soms dingen die je niet hebt.

I: ja er is natuurlijk behoorlijk wat verschenen.

R: ja en nog steeds. En het blijft maar door gaan. Mijn nichtje was er vorig weekend, het was gewoon propvol in die winkel. En ook als je op rommelmarkten komt, dan ga ik ook altijd kijken naar Beatlesspullen. Ik koop ook nog steeds van die matroesjka poppetjes als ik ze zie. (ze heeft er ook een heleboel verspreid over twee vitrinekasten staan). Zodra ik ook hoor dat er iemand naar een Oostblokland gaat, ik heb ze ook allemaal gefotografeerd, die geef ik dan mee. Als je er eentje ziet die ik heb, graag kopen voor me. Er zijn ook een paar winkels in Nederland die ze verkopen, dat weet ook iedereen. Belde er iemand laatst op dat hij in zo'n winkel stond, mailt foto's en er was er weer een die ik nog niet had. Laatst liep er ook weer iemand op de Albert Kuypmarkt en die zag ook weer een setje, mij gelijk bellen, had ik ook nog niet.

I: dan gaat het hard.

R: nou het kan nog wel harder gaan hoor, maar er zijn op een gegeven moment wel grenzen. Als er dingen een paar honderd euro kosten dan, nee. Zo was er laatst iemand die had beelden geboetseerd, dat was echt wel heel mooi. Iemand kwam daarmee aanzetten. Toen heb ik die maakster gemaild, 5000 euro, jaaa nou nee dank u. Dat ging echt te ver.

I: daarvan kan je wel een weekje naar Liverpool

R: ja wel langer ook.

I: ben je toen de Beatles uit elkaar gingen nog naar andere muziek gaan kijken?

R: Ja ik luister heel veel naar muziek, hier staat heel veel de radio aan. Elke keer als een Beatles nummer komt gaat ie weer een stukje harder. Maar het is niet dat ik zeg ik ben zo bevlogen door andere muziek. Ik vind het leuk de radio.

I: wat voor muziek dan?

R: ja gewoon, geen pop en geen funk en geen hop, en geen oerwoud geluiden, en techno en dat soort dingen niet. Ja het zijn toch een heleboel groepjes of bandjes. ABBA vind ik wel aardige liedjes, maar ik heb niet eens een lp van ABBA. Dat vond ik destijds ook wel leuk. Er zijn wel meer dingen die ik leuk vind.

I: maar is dus wel een beetje muziek van die tijd.

R: Ja jaren '70 muziek vind ik nog steeds wel het allerleukste. Het heeft ook vaak een leuke melodie, de teksten zijn ook vaak heel aardig. Maar dat gestamp enzo, dat vind ik niks

I: ieder zo zijn eigen tijd.

R: ja gelukkig ook.

I: en dus ook gewoon de Stones

R: uuuh jajaa (twijfelachtig)

0:42:26.0 I: dat kwam er heel twijfelachtig uit.

R: ja dat krijg ik niet zo heel goed over mijn lippen. Ik probeer het ook vaak te vermijden door die anderen te zeggen. Het is een beetje onzin, maar dat is van vroeger he. Die naam sprak je niet uit. Een beetje hetzelfde als met Ajax en 010.

I: Ja want de Stones, uh die anderen, zijn wel doorgedaan.

R: die anderen zijn doorgedaan ja, ja die zijn nog steeds bezig. Maarja Paul McCartney gaat ook weer op tournee. Ringo hoor je veel minder van, niets of nauwelijks.

I: nog heen geweest? Paul dan?

R: Nee hier in GelreDome niet. Ik ben wel een paar keer in Amsterdam geweest lang geleden. En op die Beatlesconventie was Steven Holy. Daar heb ik even mee gesproken, die is drummer geweest in de Wings. Ik vraag: Goh was je toen in Amsterdam in '78? Ja ja daar was die bij. Dus ik zeg, ik zat ook in die zaal. Hij dacht al dat ie me al herkende.

Nou even handtekeningen en even foto laten maken. Dat soort dingen vind ik gewoon nog heel erg leuk.

I: Maar dan nu niet meer die concerten.

R: ja dat is zo heel erg massaal. Je moet de hele avond daar staan enzo. Daar heb ik geen trek meer in. Nee maar goed wie weet. Ik geloof niet dat ie met dit tournee naar Nederland komt. Maar stel dat, ik zit er toch altijd wel over na te denken. Zal ik nou wel of zal ik nou niet?

I: het is het overwegen waard.

R: ja dat zeer zeker.

0:44:20.3 I: Als het ergens wat kleiner zal zijn dan

R: ja dan ben ik er eerder. Gister had ik het daar met vriend aan de telefoon over. Die zei, hoe oud is Paul nou. In juni wordt hij 70. Oh als je nou een uitnodiging om erheen te gaan met het vliegtuig ga je daar dan wel naar toe? Nou naar London kan ik wel met de boot of met de trein. Maar als ik een uitnodig zou krijgen... dan overwin ik mijn vliegangst wel. Vrienden van mij die hadden weer vrienden wonen in Liverpool, dus die kwamen heel vaak op het John Lennon Airport. Dus die namen ook altijd spullen voor mij mee.

I: ja daar zal ook wel weer een speciale gift shop zijn.

R: Ja hoeveel T-shirts ik ook de kast heb liggen boven... Maar goed ik draag ze eigenlijk bijna nooit.

I: Dat toch niet?

R: nee nee, ik heb ze wel en wil ze ook graag hebben. Bij bepaalde gelegenheden vind ik het leuk om te doen, en doe i het ook wel maar het is niet dat ik elke dag met een Beatles T-shirt loop.

I: was dat vroeger meer?

R: jawel, ja. Ik heb ook een beetje mijn leeftijd tegen. Dat doe je niet zo snel meer.

I: begrijpelijk.

R: maar voor verjaardagen en sinterklaas was het altijd heel makkelijk voor mij iets te kopen. Beatles was altijd goed. Ze hebben wel geleerd te informeren wat ik nog wel wil hebben en wat ik al heb. En soms gaat het ook fout, dan heb ik wel terwijl ze denken van niet. Maar wegdoen doe ik het dan ook niet. Ik zit ook vaak op marktplaats te kijken of er nog dingetjes worden aangeboden. Koop ik ook nog wel eens spulletjes van.

I: Ja is natuurlijk een bron van leuke dingen.

0:46:51.4 R: Ja maar je moet de mensen toch wel ook kunnen vertrouwen.

0:50:04.2 R ja was ook wel lache, een paar jaar geleden hadden we een heel gezellige straat. Toen op een gegeven moment had mijn overbuurvrouw geelzucht. Ik deed dan de boodschappen iemand anders maakte weer schoon. Dus op een gegeven moment was ik

bij haar in huis en keek in de boekenkast, joh Beatlesboek dat heb ik niet mag ik dat even lenen? Ja is goed maar het is wel van mijn zoon dus het moet wel terug. Dus ik zit dat te lezen, komt ineens mijn verhaal terug, wist niet eens dat het erin stond. Dus ik wilde dat boek wel kopen want mijn verhaal van London staat erin. Want ik schreef altijd naar de Beatlesfanclub als ik iets beleefd had en die had dat blijkbaar erin gezet. En zelfs die japanner die hier was, die kende het ook niet, die vroeg of het ook in het Engels verkrijgbaar was. Dus ik informeren bij de schrijver, en ja hoor dat kon, en is geregeld dat dat boek snel kwam en kon het weer mee naar Tokyo.

R: ik wordt ook wel regelmatig benaderd de Beatlesfanclub als er iets is, of als ik wil meewerken aan iets, of dat ik kan helpen met iets.

I: ken je nu nog Stones fans?

R: nee niet een. Niet om vervelend te zijn. Ik zou het niet weten.

I: denk je dat dat toevallig is?

R: Ja nou, ik weet niet dat dat toevallig is. Ik ken nog wel een aantal Beatlesfans nog, van vroeger ook. Maar Stonesfans nee.

I: ja je neemt het ook niet mee van school dan enzo. Als je dan niet met elkaar om gaat, dat maakt het ook wel lastig.

R: nee want dat was een groepje apart en wij waren een groep apart. Wij hadden geen ruzie met elkaar, dat nou ook weer niet. Maar we hadden ook niet gemeenschappelijks met elkaar. En we respecteerden elkaar wel. Dat zij van die andere club helemaal idolaat waren, dat kon er bij ons niet in.

I: en terecht haha.

R: nou dat weet ik niet, iedereen in zijn waarde laten.

0:54:10.5 I: na school heb je dat aangehouden die groep?

R: nee op een gegeven moment ga je studeren, dan gaat iedereen studeren, dat vervaagt op een gegeven moment wel. Maar het is wel vaak dat bij de Beatlesfanclub stukjes leest van, oh god ja heeft die nu dit meegemaakt.

I: Was het tijdens studeren eigenlijk nog relevant?

R: Uh nee, dat was al wel later. Maar het heeft altijd wel gespeeld, vanaf dag twee tot vandaag. En het blijft altijd doorgaan dat is een ding dat zeker is. Kijk dat er nou zo'n voordeur wordt verkocht, wat voor meerwaarde dat heeft weet ik niet. Ik heb het toch uit de krant gehaald, en de datum bij gezet, en bewaard. Misschien dat volgende week het raam wordt verkocht dat weet ik niet haha.

I: Het Raam! Waar Paul McCartney door naar buiten keek!

R: precies, hij heeft er misschien met zijn vinger aan gezeten om het open of dicht te doen. Ja maar dat soort dingen heeft toch met ze te maken en dan wil ik het hebben.

I: weinig behoefte zelf gehad om die deur te kopen?

R: nee, wie zegt dat het zijn deur is. Stel dat, wat heeft dat ding opgeleverd, 6000 euro of zoiets, misschien nog wel meer.

I: nou ja als je toevallig een nieuwe deur nodig hebt.

R: ja dan wel , maar dan past ie waarschijnlijk niet.

I: ja dat is een Engelse deur, die gaat naar links open.

R: ja want ik weet wel dat die mensen waar ik logeerde, toen ik vertelde dat ik Paul gesproken had, nou die sloegen stijl achterover, *Lucky Dutch Girl!* En die maand in Engeland was natuurlijk niet gek voor mijn taal, maar het ging voornamelijk om de Beatles. Ik vond het helemaal niet zo gek dat mijn ouders me daarnaar toe stuurden, het tegendeel zelfs. Dan zit je dicht bij de bron.

0:56:17.3 I: Dat ze je erheen stuurden had er niks mee te maken.

R: Nee dat was om mijn Engels bij te spijkeren, als je een maand daar in huis zit, dan spreek je toch meer Engels dan thuis en op school. Ja en een hele leuke bijkomstigheid was dat ik vlak bij London zat en daar naartoe kon. Ik heb nodige keren voor Paul zijn huis gestaan.

I: Bij de anderen langs geweest?

R: die woonden wat verder weg en Paul dat was mijn idool he. Cavendish Avenue.

I: dat is ook nooit meer weggegaan.

R: nee nee, ik heb op die muur geklommen om zijn huis. En hij had van die grote ijzeren poorten die niet open gingen. Op die muur kon ik zijn huis goed zien. Ja en toen die poort eenmaal opging en ik met Peter Brown en Asher mee naar binnen kon, jaaaa, dan gaat er wel wat in je om als fan hoor, potverdorie zeg.

I: wat me opvalt, het is moeilijk om aan vrouwelijk fans te komen. Bijna alle mensen die ik vind zijn mannen.

R: meen je niet. Wat raar, je zou toch zeggen dat ook vrouwen voor die kerels vallen zeg maar. Of ze durven er niet voor uit te komen. Hoeveel vrouwen heb je dan al?

I: jij bent de tweede.

R: de tweede? De tweede van de Beatles?

I: nee de andere vrouw was van de Stones.

R: wat bijzonder.

I: dat ervaar jij helemaal niet zo?

R: ik zou zeggen dat er meer vrouwelijke dan mannelijke fans zijn. Muziek maakt natuurlijk niet uit, maar ik was helemaal smoor op die Paul McCARTney. Maarja hij is nu voor de derde keer getrouwd en weer niet met mij.

I: voor hem een gemiste kans haha

R: haha inderdaad dankjewel, vind ik ook hoor.

I: maar op zo'n Beatlesfanclub dag, zijn daar dan niet alleen maar mannen?

R: het merendeel was man, maar er lopen ook wel vrouwen rond, mannen wel meer moet ik zeggen.

I: ja ik weet ook niet waarom. Ja ik vind gewoon meer mannen, wat ik ook wel verwachtte van tevoren. Meer mannen in ieder geval die er een uitgesproken mening over hebben. Wel vaak een voorkeur, maar niet echt uitgesproken fandom. Als je die filmpjes van vroeger kijkt, daar zitten alleen maar vrouwen, waar zijn die gebleven?

R: Ze durven er misschien niet meer voor uit komen, ze zijn getrouwd en dan mag het misschien niet meer van hun man.

I: Op school waren je vriendinnen ook fans?

R: Ja, nou ja, een aantal wel ja. Maar ik was wel de ergste, de meest fanatieke zal ik maar zeggen.

I: ook van de jongens, überhaupt in de klas?

R: Ja welke fan gaat trakteren als ze jarig zijn. Die docenten hebben ook allemaal blauw gelegen volgens mij. Mijn agenda pulde ook uit met Beatlesplaatjes en toestanden allemaal. Elke dag als de week voorbij was kon je weer plaatjes erin plakken.

I: allemaal uit die blaadjes?

R: ja ja. Op een gegeven moment had John zijn haar laten knippen toen heb ik een brief gestuurd of ik een lok van zijn haar mocht hebben. Nou dat kon niet, dus toen heb ik een stuk overhemd gekregen. Nou ik heb het wel goed bekeken maar of het een overhemd is, dat waag ik te betwijfelen. Het zit in mijn plakboeken maar of het echt zo is dat weet ik niet. Maar wat wel leuk was dat je altijd antwoord kreeg van ze, een ontzettend werk moet dat geweest zijn.

I: waar stuurde je het naar?

R: Ja dat was een adres, ik weet het niet meer precies. En dan zorgen dat je op tijd was voor de verjaardag, op de dag zelf. Maar ja met post weet je dat nooit precies, maar dat probeerde je wel uit te mikken. Maar ik kreeg altijd een foto terug met een briefje erbij.

Interview 11 – The Rolling Stones

R: Het was dat er niet dat er speciale fanclubs ofzo waren, maar een zekere rivaliteit was er wel ja.

I: ja jij was Stones fan dus.

R: ik weet niet meer hoe dat zo gekomen is. Ik denk gewoon omdat ik de muziek mooi vond. Ja de top 40 was er vroeger he, op vrijdag kon je dat blaadje halen bij de platenwinkel. Een A4tje dat volgens mij nu nog bestaat, een blaadje waar alle top 40 nummers op staan. Daar stonden de stijgers en dalers enzo, en daarmee volgde je dan de Stones en de Beatles. En platen kopen natuurlijk he

I: Dure platen

R: ja, een plaat, dat zal nu nog zo zijn, maar nu koop je ze minder. Platen moest je voor sparen en in de zomer voor werken, zelfde als nu gebeurd denk ik. Je had lp's en singles, ik kocht eigenlijk niet zo vaak singles.

I: gewoon gelijk de volle lp.

R: ja ik weet niet hoe dat kwam, ik heb die platen natuurlijk allemaal nog. Wat ik me herinner heb ik niet zo vaak singles gekocht.

I: en dan vanaf '63 al? Ik weet niet precies wanneer de eerste Stones lp's er waren.

R: uh ik ben in '56 geboren dus in '63 was ik 7, dus ik denk dat het een paar jaar later was. Ik weet wel de eerste LP die ik gekocht heb heette de Rolling Stone, met een groene hoes, die heb ik boven nog liggen. Dat was mijn eerste LP, een Stones LP. Maar dat zal wat later zijn geweest. Het eerste wat ik me herinner, de lp die ik kocht toen die uitkwam, was Let it Bleed. Dat is in '67 ofzo zoiets.

I: Ja ik weet ook niet precies wanneer dat was haha

R: Maar die heb ik vrij snel gekocht nadat die uitgekomen was. Toen was ik 11, daarvoor zal ik één of twee platen gekocht hebben wel.

I: had je toen ook een eigen pick-up?

R: ja, ook al weet ik dat niet meer precies. Ik denk dat ik een pick-up kreeg, of kocht, toen ik bij mijn ouders op de zolderkamer terecht kwam, toen moest ik ongeveer 11 zijn geweest. Ik weet het niet zo precies meer.

I: Ik denk dat in de woonkamer draaien misschien niet..

R: nee dat gebeurde niet, of nauwelijks. Wel een beetje 's middags denk ik, mijn vader kon er niet goed tegen. Mijn moeder was er wel wat makkelijker in. Mijn moeder werkte parttime als verpleegster, wat dat betreft veel dichterbij de kinderen. Dus ik denk dat ik overdag ook wel draaide in de woonkamer. Maar niet als mijn vader thuis was, dan moest er rust zijn. Geen herrie aan zijn kop.

I: Maar ze waren dus verder dus niet echt moeilijk daarin.

R: nee dat niet. Maar als mijn vader er was dan was het wel wat lastiger dan mijn moeder. Ik herinner me nog dat ik *Paint it Black* als single gekocht had. En dat heb ik toen denk ik aan mijn moeder laten horen. Dat is een nummer waar die drummer er nogal hard in komt, dus die heb ik mijn moeder laten horen beneden.

I: het was natuurlijk langharig werkschuw tuig heb ik mij laten vertellen.

R: dat waren de Beatles geloof ik ook op een gegeven moment. De Beatles waren er iets eerder dan de Stones en dat werd ook als langharig gezien. Als je het nu ziet is het natuurlijk... De eerste foto's van de Stones uit die tijd waren ietsjes ruiger dan de Beatles, maar ook niet zo heel veel ruiger. Met een jasje aan en de haren die ietsjes onregelmatiger geknipt waren dan de Beatles.

I: ongeveer net zo lang maar iets minder goed geföhnd.

R: Qua platen heb ik, van de eerste 6 – 7 platen die ik gekocht heb, er 5-6 van de Stones waren.

I: En die anderen waren van?

R: Ik herinner me heel vroeger dat ik merkwaardigerwijs een lp van de Beegees heb gekocht. Nu vind ik dat merkwaardig. Van Creedence Clearwater revival heb ik wel gekocht. Later werd dat diverser natuurlijk.

I: Maar geen Beatles?

R: ik heb van de Beatles die rooie en blauwe dubbel LP gekocht. Dat ze over een balkon hangen. Verzamel lp's van 64 tot 67 en die andere 67 tot 70.

I: oke dus je hebt het wel allemaal gehaald?

R: die heb ik mijn studententijd gekocht, toen was ik jaar of 22.

I: Toen waren ze dus al uit elkaar.

R: ja toen waren ze al uit elkaar. En volgens mij ook nog een witte lp van ze, een live LP.

I: want toen ze bij elkaar waren was je geen fan?

R: nee, en nu eigenlijk nog niet haha. Er zijn een paar nummers die ik wel aardig vind. Een collega van mij is grote Beatlesfan, maar die heeft een veel beter gevoel voor muziek dan ik. Die zegt dat er allerlei dingen in de muziek zitten die je niet direct hoort. Ja dat diepere dat ontdek ik er niet in. Daardoor vind ik een paar nummers wel aardig. Maar nu kijk er wel iets nuchterder dan toen naar.

I: was dat toen minder nuchter dan?

R: ja dat denk ik wel. Ja er was wel zeker rivaliteit. Wat ik me daarvan herinner is dat er in die top 40 nummers van de Beatles van niks op 1 kwamen wat heel bijzonder was. Dan vond ik dat een beetje overdreven, of dat het met de Stones ook moest gebeuren. Maar het is ook niet dat zo er op school een groep tegengesteld waren ofzo. Zo sterk was het niet.

I: je had wel fans neem ik aan op school?

R: ja maar ik denk dat het meer over voetbal ging. Het voerde niet echt de boventoon, er was in ieder geval niet echt een tweedeling. Ik denk dat die rivaliteit, toen ik Ginevra ontmoette (vrouw), toen in Italië hoorde we een liedje uit die tijd ongeveer, een protestliedje tegen Vietnam, dus rond '68. De eindzin daarin, het gaat over een jongen die opgeroepen wordt voor dienst, zegt dat die jongen een fan was van de Beatles en de Rolling Stones. Dat vond ik heel gek dat je zoiets in een liedje zag. Dat was niet het geval, je was of van de Beatles of van de Stones. Zo losjes zeggen dat je fan was van de Beatles en de Rolling Stones dat was niet mijn beleving.

0:10:11.6 R: Later ben ik naar een aantal concerten geweest, van de Beatles natuurlijk nooit de gelegenheid gehad. Die zijn ook maar één keer naar Nederland geweest, naar blokker, daar was ik te klein om naar toe te gaan. En de Stones ben ik al met al een keer of 6 7 geweest. Eerst in het Zuiderpark hier in '75 of '76. En later ook nog in de Kuip een keer in '3 94 zijn geweest. Toen had ik het idee, ik heb het nu wel gezien dus als ze nog

terugkomen. Maar het leuke is, Ricardo (zoon) is een grote fan, toen hij 9 was wilde hij er per se naar toen. En sindsdien zijn we daarna nog twee keer geweest. In '98 was het in de Arena, nog een keer in de Arena in 2002 of zoiets en in Nijmegen in 2007.

I: En ze gaan nu weer.

R: ja maar er zijn nog geen plannen voor Nederland. Wel in Engeland.

I: dat is dan toch iets te ver?

R: het komt toevallig uit dat we dan op vakantie zijn. Op 6 juli komen ze in het Hyde park en dan gaan we net we op vakantie dus we kunnen gewoon niet. Als dat niet geweest zou zijn waren we misschien wel heen gegaan. Het voordeel is dat Ricardo dan de kaartjes regelt. Ja ik heb wel een paar keer hele nachten voor het postkantoor gelegen om kaartjes te krijgen, wat op zich ook wel gezellig is.

I: ja er liggen natuurlijk ook allemaal andere mensen

0:12:18.0 R: ja dat was leuk hoor. Ik ging daar dan op het einde van de avond heen. Twee keer heb ik dat gedaan. Ging ik om een uur of 12 's avonds weg. En dan stonden daar al een aantal mensen, beetje kletsen, beetje lezen. En al die mensen hebben natuurlijk ze al wel vaak gezien.

I: Ja dus ook gewoon nog steeds fan ook.

R: Ja als ik nu met mijn iPhone in de trein muziek luister dan zit daar veel Stones bij, ik mag het nog steeds graag horen. En een concert is wel een aparte beleving. Dat geldt trouwens niet alleen voor de Stones hoor, ik ben ook naar concerten geweest van Joe Cocker en Roxy Music. Een concert is echt een andere dimensie, dat zal jij vast ook wel meegemaakt hebben. De laatste keer in Nijmegen stonden vooraan bij het podium, de 20ste rij ofzo.

I: Oh dat is wel heel gaaf dan

R: Ja dat is wel heel mooi ja.

I: Ondanks dat ze dan wat ouder zijn.

R: Ja dat zie je dat ze ouder zijn. Maar ze krijgen toch 10000 mensen helemaal plat. Dat was vroeger ook al zo. In het concert in de Kuip in '82 denk ik. Ik zat helemaal aan de verkeerde kant boven het andere doel zeg maar. Wij zaten helemaal bovenin zo ver als je kon zijn. En toen waren er nog geen grote schermen. Dat begint dat alsof je naar een heel klein televisieschermpje zit te kijken. Maar toch als het concert op gang komt, de sfeer komt erin. Dat ze letterlijk tot de randen van Kuip alles en iedereen meenemen. Dat is echt ontzettend knap hoor.

I: zeker omdat je ze niet eens meer ziet.

R: ja je ziet ze eigenlijk niet, je ziet wat poppetjes heen en weer lopen. De muziek is natuurlijk ontzettend hard en neemt alles in beslag, maar de personen zie je niet of nauwelijks. Maar toch die muziek, en je merkt dat iedereen mee gaat doen. Dat vond ik toch wel heel bijzonder. Dan voel je echt dat hele stadion op en neer gaan.

I: ja dat is ook wel heel cool.

R: ben je ook weleens bij een groot stadion concert geweest

I: een keer Linkin Park gezien in Keulen, maar toen stonden we ook heel ver. Maar op een gegeven moment staat iedereen te zingen te springen en te schreeuwen. Dat is wel heel erg leuk ja. Je krijgt energie van de massa mensen

R: Ja het neemt je helemaal in beslag, je kan er niet aan ontsnappen.

I: je gaat er natuurlijk ook wel met een bepaalde instelling heen.

R: Ja wil toch ook wel plezier beleven, maar dat gebeurt dan wel ook. Dan vind ik ook knap aan zo'n tour, ze hebben wel de technische middelen, maar je moet het wel kunnen. Mick Jagger die anderhalf uur lang alle ogen op zich gericht heeft. Hij moet bewegen en zingen tegelijk. Het gaat wel in een ander tempo dan een aantal jaar geleden. Maar ik vind het toch wel knap. Hij zei op een gegeven moment dat hij minder dynamisch was dan hiervoor.

I: dat kan je iemand van 70 ook niet echt kwalijk nemen.

R: nee precies, ja hij wordt 70 dit jaar he.

I: Het was dus wel voornamelijk de muziek, maar de band speelde dat ook nog mee? Juist een beetje dat controversie karakter, kijk ons lange haren hebben.

R: nee dat denk ik niet echt. Ik herinner me dat niet dat ik dat belangrijk vond. Mijn zus was ook Stones fan, die was daar misschien iets gevoeliger voor, voor dat controversiële. Ik zal er enigszins door beïnvloed zijn, maar dat is hetgene dat speelde. Het was echt wel de muziek die me aansprak.

I: die rivaliteit is die nog gebleven?

R: nee niet als rivaliteit, niet serieus in elk geval. Misschien kan je het vergelijken met Ajax en Feyenoord, dat was toen ook een hele sterke rivaliteit. Nu vind ik Feyenoord ook leuk om te zien. Toen was ik Ajax fan en kon je niets zien van Feyenoord. Een Europese wedstrijd als het ware. Als je ouder wordt, wordt je daar rustiger in, dat zegt me niks meer. En dat is met de Beatles idem dito. Zoals ik al zeg, sommige nummers vind ik aardig van de Beatles. Over Yellow Submarine zeg ik weleens denigrerend dat het een Carnavals liedje is. Maar daar zit toch misschien muzikaal meer in maar dat is aan mij niet besteedt. Dat spreekt me dus minder aan. Maar het is niet zo dat ik de muziek niet wil horen omdat het Beatles is ofzo. Misschien was dat toen wel een beetje zo was maar. Dat gaat op dezelfde manier dat je per definitie vond dat Feyenoord niet goed voetbalde. En als Feyenoord nu leuk voetbalt dan kijk ik er gewoon naar. Zelfs als ze tegen Ajax spelen. Een zekere voorkeur, maar dat is meer bepaald door de mensen die daar spelen (nu wel alleen voetbal dus), of mij dat sympathieke mensen lijken.

I: dus dat zou nog kunnen wisselen ook?

R: Dat zou in principe kunnen wisselen ja. Maar dat is ook maar een heel beperkt beeld natuurlijk want je kent die mensen helemaal niet.

I: Ja want de Stones zijn natuurlijk ook nog wel flink veranderd van bezetting.

R: ja we zijn 2 3 jaar geleden zijn we bij een concert van Bill Wyman geweest, de Stones zijn natuurlijk ook niet heel erg veranderd he. Brian Jones is natuurlijk weggegaan en overleden. Mick Taylor is er een paar jaar bij geweest. Maar Ron Wood is al heel lang bij, zeker al 40 jaar bijna. En Bill Wyman is op een gegeven moment weggegaan. Maar de muzikanten eromheen zijn natuurlijk ook een hele vaste kern.

I: Mick en Keith zijn er natuurlijk al sinds het begin.

0:20:14.2 R: ja en Charlie watts ook. En Ron Wood 10 jaar later, of misschien 15 jaar later maximaal. We zijn dus 3 jaar geleden bij een concert van Bill Wyman geweest, dat was wel aardig. Daar was ik denk ik niet naar toe gegaan als het niet een oude Stone was.

I: die heeft een eigen band ofzo.

R: ja, ik weet niet meer hoe die heet, maar is wel een aardige blues achtige band. Was wel leuke muziek. Ook nog een cd gekocht die ik nog wel eens draai.

I: maar het maakte dus niet echt uit of mensen vervangen zijn.

R: Nee, Brian Jones was natuurlijk heel erg in het begin. In '68 eruit gegaan, en hij speelde ook niet meer op Let It Bleed, dat was Mick Taylor al. Toen was ik ongeveer 12, toen begon het concreter te leven, dus Brian Jones heb ik niet zo concreet meegekregen. Mick Taylor is er een jaar of 10 bij geweest. Ron Wood sindsdien. Wat me wel verbaasd waarom Darryl Jones nooit lid is geworden, misschien financiële redenen. Die is de bassist.

0:24:29.6 R: ze lijken wel een zware baan te hebben hoor. Soms snap ik niet hoe die gasten het nog opbrengen, als je 65 70 bent. Dan moet je toch wel zo'n kick krijgen van optreden. Je bent toch een paar maanden van huis, in hotelkamers slapen, ontzettende inspanning denk ik. Je moet je heel erg concentreren. Met name Keith Richards wekt de indruk dat het heel erg uit de losse pols komt. Misschien kost het ze minder energie.

I: die oude nummers hebben ze natuurlijk ook wel vaak gedaan.

R: ja, het is misschien heel anders in mijn werk geef ik colleges. Dan weet ik ook wat ik moet vertellen maar toch is het spannend en kost het energie ondanks dat ik niks nieuws hoeft te verzinnen. Je moet goed geconcentreerd blijven, dat zullen zij ook hebben denk ik. En als je dan 65 bent en niet voor 20 studenten maar voor 50000 mensen, en in een hotelkamer leven, en pers eromheen. Daar moet je wel zin in hebben.

I: ze zullen het wel leuk vinden.

R: Ja voor het geld hoeft het niet meer. Misschien hebben ze het ook wel nodig.

I: het is wel hun leven ook ja.

0:26:40.2 R: heb je wel vaker met topsporters enzo ziet. Guus Hiddink zal het ook niet voor het geld doen, maar die wordt dan ook weer bondscoach van Rusland. Die zal daar dan ook wel weer de uitdaging in zien, dat snap ik dan ook niet hoor.

I: hij zal het wel leuk vinden. Moet haast wel.

R: ja dat zal wel. Maar als je dan een jaar in Rusland gaat wonen waar je de taal niet spreekt. Dat is een beetje hetzelfde zijn. Het zijn echt topsporters in dat opzicht. Die

drijvende motivatie die wij als gewone mensen misschien een klein beetje voelen, maar niet op hun niveau.

I: lesgeven is niet zo leuk?

R: het is ambivalent, het kost veel inspanning om te doen. Soms krijg je leuke reacties, soms niet. Op zich vind ik het leuk om te doen. Maar qua energie dat erin gaat zitten is het weleens veel.

0:28:56.5 I: de Beatles gingen dan uit elkaar in '70, had je dat nog bewust meegemaakt?

R: nee niet zozeer. Ik zou me niet kunnen zeggen dat ik me dat goed kan herinneren, het was zeker geen feestdag in ieder geval. Ik weet ook niet hoe dat bekend werd, is dat abrupt gebeurt? Of is het doodgebloed?

I: ja dat weet ik ook niet precies

R: Ik herinner me dat absoluut niet meer. Op een gegeven moment bestonden ze niet meer, maar het was absoluut geen feestgevoel ofzo. Wat ik wel erg goed vond was het concert voor Bangladesh van George Harrison. Daar was toen ook een film van toen, en een lp. Die heb ik ook gekocht toen, dus daar wat ik me kan herinneren dat er dus ook geen greintje rivaliteit bij zat.

I: Dus na de jaren '60 niet zo boeiend meer.

R: Nee misschien ook omdat ze niet meer bestonden inderdaad.

I: de soort van concurrentie verdwijnt.

R: Qua rivaliteit het enige dat ik me herinner is die top 40 wat de nummers van de Beatles daar deden. De singles van de Stones waren minder succesvol. Daar herinner ik me wel iets van dat ik dat toen vervelend. Daarna in mijn studententijd vanaf '74 of iets daarvoor daar herinner ik me weinig rivaliteit van. Ik herinner me het dus een beetje maar vooral in de jaren '60. Toen ze niet meer bestonden vervaagde dat gewoon een beetje. En die twee dubbel LP's van de Beatles die ik gekocht heb, die zal ik in '76 gekocht hebben ofzo.

I: en dan dus ook niet zoveel gedraaid waarschijnlijk

R: maar niet ook persé niet hoor.

I: Ja want waarom kocht je ze dan op dat moment nog.

R: dat weet ik niet meer concreet. Of misschien omdat er voldoende leuke nummers opstonden of dat ik toch een beetje besepte dat het toch wel de muziek was van de jaren '60. Iets wat je erbij moest hebben zeg maar. Maar er zijn best een aantal nummers die ik goed vond van de Beatles. Sommige vind ik Carnavals muziek.

I: waren dat dan ook de nummers die wat meer naar de Stones neigden?

R: ja dat wel, Get Back, Back in the USSR, dat vond ik wel de betere nummers. Beetje de Rock achtige muziek.

I: Ja ik hoor ook veel dat Beatlesmuziek een beetje meisjesmuziek werd gevonden. Het was een beetje flauw en de Stones waren lekker ruig.

0:33:15.4 R: ja dat sprak me gewoon meer aan. Maar dat is nog steeds, ook met andere groepen. Maar wat ik in mijn studententijd, later dus in '75 veel luisterde, Creedence zit er een beetje tussenin, Deep Purple. Dat is het soort muziek dat mijn gewoon meer aanspreekt dan Beatles achtige muziek.

I: Heeft dat aangehouden? Zoek je nog steeds nieuwe muziek op? Of oude muziek

R: ik luister voornamelijk oude muziek. Het is dat ik door de jongens af en toe nieuw muziek hoor. Wat ik dan een enkele keer wel goed vind, een andere keer wat minder. Als je kijkt naar nieuwe muziek, Adele vind ik wel goed een aantal nummers, Black Eyed Peas vind ik een aantal nummers wel aardig, Flocking Molley dat is een Amerikaanse groep die spelen Ierse muziek op een rock achtige manier. We zijn ook bij een concert geweest daarvan een tijdje geleden. Het is niet zo dat ik op zoek ben naar nieuwe muziek, maar ik hoor wel eens wat. Ja en zoals iedereen heb ik op mijn iPhone een heleboel nummers staan. Als ik in de trein zit luister ik daarna, maar dat is toch voornamelijk klassieke rock, dus '60 '70tiger jaren, wat nummers van Queen, wat van Adele, Joe Cocker. Dat soort muziek, Roxy Music. Dus ik ben ook geen echte, ik ben niet echt muzikaal denk ik. Ik heb vroeger piano les gehad, en dat doe je omdat je ouders dat willen. Maar daar is me langzamerhand duidelijk geworden dat ik geen muzikaal gevoel heb. Ik kon de noten spelen maar ik kon er niets meer doen als het ware. Dat merk je ook wel op de middelbare school, toen had je een paar gasten die gitaar speelden, op feestjes en excursies werd dan muziek gespeeld. Die konden er dan gewoon dingen mee doen, die speelden niet wat er gespeeld moest maar die gaven er een eigen geluid aan. Dat kon ik totaal niet, dat is voor mij een indicatie dat ik geen echt muzikaal gevoel heb. Ik vind het wel prettig om naar muziek te luisteren. En dan is het meer Rock en Blues achtig dan Beatles achtig. Maar ik vind het wel leuk om te merken dat, met name Ricardo heeft dat, maar Francesco ook wel (dit zijn de twee oudste zonen), erg met Queen en de Who, dat er een hele set nummers die klassiekers worden, die blijven gewoon bestaan. Ik vraag me weleens af hoe je dat kan vergelijken met nummers die we nu echt klassieke muziek noemen, Mozart en Beethoven enzo. Dat is ook op een gegeven moment ontstaat, dat was misschien nieuw of anders. Maar dat is ook blijven hangen, 2 of 300 jaar later wordt dat nog steeds gespeeld. Het is een nieuwe generatie klassieke muziek. Daartussen zit geloof ik niet zo heel erg veel. Je had een heleboel en toen kwam in de jaren '50 de grote golf van de Beatles en de popgroepen.

0:38:00.3 R: en daar bestaan er nu nog een aantal van. Waarvan je je kan voorstellen als die gasten allemaal dood zijn, en wij dood zijn. Mijn zoons komen ermee in aanraking en die vinden dat leuk. Die doen dat niet om hun vader er een plezier mee te doen. Die vinden dat ook gewoon zelf leuk.

I: ja je vraagt je wel af hoe dat verder gaat.

R: hoe is dat over 200 jaar, is dat zoals Mozart nu is. Ik denk wel dat het blijft bestaan.

I: Sowieso de grootste bands.

R: ja bands en nummers natuurlijk. Maar kenmerkend voor hun tijd, dat weet je op gegeven moment niet meer. Dat weten we nu omdat het vrij kort geleden was, dat in de jaren 60 en 70 de tijd veranderde. Ik weet niet of tijdens Mozart de maatschappij ook

veranderd is of niet. Na 200 jaar leeft dat niet meer, maar het is nog steeds zo dat mensen graag naar opera's en klassieke muziek luisteren. Dat is nu 200 jaar oud dus.

I: zou je dan concerten hebben met Stones.

R: ja er zijn natuurlijk van die coverbands, bootlegbands. Misschien bestaat dat over 200 jaar nog wel. Of de maatschappelijke belangen en betekenissen er dan nog aan hangen kan je je afvragen.

I: dat is lastig, zeker als de generatie die het meegemaakt uitsterft.

R: ja dat is zo, aan de andere kant is het misschien ook wel hoe bekend het is onder algemeen publiek. 1968 Parijs de studentenopstand is iets wat je nu ook weet. Dat is een soort omwenteling geweest wat helemaal bij die tijd past, dat weten we nu nog. Dat weten jullie ook hoewel je het niet hebt meegemaakt. Wanneer dat uitsterft en je niet meer het idee weet tussen de jaren '50 en '60 dat weet ik niet.

I: ja wat er precies gebeurde tussen 1800 en 1900, wel in grote lijnen, maar zeker niet met muziek erbij.

R: terwijl er misschien nog wel grotere dingen waren. In 1848 zijn er ontzettend veel revoluties geweest. Na de Franse revolutie kwamen er een heleboel achteraan, toen stond heel Europe op zijn kop.

I: Ja misschien dat de muziek dan wel gewoon blijft leven, dat is makkelijker over te brengen.

R: die bootleg bandjes doet me denken, aan dat de jongens mee zijn geweest met jouw vader naar de bootleg Beatles. Ik ben toen niet mee geweest, ik weet niet meer waarom, ik denk niet omdat het om de Beatles ging. Ginevra is wel mee geweest. Die speelden allemaal Beatles nummers, en die begonnen als een geintje met Satisfaction. Toen Ricardo thuis kwam liep hij te wankelen van de slaap en het eerste wat hij zei: ze speelde Satisfaction, dat was het hoogtepunt van de avond.

I: Ja dat ze meedingen als Stones fans.

R: ja ik denk toen nog niet, toen waren ze nog te klein. Wat de Stones betreft de grote doorbraak was, dat was in '98 toen waren ze 9 en 8, toen zijn we naar de Arena geweest. We stonden vrij goed vooraan. Dat vonden ze echt fantastisch.

R: Maar goed ze hebben klassieke muziek gemaakt denk ik. Volgens mij is er nu ook hele handel in lp's, dat is ook iets wat in zekere mate blijft bestaan. Ja nieuwe platen, en ook originele platen van die tijd. Op mijn werk was er iemand die zich daarin verdiepte. Een paar lp's die ik heb zijn nu op de markt een euro of 70 per stuk waard zijn. Maar die houd ik natuurlijk.

I: tot ze echt veel waard zijn.

R: Ja maar dan nog dat weet je nooit natuurlijk. Dat blijft moeilijk inschatten. Maar hoe belangrijk zijn de Stones en de Beatles geweest in het sociale beleven van mensen?

I: ja voor sommige wel belangrijk. Die kregen er vrienden door, juist omdat je weer bij een groep kon horen. Maar het blijft toch altijd wel redelijk bij muziek enzo. Het is niet

dat mensen hele levens omgooiden. Het is wel belangrijker in de zin dat één band een grote rol speelt. Ik heb het idee dat dat toen wel meer was.

R: ja dat was wel meer ja. Toen ik lp's ging kopen, waren de meeste van de Stones. Ik was heel erg gericht op de Stones, later is dat wat minder geworden, dan wordt het wat breder. Je gaat wat meer naar de muziek luisteren, zoals je meer naar het voetbal gaat kijken voor het voetbal. Maar voor de rest heeft het geen maatschappelijke rol gespeeld ofzo hoor.

I: ja je had vooral bij de ouderen, dat je soms wel had ik wordt fan van de Stones want controversie.

R: Dat ligt ook aan je ouders natuurlijk. Mijn moeder die leefde zich erg in de kinderen. Ik vind van sommige muziek waar de jongens naar luisteren nu ook dat het niks is, maar ik vind het wel leuk dat ze ernaar luisteren. Mijn vader ging het een beetje langs heen die maakte het niet zo erg mee. Ik denk dat mijn zus wel een rol heeft gespeeld daarin, die was wat rebelser dan ik, ze was zeven jaar ouder. Die heeft de weg een beetje gebaand. Ik kan me goed voorstellen dat zij de eerste was die je mij bekend maakte met de Stones. Ze studeerde toen in Leiden, daar had je een groep de Shoes. Die traden daar in allerlei zaaltjes op, dat was ook een beetje dat soort muziek. Zij zat daar helemaal in. Ik denk dat dat zij me erop attent heeft gemaakt, op de Stones. Ik heb het haar verder nooit gevraagd maar ik denk dat het bij haar wel een grotere rol heeft gespeeld. Zij was in 1968 19 dus ze heeft het op een hele andere manier beleefd dan ik.

I: Zij heeft misschien nog wel naar het Kurhaus willen gaan.

0:48:16.8 R: Ja daar is ze niet geweest maar het Kurhaus was in 65? Dat had mijn vader dan nog wel door. Daar is ze zeker niet geweest maar ik denk dat voor haar die link wel sterker zal zijn geweest. Die muziek met hoe ze tegenover haar ouders stond, en allerlei dingen in de maatschappij. Bij mij is dat minder geweest, maar dat is ook het leeftijdsverschil

I: In de jaren 50 moest natuurlijk alles netjes zijn enzo.

R: Ja mijn zus is van '49, dus toen die muziek opkwam was ze 14 -15, ik was toen 7. Dat was dus toch wel een andere beleving denk ik. Die heeft dus ook veel bewuster de tijd daarvoor meegemaakt, dat de dingen veel strakker waren.

I: dat heb jij dus nooit meegemaakt?

R: Nee dat heb ik nooit echt gehad. Ook omdat ik de jongste ben van drie. Mijn broer is van '52. Als je de jongste bent worden een aantal kastanjes wel uit het vuur gehaald. Ze was ook zeven jaar ouder, dus dat is ook wel een behoorlijk verschil. Als je 17 wordt, dan wil je dingen doen waar ik als 10 jarige geen voorstelling van had. De tijd dat ik uit wilde was het al minder taboe voor mijn ouders dan wanneer mijn zus dat wilde. Toen hadden ze alles wel gehad. Dat neem ik mijn ouders niet kwalijk hoor, maar dat is ook een proces waar ze doorheen gingen, ze zijn zelf ook op een bepaalde manier opgevoed, ze hebben plannen met hun gezin enzo. Dan gebeuren er dingen die je niet voorziet en daar heb je dan moeite mee. Maar als dat dan een aantal jaar duurt en je hebt jongere kinderen. Dan zijn ze wat makkelijker dan bij de eerste. Dat zal met muziek ook wel zo zijn. Ik weet niet of mijn zus het gewaagd heeft om de Stones te luisteren in het huis op een verkeerd moment, dat zou kunnen.

R: Ricardo heeft een keer iemand ontmoet hier in Rijswijk die is echt helemaal leip van de Stones, die is bij alle concerten geweest, volgt alles op de voet. Vorige week hoorde Ricardo weer eerst van hem dat er weer nieuwe concerten kwamen. Ik ken hem niet, maar hij is een hele fanatieke Stones fan, ik weet alleen niet hoe hij tegenover de Beatles staat. Als Stonesfan is hij in ieder geval wel bijzonder.

0:52:23.3 R: Ik luister wel jaar naar de top 2000, dan komen er goeie en minder goeie nummers voorbij. Maar het is niet zo mijn haren overeind gaan staan als de Beatles langskomen.

I: de Stones staan er ook wel vaak in?

R: ja maar de Beatles altijd meer dan de Stones. De Beatles staan er altijd tussen de 50 en 60 keer in, de Stones iets van 40 of 45 keer. En geen van beiden staat echt in de top 10. Dat vind ik ook een mooi fenomeen de top 2000, een periode dat iedereen thuis is en naar de radio gaat luisteren. En ook al die verhaaltjes eromheen. Er zijn allerlei patronen te vinden in de manier waarop mensen stemmen. Een paar miljoen mensen stemmen dus je kan heel veel statistiek erop loslaten.

R: het leuke zijn ook de verhalen eromheen (top2000). Bij bepaalde nummers heb je natuurlijk herinneringen eromheen. Dat brengen ze wel aardig naar voren, soms een beetje overdreven. Het is wel waar, dan ben je ergens een paar weken op vakantie en je hoort steeds dat nummer, of je bent weg van gezin, of iemand overlijdt. Dat zijn bepaalde dingen waar voor veel mensen een bepaalde link met een nummer ontstaat.

I: heel veel stelletjes hebben een nummer inderdaad, en als je dan uit elkaar gaat is dat wat minder.

R: Ja dat is wel een leuke rol van muziek.

I ja muziek is toch wel belangrijk.

R: Ja ik vind het prettig om muziek te luisteren, ik kan het niet maken op een gegeven moment weet je dat ook. Maar ik mag het graag luisteren.

I: ja het is anders zo stil.

R: ja dat niet eens, maar als ik met name in trein reis dan heb ik eigenlijk altijd muziek op.

I: Maar dat is pas sinds een paar jaar dan. Of sinds walkmans al

R: ja wel al een tijd, ik kan me geen walkman met cassette herinneren. Maar wel met cd's en mp3 spelers, mijn eerste speler konden 6 nummers op. Dan merk je wel dat het cirkeltje vrij kort was.

I: dat ging gelukkig vrij snel, toen je een iPod had maakte het niet meer uit.

R; ja ik heb nu een iPhone en daar staan honderden nummers op.

I: ik weet niet wanneer discmans zijn gekomen, jaren 90 ofzo denk ik. Walkman was jaren 80 dacht ik.

R: ja zoiets inderdaad, die eerste mp3 spelers waren er in 2000 ongeveer.

I: Daarvoor kon je alleen maar thuis luisteren.

R: ongelooflijk he, en dat was dan met lp's en cassettebandjes. In mijn studententijd had je van die apparaten waar een pick-up en cassette allebei in zaten. Het illegaal kopiëren was toen op bandjes. Dat deed je wel al. Het moest denk ik met microfoon opgenomen worden, dus dan moest heel stil zijn. Misschien dan het ook wel intern in het apparaat ging.

I: en van de radio natuurlijk

R: ja zo ging dat toen, of je kocht een lp, of je nam een plaat over op een bandje.

I: bandjes waren er in de jaren 70 toch al?

1:02:28.9 R: ja zeker ja. Twee helft van de jaren '70. ik ben in '75 op kamers gegaan, daarvoor kan ik me geen bandjes herinneren.

I: dat zal een flinke verandering zijn geweest. Je kon opeens zelf muziek opnemen.

R: ja platen moest je kopen. Die kon je niet kopiëren, het begrip ontstond toen in feite. En wat toen ook opkwam was video's van nummers. Toppop heette dat toen. Ik meen me te herinneren dat dat in 1970 ongeveer was. Toen kwam er een soort top 40, minder nummers op televisie, maar met beeldmateriaal erbij. Dat was in het begin vrijwel alleen nummers van Woodstock, dat was van '69. Daar was een film van gemaakt en dat was het zo'n beetje het enige filmmateriaal wat er was dat met film te maken had. Maar dat ging wel geleidelijk aan over. Toen kwamen er ook opnames van concerten, tot langzamerhand ieder nummer ook op beeld werd uitgebracht. Maar dat begon voor zover ik me dat kan herinneren na Woodstock.

I: Ja toen had je ook alleen publieke kanalen, dat was dan 1 keer per week denk ik?

1:04:44.4 R: ja ik denk t.

I: er was geen MTV, hoewel die ook geen muziek meer uitzenden.

R: geen muziek meer uitzend?

I: nee dat is alleen maar van die slechte realityshows. Ik geloof dat hier en daar nog een verdwaald nummer uitzenden maar daar blijft het zo'n beetje bij.

R: ja sowieso is de media enorm veranderd. Televisie waren twee kanalen, ik weet nog dat Nederland 3 erbij kwam. En commerciële tv was nog veel later.

Interview 12 – The Rolling Stones

R: Ik ben in de jaren 60 opgegroeid in Den Haag. Dat was natuurlijk het popmecca van Nederland. Ik kwam zelf uit een redelijk traditioneel gezin. Mijn vader was militair, dus die was wel van de strakke zaken, ik mocht niet al teveel, lang haar was uit den bozen en dat soort dingen. Dan ga je daar toch een klein beetje tegen afzetten. Als je ziet dat om je heen iedereen dat ook doet. Dan probeer je toch op een andere manier die identiteit een beetje te ontwikkelen. Daar kwam bij als ik naar school fietste, ik zat in de Zuid-Larenstraat op school, ik woonde op de Erasmusweg. Ik reed terug de Leiweg af en daar op de hoek met de Erasmusweg had je de rolschaatsbaan de Eekhoor. Hij is er niet

meer maar er waren drie rolschaatsbanen in Den Haag. Alle drie die rolschaatsbanen hadden een paviljoen erbij, en in dat paviljoen traden beatbands op. De Eekhoorn was het paviljoen waar Q 65 altijd repeteerde. Dus als ik 's middags van school naar huis reed dan ging ik daar langs, even ouwehoeren met die gasten. Zo kwam ik met die lui in aanraking, die maakte natuurlijk lekker ruige muziek, dat sprak mij wel aan. Ik was dus in die tijd echt fan van de Rolling Stones, Pretty Things, Q 65 en dat soort bands allemaal. Dat was echt in die periode he. Zelfs ook wel het beginwerk van de Beatles vond ik ook wel aardig hoor, She Loves you en I wanna Hold Your Hand, en Please Please me. Dat vond ik toen toch ook wel aardig, want dat was ook lekker wild. Maar toen de Beatles met allemaal zoete liedjes, Norwegian Wood, Michelle en dat soort dingen kwamen, toen hadden ze echt voor mij afgedaan. De Rolling Stones ben ik toen echt wel blijven volgen tot ik in de jaren '70 wel. Dat sprak mij toch wel aan ja. Nou toen in de jaren '70 ben ik een beetje, leerde ik mijn vrouw kennen, krijg je ook andere dingen, je bent met je carrière bezig, daar was ik heel druk mee. De muziek was op dat moment voor mij dus een beetje over. Ik heb misschien wel tien of vijftien jaar, wel naar de radio geluisterd, maar er was niet echt iets wat mij echt aansprak. In de jaren '70 misschien nog de Eagles ABBA zelfs nog wel een beetje en dat soort muziek, Paul McCartney en de Wings vond ik toen nog wel aardig. Maar ik moet zeggen, die glamrock en dan disco gedoe en de beegees, ja ik ben toen eigenlijk een beetje uit de muziek gegaan. Toen ging ik de politiek in en dat heeft ook heel tijd in beslag genomen. Toen pas in de jaren '90, ik zat weliswaar nog in de politiek maar in een parttime functie, ben ik door een college benaderd om een avondje muziek te doen. Hij ging allemaal platen bespreken, hij vroeg aan mij of ik ook een plaat wilde meenemen. Hij ging dan over Sgt Peppers een verhaal houden. Toen ging ik er een keer goed naar luisteren, en op dat moment dacht ik: goh dat is eigenlijk best wel aardig, niet alles maar het meeste wel. Ja nou dan ga ik toch maar eens even nader luisteren. Ja en zo is het eigenlijk een beetje gekomen dat ik steeds meer ben gaan luisteren en lezen over de Beatles. Gewoon om eens wat meer van de achtergronden te weten, dat is eigenlijk de situatie geweest waardoor het is gekomen.

0:05:22.4 Nu ben ik een paar terug gestopt met werken dus nu heb ik de tijd voor allerlei leuke dingen. Dus ik ga volgende week met een stelletje internetvrienden naar Liverpool toe, daar ga ik ze rondleiden. Ik ben er namelijk al zes of zeven keer geweest al. En dan gaan we dus echt een heel weekend alle plekken langs die maar enigszins met de Beatles in verbinding staan.

I: is dat dan ook via de Beatlesfanclub?

R: nee daar ben ik sinds een jaar of drie bezig als recensent en vertaler af en toen. Maar ik ben al jaren, zeker een jaar of 10, op een forum actief. Vroeger was dat van het radioprogramma het Stenen tijdperk. Helaas ging dat programma steeds meer het stenen tijdperk verschuiven, dus het werd steeds meer jaren '80 en '90 muziek. De liefhebbers die op dat forum zaten waren echter fans van de '60 en een enkeling van de jaren '70. Dus toen hebben we een eigen forum gestart. Op dat forum komen één of twee keer per jaar een flink aantal mensen bij elkaar. Toen kwam het gesprek erop dat ik al een paar keer in Liverpool ben geweest. Zou je ons niet een keer mee willen nemen. Dus ik zeg als jullie betalen wil ik dat best doen. Dus op een gegeven moment kwam dat eruit. We hebben gezocht naar een juiste datum en gaan nu volgende week daarheen.

I: Het is niet Beatlesweek of zo toch?

R: Nee dat is in augustus. Dat is meestal het laatste weekend van augustus. Want er hoort altijd een bank holiday in te vallen. Dat is altijd een maandag, ze hebben daar namelijk minder vakantiedagen maar dan hebben ze eens in de zoveel tijd een bankholiday. Dat is altijd eind augustus, altijd de laatste maandag in augustus dacht ik. Rond dat weekend wordt altijd de Beatlesweek georganiseerd.

I: ook wel eens geweest?

R: Ja de laatste twee jaar ben ik een aantal dagen daarvan, ik ga niet een hele week, geweest.

I: dus toch wel opeens een enorme fascinatie voor de Beatles zoveel jaren later.

0:08:17.5 R: JA het heeft toch een stukje met jeugdsentiment te maken. Ja ik kan niet ontkennen dat dat een rol speelt. Morgenavond ga ik naar de BootlegBeatles in Leiden en dan zit de hele zaal mee te brullen. De meesten zijn dan ook van mijn leeftijd, sommige iets jonger, sommige iets ouder. Je ziet er ook wel knaapjes van 14/15 jaar tussen zitten. Dat hoort er wel bij dat gevoel van die jaren. Je wordt zelf een jaartje ouder en dan ga je toch terugdenken.

I: Spelen de Stones dan ook nog een rol?

R: Ja hoor ik ben de laatste twee keren dat ze in de Arena waren ben ik daar geweest. Laat ik heel eerlijk zijn, ik vind dat ze na eind jaren '70 niks fatsoenlijks meer hebben gemaakt. Dat is voor mij ook echt de periode, de jaren '60 en begin jaren '70. Tot Sympathy for the Devil. A Bigger Bang dat vond ik eigenlijk niet echt goed meer, het wordt teveel van hetzelfde, te weinig nieuw gespeeld. Dan wordt het een beetje routinematig, dat vind ik niet leuk.

I: Optredens zijn dan wel leuk.

R: ja optredens. Ja de eerste keer in de Arena, dat was de Bridges to Babylon tour, duurde het soms een halve minuut voor ik doorhad welk nummer ze speelde, zo slecht was de akoestiek daar. Maar de tweede keer was het beter, toen hadden ze allerlei voorzieningen getroffen. Maar daar spelen ze eigenlijk ook alleen maar de bekende nummers, zo af en toe een of twee van het laatste album, voor de rest niet.

I: je gaat dus gewoon weer terug naar de jaren '60 '70. Want voor zover ik het nu begrijp, moest je toen echt wel kiezen tussen de Beatles of de Stones.

R: ja laat ik het zo zeggen. Dat werd bijna altijd wel gezegd, en dat had dan vaker te maken met het feit dat je tot de ene groep jeugd of tot de andere groep jeugd hoorde. In Den Haag had je de Kikkers en de Plu. Dat waren twee jeugdgroepen, de een reed op Puchs en de ander op Kreidlers en Zundapps. De een reed zo (doet Harley zit voor) en de ander had van die buikschuivers. En de ene groep had dan van die groene capes aan en de ander had leren jasjes aan. Het was dus ook wel een beetje van ja hoe kleeft je je, dan hoor je in de ene groep. Als je je nonchalanter kleeft dan hoorde je bij de Rolling Stones groep, en als je je wat netter kleeft dan hoorde je bij de Beatles. Dus ja zo was dat toch wel een beetje.

I: dus het was veel groter dan alleen die twee bands.

R: ja zeker. Zelf heb ik daar niet dat ik aan mee gedaan, daar was ik te serieus voor, ik zat op de HBS en druk met mijn studie dus ik heb daar niet zo gek veel aan mee gedaan. Maar die gasten gingen de duinen in er er werden hele veldslagen uitgevochten. Maar aan de andere kant, er gebeurde zelden wat. Het was wel heftig, er waren wel veel tegenstellingen, en je moest in de stad ook niet in je eentje in de verkeerde groep terecht komen, want dan werd er wel eventjes gemat. Maar het ging dus echt ver, het was een soort jeugdcultuur zou je kunnen zeggen, dat dat een rol speelde. Maar dat was typisch voor Den Haag hoor, ik weet niet of dat overal was. Hoewel in Amsterdam had je de Dijkers en de Pleiners, dat waren ook twee van die groepen. Ik weet niet wie wie was, maar daar had je ook van die tegenstellingen. En verder weet ik eigenlijk niet of dan verder nog voorkwam.

I: maar je was dus ondanks het serieuze wel een Stones fan.

0:13:51.1 R: ja ja,.

I: had dat dan puur met de muziek te maken.

R: Nou ja, ik wilde me eigenlijk toch ook wel een beetje afzetten. Want als ik naar de kapper was geweest en ik kwam thuis en mijn vader vond het niet kort genoeg dan pakte hij zelf de tondeuse en hup alles eraf. Dat vond ik natuurlijk allemaal maar niks, dan ben je aan het puberen dan wil je nog wel eens de kont tegen de krib gooien. Daar had het in eerste instantie wel mee te maken. Maar ik vond het toch ook best lekkere muziek natuurlijk. Als je het niks vind wordt je ook geen fan, niet alleen om het dwarsliggen. Echt die periode van Its All Over Now, Satisfaction, die nummers, dat was voor mij echt wel heel leuk.

0:15:05.3 I: Maar dus toch ook wel een klein beetje met de Beatles ook al.

R: jawel, nou zeker de allereerste jaren, '63 '64 is dat geweest. Toen zijn de Stones ook in Nederland geweest, in het Kurhaus.

I: niet heen geweest?

R: nee. Ik denk zelfs dat mijn vader dat verboden had als ik het had gevraagd. Maar ik heb voor het museum in hoek van holland waar ik ook als vrijwilliger werk, heb ik een hele vitrine ingericht over dat concert in het Kurhaus. Een grappig verhaal trouwens, er kwam daar op een gegeven moment een man binnen, die had zijn vader meegenomen. Die vader was een van de politieagenten die op dat toneel had gestaan bij dat Kurhaus. Dus die lopen langs die vitrines, bij een hele grote foto, zegt die jongen kijk pa dat ben jij. Daar stond die man met knuppel en zijn pet. Die man zat toen ook te vertellen dat hij die avond dienst had en weg ging thuis. En zijn vrouw vroeg of er nog iets bijzonders was vanavond, hij zegt: nee ik moet naar het Kurhaus daar treedt een of ander Engels bandje op haahaha. Dan moet je naderhand toch wel heel hard lachen als je dat verhaal hoort.

0:16:56.1 I: ja dat heeft wel behoorlijk het nieuws gehaald geloof ik.

R: Ja zeker.

I: Werd dat thuis ook nog besproken?

R: Ja dat was schandelijk natuurlijk. Maarja dat heb je met die wilden die op het toneel staan. Mijn moeder was daar wel redelijk gematigd in hoor. Sommige nummers van de

Beatles kon ze ook nog wel waarderen. Maar mijn vader vond het allemaal helemaal niks.

I: en die vond het dan niet vervelend dat je het luisterde?

R: nou ja als ik op mijn kamer zat met mijn eigen pickup en mijn eigen platen die gekocht had. Hij vond het stom en vond dat ik het geld beter kon besteden maar ja dat moest je dan zelf weten. Zolang hij er maar geen last van had.

I: Ja zolang het niet vervelend wordt is het prima. Kocht je dan ook Beatles platen ook?

0:17:56.4 I: Ik kan mij niet herinneren dat ik in die tijd een Beatles plaat heb gekocht. Ik heb er nog wel eens over nagedacht. Ik denk dat ik één keer een verzamelalbum heb gekocht. Maar niet echt dat ik singeltjes of zo van de Beatles had. Wat ik nog wel een keer heb gedaan. Dat was bij het nummer Please Please me, dat vond ik toch wel goed. Dan ging ik wel eens naar de Snackbar om de hoek. Dan gooide ik een kwartje in de Jukebox of het maar weer eens te horen. Want het werd niet zo vaak op de radio gedraaid. Je had toen de publieke omroep, die was helemaal niks. Daar was het alleen maar Anneke Gronloh of Rob de Nijs die je hoorde. En Veronica, die was al wel bezig, maar die moest eigenlijk nog echt ontwikkelen. Ik luisterde 's avonds dan wel naar radio Luxemburg. En naar de Engelse zee zenders, in Den Haag kon je die met gunstig weer ontvangen.

I: dan pik je toch een beetje die muziek op

R: ja zeker wel.

I; want in eerste instantie mee in aanraking komen is misschien ook nog wel lastig, als het alleen op piratenzenders uitgezonden wordt, hoe kom je er dan aan.

R: ja ik weet het eerlijk gezegd niet goed. Ja je had natuurlijk wel van die bladen, de muziekexpres en de muziekparade. Daar had ik geloof ik wel een abonnement op. Ja dan lees je erover en dan wil je er toch ook wel iets van horen. En vroeger had je dus, echt in de grammofoonplaten winkels kon je dan met van die oortelefoons kon je een plaatje luisteren. Dan moest je wel de halve stad door want je kon niet elke keer bij dezelfde platenzaak zeggen dat je een plaatje wilde horen. Luisteren en niet kopen, dat werkt natuurlijk ook niet. Maar dat deed je dan.

0:20:43.1 R: Ik weet ook nog wel dat in 1966 de eerste single van Q 65 uitkwam. Ik had gehoord van ze dat ze studio in waren geweest en dat ie binnenkort zou komen. Maar op een gegeven was die er dan, er hing dan ook echt een aanplakbiljet met het hoesje ernaast in de etalage van de grammofoonplatenzaak, want ja in Den Haag kende iedereen die jongens.

I: want die traden daar op in de omgeving.

R: Ja en niet alleen daar hoor. Zij traden regelmatig op in zalen als het zuiderpark, de rolschaatsbaan. Als je daar ooit naar toe zou gaan en je gaat dat paviljoen in, het ziet er nog net zo uit. Het is onvoorstelbaar dat daar een drumstel versterkers en vijf mensen konden staan. Het is gewoon ontzettend klein. Ik ben er een paar jaar geleden geweest en toen was het niks veranderd. Daar traden ze op vooral. Maar ook clubs in Scheveningen, ik weet de namen allemaal niet meer hoor. Ja en ook gebouwtjes bij

kerken, zo had je in Rijswijk het Don Bosco gebouw, daar traden ook regelmatig bandjes op. Het was dus echt wel Golden Earrings, de Motions, Sandy Coast, de Shoes, Q 65.

I: ja den haag stikte gewoon van de bandjes zeg maar.

R: ja nog wel een aardig boek van Rob Mindé. Die heeft een soort verzameling gemaakt van Den Haag Popstand nummer 1. Met alle bandjes met bezettingen en foto's, dat is echt wel een heel aardig boekje geworden. Dan zie je dus ook allemaal dwarsverbanden, figuren die in de ene band zaten en een half jaar later opeens bij een andere.

I: Ja en dan dus Engelse Bands.

R: ja die kwamen dus ook wel naar Nederland toen. Ik herinner me de Kinds en de Hollies, die traden ook regelmatig op in Den Haag en omgeving, en soms ook in het Westland. En dan had je dus de veilinghal, dat was wat groter daar konden wat meer mensen in. In Den Haag had je de houtrusthallen als er geen schaatsen was. Ja dat soort bandjes, The Who heeft er ook nog opgetreden. Rolling Stones was dan toch wel, in het Kurhaus waren er 600 plaatsen, en dat was ook allemaal netjes zitten op stoeltjes. Naderhand stond er geen stoel meer op zijn plek. Dat was in '64 ja.

I: Daarna werd het wel iets groter zeker?

0:25:41.5 R: Ja maar op dat moment zei de optredenman hier in Nederland ik zal ze nooit meer contracteren, maar een jaar later had hij ze in Den Bosch staan. En weer een jaar later, in '68 denk ik, dat ze toen in de Houtrusthallen hebben opgetreden. Daar wilde ik wel kaartjes voor maar toen was ik 17. Dat kon niet.

I: En toen dus ook al zo'n grote fan dat je al naar concerten graag wilde.

R: ja ja.

0:26:18.2 I: dat mocht dan ook wel van ouders?

R: Jaa (twijfelachtig) dat mocht wel, maar dat was niet helemaal zonder discussie.

I: Je moest dus eigenlijk een band kiezen. Stones of Beatles dan, maar als je zegt ik hield van beiden, kon dat dan wel?

R: Jawel maar men begreep het alleen niet. Een aantal jaren daarvoor had je dezelfde tegenstelling met Elvis Presley en Cliff Richards, daar kon je ook niet allebei fan van zijn. Men begreep dus niet als je zei: ik vind de Rolling Stones goed maar ik vond sommige dingen van de Beatles ook goed. Dat kon toch helemaal niet... Beatles was helemaal niks, Beatles was voor mietjes. Daar heb ik me nooit wat van aangetrokken. Als heel Nederland riep dat dat een geweldige band was, en ik vond het niks, dan riep ik dat ook gewoon.

0:27:45.2 I: Dus je hoefde niet persé tot één van die groepen te horen.

R: nee nou als je echt in die kikkers of die plu groepen had gezeten. Dan was het waarschijnlijk wel wat lastiger geworden om je identiteit te bewaren. Maar daar deed ik gewoon niet aan mee. Dus dat maakte allemaal niet zoveel uit. Ik vond nogal veel wel goed, dus ik vond ook niet alles wat de Stones doen goed, en daarnaast ook niet alles van de Beatles was niks. De Hollies was ik niet zo'n groot fan van, ik heb een hele goeie

muziekvriend en die is daar helemaal idolaat van. Het waren wel aardige nummers maar het zei mij niet zoveel, het was een beetje zoetig.

I: In '70 gingen de Beatles uit elkaar. Heeft dat nog een impact gehad ergens op?

R: Ja nou... eigenlijk niet eens zo heel erg. Ze traden al niet meer op, het was alleen nog maar een studiobandje geworden. En naar ik later begrepen heb waren ze nog maar zelden met zijn vieren in de studio te vinden. Dus in dat opzicht veranderde er niet eens zoveel. Want ook in de jaren daarna hebben nog steeds de leden van de Beatles meegewerkt aan soloprojecten van de anderen.

I: ah oke

0:29:48.5 R: want op heel veel platen van Ringo Starr spelen George en John mee, en later ook weer Paul McCartney, die was er eerst even buiten gebleven, een soort outsider geworden. Maar die is er naderhand ook weer bijgekomen. Ook op platen van John Lennon hebben George en Ringo meegedaan. Zo was er toch wel een soort van kruisbestuiving in de platen, hoewel ze dus niet meer als Beatles optraden. Het bleek toch wel dat ze bij elkaar betrokken waren. Maar om nu te zeggen, ik heb ook niet in mijn omgeving meegemaakt dat mensen zeiden, goh wat een drama dat die Beatles uit elkaar zijn. Toen zat ik natuurlijk toen al wel in mijn opleiding en bij Philips. Dus het kan ook zijn dat ik daardoor er minder mee bezig was door mijn carrière. Hoewel je wel in die tijd interesse in de meisjes kreeg, in elk geval wat nadrukkelijker daarmee bezig was. Maarja ik had daarnaast ook nog aan sport, daar was ik ook altijd druk mee, je moet toch een beetje je tijd verdelen.

0:31:44.2 I: Ja dan is het lastig om ook een hele grote fan te zijn.

R: Ja en ik ben ook nooit echt heel erg idolaat geweest, kritiekloos. Dat heb je heel vaak bij fans he. Ik heb als mailadres Q65@..., ik vond dat wel een leuke band. Maar ik had ook een keertje toen er een plaat uitkwam, wat voor bagger hebben ze nou gemaakt. Dat vond ik echt jammer. Er komt weer een nieuwe plaat uit leuk! Dan was die er, je had m besteld, dus je kreeg een seintje dat ie er was, en denk je gadverdarrie. Ik ben dus nooit zo geweest van alles is goed wat ze maken.

I: Je kijkt gewoon per album en per nummer.

0:32:49.1 R: Maarja ik. Rolling Stones, Pretty things, dat soort gedoe

I: wel een beetje meer de Rock en Blues kant.

R: Ja beetje Rythmn en Blues achtige nummers. Uiteindelijk zijn daar de Beatles ook mee begonnen. Die hebben op hun eerste albums ook allemaal nummers van Carl Perkins en dat soort figuren. Ja de Eerste albums stonden niet heel veel nummers van henzelf op.

0:33:33.8 I: Is dat dan ook gebleven die Rythmn en blues smaak?

R: ja hoor, ik mag het nog steeds graag horen. Alleen Amy Whinehouse vond ik goed, Adele vind ik goed, dat vind ik toch ook een beetje in die sfeer passen. Dat is dan weer wat modernere muziek die ik ook kan waarderen. Hoewel ik verder niet zo heel veel van de hedendaagse muziek ken. Als je mij vraagt of ik één nummer uit de top 40 kan noemen? Absoluut niet.

I: tenzij er toevallig Adele in staat.

R: Ja maar dan zou het meer een gok zijn als nu zou zeggen Adele zal er wel in staan.

I: Daar dus gewoon niet meer mee bezig.

0:34:26.5 R: nee. En ja ik verzamel nog steeds, of nou ja daar ben ik een aantal jaar geleden mee begonnen, covers van Beatles nummers. De teller staat nu geloof ik op 2200 of zo.

I: wow digitaal dan?

R: Ja want dat zou veel te gek worden, je betaalt je blauw. Ik heb het niet slecht maar dat vind ik gewoon niet verantwoord. Dus ik heb 2200 denk ik zo ongeveer, covers. Meest waanzinnige dingen hoor, instrumentale dingen maar ook als opera uitvoering, of als reggae uitvoering, van alles en nog wat.

I: zijn dat filmpjes van Youtube of wel iets professioneler.

R: Nee het zijn allemaal mp3's hoor. Dus echte muziek, want oh het meeste daarvan is niet eens op filmpjes te vinden. Ik ben ook niet zo heel visueel ingesteld. Ik luister liever en lees dan een boek erbij dan dat ik echt heel zou focussen op beeld. Nee ik heb nog een paar jaar terug, toen was er iemand die had op een blog van de volkskrant geschreven dat hij een project had gedaan om van alle albums van de Beatles, als je alles meetelt zijn dat er 16, had hij een cover samengesteld. Daar zaten een flink aantal verschillende artiesten bij, van de nummers die de Beatles zelf gecoverd hadden had hij de originele uitvoeringen genomen. Dat vond ik wel een aardig idee. Dus voor mezelf wilde ik dat ook doen, maar dan per artiest maar één nummer erbij. Dus toen ben ik net zo lang aan het zoeken geweest todat ik dat voor elkaar. Dat je van al die 16 albums al die nummers had, sommige nummers komen twee keer voor. En die waren dus door allemaal verschillende artiesten gemaakt, geen enkele artiest komt twee keer voor.

0:37:20.1 I: Dus 2200 artiesten die een nummer gecoverd hebben?

R: nee, dat is alleen van die 16 albums. 12 nummers per album, dat zijn pakweg 180 190 nummers. Alleen dat zijn allemaal unieke artiesten. Die 2200 daar zitten complete coveralbums bij, één artiest die een heel album heeft overgenomen. Judy Collins heeft een album gemaakt waarin ze Beatles nummers doet, maar ze heeft ook een album waarin ze Dylan covers doet, enzovoorts. Vorige week kreeg ik van een vriend de Beatles op zijn Brabants, allemaal Brabantse artiesten. Die hadden de liedjes van de Beatles vertaald in dialect. Dat kreeg ik dan van hem en dat vind ik dan wel heel leuk om in mijn verzameling op te nemen.

I: Haha bizar, ten eerste in het Nederlands, en dan ook nog eens een dialect.

0:38:39.3 R: Er is een jaar of acht geleden is er een project geweest in Limburg, rond Venlo. Daar hebben ze een live uitvoering gedaan van Sgt Peppers. Ze hebben met kleding aan het hele album gespeeld. De lokale artiesten, een van degene die daar aan meewerkte was die acteur uit Flodder. Die hebben dus Sgt Peppers helemaal op zijn Limburgs uitgevoerd. Dat is dus een live uitvoering geweest die op de markt is gedaan tijdens een zomerfestival. De plaat die daarvan is gemaakt heb ik dus ook. Je verstaat het niet maar de klanken zijn natuurlijk wel bekend.

I: ja je weet wat ze ongeveer zouden moeten zingen in het Engels in ieder geval.

0:39:51.2 R: Ja ze proberen wel vaak bij de originele tekst te blijven, dat is wel leuk. Het is natuurlijk geen kunst om een eigen tekst te maken op een liedje, of althans op een melodie, die niks meer met het origineel te maken heeft.

I: Nee het is de kunst om het origineel te vertalen, en wel te zorgen dat het een beetje mooi loopt. Dat is ook veel moeilijker.

R: En dat je zo dicht mogelijk bij de inhoud blijft.

I: Maar is dan ook een beetje de smaak verandert?

0:40:33.2 R: Mijn smaak verandert voortdurend. Dat klinkt misschien heel raar. Ik heb een hele tijd in de jaren 70, toen vond ik John Denver wel aardig, dat is een Amerikaanse zanger, beetje country achtig was dat. Mijn vrouw kocht er wel eens een plaat van, daar luister je dan naar en dat vond ik niet onaardig. Naderhand, we zijn samen grote musical liefhebbers, we gaan heel veel naar musical voorstellingen toe. In de jaren '90 tot een jaar of 5 6 terug gingen we naar bijna elke musical die er was. Tegenwoordig worden er zoveel musicals gemaakt, met de meest waanzinnige onderwerpen. Nu moet het echt een speciale zijn, anders doen we het niet meer. Zo heb ik dat ook wel vaker gehad dat ik in de loop der jaren een artiest wel goed vond en naderhand ging ik weer naar wat anders. In het begin van de zestiger jaren was ik een Cliff Richards liefhebber, dat stookte ook al niet met de Rolling Stones he. Want Cliff Richards was een beetje de ideale schoonzoon.

0:44:05.8 I: Dat zijn flinke verschuivingen van smaak dan

R: ja ja. Er zijn nog steeds dingen die ik wel leuk vind om te luisteren uit die tijd. Ik ben met mijn vrouw een paar jaar geleden naar de 50jarige theatertour van Cliff Richards en de Shadows geweest. Ik denk dat wij toen zo'n beetje de jongste waren die daar rond liepen, de rest was nog veel ouder. Ja dat merk je toch wel heel snel hoor, een jaar of drie verschil in leeftijd dat dat toch heel snel in die jaren wat uitmaakte.

I: Ja dat je dan net bij de ene groep hoorde en niet bij de andere.

0:45:26.5 I: ja en dan dus met de Beatles erbij, is dan ook de smaak verandert daarin? Dat je dat dan nu wel leuk vind? Je zei dat Michelle en Norwegian Wood meisjemuziek was.

R: Nou Michelle vind ik nog altijd niet echt geweldig. Maar nummers als Norwegian en In My Life die kan ik nu wel een stuk beter waarderen. Een van mijn favorieten, dat is heel raar misschien, dat is The Two of Us. Ik heb me nooit gerealiseerd dat zij dat hadden opgenomen tot een ik een paar jaar terug een cover kreeg van Boney M, die had dat gecoverd. Toen denk ik verrek, toen ben ik naar het origineel gaan luisteren, dat staat op de plaat Let it Be, dat vond ik niet zo gek veel. Toen kwam daarna Let it Be naked uit, dus zonder al die tierelantijntjes van Phil Specter. Dat vond ik toen een heel goed nummer. Maar er staat ook dramatische nummers op dat witte album bijvoorbeeld wat ik helemaal niks vind.

I: Zoals?

0:47:01.4 R: Revolution 9 natuurlijk. Dat is dat rare nummer met alleen maar 9 9 9 9. Ja wat altijd een heel populair nummer is bij concerten, dat zou voor mij helemaal niet hoeven, is Helter Skelter, en Back in the USSR dat hoeft van mij ook niet.

I: Terwijl dat wel wat meer Rock is.

R: Ja dat klopt. Maar ik weet het niet.

I: Toen niet en nu nog steeds niet. Smaken verschillen. Wel grappig dat dat wel de nummers zijn waarvan je denkt dat dat nummers zijn die meer naar de Stones neigen, dus dat je juist daar van zou houden.

R: Ja maar... dat ... nee.

I: nee zo werkt het dan toch niet.

R: dus ja. Erg consequent zal ik wel niet zijn. Dat is aardig met muziek, het hangt ook altijd van je stemming af. Ik kan hier als mijn vrouw niet thuis is best de knop wat harder draaien als er een lekker ruig cd'tje op staat. Maar aan de andere kant is het zo dat ik nu ook best wel iets heel rustigs op kan zetten. Ik heb ook een hele grote verzameling klassiek, dat spelen we ook weleens.

0:49:09.8 I: Ja muziek hangt natuurlijk heel veel af van je emotie, waar je zin hebt om naar te luisteren. Favoriete band hangt ook heel erg van het moment af.

R: op het forum stelt iemand elke week een artiest voor en dan vraagt hij aan de forumleden om je vier favoriete nummers te geven van die artiest. Soms zijn het artiesten waarmee ik helemaal niks heb, dan doe ik gewoon niet mee. Ik ga niet alles nog een keer beluisteren om te kijken of er toch iets aardigs bij zit. Maar daar heb ik ook bij gezegd, vandaag zij het deze vier, deze week was Dusty Springfield aan de beurt, ik had een paar nummers die niemand anders had omdat ik die goed vond. Maar als ik morgen het hele lijstje ga luisteren, kan het zijn dat ik denk nee die vind ik eigenlijk nog mooier. Het zijn een soort dagkoersen.

I: Dan dus ook wel redelijk actief op internet

0:50:32.1 R: Toevallig ben ik gister naar een muziekvriend geweest die volgende week ook meegaat naar Liverpool. Die woont in Sittard. Ja ik had een nog een dag vrij reizen in de trein. Hele middag zitten ouwehoeren over muziek, dingen zitten uitwisselen, harstikke leuk. Ik had dingen voor hem, hij had dingen voor mij.

I: en dan gaat het over alle soorten muziek?

R: Toch wel voornamelijk over de jaren '60 hoor. Dat hele forum heeft wel het meeste de zestiger jaren. Er zitten een paar jongeren bij die wat meer de zeventiger jaren zien zitten, maar het meeste neigt naar de jaren '60.

I: Merk je daar nog Stones tegen Beatles?

0:51:55.2 R: Nee eigenlijk niet. Het viel me wel op dat er mensen waren die dus nu meegaan naar Liverpool waarvan ik dat niet had verwacht. Ik had het idee dat die een andere muzieksmaak hadden.

I: je zou misschien wel kunnen zeggen dat die rivaliteit in ieder geval daar minder is.

R: Ja ik vraag me ook af of het niet een beetje kunstmatig is gecreëerd. In die jaren was er zelfs een afstemming over wanneer wie een plaat zou uitbrengen want ze moesten het vooral niet tegelijkertijd doen. Want als de Stones het deden kwamen die op nummer één te staan. En twee weken later als de Beatles een plaat uitbrachten kwam die op nummer één te staan. Als ze dat tegelijk hadden gedaan was er één altijd ondergesneeuwd. Ze hadden gewoon onderling afspraken dat ze dan afstemden. Die gasten gingen ook heel vaak met elkaar om. Brian Jones heeft meegespeeld op nummers van de Beatles. Maar I wanna Be Your Man was een Beatles compositie. Ik heb nog geprobeerd iets te vinden of de Beatles weleens iets van de Stones hadden gedaan. Behalve Julian Lennon, dat is de zoon van, die heeft Ruby Tuesday opgenomen.

I: Maar dat is toch veel later gebeurd dan.

0:53:55.3 R: dat was veel later ja. Als mp3 heb ik die ook ja.

I: Hoort die dan ook bij de Beatles covers?

R: nee het is een Stones cover. Daar heb ik er ook wel wat van, maar niet zo heel erg veel. Misschien 150 200 of zo.

I: die zijn er niet? Of geen zin om te verzamelen.

R: Nou ik zit zo af en toe wel eens te snuffelen maar zeker van latere nummers zijn er nooit covers verschenen. Eerdere nummers, als je praat over It's all over now, Not Fade Away, maar dat waren geen originele Stones nummers, die hadden ze zelf gecoverd. Daarvan kan je wel een hele hoop varianten vinden. Buddy Holly is een van de meeste gecoverde ariesten.

I: Maar dan die dus niet verzameld.

0:55:08.7 R: Nee, je moet wel ergens iets hebben dat je het kan beperken. Net zo goed dat je alle postzegels van de wereld kan verzamelen, dan weet je dat je nooit compleet komt. Zo heb ik ook een aantal jaren terug, uit het boek Hitdossier, dat is een overzicht van alle platen die in de hitparade hebben gestaan in Nederland, voornamelijk van '65. Dat hebben ze allemaal verzameld, ik ben alle nummers eruit gaan lichten van 1 januari 1960 tot 1 januari 1970. Die ben ik allemaal gaan verzamelen als Mp3. Daar ben ik twee jaar mee bezig geweest en toen had ik de laatste te pakken. Dan heb je wel een kater, wat moet ik nu.

I: Ja de verzameling is compleet, wat moet ik nu.

0:56:31.6 R: Je doet het erom om compleet te worden, als je dat bent.

I: dan is er niks meer.

R: dan ga je weer andere dingen zoeken.

I: Maar waarom dan voor Beatles gekozen en niet voor de Stones?

0:56:54.8 R: Toeval, ik was toentertijd iets meer met de Beatles tegen. Ik kwam dus dat blog op de Volkskrant tegen. Die man had dat gedaan, ik denk verrek dat is toch wel hartstikke leuk, dat ga ik ook doen. Als je dan eenmaal begint, tot ik die zestien albums compleet had, net zo lang tot ik allemaal verschillende artiesten had voor elk nummer. Ja

nu vind ik het ook wel leuk, want je hoort allemaal verschillende versies van nummers, dan probeer ik er nog meer van te pakken te krijgen. Dan ga je overal aan het snuffelen. Zo af en toe vind je er weer eens wat. Er zijn nummers bij waarvan ik maar één cover heb kunnen vinden.

I: de onbekende nummers

0:58:04.8 R: You Know my Name Look up the number, heel raar ding ook, daar heb ik maar één versie gevonden.

I: Ja dat is ook wel lastig.

R: maar bijvoorbeeld dat Revolution 9, daar heb ik wel drie of vier versies gevonden. Hoe haal je het in je hoofd om zoiets te gaan doen.

I: Ja dat zou ik ook echt niet weten nee. Dus ook actief met de Beatlesfanclub.

R: Ja ik recenseer zo'n drie vier boeken per jaar. En zo af toe moet ik bijspringen als vertaler, voornamelijk als ze Duitse artikelen hebben, daar schijnen ze niet zoveel kaas van hebben gegeten. Ja soms is het wel lastig om het te vertalen. Maar ik heb dan het uitgangspunt: het gaat om de strekking en niet om het letterlijk te vertalen.

I: nooit de behoefte gehad om bij de Stones fanclub aan te sluiten?

R: nee, ik weet niet of ze wel zo actief zijn, en ik weet dat de Beatlesfanclub nog steeds heel erg actief is. Elke dag vind je er weer nieuwe artikelen. Dat vond ik wel leuk.

Interview 13 – The Rolling Stones

R: het komt altijd wel terug. Bijna altijd als het over de Stones gaat willen die Beatles er ook bij en dan moet er ook weer iets over gezegd worden. #00:01:27-2#

I: ja er was nog geen wetenschappelijk onderzoek bekend over dit onderwerp #00:01:31-7#

R: Misschien kunnen we er dan achter komen wat ons mankeert. #00:01:31-7#

I: Dus Stones fan he #00:02:44-2#

R: ik ben van oorsprong Stones fan, en nog steeds. Maar ik ben de laatste jaren ook wel behoorlijk dubbelop met Springsteen ook. Ik ben in '76 naar mijn eerste Stones concert geweest, dat is niet zo vroeg geweest, dat had wat mij betreft, zeker gezien mijn leeftijd best wat eerder gemogen. Maar dat snap ik nog niet, want ik was van kinds af aan Stones fan. Toen ik op de Middelbare school zat heb ik op mijn boek alle titels van de toen bekende Stones nummers geschreven. Soms nooit gehoord hebbende maar wel al opschrijven. Dat was in 64-67, en ja waarom ik dus niet eerder ben gegaan, in '70 was 18 dat had wel gekund, maar waarom ik in '73 niet naar Ahoy ben geweest snap ik helemaal niks van terwijl ik wel die dag de hele dag aan de radio heb gezeten om alles op te nemen. Dat was namelijk Rolling Stones dag op Veronica. Maar goed ik kwam uit een klein dorpje in de Betuwe, dat is anders dan als je in Rotterdam of Den Haag woonde, dat was een stuk dichterbij. Voor ons was voetbal de enige bezigheid en concerten dat was een wereld ver weg. In '85 ben ik voor het eerst naar Springsteen gegaan. Deze zomer krijg ik mijn 60ste en 61ste Stones concert. En Springsteen heb ik inmiddels, zat ik op

27, maar daar zijn er vorig jaar een stuk of 10 bijgekomen, en dit jaar weer een stuk of 9.
#00:05:11-8#

I: Dat gaat hard inlopen #00:05:11-8#

R: Ja maar qua uren concerten heeft hij ze al ingehaald. Springsteen concerten duren drie uur. Bij de Stones mag je blij zijn, en dat is nog een prestatie, 2 uur 2,5 uur. Eerste London concert viel mij mee, dat was 2,5 uur. Ik denk nou na twee uur zullen ze wel de stekker eruit trekken voor hunzelf. Maar ze speelden wat langer en ik verwacht nu van de zomer op Hyde Park twee uur, langer niet. Maar ik was van de week bij de Counting Crows en die spelen dan ook niet langer dan 2 uur. #00:05:55-2#

I: Concerten duren nooit zo heel erg lang #00:05:59-5#

R: dat zijn wel bands die wat langer zouden moeten kunnen spelen, zeker gezien hun leeftijd. Dus ja maar ik ben heel breed hoor, ik ben wel puur Stones fan, en het mooie is toen de Stones in 2007 voor ons gevoel de laatste tour hebben gedaan. Toen zei ik tegen mijn concertmaat dat we toch wat anders moeten gaan zoeken, het is toch wel leuk om af en toe naar een concert te gaan. Het is meer dan alleen een fan gebeuren. Het is ook een sociaal gebeuren met zo'n hele groep. Dus ik zeg voor mij is het geen stap, ik ben al Springsteen fan. Hij zegt nou ik ken er niet zoveel van. Weet je wat we doen, dat was 2007, toen kwam Springsteen met een tour in December in Arnhem Antwerpen en Keulen, ik ga naar alle drie met welke ga je mee. Dus hij mee het diepe in naar alle drie de concerten. In drie concerten heb ik hem van apathisch zien staan kijken naar heel meelevend geholpen tijdens de laatste. Dus wat we toen altijd bij de Stones deden, doen we nu ook samen naar andere concerten. Met de zomer wordt dat een ramp want we bezoeken dus heel veel concerten. Nu hebben we Springsteen en we hebben twee of drie keer achter elkaar dat we 's avonds een concert hebben en dan de volgende dag alweer in een ander land moeten zijn voor een ander concert. #00:08:27-4#

I: zo druk schema #00:08:28-4#

R: Ja het is wel een druk schema. Maar dat geeft wel aan dat ik niet alleen Stones ben, ze hebben we de absolute overhand, mijn verzameling richt zich toch echt wel op de Stones. Maar ik kan andere groepen zowel waarderen. #00:08:43-2#

I: Dat hoor je meestal wel. #00:08:46-1#

R: Behalve die ene dat spreekt mij helemaal niks aan. Het is later wel wat meer een spelletje geworden. Het feit is dat het mij helemaal niks doet. #00:09:03-8#

I: Dat is altijd al geweest? #00:09:07-6#

R: Ja ik weet die hele beginjaren toen ik op de lagere school zat die eerste nummers die je hoorde. Daar ken je er dan wel een paar van en die vind je dan wel aardig. Maar later was het al heel snel dat ik dat niet bijzonder vond. Waar ik me wel het meeste aan erger, los dat iedereen zijn eigen rechten heeft om een mening te hebben, iemand anders kan het mooi vinden, er zijn genoeg mensen die de Toppers en Frans Bauer mooi vinden. Maar waar ik me wel aan erger dat wanneer er een item is over de stones, voornamelijk bij De Wereld Draait Door, dat soort programma's, als er een boek uitgebracht wordt, of er een concert is, dan moet er altijd een vergelijking getrokken worden tussen die! Dan denk ik wat heeft dat er nou mee te maken, toevallig zijn ze gelijk begonnen. Maar het is

niet meer dan studiobandje geweest die een jaar of 7 bestaan heeft. En misschien wel heel veel nummers gemaakt heeft. Maar na 70 was het afgelopen. Ik snap ook niet, ik heb me er ook nooit in verdiept waarom daar dan zo'n schare fans is die dan ook nog redelijk actief zijn.

I: Ja voor een band die al 50 jaar niet meer bestaan.

R: Ja dat is wel uniek. Ik snap het ook niet helemaal waarom dat dan ook zo is. Er zijn andere stromen die er veel langer geweest zijn. En kijk muzikaal kan ik het niet echt beoordelen, ik ben geen muzikspeler of iemand die dat heel erg kan beoordelen. Maar de Stones hebben toch 50 jaar op het podium gestaan en ze hebben zeker gezien hun concerten en optredens hebben ze gewoon de hele popwereld veranderd. Zij hebben de optredens en de shows verandert. Dat daarop voortgeborduurd en verbeterd wordt is een ander verhaal. Maar het is logisch dat anderen je inhalen na verloop van tijd. Maar die andere ja, ze hebben geloof ik in '65 voor het laatste opgetreden, ik heb er geen idee van, ik weet dat ze toen in Amerika waren en een keer in hier in Holland maar voor de rest weet ik niet of ze opgetreden hebben?

0:11:36.4 I: Maar de Stones hebben het optreden gerevolutioniseerd?

R: Ja zeker op een gegeven moment zijn ze er veel meer shows van gaan maken. Het podium moest breed, veel betere lichtshows, het geluid werd veel beter, zo'n hele show en tour werd een heel gebeuren. Daarvoor speelde mensen ook niet zoveel in de grote stadions. Dat is volgens mij in de 81 tour gestart. In '76 zaten ze in Den Haag stadion, daarna kwamen ze in de Kuip. Qua geluidsinstallaties en podium, ze zijn ook een van de bekendste en de eersten met een arm die uitging van het podium naar een kleiner podium midden in het publiek. Dus ja qua tour hebben ze de wereld zeker veranderd. Ja goed of de muziek je aanspreekt of niet, dat is voor mij dus het belangrijkste geweest.

0:13:09.0 I: Dat was dus al toen je het eerste nummer hoorde.

R: ja ik weet precies wanneer ik zeg van hey dat is mijn muziek. Ik weet niet precies het eerste moment waarop ik fan ben geworden, ik weet niet het eerste moment dat ik een nummer hoorde op televisie, volgens mij de achterkant van Satisfaction, West Coast Promotion. Dat nummer hoorde ik en dat vond ik geweldig. Op een gegeven moment ging ik die zomer bij mij tante logeren in Utrecht. Daar waren ze wat verder al, dat was de tijd van transistorradio's. Daar hoorde je niks anders op de radio dan I Can Get No Satisfaction! Wie zijn dat toch! Vanaf dat moment was er maar één groep en maar één richting. Daarvoor heb ik onbewust ook wel hun muziek gehoord en gewaardeerd. Maar dat was nog niet echt als fan, want ja je ging niet naar een popconcert. Mijn eerste popconcert kan ik mij niet eens herinneren, volgens mij was dat in militaire dienst, dat ik naar de Cats ging geloof ik. En ja als je in Den Haag zit dan ging je naar die clubs soms, dan was je 15 jaar.

0:14:53.2 I: Ja want de Stones zijn al in '64 in Nederland geweest.

R: Ja in Den Haag, maar goed toen was ik twaalf. Ja misschien de hele voorlopers die overal op die leeftijd ergens waren die zullen er geweest kunnen zijn. Dat is ook wel mooi als je die mensen spreekt, dan is het Kurhaus wel zes keer zo groot geweest als dat het in werkelijk is, want iedereen is er geweest. Mijn ex zwager die was in '66 geweest in Den Bosch, dat vond ik altijd wel heel bijzonder. Maar die is een jaar of 5 ouder dan ik. Dan moet je in een groep zitten die daar op uittrekt.

0:15:45.8 I: En je moet ouders hebben die het toestaan.

R: Daar heb ik nooit moeite mee gehad. Ze promoveerde het niet, maar het was ook niet verboden. Maar de hele cultuur in ons dorp was eigenlijk voetbal. De voetbalclub was de centrale plaats bij ons. In die tijd had je die dancings die een beetje een rage werden, daar ging je ook wel heen. Maar eigenlijk trok alles naar de voetbalkantine toe. Daar zat je na afloop en daar zat je voor de wedstrijd, en in het weekend. Maar echte concerten dat was de hele stroming niet daar.

0:16:30.8 I: Was daar dan ook wel muziek bij die voetbal?

R: Nou nee, ik weet wel dat er in het clubhuis een Jukebox stond. Daar zaten één of twee nummers van de stones in. Dus daar gooide ik wel eens geld in om met name Promotion man te spelen want daar konden die anderen ook lekker op kankeren. Ik denk dat het ook wel een beetje afzetten is geweest. Maar het is nooit een bewuste keuze tegen ouders geweest. In zijn algemeenheid zeiden ze weleens: zet die herrie eens af of wat zachter. Maar toen was er ook nog niet zoveel radio. Ik weet nog goed dat ik moeilijk op die radio naar tijd voor 10 aan het zoeken was. In de beginjaren, ik was een van de Veronica generatie, dan zat je naar Veronica te luisteren, kraken enzo. Dan moest je radio wel goed staan, bij ene keer met goed weer kon je wel goed ontvangen, en de andere keer niet. Maar mijn moeder heeft nooit gezegd: daar mag je niet naar luisteren of die muziek is niks. Mijn vader zei dan wel eens: ach laat dat toch, over vijf jaar hoor je er niks meer van. Hahahaha.

0:17:56.4 I: hahaha

R: Hij heeft geen gelijk gehad. Nee daar heb ik me nooit af hoeven te zetten. Het is puur door mijzelf ontdekt, en daarom is waarschijnlijk ook wel wat later gekomen. Dat je ook actief zegt de Stones komen in '76 nou wil ik erheen. Daar ben ik al zo lang fan van, nu wil ik ze bekijken. Toen ging ik naar 1 concert. Bij de volgende tour worden het er twee. Dan worden het er drie, en vervolgens het er per tour toch een stuk of tien. Dan gaat het hard. Alhoewel ik nu ook wel vind dat het wel mooi is geweest, 50 jaar. Ik vind eigenlijk dat de Stones nu eigenlijk de fans verloochenen. Door de laatste idiote O2 prijzen, van 530 euro, entree prijzen. Dat stuit mij tegen de borst. Je mag best weten dat ik daar vorig jaar al van baalde. Maar ik wil niet 49 jaar weggooien omdat ze op het eind van de carrière nog even wat geld willen vangen. Maar ze zijn de doelgroep wel een beetje aan verloochenen. Ik ben er niet klaar mee, ik ga van de zomer ook twee keer naar Londen. Maar ik garandeer je als ze normale prijzen hadden en als de tour wat beter was voorbereid, dan waren we misschien ook nog wel naar Amerika gegaan. Maar nu heb ik zoiets van nee dat hoeft niet. In 2007 waren de tickets in London 180 pond, daar hebben wij er dan 3 meegemaakt. Dus de drie laatste van de vorige tour gingen wij heen. 180 Pond is veel geld, maar goed als je het er voor over hebt en de kaarten kan kopen, niks aan de hand. Nu waren de kaarten 400 pond, dus in 5 jaar zonder optreden waren ze meer dan verdubbeld. Maar die kaartverkoop ging ook zo beroerd, ticketmasters is een grote oplichtersbende. In Nederland gaat het nog redelijk met Mojo en consorten. In Engeland is het schandalig, binnen één minuut is het uitverkocht en binnen 5 minuten staat ze twee of drie duizend pond elders online. Dus er is gewoon een kanaal ticketmaster naar die dochterondernemingen. Naar mijn mening komen er dan weer tickets terug, en wij hadden pech. [...]

0:25:05.8 Van dat hele gebeuren dat eromheen zit heb ik toch wel een beetje mijn buik vol. Ik heb het gevoel dat ze wel afhankelijk zijn van de promotors. Ik snap niet dat je je in zo'n positie nog afhankelijk laat zijn, daar vallen ze me gewoon wel in tegen. Jagger is natuurlijk altijd wel een beetje op de centen geweest, ik had ingeschat dat Keith met name, daar toch wel wat tegengas zou geven. Nou die geeft nog dommere antwoorden dus hij is redelijk op zijn hoofd gevallen toen die uit die boom is gevallen: ja we verdienen het. Het gekke is ze doen het nog ook, wie ben ik om te zeggen dat ze het verkeerd doen. Als fan doet het me pijn maar als je het als marketeer bekijkt. Ik denk dat elke show die ze in Amerika doen, er kunnen volgens mij zo'n 20000 man per show in, goed loopt qua kaartverkoop. Hyde park is twee keer 65000 is gewoon uitverkocht binnen een paar uur. De eerste was binnen 5 minuten uitverkocht, wij konden gelukkig via een andere manier redelijk goed aan kaarten komen. Maar het was toch redelijk snel uitverkocht en in Amerika nu ook. Als je dan 6 miljoen euro voor de band wil hebben hoeveel moet je dan vragen per persoon? 20000 mensen dus 300 euro per persoon om de band alleen maar te betalen. Dan nog eens 200 euro erbij voor de organisatie, dan kom je er wel.

I: wat een geld

0:26:44.0 R: het is een dure business en daar baal ik wel een beetje van. Ze doen ook niet zoals anders bands, U2, Black Crows, Pearl Jam is daar heel sterk in. Pearl Jam heeft bijvoorbeeld een fanclub, als je lid bent van die fanclub kun je altijd twee tickets kopen. Roger Waters doet dat ook wel vaak. De Stones hebben in het verleden al onze adressen gehad, er is dus een kanaal. Wij kunnen altijd wel tickets maar dan moet je een ingewijde zijn. Een doorsnee fan komt daar niet voor in aanmerking. Ik heb me jaren geleden in Boston wel genegeerd gevoeld. Wij kwamen daar, opvallend als toeristen, dus de mensen daar: wat komen jullie doen, waar komen jullie vandaan? Ja uit Holland, en we komen naar een Stones concert kijken. Helemaal vanuit Holland? Ja ja. Dan hoorde je heel vaak van de lokale bevolking, ja wij zouden ook wel willen maar we kunnen het niet betalen. Toen betaalde wij al voor de betere plaatsen 450 dollar. Toen hadden ze wel dat de eerste ring goedkopere tickets waren en de tweede ring nog wat goedkoper dan die van de eerste. Dan betaalde je 100 – 150 dollar voor, maar ze hadden in ieder geval wel goedkopere tickets. Nu met de O2 arena, 20000 plaatsen, en ik denk dat 90% daarvan 400 pond kostte. Het is veel gelijkmatiger geworden, en het hele niveau is omhoog gegaan. Maar als je dan ziet wat voor show ze neerzetten en dat ze er toch wat van maken. Wat ook totaal niet verwacht was, maar ze hebben gewoon een hartstikke show neergezet.

0:29:10.9I: Dus het was wel waar voor je geld

R: Ja en ik vond het ook zeker leuk, dat zie je bij veel fans terugkomen, ook bij andere fans hoor, mijn jongste dochter wilde per se mee. Nu gaat ze ook weer mee naar het tweede concert in Hyde Park. Dat is wel leuk, dat een generatie na mij er ook nog plezier van heeft. Ik denk dat bij de Beatles ook wel is overgedragen, maar bij de Stones met name in de jaren '90, met die vijf arena concerten, was er een publiek van 15 tot 65. Je ziet jong en oud, alles door elkaar. Mijn dochters zijn allebei mee geweest in '95, toen waren ze 15, 16 jaar. Vijf concerten in de arena vol in één week dat was echt spectaculair. Dat zijn vernieuwende dingen. Hoe je het in je hoofd haalt om vijf keer achter elkaar op te treden, ja Springsteen heeft het gedaan in New York, dat deed ie geloof ik 15 keer voor 80000 man. Prince deed het ook twintig keer in London, maar die

trad verder nergens op. Maar dat waren de hoogtijden van de toeren van de Stones, hele bijzonder podia enzo. Maar voor mij is de muziek heel duidelijk het belangrijkste geweest. Dat spreekt je aan, dat leeft. Als je dan een Stones nummer hoort, bij de eerste aanslag hoor je, dat zijn de Stones. Ik had laatst een bijzonder boek, dat vond ik wel leuk om te horen. Als er andere fans komen dan laat ik dat zien. Het is een religieus boek van Marsha Hansen , die is zwaar gelovig en het gaat over de kerk maar er zitten een paar Gospel liederen bij. En Keith heeft op 5 of 6 van die nummers meegespeeld met zijn schoonzuster. Maar ik zette het op die jongen die er was die zei gelijk, wat is dat van Keith? En ja heel bijzonder, je hoort het gelijk, heel bizar.

0:32:42.8 R: Keith is wel mijn favoriete Stone, alhoewel ik Jagger net zo goed waardeer maar je hebt altijd wel een favoriet. En ja wat ik een beetje tegen heb op die solo cd's van Jagger, ik heb ze allemaal hoor, als ik die hoor, dan ontbreekt de geest, de herkenbaarheid van Keith ontbreekt. Hij wil gewoon te graag bekend zijn, hij wil zo graag mee gaan in bepaalde stroom. Dan mis je toch iets, ik vind die solo cd's van Keith toch iets sterker. Misschien niet de zang, daar moet je van houden. Maar muzikaal kun je direct horen, hier zitten de Stones achter.

0:33:53.8 R: Het is voor mij altijd, dan ga je eerst proberen om alle nummers die ze ooit hebben opgenomen te verzamelen. In het begin is dat een hele dure tijd, dan ga je al die platenbeurzen af. Daarna komen die bootleg cd's, dan ga je met 500 gulden naar zo'n beurs en je komt platzak terug. Maar dan heb je wel weer een bijzondere cd, dat is net of je een doelpunt maakt. Dan denk je eerst, live ga ik maar niet verzamelen, daar is gewoonweg te veel van. Vervolgens denk je, nou weet je wat, van elke tour de eerste, de beste en de laatste show wil ik hebben. Maar je gaat steeds verder, vervolgens ben je gewoon bezig om alles wat ze ooit hebben uitgebracht of hebben opgenomen te krijgen, en in ieder geval het te beluisteren. Er zijn mensen die hebben meer, die hebben dan een speciaal lijstje of ze hebben het zelf opgenomen. Wat ik overigens geen verzamelaars vind zijn mensen die iets hebben en die dat dan niet mogen weggeven. Wat een flauwekul, hou dan je mond dicht. Er zijn erbij die hebben dingen die gewoon niet bekend zijn, want het is bekend bij de fans wat niet uit uitgebracht is. Zo weet ik vaak wel welke shows er opgenomen zijn. En uiteindelijk, later wordt dat wat makkelijker met internet. Eerst koop je alleen nog cd's daarna ga je ze ruilen, over de hele wereld, Zweden en Amerika. Nu gaat het via websites en dan download je het gewoon. Ik kan wel zeggen dat ik alle bekende shows wel heb, behalve '69. Daarvoor is er weinig, er werd toen niet zoveel opgenomen. Als er morgen iemand met opnamen van Den Bosch komt dan zeg je prima, want Den Bosch is er niet, dus dat zou een heel bijzondere zijn. Er zijn sinds '69 van alle concerten die zijn gegeven ruim 100 nooit opgenomen. En die heb ik wel. Zit ook wel wat illegaals bij, maar ik heb ze genoeg betaald wel.

0:38:17.8 R: ook heb ik alle cd's waar individuele bandleden op hebben meegespeeld, als gastmuzikant. Maar goed het is nogmaals natuurlijk maf werk dat vereren. De een verzameld postzegels de andere verzameld cd shows. Je bent van de straat. Maar nog steeds lopen de koude rillingen over je rug op het moment dat de opening wordt gespeeld op een concert. Dan gaat je haar weer overeind staan, dat is heel bijzonder.

0:39:59.5 Je ziet ook dat ik toch een vrij brede smaak heb. Maar of dat nou bewust afzetten is dat weet ik niet, maar ik heb er gewoon niks aan gevonden (de Beatles dus).

I: Is de rest van je muzieksmaak ook een beetje in de trend van de Stones?

R: Dat is wel heel divers. Eigenlijk wel over alles heen. Ik leende vroeger nog wel eens lp's bij de bibliotheek, ik heb toen Pink Floyd meegenomen. Ik kende wel een paar nummers maar niet echt veel, ik heb 3 of 4 nummers opgenomen maar de rest vond ik echt verschrikkelijke muziek. Hier stond later meestal Arrow Classic Rock aan, daar draaien ze zoveel Pink Floyd dat ik nu ook alles van Pink Floyd heb, dan leer je het waarderen. En nu gaan we naar het concert van Roger Waters, The Wall (Pink Floyd). Maar Neil Young ben ik gek op, met name country rock, waar anderen totaal ook nooit van hebben gehoord. De Eagles vind ik ook erg goed, ACDC weer de wat hardere kant, Metallica ben ik geweest, Rod Stewart.

0:43:40.8 R: Zangeressen vind ik vaak minder goed gek genoeg. Ik heb wel wat van Anouk en wat anderen enzo. Tina Turner is de enige vrouw waar ik speciaal voor naar een paar concerten geweest. Ook Caro Emerald nu vind ik ook niet zo bijzonder.

0:47:51.6 I: en dan dus ook de Beatles nooit wat gevonden.

R: Nee in mijn iPod, die vol zit met 160gb muziek, zitten misschien 10 nummers van de Beatles maar dat heeft een bepaalde reden: Ron Wood speelt er op mee, of Brian Jones. De laatste toers heeft Springsteen de gewoonte om af te sluiten met Twist en Shout, dat is het enige nummer dat ik dus apathisch sta te kijken. Op een gegeven moment ontdekte ik dat het geen Beatles nummer is, dus ik een mail sturen dat ik vandaag wel mee mag swingen op twist en shout want het is een cover. Ja op de een of andere manier heb ik het nog steeds. Als ik op de radio een zender zoek en er is een Beatles nummer dan schakel ik gelijk door. Ik heb ook nog wel de neiging om hem over te zetten als een Beatles nummer is maar dan moet ik niet ver van de radio zitten. Opstaan heb ik er niet voor over. Bepaalde melodieën die komen nog in je hoofd ook, maar dan heb ik met Frans Bauer ook. Je hoort wel ook direct dat het een Beatles nummer is. Muzikaal ben ik een nul, maar ze komen bij mij over, het begint op een bepaalde manier en het eindigt in lalalalala. Obla die obla da, of dat soort nummers, of Hey Jude. Het heeft altijd een bepaalde stramen. Maar goed die echte muzikale kenners vinden het allemaal vernieuwers en dat hoor ik er niet in, dat zal wel met mij te maken hebben. Ik vind het wel heel bijzonder voor een bandje dat nog geen tien jaar bestaan heeft waar een drummer zat die niet boven het niveau van de gemiddelde kroeg drummer uit kwam. Die dan zo lang nog zo veel mensen ermee aanspreken. Maar ik denk ook dat dat een beetje te maken heeft dat mensen willen laten zien dat erbij horen of muzikerkennis hebben. Dit is dan een veilige keuze dus: wij hadden vroeger de Beatles. Maar waarschijnlijk konden ze er ook vroeger mee thuiskomen. Bij ons maakte het in dorp niet uit, alles wat lang haar had werd Beatles genoemd.

I: Het was allemaal langharig tuig?

R: Wij hadden allemaal geen lang haar. Naar in een dorp kan dat toch niet. De eerste lange haren had ik pas toen ik in militaire dienst ging. Ja ik kwam daarna dus met dat lange haar terug, mijn moeder vond het niet mooi, mijn vader zal het helemaal een zorg zijn. Maar op mijn werk moest ik het er gewoon af halen want het was niet netjes genoeg. Ik ben verder ook nooit een voorloper geweest, ik hoefde me thuis ook niet te zetten. We waren met vier jongens thuis, mijn oudere broer die gaf niet om muziek, nu wel, maar toen niet. Mijn jongere broer die is altijd Springsteen fan geweest. De jongste ook helemaal niet, als het al muziek is dan Nederlandstalig en daar heb ik ook niets mee. Een beetje rustige chanson achtige nummers in het Nederlands kan ik nog wel waarderen. Maar zoiets als Gerard Joling ofzo.

I: Paling sound?

R: Ja nou ja, dat is anders dan wat het vroeger was. In onze tijd waren dat de Cats, dat was een groep die werd redelijk breed gewaardeerd. Dat was voor ons de Palingsound, die vond ik ook best wel goed vroeger. Later is dat geworden wat het nu is, daar vind ik helemaal niks aan. Dat is net als met Fleetwood Mac, de eerste nummers vond ik goed, maar de latere is net BZN voor mij.

I: hadden jullie in het dorp nog Beatles en Stones groepen?

R: ja toen ik naar popconcerten ging maar toen was ik al weg uit dat dorp. Zelfs nu nog, mijn ouders zijn al jaren overleden, dus ik kom er niet zo vaak meer, dan vinden mijn nichten en neven het heel bijzonder en gek dat ik naar die concerten ga. In zo'n dorp is dat heel bijzonder.

1:16:44.6 I: maar verder is het wel echt de muziek

R: ja je kunt het niet scheiden, het is natuurlijk begonnen met de muziek. Maar je vind het ook leuk dat die gasten er wat ruiger uit zien. Je kent ook die verhalen, van nou als ik er bij mijn ouders mee thuis kwam dan mocht ik het niet draaien enzo. Maar ik had dat zelf helemaal niet. Toen ik een platenspeler kreeg dan vroeg ik aan mijn moeder of ze een plaat voor me wilde meenemen uit Utrecht. Dan brachten ze een Lp mee van de Stones, helemaal niet wetende wat dat was. Zo werd er bij ons helemaal niet tegen afgezet. Ik heb het zelf ontdekt, zelf ook gekker laten worden. En wat het leukste van alles is het sociale gebeuren eromheen. De trips en de concerten. Als je naar een concert gaat van een band ken je gewoon 50 of 60 man en de rest ken je van gezicht. Bij een Stones concert ken je er wel een paar honderd. Bij een Bill Wyman show staan er ook 10 of 20 die je ook kent uit de Stones Community. Nu gaan we ook naar London met een busje. In het verleden gingen we naar Dublin en dan kom je in Brussel al andere Stones fans tegen die ook naar Dublin gaan. In Dublin in 2003 sta je daar in een kroeg vlakbij het hotel met 30 of 40 Hollandse Stones fans. Dat is gewoon uniek om dat mee te maken. En telkens komen er nieuwe mensen bij. Er gaan er ook dood helaas, dat is ook de generatie. Maar er komen er toch nog steeds meer bij. In je kennissen kring stille Stones fans die je dan een keer tegen het lijf loopt en ook een praatje mee maakt.

1:20:23.6 R: Ik heb niet alle boeken gelezen, sommigen zijn alleen voor de heb. Een aantal zijn er ook dubbel.

1:23:25.8 R: Ja ik vind het nog steeds jammer, heel veel mensen die hebben een periode van de Stones. Er zijn mensen die zijn idolaat van de Brian Jones periode tot 70. Anderen zweren bij de Mick Taylor periode, dus tot 76. En een aantal die zeggen, de laatste 10 jaar dat is niks meer. Ik vind de laatste 10 jaar helemaal niet zo slecht. Ook daar roep ik niet dat het beter is dan Sticky Fingers. Maar voor mij zijn er niet echt slechte Stones nummers, misschien een enkel nummer op Dear Satanic. Maar weer die laatste ook, a bigger Bang, het is een prima cd. Hij mag niet vergeleken worden met Sticky Fingers, maar het is gewoon een goeie cd. Het is jammer dat ze tijdens zo'n tour maar heel weinig nummers ervan spelen. Nu gaan ze ook twintig optredens doen, ze hebben vorig jaar twee nummers uitgebracht, hartstikke leuke nummers om te horen. Zelfs mijn dochters vonden het goeie muziek. Maar dan denk ik jongens, dan kun je toch wel daar nog een hele cd van maken, en speel er dan een aantal van. Maar voor mij is het ook niet van, die periode is niks of die is beter. Ik heb wel mijn voorkeuren voor een aantal nummers. Als

ik heel eerlijk ben is Sticky Fingers denk ik toch het beste album maar als ik dan weer een ander hoor vind ik die ook weer heel erg goed. Maar dat wil niet zeggen dat die andere periodes minder zijn. Ook die eerste cd's, wat veel mensen niet kennen, dat zijn veel simpelere nummers, maar het zijn wel voor die tijd een gigantische vernieuwing. Als wij nu zeggen It's All Over Now dan is het een Stones nummer. Maar die zijn helemaal niet door hun geschreven. Het waren nummers van Blues muzikanten. Ze hebben altijd die muzikanten geëerd.

1:32:20.3 R: ja in den haag had je via die webchoices altijd wel de kans om een uniek nummer te horen. Volgens mij is dat gewoon doorgestoken kaart hoor. Maar dat vond ik later zo mooi op Werchter, daar was gekozen voor Waiting on a Friend. En Jagger speelde het niet, die skippte, omdat het te nat was. Hij dacht dat dat nummer in de regen niet overkwam. Ja dan denk je zoveel doordenken daar zijn je fans toch helemaal niet mee bezig. Het was alleen maar zo gezellig vonden mij dochters. Dan gaan ze zelf doordenken wat wel en wat niet kan en dat vind ik wel jammer voor ze. En als je nu ziet hoeveel van die bodybuilders erbij lopen en hoeveel security er is. Springsteen laat zich gewoon crowdsurfen richting podium. Als die Stones dat doen, dan lopen er aan beide kanten 3 – 4 van die beveiligers, dat geeft een hele andere sfeer. Die afstand vind ik wel jammer, daar ben ik ook wel redelijk kritisch op, het kan ook anders.

I: misschien denken zij van niet

R: nou het heeft er ook mee te maken dat ze de periode hebben meegemaakt dat Lennon werd doodgeschoten . Maarja je kan niet moet soms accepteren dat het niet altijd helemaal veilig kan zijn. Je kunt het nog zo beveiligen, ik heb een keer meegemaakt in Boston dat er iemand tijdens een nummer met een bezem gitaar stond te spelen op het podium. Die werd met grof geweld naar beneden gehaald. Keith heeft er ook nog wel een keer een fan van het podium afgeslagen met zijn gitaar.

Interview 14 – The Beatles

0:04:54.5 R:Ik woonde in wijk aan zee, daar ben ik getrouwd en kocht ik een nieuw huis in '72. Daar heb ik twintig jaar gewoond. Toen was ik natuurlijk al helemaal gek van de Beatles zeg maar. Niet in het extreme trouwens hoor. En toen ging ik hier heen verhuizen en ik kreeg natuurlijk zoveel opnames dus ik dacht daar moet ik ooit eens iets mee gaan doen, radio maken. Ik had toen al een grote recorder waarmee ik knipte en plakte voor zoveel dat kon. Toen dacht ik hé hier hebben ze een radio station. Daar ben ik een keer binnengelopen en ik zeg ik ben gek van de Beatles en ik wil een programma over de Beatles maken. Toevallig was de baas ook gek van de Beatles dus dat kwam goed uit, je hoort nog van ons. Een paar maanden later mocht ik proefopnamen maken. Toen ben ik daar gaan zitten, ik wist niks van techniek, en zo is het gekomen. Later ben ik zelf de techniek gaan doen en regelde ik helemaal mijn eigen programma. En dat heb ik tot vorig jaar oktober volgehouden. Vanaf 1994 tot nu.

0:07:32.7 R: maar dat was leuk want ik draaide niet alleen de gewone muziek die iedereen kent. Ik draaide ook alle bootlegs, de artifakts en de onbekende opnames en daar vertelde ik over. Hoe ze toen in de studio waren en waarom ze dat deden. Hoe die opname anders klonk dan wat er uiteindelijk op de plaat kwam. Ja Beatles plaatjes draaien dat kan iedereen wel. Ja ik heb een leuke tijd gehad en een hoop gasten geïnterviewd. Ja ik ben natuurlijk een kind van de piratenstations he, van de zee zenders. Ik ben van 1950 dus ik heb de opkomst Veronica en een heleboel andere piratenzenders

meegemaakt. Ik liep altijd met een transistortje aan mijn oren. Als het ene plaatje je niet beviel dan wisselde je even kanaal. Dus heb Beatle tijdperk heb ik van het begin af aan meegemaakt.

I: Dat is ook een beetje daardoor ontstaan?

0:08:54.0 R: Uh ja, nou eigenlijk door mijn broer. Die had ook een bandrecorder en die had de Beatles op zijn tape staan en die hoorde ik. Wat is dit nou, nooit van gehoord. Toen was ik nog een kleine jongen, 12 jaar.

R: ja je ziet het wel een beetje, het is niet overweldigend (we zitten in een kamer met Beatles posters aan de muur en andere hebbedingetjes hier en daar verspreid). Het meeste is weinig waard. Op die computer staat ook gigantisch veel, wat je nu hoort is eigenlijk standaard als hij aan gaat (Beatles radio). Ook de screensaver gaat standaard aan met Beatles foto's als ik niets doe voor twee minuten. Allemaal foto's van internet af.

Ben je actief op internet met de Beatles?

R: Nou niet zo veel meer. De Beatlesfanclub site was de plek waar ik het nieuws uit putte voor mijn radio show. Ik heb toen ook een spotje gemaakt voor ze.

I: Hoe ben je fan geworden, dus via de broer?

R: ja toen hoorde ik dat. Toen ging ik er op letten, de Beatles? Hij had al een Album erop staan. Ja die muziek was zo bijzonder, zo opvallend zo anders. We hadden Elvis en we hadden Dijon en meer van die grappenmakers. Maar dit was echt anders. Nu kan je je dat niet meer voorstellen maar dat was heel echt anders. En waarom wordt je dan fan, je wilt er meer van weten, meer van horen. Dan ga je op zoek en dan ga je er op letten, en dan rol je erin. Dan is dat het gewoon. Het is niet een van de slechtste bands in die periode. Wat mij opvalt als je nu Please Please me draait, hoe fris het nog klinkt. Dat was het eerste album die ze in twaalf uur opnamen in één dag tijd, hoe is het mogelijk. Als je weet welke techniek ze nu gebruiken om platen mee op te nemen. 80 sporen noem maar op. En hun hadden 4 of 6 spoortjes tot hun beschikking, zo'n kwaliteit is dan fenomenaal.

0:14:17.4R: En hun muziek natuurlijk he. De diverse in hun muziek, het was áltijd anders dan de vorige, altijd anders als de vorige. Het waren lieve jongetjes voor opa en oma.

I: Dat was nog wel belangrijk?

0:14:28.2 R: Nee niet voor mij, nee want jij had het toen over het verschil tussen de Stones en de Beatles. Ja dat was natuurlijk wel een verschil, ook hun muziek. Ik vind de muziek van Stones in de jaren '60 vind ik goed. Daarna? Nee. Ik volg ze natuurlijk wel, in mijn vakantie heb ik het boek van Keith Richards gelezen. Dan weet je wat de Stones zijn geweest al die jaren. De Beatles waren natuurlijk door Brian Epstein nette jongetjes waren gemaakt, wat ze ook niet echt pruimden, vooral Lennon niet, die was natuurlijk een rebel die vond dat allemaal maar niks. Maar dat heeft wel geholpen denk ik om zo groot te zijn.

En ze hadden hun tijd mee, in Amerika ook. Het land was daar een beetje in rep en roer, Kennedy was net vermoord dus opeens komen daar vier van die knapen met die ragebollen. Die waren grappig, die waren leuk, als je die interviews leest in Amerika. Dat

was toch echt wel, wat een leuke jongens. Bij de Ed Sullivan show, en toen konden ze niet meer stuk en hadden ze Amerika aan hun voeten.

I: Hoe ging dat bij jullie thuis dan? Je broer kwam ermee aanzetten, je ouders?

R: Mijn ouders die gaven daar niet om. Wij hadden natuurlijk in die tijd distributieradio. Dat was het begin. Dan had je GJB Hiltermann op zondag met politiek, en Bel Kanto het klassieke programma. Daar luisterde mijn vader naar, en voor de rest had hij het veel te druk om naar muziek te luisteren.

En ik zeg al in '62 kwamen niet alleen de Beatles. Even daarvoor had je Radio Veronica, 192 goed idee. Je zag net op een foto van Veronica toen ze Beatle dag deden in 1972, 29 februari. Dat was ook een dag om nooit te vergeten.

I: Ja?

R: Radio Veronica op zee, 192, die had het idee opgevat om een hele Beatle dag te organiseren van 's morgens 6 tot 's nachts 2. Dat deden ze ook in samenwerking met de Beatlesfanclub. Toen waren er nog niet zoveel Bootlegs natuurlijk. Dat was een succes van hier tot Jericho. Die heb ik ook helemaal opgenomen op mijn tapedeck. Die tape heb ik nog steeds, maar dat is ook digitaal verschenen dus dat heb ik ook op mijn pc staan. Ja dat was een dag om nooit te vergeten. Heel de dag Beatles, en ook Bootlegs, die hadden ze nog niet zoveel, maar ze hadden er wel een aantal. '72 Dus het Beatles tijdperk was al voorbij dus er was wel wat op vinyl. CD bestond nog niet. Wat ze hadden dat draaiden ze. En leuke weetjes en dingetjes erbij. Een heleboel promo's hadden ze gemaakt, dat konden ze goed. Ja dat was echt een topdag, dat vergeet ik nooit meer.

Maar familie verder nee, niet echt. Ik ben eigenlijk, nou moet ik wel eerlijk zeggen dat ik niet alleen naar de Beatles luister, ik draai het eigenlijk nooit. Beneden niet, en hiero draait ie gewoon als ik aan het werk ben. Maar ik ben helemaal gek van de jaren '60 muziek. Dan hebben we het, uiteraard horen de Stones daarbij, maar de Kinks, de Who, Loving Spoonful, noem maar op, de Birds, later ELO. Waarvan ik altijd zeg, als de Beatles waren doorgedaan dan hadden ze net zoals ELO geklonken denk ik. Want die kant gingen ze wel op, zeker McCartney. Maar goed dat is, dat is helaas. Ik denk weleens als Lennon niet vermoord was dat ze dan ooit nog wel weer bij elkaar waren gekomen denk ik. Maar dan misschien waren de verwachtingen dan te hoog. Je weet dat Anthology cd's zijn uitgebracht, en een film. Free as a Bird ken je ook. Nou ja dat is dan, dat klinkt als de Beatles maar dat is het net ff niet. Maar voor tijd was het best knap wat ze gedaan hebben, door die stem van Lennon erin te verwerken. En dat heeft meneer ELO, Jeff Lin de voorman, die is daar bij geweest en heeft daaraan mee gewerkt. En ja zo is het gegaan.

0:20:20.6 I: Was het thuis nog lastig dat je fan was van zo'n rockband?

R: Nee, nee helemaal niet, nee hoor. Ik was wel fan, maar ik kon natuurlijk weinig kopen want er was toch geen geld. Kijk een ijsje kostte 5 cent in die tijd. Je kreeg 2,50 zakgeld en een singeltje kostte toen al 5 gulden. Dus ik kocht in die periode niks, ik luisterde alleen maar. En daarna toen ik een beetje ging verdienen en meer geld kreeg. Ik werkte dan in mijn vrije tijd op de markt dus ik verdiende wel wat centen. Dan kocht ik wel wat. En dan kocht ik dus geen singels want dat vond ik gewoon zonde van het geld, twee liedjes op één plaatje voor dat geld. Nee dan kocht ik liever een LP, en dan liever nog een verzamel LP. Die kwamen later pas.

Maar ik moet zeggen, ik ben er natuurlijk heel erg diep ingedoken, en ik weet ook een heleboel details. Die komen bovendien als er naar vraagt en als ik ermee aan het werk. Sommigen zeggen, hey wat was dat ook alweer? Uuhhh ohja, dan moet ik ff dat laadje opendoen en dan komt het wel weer. Ja die muziek ook die heeft mij wel wat gedaan moet ik zeggen. In sommige liedjes hoor ik bepaalde fragmentjes en dan denk ik, oh wat is dat knap. En andere mensen horen dat vaak niet. Die luisteren zeg maar heel globaal naar een Beatles liedje.

Ja wat die gasten hebben gepresteerd in zo'n korte tijd, want in 1970 was het afgelopen. En eigenlijk in 1969 al. En dan nog, ik weet niet of je die geschiedenis weet van Let It Be?

I: ja dat die eerst gemaakt was.

R: juist precies. En dat ze dachten, nou wat een bagger wat een troep dat kan niet. En dat ze dan nog Abbey Road maken... En weer terug gaan naar George Martin, en die zegt oke maar dan geen gezeik en doen wat ik zeg. Tussen haakjes dat wel, want zij waren de baas in de studio. Maar en dan zoiets knaps maken. Je hoort het al bij de outtakes van Let It Be, daar zitten al songs van Abbey Road in.

En de Techniek was opeens daar ook toegetreden, die ging met sprongen vooruit. Hadden ze bij Sgt Pepper maar 16 sporen, Abbey Road waren er opeens 32. Dus dat kon allemaal wel.

I: maar dat was dus verder helemaal geen probleem dat je fan was van een rock band

0:24:49.2 R: nee want dat toch heel ver van mijn bed show. Wij hadden hier in IJmond wel de Bintangs, dat waren trouwens de Nederlandse Rolling Stones. Die traden dus weleens op in IJmond, de Cats hebben we hier ook weleens gehad, maar dat kostte veel te veel geld. Ik weet nog goed dat de Beatles in 1964 in Blokker waren, daar moest ik eigenlijk wel heen maar we waren van die provinciaaltjes toen. Ik was 14 jaar dus he. Daar had je geen geld voor en dat lied je dan maar gaan. Veronica promootte toen dat hele spul, die hadden toen de avondshow helemaal bekostigd, en toen zat die zaal niet eens vol volgens mij. Dus ja dat hoorde je achteraf. En de foto's en de krantenknipsels, dat deed ik ook. Ik knipte wel alles uit wat er mee te maken had. Ik heb daar een doos staan met allemaal krantenknipsels uit die tijd. Ik hield het wel bij en ik was wel op de hoogte.

En dat weet ik ook nog goed. De Beatles waren ooit eens op TV op een zaterdagavond. Ik zat toen op dansles, maar ik wist dat ze zouden komen. Wij hadden toen een tv, dat was ook wel bijzonder. Dus ik dacht, ik moet niet naar dansles, ik ben ziek, ik ben thuis. De juffrouw was nogal een strenge dame dus die accepteerde het niet als je zomaar niet op kwam dagen. Dat weet ik nog goed, dat ik zei tegen m'n ma, zeg maar dat ik ziek ben, dit laat ik niet voorbij gaan. Dat was volgens mij een uitzending over Blokker, dacht ik, maar dat weet ik niet zeker. Dat soort dingen.

Je hield het wel bij, en elke nieuwe plaat van de Beatles die je hoorde, op dat kleine transistortje natuurlijk, was vernieuwd. Ik moet zeggen ik had ook weleens bij een nummer: wat is dit nou weer voor troep, hoe kunnen ze dit nou maken. Toen ze begonnen met Revolver en dat ze orkesten erin gingen breien. Got to Get You Into My Life, dat met die trompetten, dacht ik echt jesus wat is dit nou toch. Maar dan hoor je het, en denk je oeh ja, het klopt wel. Het hoort er wel in. Nu weet je niet beter, nu denk je oeh dat is toch wel knap werk van meneer McCartney en Lennon.

Maar meer McCartney hoor.

0:27:50.4 I: meer McCartney fan?

R: Toen ze stopten ben ik overgegaan op McCartney. Ik vond hem melodieuzer, en sommige zeggen allemaal van die popsongs. Ik hou van jou ik blijf je trouw. Maar dat is niet helemaal waar, hij heeft ook hele mooie dingen gemaakt in zijn solocarrière.

Later ben ik toch weer geïnteresseerd geworden in Lennon. En dan komt omdat ik een vriend van mij tegen kwam vanwege de Beatlesshow. Die was net zo'n gekke fan als ik. Maar die woonde hier ook. Die had een heleboel bootlegs. Toen zijn we in contact gekomen met Moltmaker, die heeft het Beatlesmuseum in Alkmaar. En hij deed in Bootlegs. Toen hebben wij het plan opgevat. Wij hebben een heleboel bootlegs gemaakt voor de handel. Die Moltmaker struinde de hele wereld af en die kwam achter al die bootlegs. Die vriend van mij heeft die op cd gezet, en ook de hoesjes geprint. En dan kwam de hele bups hierheen en ik ging ze vouwen en in doosjes doen. Ik mocht er ook ééntje zelf houden. Mijn collectie bootlegs is echt gigantisch. Van Lennon heb ik zo een partij van McCartney nog meer.

Ik neem aan dat je weet wat een bootleg is he. Die zijn allemaal eerst op plaat, maar daar deden wij niks mee, en later op cd uitgebracht. Mijn pc staat er vol mee. Ook van George Harrison, ook van Ringo. Het is gigantisch, teveel om te zeggen wat er allemaal op staat. Van Let It Be zijn zoveel opnames gemaakt, want daar is een film van gemaakt. Die Niagra tapes zoals dat dan heet, dat was een niagra bandrecorder waar ze mee opnamen. Die tapes zijn allemaal gedupliceerd en op bootleg verschenen. Je wordt er gek van want het is eindeloos gepiel, en geouwehoer, maar er zitten ook interessante stukken tussen.

I: Ook allemaal geluisterd dan?

0:30:42.6 R: Allemaal geluisterd ja. En daarna in de kast gezet. Dan doe je er niks meer mee. Het is ook voor mijn zonen, die erven het allemaal. Het nadeel van cd's die je zelf brandt is dat de kwaliteit na verloop van jaren achteruit gaat. Als je 'm dan draait en je bent op de laatste track bezig. Dan hoor je opeens een geruis en gesis en getik. Dat heb ik weleens overnieuw gebrand en dan is het wel weer weg.

0:31:18.1 R: Ja zijn we ook geweest met die gozer waar ik het net over had, die met die cd's. We zijn in Liverpool geweest, twee keer. Het hele circus gezien waar de mannen geboren zijn en in het Beatle museum ook geweest.

I: Wanneer is dat geweest?

R: Ja dat was in 2004 en 2008. In 2004 met z'n tweeën en later met mijn zoon ook. Want mijn zoon is ook Beatlesminded, mijn jongste zoon, ik heb er twee. Ik zeg dus tegen hem je moet ook mee, is fantastisch. Plus in Schotland trad Paul McCartney op, in het stadion van de Glasgow Rangers. Daar zijn we naar dat concert geweest. We hebben een auto gehuurd en zijn daar heen gereden. Hotelletje van tevoren gehuurd. De dag erop zijn we dwars door Schotland terug gereden.

En dat McCartney concert was ook goed. Dat kon ook niet anders maar hij speelde Mull of Kintyre, met die doedelzakken. Ja door dat stadion heen kwamen honderd van die doedelzakspelers, dat was heel mooi.

0:33:47.8 I: En de Stones in het begin?

R: Stones ja! Ook goed. Anders dan de Beatles. Mijn favoriete Stones song is It's all over now. Gewoon dat lekker die stamper, en dat geluid. Maar als je goed luisterd naar de Stones singels dan hoor je dat er zo weinig aandacht is besteed aan de kwaliteit. Ze zitten er heel vaak naast, spelen niet gelijk en dat kan je ook duidelijk horen. Ik kan zo een paar nummers op zoeken. Maar later, na 1970 vond ik het niets meer. Paint it black en die dingen he, sommige nummers vind ik nog wel mooi, met dat koor op de achtergrond.

En als insider wist je natuurlijk dat de Beatles en de Stones gewoon vrienden waren. Maarja de media vond het geweldig om die controversie in stand te houden. Ik neem aan dat je weet dat de Beatles een song voor de Stones hebben geschreven. Van we moeten nog een nummer hebben. Nou over tien minuten of over een half uur. Binnen een uur kwamen ze terug en hadden ze dat nummer voor die gasten geschreven. En daarmee zijn ze op vier geëindigd in de Engelse top 40. En Ringo heeft het later op With the Beatles gezet geloof ik. Ik heb honderden foto's en daar zie je gewoon Mick Jagger met de Beatles samen in de studio zitten en dat soort gedoe. Zelfs bij All You Need is Love op de tv uitzending was die er ook bij.

0:36:09.2 I: Hoe kwam je daar achter dan? Als de media voorschildert dat er een controversie is?

R: Ja dat is een goeie. Ten eerste door gewoon goed naar alle foto's te kijken. Dan zie je gewoon dat de heren ook bij elkaar zitten. Dan heb je al in de gaten dat als ze ruzie hebben en ze moeten elkaar niet dat klopt niet. Dus het is gewoon gevolgtrekking van.

Daar heeft Lennon een mondharmonica gestolen (wijst naar foto op scherm van een winkel in Nederland). Tja dat was Lennon haha.

R: en uh die controversie. Ja door goed op te letten. Ik was geabonneerd op Beatlesfanclub blaadjes. Daar kon je ook al dingen in vinden als je goed oplette en goed door de regels heen las. "McCartney en Lennon zijn in de studio bij de Stones". Dan weet je al, wat moeten ze daar nou. Nou ze hebben geholpen of ze hebben meegezongen of dat soort dingen. Maar later in de jaren '70 kon dat wel naar boven. Toen was het niet meer erg.

I: Ja toen waren ze al uit elkaar.

0:38:02.1 R: Toen was het niet meer erg.

I: Je wist dat ze vrienden waren en dat er dus eigenlijk niet zo'n rivaliteit was.

R: Nee nee dat speelde bij mij helemaal niet mee. Ik wist dat wel, de echte fans wisten dat ook wel. En daar deden we niks mee eigenlijk. Als daar wat over gezegd werd, dan zeiden wij, of ik nee joh dat is helemaal niet waar want... Dan werd je een beetje meewarig aangekeken, wat weet jij er nou van. Hoe weet jij dat? Dat is helemaal niet waar dat staat toch in de krant, of in de muziekparade, of in de muziekexpress, dat ze ruzie hebben. Maar wij wisten wel beter. Maar dat hing je niet aan de grote klok want dan was je een uitslover en een betwetertje zoals dat dan heet.

I: Speelde het wel in de omgeving dat je Beatles of Stones fan was?

0:39:23.9 R: Hier in deze omgeving? Geen idee. Ik kende in mijn jeugd weinig echte Stones fans. Ik denk dat, ik heb het net over de Bintengs gehad en vrij bekend waren ook. Dat die aanhang Stones fans waren, want dat waren de Nederlandse Stones, en dat maakte ook niet uit. Maar ik kon ze niet aanwijzen. Je kon het waarschijnlijk wel aan de haarddracht zien. Maarja de Pretty Things, ook zo'n band uit Engeland, die hadden hun haar tot aan hun middel en die hadden ook fans. Dus ja die haardracht kon je het wel vaak aan zien.

I: Ja de Beatles hadden natuurlijk ook wel lang haar.

R: Ja maar niet dat je zegt echt heel lang. Stones hadden het weer tot hier, en de Beatles hadden het toch wel netjes geknipt. Daar zorgde Epstein voor. Die hebben nette koppies zeg je nu, ja toen niet. Toen was het lelijk langharig tuig zoals Wim Kan vroeger zei. En daar is het in de Let It Be periode helemaal lang geworden.

I: Jij had ook lang haar?

0:40:50.0 R: Nee, niet extreem, gewoon zoals het in de jaren '60 gedragen werd. Gewoon tot op je schouders en over je oren, maar niet tot zo nee.

Muziekexpress Nederlands blad he om het zo maar te zeggen.

Dit was in zijn gelukkige periode met Lennon. En nee Yoko heeft er niet voor gezorgd dat de Beatles uit elkaar gingen. Het heeft natuurlijk wel meegewerkt, tot irritatie. Ik bedoel als Lennon, het was not done in de periode dat de jongens opnamen dat meerdere mensen, vooral geen vrouwen, in de studio aanwezig waren. Dat waren de Beatles en George Martin, de technicus, Mal Evans hun roadie, en dat was het dan wel. Voor de rest kwam er nooit iemand bij, dat was een ijzeren wet eigenlijk. Totdat John Lennon Yoko meenam. En die week dus niet van zijn zijde. En op zich is dat dan niet erg maar ze bemoeide zich ook nog met de songs die opgenomen werden. Dat wreekte zich natuurlijk. Dat bracht een heleboel irritaties mee. Het waren natuurlijk nog vrienden dus je wilde geen ruzie maken dus het werd geaccepteerd en dat soort dingen. Totdat de bom barstte, toch hebben ze het toch wel vrij lang vol gehouden. En dat was eigenlijk al in het white album begonnen en met Let It Be en Abbey Road is het doorgezet. Daarom vind ik het verbazingwekkend dat ze Abbey Road hebben kunnen maken. En echt als een goed stel muzikanten hebben ze alles opzij gezet en nu maken we er iets moois van. En het is ook mooi geworden, ze hebben echt wel alle registers op getrokken. Je kon voelen, hier staan jongens die kennen het vak.

0:43:21.2 I: En nadat ze uit elkaar zijn gegaan ben je je op andere muziek gaan storten?

R: nee gewoon toen had je natuurlijk nog steeds piratenstations. Dus de Beatles platen werden veelvuldig nog gedraaid. Maar ik ging wel over naar de McCartney side, ik ging erover lezen, over wat hij gaat doen. Er kwam een biografie uit van 'm en dan hoorde je dat ie vlak na de split off helemaal de weg kwijt was. Hij zoop als een gek en in Schotland op zijn landgoed verstopte hij zich. Hij was toen getrouwd met Linda Eastman en die heeft hem eruit getrokken van nou ophouden met dat gezeik. Je bent een muzikant en je kan het. Toen heeft hij een solo album uitgebracht. Zijn eerste solo album was nog tijdens de Beatles, daar is toen ook een hoop ruzie over geweest. Want volgens mij kwam Let It Be uit en ook zijn solo album en toen wilde hij eerst zijn solo album uitbrengen. Daar heeft hij nog een plaatje bij gevoegd voor de media, daarop gaf hij vraag en antwoord op zijn eigen vragen: komen de Beatles nog bij elkaar? Nooit meer.

Wil je die jongens nog wel eens zien? Van geen sprake. Dat was tegen het zere been, Ringo is toen nog wel aan de deur geweest, komop. Die heeft hij bijna de deur uit geschopt bijna. Inmiddels was Alan Klein hun manager. Apple was opgericht, dat was een debacle want die jongens waren geen zakenlui, dus er ging meer geld uit dan erin kwam. Duizende ponden werden er over de balk gesmeten, grote kantoren in London. Toen kwam Alan Klein want er moest orde in de chaos geschapen worden. Hij was een rat van het zuiverste water, maar Lennon was gek van hem want hij had de Rolling Stones onder zich, en daar had hij een hele leuke deal mee gemaakt bij Deca. Dus Lennon dacht als je dat bij hun kan, kan je dat bij ons ook. Maar McCartney is wel een zakenman, en die zag al lang in, dat is een hele slechte gozer. Eastman en Eastman waren advocaten in Amerika en daar had hij wel oren naar. Ja jou familie laten we onze zaken behartigen... mooi niet! En zo is het conflict geboren. Dat is heel lang, ze zijn zelfs voor het gerecht geweest en achteraf heeft McCartney gelijk gehad. En Lennon heeft dat later ook ruiterslijk toegegeven. Toen was het kwaad al geschied. Alan Klein weer afgekocht. En alles is toch goed gekomen.

0:46:57.3 Maar eigenlijk in de jaren '80 en '90 hebben de Beatles het meeste geld verdiend. Brian Epstein was ook geen zakenman, die heeft deals afgesloten voor merchandising, 90% voor de handelaren en 10% voor hun, 5% voor beide. In de zestiger jaren werd het land overspoeld met rotzooi, tassen, boeken, bekers, grammofoons, nylonkousen, nou ja alles. Die Amerikanen maakte het allemaal en die hebben goud verdiend. Die Deals moesten allemaal worden afgesloten. Wat Alan Klein wel deed was een beter contract opstellen met EMI, want toen kregen ze van elk album zoveel pence, heel weinig bijna niks, dat werd toen wel beter. Toen kregen ze de verzamelalbums, later kwam de cd en hebben ze alles nog een keer uitgebracht. Toen hebben ze veel geld verdiend. McCartney verdiende al veel geld want die speelde voor stadions met wings van 20 tot 80000 man, dus die verdiende het al. EN later kwam Lennon ook terug, eerst voor z'n zoon gezorgd, voor Sean. En daarna ging hij de studio in en maakte die twee mooie albums die tot zijn verbazing heel goed werden ontvangen. Dus toen had hij er ook weer zin in, en toen kreeg ie die kogel in z'n kop, toen was het gebeurd. Helaas.

I: zwarte dag?

0:48:42.6 R: ja hele zwarte dag. Ik werkte toen in de ploegendienst en toen hoorde ik het, dat was een hele zwarte dag. Hetzelfde eigenlijk als toen George Harrison overleed. Maar Lennon.

I: Ja George was ook gewoon ziek.

R: Ja dat wisten we dat zat eraan te komen. Maar Lennon ja jezus. Ik zat op mijn werk dus ik kon niet zoveel radio luisteren. Want het was hier 's morgensvroeg dat we ervan hoorden. Het was daar al eerder. Rond een uur of vijf werd Nederland pas wakker, toen sijpelden de eerste berichten door dat Lennon was neergeschoten, en later dat ie dood was. Dat was een ramp.

Ja dat is triest, waarom hij. Eigenlijk ben ik me toen misschien wel meer gaan focussen op Lennon. 1980 ja, ja want later zijn we pas die bootlegs gaan maken dus toen was ik toch al geïnteresseerd in Lennon ook. En ik heb ook wel zoveel boeken dus ik weet wel dat ie ook geen prettige tijd heeft gehad. Ook behoorlijk verslaafd, maar toch, vind ik ook wel knap, cold turkey heeft ie gehad, ook een liedje over gemaakt. Toch clean is die geworden, want hij heeft toch behoorlijk aan de heroïne gehangen. Het is begonnen met

pilletjes in Duitsland al, oppeppers of hoe die troep ook allemaal heet. En daarna in die jaren 65 na Help Rubber Soul en Revolver LSD. En daardoor zijn die mooie songs ook een beetje ontstaan op Revolver enzo. Dat ging een beetje meer. Maar later werd dat toch minder. Maar Lennon ging door, die kon niet stoppen, die wilde over de grens kijken, is er nog meer.

Toen in zijn Yoko tijd is dat flink losgegaan, zij ook. Toen is zij weggegaan, het zogenaamde Lost weekend. Toen is ze een jaar gescheiden geweest van hem. En toen tijdens het concert van Elton John waar Lennon voor het eerst weer optrad omdat hij dat beloofd had aan Elton John. 'Als Whatever Gets you Throuh the Night nummer 1 wordt kom ik bij je spelen', en het werd nummer 1 in Amerika. Dat had hij nooit verwacht, hij stond te kotsen boven het toilet toen hij op moest. Zo'n mannetje was het ook wel. En toen was het concert geweest en zat zij in de kleedkamer en is daarna alles weer goed gekomen. Toen hebben ze Sean gehad en is die ondergedoken zeg maar. Zij was zakenvrouwje zij bestierde de hele handel en hij zorgde voor zijn zoon. Daar zijn ook hele leuke foto's van, dat hij in zijn huis zit en brood bakt. Met zijn zoon op zijn rug door New York loopt, dat kon daar. Dat kon in zijn Beatlestijd natuurlijk niet, maar daar wel. EN toen is hij na vijf jaar heeft hij zijn eerste album gemaakt en dat werd heel goed ontvangen. Toen dacht hij van hè? Vinden ze me nog zo goed? Dat had hij helemaal niet meer verwacht. Toen is ging hij het tweede album maken, Double Fantasy, ze kwamen terug uit de studio vandaan. 's Morgens gingen ze heen en toen stond Mark Chapman er al. Daar is ook een foto van dat hij Mark een handtekening geeft op een LP. Hij komt 's avonds terug, die vent stond er weer, en die schiet hem vijf kogels door z'n flikker. Toen was het gedaan...

ja Johnny Boy, wat als hij nog geleefd had. Dan was hij nu ook al 75 geweest.

0:53:37.7 I: Speelde de controversie van de band nog mee?

R: Nee helemaal niet. Dat was eigenlijk in de jaren '60 een klein beetje het begin van een rebellie. Als je dat kon doen met een beetje lang haar, dan was je al blij. Want ja wat was dat nou die rebellie, wat moest je nou eigenlijk doen. Later werd er in Amsterdam gekraakt enzovoorts, dan leefde je kraakwoningen. Maar wij leefden hier in een heel klein wereldje en je luisterde naar leuke popmuziek en er waren radiozenders op zee met allemaal leuke muziek. Maar dat was het eigenlijk wel. Die Beatles waren dan, die werden gepruimd door goegemeenschap, ook door opa en oma en papa en mama, dat ging allemaal goed. Want hun muziek was leuk.

Rolling Stones? Want een takkeherrie zeg! Moet je die vieze gozers zien, en ze zijn nog lelijk ook. Ja kan je niks van zeggen, die Richards is nou niet meer om aan te zien. Dat hij nou nog leeft is een godswonder, ja is wonderbaarlijk. Ik heb dat boek gelezen, zijn hele leven hangt van vrouwen en heroine aan elkaar. Maar toch, want hij is nu clean he Richards, net op tijd denk ik, als ik hem dan hoor praten ja hij is wel beschadigd hoor in zijn hoofd dat kan niet anders. Die heeft echt een paar keer op het randje gelegen. Maar om terug te gaan, die Stones waren natuurlijk lelijk. Die malle Richards stond een beetje als een idioot te springen op het toneel. En dan moet je de Beatles zien, kijk die staan netjes en die knikken en bogen ook altijd. Die bogen altijd, dat moesten ze van Brian Epstein, na elk liedje bogen ze met z'n vieren netjes naar het publiek. Goh wat waren dat toch nette jongens. En ik zeg het, hun muziek was niet al te wild. En dat was natuurlijk ook zo. Alle singles die ze uitbrachten dat waren allemaal goed in het gehoor liggende

popsongs. Op het album kwam nog weleens wat terecht wat iets anders was. Die songs vind ik dus ook heel mooi, die draai ik dan veel.

0:56:30.0 I: En daarom dan ook geen Stones fan?

R: Ja wel Stones fan, want ik was ook bekend naar hun nieuws soms. Nu heb ik ze allemaal. Maar ik zeg het, ik wist wel kwaliteit te waarderen. Ik vond de kwaliteit van de Stones songs na de jaren 70 gewoon minder worden. Die zegde mij niks meer. In de jaren 60 was ik natuurlijk een kleine jongen en alles was natuurlijk leuk en nieuw, en geweldig. Ook de Stones, maar ook de Small Faces en de Kinks. Mijn eerste plaat die ik kocht was geen Beatles plaat, dat was een plaat van The Who. Een hele dikke vinyl plaat, daar kan je zo mee slaan. Die kocht ik. Waarom? Waarschijnlijk omdat het een koopje was, en het was een verzamelalbum. Mijn tweede album was er een van de Kinks. En later pas kwamen de Beatles op de proppen, dat was pas later ja. Dus ik ben heel divers.

En later ook ook in de jaren toen ik getrouwd was, ben ik heel erg divers geworden. Maar wel melodieuze muziek. Geen zoals je nu hebt, Metallica of zo. Wel dat hele mooie plaatje van ze, Nothing Else Matters, dat is dan wel weer mooi, maar daar houdt het wel mee op. Small Faces, the Kinks, the Who, Hermans Hermits ga maar Googelen dan kom je al die gasten tegen.

I: Maar als ik hier om mij heen kijk dan ontbreekt er wel die diversiteit. Hier is alleen maar Beatles. Waar is die focus op de Beatles dan gekomen.

R: Hoe kan ik je uitleggen dat als je een groep in je hart heb gesloten waar je op gefocust ben dat je daar ook dingen wil hebben. Ja nou moet ik zeggen dat alles wat hier hangt is nog maar een klein beetje en dat heeft heel weinig gekost, eigenlijk niks. Ik ben heel zuinig in die dingen en ik wil niet teveel uitgeven, ik ben op Beatlesdagen in Utrecht en Amsterdam. Daar had je altijd een veiling waar spullen werden verkocht voor honderden guldens en later euro's. Daar lachte ik om welke idioot heeft het daar voor over. Dit kost allemaal weinig. Maar ik vond het leuk om het te hebben, meer niet. Er zijn verzamelaars die willen echt alles, dat heb ik niet. Er worden nu nog spullen van de Beatles verkocht voor duizenden dollars. Als ik nu een LP had met alle vier de handtekeningen was ik rijk. En daar heb ik niks mee hoor.

I: Maar waarom dan alleen de Beatles, waarom niet de Small Faces waarom niet de Kinks?

1:01:05.4 R: Nou ja dat was omdat je wel een keuze moest maken. Ik luisterde naar de muziek van de Stones en ik waardeerde dat ook op een bepaalde manier. Ze waren natuurlijk nooit beter dan Beatles, uiteraard niet. Dus daar geef ik al aan, er zijn mensen die zijn fan van alles van iedereen. Maar ik was toch wel van de Beatles ja. Ja hoe moet ik dat dan uitleggen hoe dat zit. Dat heb je vast wel meer gehoord, dat het eigenlijk moeilijk is om uit te leggen waarom je een fan bent. Omdat ik dus ook zeg dat ik dus niet de muziek die daarnaast is afwijs, echt niet. Ik hou van de Birds ik hou van alles, ik hou zelfs van klassiek. Dat is me ook een beetje ingepeperd door mijn vader. Ja daar houd McCartney ook van, die heeft zelfs klassiek gecomponeerd. Je loopt tegen dingen aan, dan denk je dat is leuk. En door mijn radioshow kwam ik natuurlijk ook mensen tegen. Die hadden dingen en zo is het balletje gaan rollen.

I: Maar die radioshow was natuurlijk veel later pas.

1:02:31.6 R: Ja maar toen kwam ik wel veel bij die veilingen terecht wat ik vroeger dus niet had. Want ik werd uitgenodigd op die Beatlesdagen om opnames te maken die ik dan in mijn show liet horen. Plus die vriend waar ik het over had, die kocht wel van dat soort dingen. En die heeft toen heel mooi een setje poppen gekocht, dat was toen honderd gulden. Nu is dat 500-600 euro waard, dan denk ik toch had ik dat maar gedaan.

Wat ik wel heb beneden in de schuur is een aardappelkistje van de blokker veiling. Toen ze in Blokker optraden zaten de meeste mensen op aardappelkistjes want het was in een veilinggebouw. Een jaar of tien terug kon je die aardappelkistjes voor 10 gulden kopen. Toen zijn we naar Blokker gereden en heb ik een kistje gekocht, die staat nu in de schuur maar hij is aan het vergaan. Ik gooi m niet, ik vind het gewoon leuk om zulk soort dingen te houden. Wie heeft er nou een Blokkerkistje van toen de Beatles optraden. Waarschijnlijk meer mensen dan ik maar ik vind dat gewoon leuk. Maar ik weiger om een hoop geld uit geven voor merchandising.

Er staat hier ergens een asbakje volgens mij. Die kocht ik in Parijs, 38 jaar geleden. Ik was toen met vrienden in Parijs en toen kocht ik twee asbakjes met het logo van de Beatles erop. In een achterafwinkeltje ergens. Dat vind ik dan wel weer leuk want dat is zo lang geleden. En dan bootlegs ten over enzovoort enzovoorts.

1:08:34.1 R: Ja ik heb nu een stuk of vijf McCartney concerten gezien en laatst zei die vriend van mij: ga je mee dan gaan we naar Antwerpen naar Paul. Nee ik ga niet meer mee. Zo ben ik dan ook weer, ik ken zijn kunstje nu wel. Hij doet het fantastisch, hij staat drie uur op het podium zonder maar even weg te gaan. Als hij een akoestisch nummertje doet gaat zijn band naar achter een drankje drinken en roken. Hij speelt dan gewoon zijn akoestische nummers en dan komt die band weer terug en dan gaat hij weer door. Je ziet hem bijna niet drinken en het is een spetterend concert. Maar als ik dat vier of vijf keer heb gezien dan heb ik het wel gezien. Die vriend van mij is helemaal naar Amerika geweest en Spanje om Paul McCartney te zien. Dat gaat mij dus te ver, zo fan ben ik dus niet. Het kost je 80-90 euro hier in Nederland. Toen in Glasgow kostte het nog veel meer. Maar dat gaat mij dus te ver. En ik vind dat McCartney een beetje te arrogant met zijn publiek om gaat. Ik zou heel graag willen, vooral als hij Beatlessongs speelt, dat hij verteld aan ons wat hij toen deed in studio, wat hij zei in de studio, hoe dat gegaan is. Maar McCartney communiceert heel weinig met zijn publiek. 'Hallo Rotterdam! Hallo Amsterdam! Hebben jullie het naar je zin!?' Dat soort dingen. Ja dat zeg ik tegen die vriend ook, die hoont dat weg natuurlijk. Zo zit ik dan ook weer in elkaar. Ik ga niet voor elke prijs. Ik hou ervan om vermaakt te worden. En ik wil ook dat hij er wat voor doet. Nou moet ik zeggen hij doet er ook wel wat voor, want hij is drie uur op podium onvermoeibaar, hoewel zijn stem nu wel wat minder wordt. Maar hij kan het nog steeds hoor die ouwe rakker.

I: Ja voor iemand die 70 is ofzo

1:10:51.4 R: Ja is ie zeker. En onvermoeibaar dan he. Natuurlijk verft hij z'n haar, maar dat is niet erg. Hij heeft een hele goeie band, dat moet ook gezegd worden.

I: Stones fans vinden was lastiger.

1:12:18.7 R: Ja daar zie je ook weer het verschil he. Over de Beatles is elke dag wel ergens een bericht, wat dan ook. Elke dag is er wel iets te lezen over de Beatles, en zeker

over McCartney en Ringo leeft ook nog. McCartney is nog bezig met concerten en brengt oude album opnieuw uit. Dat is een zakenman, kolere. Daar trap ik ook nooit in. Ik lees dan op het Beatlesforum, mensen die moeten dat dan hebben. Die kopen dat dan ook, ja was wel 120 euro dan heb ik het maar. Dan denk ik joh doe normaal man, er is niks veranderd. Ja geremasterd heet dat dan. Dan is er een nummertje bijgezet, in plaats van twaalf heb je er dertien. En dat moeten ze dan hebben.

Die remasters ook van de Beatles, die moest ik dan wel hebben, dat vond ik wel nodig. Ik denk van , daar kan ik niet onderuit. Op mijn werk was ik veertig jaar in het bedrijf, dus kreeg ik waardebonnen en daar heb ik onder andere de remasters van gekocht. 120 Euro voor alle cd's dus dat viel wel mee eigenlijk. Maar om nou te zeggen, wat een verschil. De kenners weten dat de kwaliteit van Abbey Road, dan heb ik het over de ruis, dat daar teveel ruis in zit. Wij dachten toen dat de cd's werden gemaakt dat dat weg zou gaan, niks. Toen dachten we dat ze dat met de remasters wel gedaan hadden. Maar er zit gewoon meer, minder, maar wel ruis in. Dat stelt mij dan zeer teleur. Dan denk ik jongens daar hadden jullie echt wel wat aan kunnen doen. Wel al die drop outs die er zijn, die hebben ze wel mooi hersteld. Verschillende kanalen die je in het begin niet hoorde hebben ze mooi in het midden gezet. Maar voor de rest. Ja dat vinden, de kenners, ook niet echt jofel.

Nee McCartney is nog steeds dingen aan het uitbrengen van vroeger onder het mom van geremasterd. Ja en dan hoor je dat is geweldig.

Ja zodoende, het heeft niet mijn leven beheerst moet ik zeggen. Ik vond het altijd leuk en ik vond het leuk om dingen te weten te komen. Vooral ook met die radioshow vond ik leuk om achter dingen te komen. En ook met mensen te praten erover, met de echte kenners. Als ik op die Beatlesdagen was dan nam ik mijn tapedeck mee en interviewde ik mensen die er echt heel veel verstand van hadden. Dan hoorde je ook leuke dingen. Bij zo'n veilig zat ik naast een jongen die handelde erin. Dan hoorde je ook van hem als er dingen weggingen voor een achterlijke prijs. Dan raak je aan de praat en hoor je allemaal leuke dingen.

I: Maar nu dus gestopt met radio maken.

R: Nee ik maar nog radio, maar niet meer over de Beatles. Ik zit in het dagelijks bestuur dus we hebben wekelijks een vergadering.